SVENSKA FÖRENINGEN

Digitized by the Internet Archive
in 2017 with funding from
Getty Research Institute

https://archive.org/details/meddelandenfrans1902sven

MEDDELANDEN FRÅN
SVENSKA SLÖJDFÖRENINGEN
ÅR 1902.

KUNGL. HOFSCHATULLMAKAREN OCH EBENISTEN

GEORG HAUPT.

EN STUDIE TILL 1700-TALETS KONSTSLÖJDHISTORIA

AF

Dr JOHN BÖTTIGER.

STOCKHOLM
TRYCKT HOS IVAR HÆGGSTRÖMS BOKTRYCKERI A. B.
1901.

MEDDELANDEN FRÅN
SVENSKA SLÖJDFÖRENINGEN
ÅR 1902.

KUNGL. HOFSCHATULLMAKAREN OCH EBENISTEN

GEORG HAUPT.

EN STUDIE TILL 1700-TALETS KONSTSLÖJDHISTORIA

AF

Dr JOHN BÖTTIGER.
INTENDENT FÖR H. M. KONUNGENS KONSTSAMLINGAR.

STOCKHOLM
TRYCKT HOS IVAR HÆGGSTRÖMS BOKTRYCKERI A. B.
1901.

H. M. KONUNGEN,

SVENSKA SLÖJDFÖRENINGENS HÖGE BESKYDDARE,

TILLEGNAS DETTA ARBETE

UNDERDÅNIGST

AF

FÖRFATTAREN.

FÖRORD.

Författaren har härmed nöjet frambära sin tack till alla dem, som välvilligt befordrat hans arbete genom upplysningar angående signerade möbler från 1700-talet — af Georg Haupt så väl som af andra. Han ber att få tillägga, att han äfven för framtiden är tacksam för hvarje liknande meddelande, som kan bidraga att sprida ljus öfver den svenska möbelhistorien.

Han har ock att erkänna sin stora förbindelse till föreståndaren för Silfversparres Nya Grafiska Aktiebolag, herr Axel Lilja, som med vanlig frikostighet utan ersättning utfört alla i föreliggande arbete varande illustrationer och därmed möjliggjort en vida fullständigare uppfattning af ämnet för denna undersökning än annars varit fallet.

Stockholm i juli 1901.

John Böttiger.

Plancherna, till hvilka klichéerna äro utförda och skänkta af Silfversparres Nya Grafiska Aktiebolag, äro tryckta i Centraltryckeriet, Stockholm.

Släkten Haupt hade på 1660-talet från Nürnberg inflyttat till Stockholm. Hennes förste här bosatte medlem — af samma namn som sonsonen — var snickare; likaså tvänne hans söner, af hvilka en, Elias, var fader till den Georg Haupt, som under den gustavianska tiden skulle göra sig ett namn.[1] Elias Haupt egde och bebodde gården nr 37 Regeringsgatan[2], hvarest hans enka också till sin död fortsatte mannens yrke. Jämte det arf af tvänne släktleds konstfärdighet, som kunnat komma den unge snickarsonen till del, har han sålunda från sin tidigaste barndom funnit sig i en omgifning af samma art som den, hvilken skulle blifva hans lifvet igenom, omständigheter, om hvilkas betydelse för hans utbildning, när anlagen visade åt det af far och farfar utöfvade yrket, ingen torde kunna tvifla.

Den unge Georg var född 1741, endast ett par år, innan hans moder blef enka. Knapt hans tidigaste minnen torde sålunda kunnat omfatta fadern. Om denne, som blef mästare i Stockholms snickarämbete 1708, känner man föga. Han utförde under åren 1717—1727

Bild 1 (se ofvan) återgifver en detalj i marketeri, hemtad från en H. M. Konungen tillhörig sekretär af Haupt. Pl. 22.

[1] V. Örnberg: *Svenska ättartal för år 1896*. Årg. 11. Stockholm 1896. S. 232.

[2] Då 74 i kvarteret Trollhättan.

för slottets räkning en del möbler, alla dock af enklare slag.[1] Då han afled redan 1744, var det icke han, utan någon af de tre gesäller, hvilka arbetade å fru Haupts verkstad, som lämnade gossen den första handledningen i faderns yrke.

Den 29 oktober 1754 inskrefs Haupt emellertid på 5 år som lärling i en annan snickarverkstad, nämligen i Johan Konrad Ecksteins,[2] ehuru han då ännu ej hade fylt de 14 år man enligt gällande skråordning borde innehafva för att kunna antagas till lärgosse.[3] Som inskrifningspengar erlades i enlighet med en af Stockholms snickarämbete år 1745 gjord öfverenskommelse »till lådan» 4 daler 16 sk. kopparmynt.[4] Antagligt är väl, att han till en början bott i hemmet,[5] där njutit kost och kläder samt enligt skråordningen »allenast sina wissa tider om dagen tienat och arbetat» i verkstaden och detta »allenast i ämbetssysslor och ej i Mästarens eller gesellernes enskylte Hussysslor».[6] Har detta ej varit förhållandet, var han som lärpojke »fuller förplichtad at löpa Mästarens ährender», dock att det, som orden lyda, skedde »med mått», och att han mest brukades »til det hans Lära och Handtwärck egentligen angick».[7] Under alla omständigheter torde dock gossens stig redan nu haft sina törnen, äfven om ej mästaren eller någon af hans gesäller egde rätt att »i dryckenskap eller elliest af blotta ondska slå eller oskäligen handtera någon Läropoike» eller »utan skiälig ordsak» drifva (»wräka») honom ifrån sig, förr än hans läroår voro tilländalupna,[8] bestämmelser, som tydligt nog belysa de vanskligheter, med hvilka den blifvande handtverkarens tillvaro vid denna tid kunde vara förknippad.

[1] *K. husgerådskammarens räkenskap 1717, 1719, 1727.* Slottsarkivet.

[2] *Thet lofl̄ige Snickare-Ämbetets In- och Utskrifnings-Bok för Åhren 1752—1780.* Statens historiska museum.

[3] *Kongl. Maj:ts Förnyade Algemene Ordning och Skrå För Handwärckare i Swerige och Finland.* Dagt. Stockholm den 27 juni 1720. IV. 3.

[4] *Snickarämbetets i Stockholm protokoll den 8 juli 1745.* Statens historiska museum. Inskrifningsafgiften var tidigare 3 dal. kmt. Utskrifningspenningarna, 1745 höjda till 9 dal. kmt, utgjorde dessförinnan 6 dal. samma mynt. Jfr *Snickarämbetets protokoll den 21 april 1738.*

[5] Haupts mor, Magdalena Haupt, f. Hochfeldt, dog 1756. Se V. Örnberg: anf. arb.

[6] Skråordningen 1720. IV. 5.

[7] Skråordningen 1720. IX. 2.

[8] Skråordningen 1720. IX. 3, 4.

Johan Konrad Eckstein, som 1750 blifvit mästare i Stockholms snickarämbete, tillhörde en släkt, hvilken liksom familjerna Wilhelm, Neijber, Martin, Reijmers m. fl. led efter led egnat sig åt snickarens yrke. Han bodde, när Haupt började arbeta hos honom, i nuvarande Skottgränd vid Skeppsbron[1] och synes då ännu ej haft någon mer omfattande verksamhet.[2] Men ett par år senare (1756) flyttade han till en annan bostad, nämligen Mariagatan 15[3], hvilket hus året förut egdes af snickarenkan Johanna Sabel, med hvars hand mästaren, som sed var, torde öfvertagit både gård och verkstad.[4] Åtminstone omnämnas 1756 bland hans tre gesäller och sex lärpojkar flere af dem, som året förut voro skrifna hos den nyssnämda enkan. Haupt hade sålunda under sina första arbetsår flere kamrater, af hvilka dock ingen, så vidt jag vet, sedermera gjort sig ett namn. Han kvarstannade hos mäster Eckstein, tills han »efter vist prof och prestattest», samt sedan han erlagt sina 9 dal. kmt, den 19 oktober 1759 blef ur läran utskrifven.[5]

Enligt ämbetets några år tidigare fattade beslut hade ynglingen måst förblifva fem år som lärgosse i verkstaden vid Mariagatan. Han kunde ej utskrifvas ur läran, utan att dessförinnan hafva »upptett des Mästares goda lof-ord, så wäl som i synnerhet ett sådant gesällstycke, som Mästerskapet öfwerenskommit och fastställt».[6] Af hvad art detta var, kunna vi ty värr numera ej uppgifva, blott att det samma enligt ämbetets beslut borde vara ett sådant, som mästaren skäligen kunde förelägga sin lärpojke. Anmälan om gesällstyckets förfärdigande skulle

---

[1] Då stadens östra kvarter nr 73.

[2] Enligt *Stockholms stads taxeringslängder* hade Eckstein 1754 blott 2 lärgossar, 1755 1 gesäll och 2 pojkar. K. kammararkivet.

[3] Då nr 34 kvarteret Saturnus, Maria församling.

[4] *Stockholms stads taxeringslängder* för 1755 och följande år. K. kammararkivet.

[5] *Thet loflige Snickare-Ämbetets In- och Utskrifnings-Bok för Åhren 1752—1780.* Statens historiska museum. Författaren är skyldig att nämna, att 1756 års taxeringslängd, som är den enda, hvilken under dessa år upptager gesällers och lärpojkars namn, bland de hos mäster Eckstein inskrifna 6 lärgossarne (å respektive 15, 16, 18, 20, 22 år) ej nämner Georg Haupt. Snickarämbetets nyssnämda in- och utskrifningsbok torde emellertid i detta hänseende få tillmätas vitsord.

[6] *Snickarämbetets i Stockholm protokoll den 20 april 1751.* Statens historiska museum.

göras till åldermannen, som hade att förordna två af ämbetsmästarne att samma stycke »besichta och deras utlåtande sedan aflämna.»[1]

Sedan lärpojken sålunda utfört sitt gesällprof, blifvit utskrifven och undfått sitt lärobref, egde han enligt skråordningens bud att anmäla sig hos någon mästare, hvilken med honom skulle göra aftal om arbete under en viss tid, inom hvilken gesällen icke fick skiljas från mästaren, »wid bot så mycket som i lön för samma tid utfäst är». Enligt ett af Stockholms snickarämbete på 1740-talet fattadt beslut egde emellertid den mästare, som låtit utskrifva lärpojken, och hvars undervisning han sålunda åtnjutit, framför sina ämbetsbröder rätt att använda den nu så kallade »läredrängen» — »så at then gesäll, som hos någon mästare utlärt, skall wara förbunden at hos samma mestare i arbete så lång tid emot samma weckolön förblifwa, som them emellan kan wara aftahl gjordt» — en veckolön, som, enligt hvad af protokollen framgår, vid denna tid utgjorde 4 till 5 dal. kmt.[2]

Sannolikt är sålunda, att Haupt ännu en tid stannat i verkstaden på Söder, ehuru jag därom intet med bestämdhet kan uppgifva, då 1760-talets taxeringslängder icke meddela några namn å de hos mäster Eckstein sysselsatte gesällerna.[3]

Frågar man sig, i hvilken konstriktning den unge Haupt under åren 1754—1759 lärt sig arbeta, kan man, äfven om inga föremål af lärarens hand äro kända, med någon utsikt att träffa det rätta svara, att lärlingen efter all sannolikhet fått göra sig förtrogen med rokokostilens former. Men så länge en omfattande undersökning af hos oss brukliga möbelformers utvecklingsgång icke blifvit gjord, kan man ej bestämdt uppgifva tidpunkten, när en ny möbelstil börjar uppträda. Då en dylik undersökning — i och för sig ej utan intresse — för oss vore af betydelse, om hon kunde lämna liksom en bakgrund, mot hvilken föremålet för denna skildring aftecknade sig, må läsaren tillåta mig att här till en sådan undersökning gifva mitt bidrag.

[1] *Snickarämbetets i Stockholm protokoll den 20 april* och *den 23 november 1751.* Statens historiska museum.

[2] *Snickarämbetets i Stockholm protokoll den 22 oktober 1742.* Statens historiska museum.

[3] *Stockholms stads taxeringslängder 1760—1766.* K. kammararkivet.

Man kan i afseende på uppkomsten af hvarje ny smakriktning inom möbelhandtverket till en början antaga, att möbeln, åtminstone hos de förmögnare klasserna, i väsentlig mån bestämmes af den samtidigt rådande byggnadstilen. Detta antagande närmar sig också det verkliga förhållandet. Man må blott erinra sig, att utvecklingen till en ny stil, hvad rummets lösa ornering angår, i allmänhet torde få anses gå långsammare, än när det gäller byggnadens yttre former. Faktorer sådana som häfd och hänsyn mot det gamla utöfva här större inflytande, än man kanske vanligen är böjd att tro.

Hvad nu särskildt den från Frankrike utgångna rokokostilen angår, var det redan på 1730-talet den samma hos oss började uppträda, anmärkningsvärdt tidigt, om man besinnar, att Ludvig XIV:s stil i sitt hemland visserligen icke med monarkens död liksom i ett tag afkliptes. Hos oss är anledningen till den nya stilriktningens tidiga uppträdande, såsom man vet, att ställa i samband med det stora byggnadsarbete, vid hvilket snart sagdt alla våra märkligare konststräfvanden under 1700-talet knyta sig — jag menar Stockholms slottsbyggnad, som efter långa års hvila återupptogs mot 1720-talets slut. Det var nämligen för slottets yttre och inre dekoration de ledande arkitekterna på 1730-talet började i Paris studera den nya konst, om hvars eleganta karaktär slottets ännu bevarade fasta ornering lämnar vitnesbörd; det var kring denna tidpunkt man å nyo började inkalla franske konstnärer och konsthandtverkare samt för de blifvande slottsgemaken inköpa taflor, mönster, modeller och möbler. De främmande konsthandtverkarnes betydelse för den svenska konstslöjden torde i självfva verket knapt kunna öfverskattas. Hon var ej mindre än det inflytande de så kallade fria konsternas utöfvare hade å den ungdom, som under Taravals ledning så småningom samlades till en akademi — blott att man härvidlag ej kan anföra några namn. Konstslöjdidkaren, hur mästerligt han än må hafva arbetat, saknar hos oss länge rätt till plats i en historia, hvilken åt konstnärer äfven af ganska tvifvelaktig förmåga villigt öppnat sina portar.

Det är till en början förnämligast på den inre dekorationens område den svenska rokokostilen utbreder sig.[1] För uppkomsten och ut-

[1] Jfr G. Upmark: *Die Architektur der Renaissance in Schweden 1530—1760.* Dresden 1901.

vecklingen af den gren af konsthandtverk, som här sysselsätter oss, var detta förhållande af största betydelse. De handtverkare, som från 1730-talets början vid olika tidpunkter hit inkommo, och de svenske lärlingar, som af dem uppfostrades, utförde nämligen ej endast slottsgemakens fasta ornering — dessa förträffliga snidade dörrar, dörröfverstycken, paneler m. m., som ännu genom sin måttfulla elegans och sin omväxlande rikedom fröjda åskådarens öga — de användes äfven att till inredningen af samma gemak förfärdiga möbler af olika slag.

Hårleman, som år 1741 öfvertagit ledningen af slottsbyggnadsarbetet, hade från sina resor till Paris hemfört ej blott modeller till spiselomfattningar, lås, kapitäl o. dyl., utan, särskildt 1744, bland annat också »stolsträd» af olika typer och mästare, möbelbeslag af brons och modeller till dylika i bly.[1]

Af slottsbyggnadens materialräkning för år 1748[2] ser man, huru »af slottets egne Amaranten-trä» utfördes en »commode», till hvilken beslagen modellerades — modellerna götos i bly och sedermera i brons, som ciselerades och förgyldes — ett arbete, som, om jag ej alt för mycket misstager mig, återfinnes i en vacker rokokomöbel, som ännu tillhör husgerådskammarens samlingar.[3] Från 1750-talets början, kanske tidigare, voro slottets träsnidare sysselsatte att utföra sängar, länstolar, taburetter, plianger o. dyl. i rokokostil, delvis ännu bevarade och i slottsbyggnadens räkningar med en viss kärleksfull noggrannhet beskrifna.[4] Utan tvifvel tjänade härvidlag som förebilder de ofvan nämda, af Hårleman hemtagna möbeltyperna; må hända äfven andra från Frankrike vid denna tid införda vackra originalmöbler af det slag, som ännu återfinnes så väl å de kungliga slotten kring hufvudstaden som å herregårdar i landsorten.[5]

---

[1] *Stockholms Slottsbyggnads handlingar nr 21.* Möbler och materialer 1727—1760. S. 97. Slottsarkivet.

[2] Slottsarkivet.

[3] J. BÖTTIGER: *Konstsamlingarna å de svenska kungliga slotten.* D. 2. Stockholm 1900. Pl. 148.

[4] Jfr bil. G.

[5] Dessa mestadels signerade (stämplade) möbler äro ofta utförda i rödbok, som fått behålla sin färg, men blifvit oljeslipad, polerad och mattslipad — där ej senare dagars okunnighet annorlunda behandlat dem. Jag har bland signaturerna antecknat följande: BOURGAT, möbel å Stockholms slott; LEBAS och F. G. NORMAND, möbel å Gripsholms slott och i svensk-norska legationshotellet i Paris; G. IACOB, mö-

Hvilket inflytande på den nya stilriktningen dessa och dylika arbeten haft, är icke svårt att inse, så mycket mer som en stor del af de vid slottsbyggnaden anstälde konsthandtverkarne utgjordes af svenskar, hvilka äfven arbetade för den stora allmänheten.

Men, om man äfven till tiden mellan 1740 och 1750 får hänföra de första här för slottets räkning tillverkade rokokomöblerna, torde det dock ännu dröjt, innan rokokoformerna inom möbelhandtverket blefvo det antagna uttrycket för allmänhetens smak, blefvo en stil. I detta afseende är det naturligtvis långt svårare att komma till rätta med frågan, än när det gäller ett så begränsadt område som ett enstaka byggnadsföretag. Man har här icke i samma omfång tillgång till de literära källorna. Bevisningsmaterialet måste oftast sökas å annat håll, och detta material är dess utom både svåråtkomligt och numera till en stor del förstördt. Det utgöres förnämligast af de sällan iakttagna och sällan till våra dagar bevarade stämplar, hvilka 1700-talets möbelhandtverkare under en viss tid brukade anbringa å sina arbeten. Restaureringsifverns stormvind har här som på så många andra håll sopat bort mycket, som aldrig kan återfås.

Dessa stämplar och med deras användning förknippade omständigheter utgöra emellertid ett för kännedomen om 1700-talets möbelhandtverk ganska betydelsefullt kapitel, och läsaren skall må hända tillåta, att jag i detta hänseende lämnar de upplysningar jag kunnat samla, äfven om vi därigenom för ännu en stund skulle förlora berättelsens hufvudperson ur sikte.

Redan i 1669 års skråordning förekommer i sjunde artikelns fjärde moment följande bestämmelse:

»Alle Handtwärckare hwilkas arbete så beskaffat är, at thet stämplas kan, effter för detta giorde Ordning, eller den här effter göras kan, måge icke försumma *sitt arbete medh sin stämpell eller bomärcke betekna*, widh förlust aff thet som således ostämplat warder til the fattige, och tree Dal: S: mynt i Lådan»;[1] en föreskrift, som i samma af-

bel å Drottningholm, jaktpaviljongen; PERE-GOURDIN, möbel å Sturefors; R. C. REVZE å Tureholm, m. fl.

[1] *Kongl. Mayst:ts Allgemeene Ordning och Skråå, För Handtwärckarne, i Swerige och Finlandh.* Stockholm 1669.

fattning återfinnes i 1720 års förnyade allmänna ordning och skrå för handtverkarne i Sverge och Finland.[1] Bestämmelsen torde emellertid ej allmänt blifvit iakttagen. Åtminstone hör det till sällsyntheterna att numera finna några signerade möbler från 1700-talets tidigare år; en omständighet, som ju dock kan bero å det sällan orörda skick, hvari dylika föremål i våra dagar anträffas.

Under den rådande sträfvan att understödja det svenska handtverket, som omkring 1700-talets midt hos oss gör sig gällande, möter man å nyo försök att genom påbud om signaturer och stämplar skydda handtverkarens arbete mot olofligt intrång af utomstående. Man erinre sig i detta hänseende de från år 1758 härstammande bestämmelserna angående stämpling af guld, silfver och tenn.[2] I bref till kommersekollegium af den 19 december 1759 förordnade Kungl. Maj:t, att på det handtverkarne själfve måtte blifva iståndsatte att hafva tillsyn därå, att bönhasar och fuskare afhållas från att dem till skada och förfång förfärdiga och till salu utbjuda sina till en del ofullkomliga arbeten den anstalt måtte fogas, *att handtverkarne i allmänhet måtte åläggas att hvar för sig teckna alla sina tillverkningar med egen stämpel*, då hvad sedermera med sådana märken ej finnes försedt och till salu anträffas, skulle vara konfiskation underkastadt. I öfverensstämmelse härmed hade stolmakarämbetet i Stockholm genom skrifvelse af den 28 augusti 1765 underrättat magistraten därstädes, »at det til sina tilverkningars stämplande inrättadt en dertil tjenlig prägel», och en kungörelse utfärdades härom den 28 augusti 1765, enligt hvilken, om »af stolmakareämbetets tilwerkningar något ostämpladt til salu hädanefter skulle anträffas, samma tilwerkade arbete confiscation är underkastadt».[3]

---

[1] *Kongl. Maj:ts Förnyade Algemene Ordning och Skrå För Handtwärckare i Swerige och Finland.* Dagt. Stockholm den 27 juni 1720. Stockholm 1720. Art. 7. Mom. 4.

[2] R. G. Modeé: *Utdrag utur Publique Handlingar* o. s. v. D. 6. K. Commerce-Collegii Kungörelse angående Års bokstafwen på Guld- Silfwer- och Ten-arbeten. Den 29 maj 1758.

[3] R. G. Modeé: anf. arb. D. 8. Kungörelse om den stämpel, hwarmed Stolmakare-Embetets tilwerkningar böra utmärkas. Den 28 aug. 1765. Detta märke återfinnes ännu ofta å själfva stolsträdet och utgöres af en i svart å papper tryckt stämpel med omskrift STOLMAKAR. EMB. SIG. I. STOCKHOLM; i midten en stol och årtalet 1664. Sigillet finnes i Nordiska museet.

I kommersekollegii år 1766 utfärdade kungörelse angående exportationspremier för i Sverge tillverkade manufaktur- och slöjdvaror bestämmes (§ 3) angående möbler (såsom byråar, speglar, bord och stolar), att de skulle *af tillverkaren tecknas med hans stämpel* samt styckenummer, hvarjämte stadgades, att dylika föremål, som anmäldes till export, skulle förses med en hos hallrätten förvarad »*exportationsstämpel*», hvilken borde prässas eller inbrännas så djupt, att han ej kunde borttagas.[1]

Ett par år senare blef saken föremål för öfverläggning äfven inom Stockholms snickarämbete. I protokollet för den 21 oktober 1768 finnes sålunda följande beslut antecknadt:

»Som Bönhaserie-arbetet alt mer och mer så tiltager, och man det både på gator och i winkelbodar ser, att ämbetets lidande och betryck i sam̄a mohn tilöker sig och alt detta mycket torde kunna förekommas och säkrare under beslag tagas, om hwar och en mästare satte sin stämpel på alt sitt arbete, hwilket dock, ehuru Kongl. Skråord: sådant uttryckel: påbiuder, icke åtminstone nu för tiden af många mästare wärkställes; alt så och til fullföljande af det Kongl. Skrå-ord: Ämbetet påbiuder, så wäl som till förekom:de däraf att icke Ämbetet med en slik efterlåtenhet sielf är wållande och bidragande til des ägit förderf, öfwerens kom Ämbetet enhälligt, att hädanefter wara accuratare med sina arbetens stämplande och det så att *den mästare, som icke til d. 1:sta nästinstundande December har försedt sig med egen stämpel och densamma ständigt på sina arbeten brukar, må skylla sig sielf, om ett slikt af uppsyningen antrefat arbete lagl. åtalas* och des ägare å wederbörlig ort derföre til answar ställes».[2]

Redan i november samma år utfärdades därpå af öfverståthållaren följande »Kungörelse til förekommande af det förfång, som Schatullmakare och Snickare-Ämbetet här i staden tilfogas»:

»Hos Öfver-Ståthållaren — — tillika med Magistraten hafwer Scha-

---

[1] R. G. Modeé: anf. arb. D. 8. Kongl. Commerce Collegii Kungörelse angående exportations-premier, som hädanefter komma at bestås för wissa här i riket tilwerkade manufactur- och slögde-waror. Den 22 augusti 1766. Troligen är det denna stämpel, som under form af tvänne bredvid hvar andra stälda öppna kronor, samt ordet EXP. någon gång anträffas å möbler från denna tid.

[2] *Snickarämbetets i Stockholm protokoll den 21 oktober 1768.* Statens historiska museum.

tullmakare- och Snickare-Ämbetet anmält, at ehuru Ämbetet i stöd af 4:de Momentet i 40 § utaf Kongl. Maj:ts på Städernas Allmänna Beswär den 17 Augusti 1762 utgifne nådige Resolution, förmodade sig hafwa alt skäl, at til uptäckande af de Ämbetet förfördelande Fuskare och Bönhasar, åtala alt det i Meuble-bodar och annorstädes til salu befintelige Snickarearbete, som icke med Mästares Stämpel wore försedt; likwäl och som oftast skäl föregifwas det et slikt arbete icke des mindre af wisse Mästare, hwilka dock dertil nekat. skal wara förfärdigat, derigenom hwarjehanda oredor både för Köpare och Ämbetet förorsakas; — — altså och på det så wäl köpare med et bedrägeligt och mindre förswarligt arbete ej må beswikas som Ämbetet tillika med mera säkerhet de Ämbetet förfördelande personer ertappa och lagsöka kunde, Ämbetet ej allenast tilkänna gifwit, sig hafwa öfwerenskommit derom, at på slike til salu utgifwande Ämbetets arbeten och tilwerkningar, jemte hwar och en Mästares namnstämpel hädanefter påsätta en serskild Ämbetets stämpel, med anhållan, det til följe häraf alt sådant til wederbörandes efterrättelse allmänt kungöras måtte. Och aldenstund det med ofvannämde så wäl som de flere til Ämbeternes skydd mot Bönhasar utfärdade Kongl. Förordningar, är enligit, at å ena sidan Snickare-Ämbetet wid des Borgerlige näring, hwarföre det behörige utskylder betalar, bör bibehållas, samt at de ty förfördelande personer icke lidas, och å andra sidan allmänheten äga säkerhet, at blifva med godt och förswarligt arbete betient, fördenskul — — åtwarnas — — alla i gemen och hvar och en i synnerhet, som icke antingen efter serskildte Kongl. Resolutioner kan wara til Snickare-handtwerkets idkande berättigade eller höra under bemälte Ämbete, at på något sätt inmänga sig uti detta Ämbetets handtering och göromål; til hwilken ända, och at med mera säkerhet för allmänheten, at blifwa med försvarligt Snickarearbete betient, samt det med mera lätthet både för köpare och Ämbetet må utrönas, hwad arbete, som af Fuskare eller rätta Ämbets-Mästare är giordt och förfärdigadt; Ämbetet — — åligger, at *alt det på köp och til salu förfärdigade och utsatte arbetet, ej allenast med hwar och en Mästares, som det giordt, namn eller Initial- och begynnelse-bokstäfwer, utan ock der bredewid med en af Ämbetet wedertagen serskild stämpel förse och teckna låta,* wid wite o. s. v.[1]

[1] R. G. Modée: anf. arb. D. 9. Kungörelse, til förekommande af det förfång, som Schatull-makare- och Snickare-Embetet här i Staden af bönhasar tilfogas. Den 25 november 1768.

2. Stockholms snickarämbetes stämpel.

Det är på grund af ofvannämda förordning man å möbler från 1700-talets midt jämte snickarens namn (helt utskrifvet eller blott med begynnelsebokstäfverna) möter en stämpel af närstående utseende, hvars betydelse helt säkert ej kan vara någon annan än S. S. Ä. = Stockholms Snickare Ämbete.

Gifvetvis är härigenom en ej oviktig hållpunkt vunnen för bedömande af inom möbelindustrien i Stockholm under en viss tidrymd af 1700-talet rådande stilformer. Arbeten, som bära den i 1768 års förordning påbudna stämpeln, kunna nämligen *ej vara äldre* än från nämda år. Då nu alla af 1760-talets möbelhandtverkare utförda föremål, som blifvit på detta sätt stämplade, äro utförda i rokokostil, kan man taga för gifvet, att vid nämda tidpunkt den nya stilen var allmänt antagen af hufvudstadens möbelsnickare. Jag påpekar i detta hänseende af mig anträffade stämplade arbeten af Johan Henrik Reijmers (mästare 1754); Konrad Vilhelm Hein(e) (mästare 1755); Mattias Engström (mästare 1758); Nils Dahlin (mästare 1761); Kristoffer Tietze (mästare 1764) samt från årtiondets slut Johan Noræus (mästare 1769).[1] Åtskilligt antyder emellertid, att ofvan påpekade förhållande redan tidigare inträdt. Så en jämförelse med andra konstslöjdområden såsom guld, silfver, tenn, fajanser m. m.; så de meddelanden angående exporterade föremål, som kunna hemtas ur manufakturfondens räkenskaper[2]; så särskildt den omständigheten, att signaturer och årtal af *tidigare datum än 1768* anträffas å i Stockholm utförda rokokomöbler.

För att belysa det sistnämda vill jag anföra några före nämda år i rokoko arbetade möbler, tillverkade af snickare, som blifvit mästare i Stockholms snickarämbete under tiden 1744—1756. Så har den ansedde snickaren Kristian Linning (mästare 1744) utfört dylika arbeten åren 1763 och 1767; Karl Åhman (mästare 1748) åren 1762, 1763 och 1766; Johan Niklas Eckstein (mästare 1758) år 1766. Ej daterade arbeten, försedda med mästarens namn, men utan ämbetsstämpel och sålunda efter all sannolikhet tillkomna före 1768 års förordning äro mig be-

[1] Jfr den i bil. J. meddelade förteckningen öfver mästare i Stockholms snickarämbete.

[2] Jfr bil. H.

kanta af Lorents (Lars) Nordin (mästare 1752) och (Karl?) Ludvig Neijber (mästare 1756).[1] Som man ser, använde olika snickare i Stockholm sålunda redan i början af 1760-talet rokokostilens former, och jag anser därför som säkert, att stilens allmännare användning å det område, hvarom här är fråga, kan sättas åtminstone ett tiotal år tidigare än den ofvan omtalade förordningen af år 1768.

Visserligen finnas sålunda bland af mig funna arbeten i rokokostil inga daterade från 1750-talet och ej häller några af Haupts lärare utförda, men det torde dock vara ganska sannolikt, att äfven denne på 1750-talet följt den mer och mer modern vordna konstriktningen, och att Haupt mot slutet af lärlingstiden eller åtminstone under de första gesällåren blifvit med den samma förtrogen.

Det faller icke inom ramen af denna uppsats att närmare skildra den svenska möbeln under rokokons herravälde.[2] Jag vill blott i förbigående fästa läsarens uppmärksamhet vid ett par punkter, som för uppfattningen af den gustavianska tidens möbelsnickeri äro af betydelse. Jag har ofvan påpekat några af de förebilder, till hvilka de stockholmska handtverkarne torde anslutit sig. Man gjorde det hvad angår möblernas linier, ytornas disposition och ornering m. m. med en trohet, som skulle förefalla slafvisk, därest ej en omständighet tillkomme, som åt svenska arbeten af denna art gifvit en säregen prägel, den där ganska väsentligt skiljer dem från andra lands, i hvilka denna stilriktning omfattades, utbildades och öfverdrefs. Denna omständighet var ett alster ej af reflexionen, utan af nödvändigheten och bestod uti den på grund af utförandets dyrbarhet jämförelsevis inskränkta användningen af bronsornering, genom hvilken man hänvisades att låta möbeln verka medelst liniernas lek och träets behandling i allmänhet. De bästa typerna af rokokotidens svenska möbler, särskildt förvaringsmöbeln, ha härigenom fått en prägel af enkelhet och behag, som närmar dem till de yppersta bland deras förebilder.

Tekniskt taget har under frihetstiden utbildats en skicklighet i

[1] Jfr bil. J.

[2] Jag lämnar i bil. H några utdrag ur manufakturfondens handlingar åren 1766—1770, som ega intresse, då de belysa den för export afsedda möbeltillverkningen i Stockholm under nämda år.

träets behandling, som visserligen icke varit den gustavianska periodens underlägsen. En granskning af de till manufakturfondens räkenskap bilagda räkningarna öfver under åren 1766—1770 exporterade möbler, visar i hur hög grad den under Gustaf III:s tid blomstrande marketerikonsten var en afkomling af frihetstidens arbete.

Den, som kunnat studera de förnämsta svenska rokokomöbler vi ännu hafva kvar, skall i en täflan emellan dem och den gustavianska tidens icke utan tvekan tillerkänna priset åt Haupt och Gottlieb Iverson framför deras äldre, men ännu mera obekante föregångare från Lovisa Ulrikas dagar, Lorents Nordin och Nils Dahlin.

De för Haupts utbildning i yrket mest betydelsefulla åren inföllo ej under hans stockholmsvistelse. Ehuru vid denna tid ej längre i lag stadgad, var gesällvandringen dock ett vedertaget bruk, hvilket för handtverkarens utbildning ansågs som ett nödvändigt vilkor.[1] Den unge gesällen har också i detta hänseende följt den gällande sedvanan. Under 1760-talet är han utom fäderneslandet, fastän vi ty värr ej kunna följa gången af hans studier annat än i den inflytelse de lämnat å hans efter hemkomsten utförda möbler. Handtverkaren är för historien länge nog endast och allenast sitt arbete — en ej förkastlig odödlighet i öfrigt för den, som arbetat med trohet mot sin personliga begåfning och trohet mot arbetet självt.

Som läsaren i ett längre fram förekommande dokument skall finna, besökte Haupt under sin vandringstid enligt egen utsago både England och Frankrike. Och, ehuru vi om denna tidrymd af hans lif sakna alla närmare underrättelser, torde det med ledning af hans ännu bevarade arbeten ej vara vågadt att säga, att det var från vistelsen i Frankrike han hemtade de djupaste intrycken.

Det är knapt troligt, att den unge snickargesällen, då han, som jag antager, kring midten af 1760-talet anlände till Paris, hade för afsikt att lära sig arbeta i någon annan stil än den måttfulla form af rokoko han inhemtat i verkstaden å Söder hemma i Stockholm.

Kom han till Frankrikes hufvudstad omkring år 1765, kunde han

[1] C. v. Bonsdorff: *Åbo stads historia under sjuttonde seklet,* sid. 558, i *Bidrag till Åbo stads historia.* IV. Helsingfors 1894.

haft godt tillfälle att i denna riktning vidare utveckla sin skicklighet. Ty troligtvis arbetade vid denna tidpunkt ännu flertalet af hufvudstadens ebenister i en rokokostil, som i formen öfverensstämde med och knapt annat än i afseende å materialets rikedom eller bearbetning skilde sig från hvad Haupt sett i hemlandet. Ännu lefde den aldrig upphunne mästaren Charles Cressent, äfven om han nu nått en ålder, då hvila mer än arbete utfyller en människas lif. Ännu var Jean-François Oeben sannolikt sysselsatt med den stora beställning, som det ej skulle förunnas honom att afsluta, men som, fulländad, skulle lämna det kanske mest typiska, säkert det förnämligaste exemplet å hvad man kallat Ludvig XV:s stil. Och i Oebens atelier i Arsenalen samt ännu under hans inflytande stod Jean-François Riesener, som efter mästarens död skulle långt öfverglänsa honom i rykte samt öfvertaga så väl hans enka och verkstad som fulländandet af Ludvig XV:s praktfulla skrifbord.[1]

Men jämte denna konstriktning strömmade redan sedan någon tid en annan, den, som man då gärna kallade le goût antique, och som sedan länge, ehuru endast delvis med rätta, fått bära namn af Ludvig XVI:s stil.

Jag behöfver här icke skildra framträdandet af denna konstriktning, om hvilken läsaren bättre och utförligare å annat håll, t. ex. i Moliniers förträffliga arbete, finner upplysningar. Jag vill blott erinra, att den samma, hur omhuldad den än var af madame Pompadour och hennes artistiska rådgifvare, en Cochin och andra, af arkitekter som le Geay och Soufflot m. fl., helt visst ej hade markisinnan eller hennes omgifning att tacka för sin tillvaro.

För vårt närvarande ändamål är det egentligen af vikt att fasthålla, att denna mot antika formideal vända konst redan vid Haupts ankomst till Paris fans till och börjat sätta sin prägel äfven å den art af konstslöjd, som utgjorde föremålet för den svenske ebenistens studier. Denna riktning var då ej ens alldeles ny. Den vaknade känslan för de klassiska formernas användning inom konsten sammanhängde med föregående å olika håll uppträdande sträfvanden att å vetenskapliga och literära områden väcka intresset för den antika världens kultur

---

[1] Jfr E. Molinier: *Le mobilier au XVII:e et au XVIII:e siècle*, Paris, hvarest Ludvig XV:s skrifbord finnes afbildadt pl. XV.

och konst till nytt lif.[1] Det kunde vara intressant nog att veta hvad det var, som förmådde den unge svensken att egna sin uppmärksamhet åt denna nya riktning; ändå mer att känna hvem som i den samma blef hans lärare. Då Haupt, som vi nedan skola finna, sommaren 1769 var i England, hvarifrån han sedermera återvände till Sverge, har han väl troligen ej senare än 1768 vistats i Paris. Riesener, som skulle trycka sin stämpel å hela den följande periodens konst, hade då ej hunnit blifva mästare och arbetade ännu med afslutandet af »le bureau du Roi», hvars formgifning helt och hållet faller inom rokoko-konstens område, och som är karakteristisk för den ryktbare ebenistens äldre manér. Trots den frändskap Haupts arbeten synas ega med enklare möbler, utförda i Rieseners senare stil, är det sålunda ej troligt, att det var å verkstaden i Arsenalen han vid denna tidpunkt sökt och funnit sina förebilder. Sannolikare är, att han fått anställning hos någon af de ännu jämförelsevis mindre ryktbare mästare, som vid denna tid arbetade i den nya stil, hvilken snart nog skulle blifva den enda rådande. Det är naturligtvis vanskligt att i detta hänseende nämna något namn, vanskligare i samma mån man är obekant med de enklare alster, som vid denna tid utgingo ur de franske ebenisternas verkstäder, och hvilka man numera knapt återfinner i offentliga samlingar. Skulle jag i detta ämne våga en gissning, vore jag frestad att föreslå *Jean-François Leleu*, en ebenist, som redan 1764 blef mästare, och i hvars verkstad Haupt, om han vid midten af 1760-talet inträffade i Paris, sålunda kunnat erhålla arbete. Leleu, som hade beställningar för den kungliga husgerådskammaren, för madame Du Barry o. a., egde så stor skicklighet i marketeriet, att han numera af en kännare som Molinier betraktas såsom en jämnbördig medtäflare till Riesener. Med en möbel sådan som den här efter Molinier afbildade (pl. 1) förråda i själfva verket vissa af Haupts arbeten ett i ögonen fallande släkttycke.

Hur härmed än må förhålla sig — hvad man vid bedömande af Haupts konst har att fasthålla är, att han i Paris slutit sig till den klassiska riktningen inom möbelhandtverket, det må nu ha varit Leleu eller någon annan, som varit hans lärare; och att, när vi åter finna honom i hemlandet, det är med den nya stilens former han arbetar.

---

[1] Jfr E. Molinier: anf. arb. Chapitre IV.

Det är först 1769, sålunda mer än ett decennium sedan Haupt blifvit utskrifven ur läran hos mäster Eckstein, jag åter kunnat finna hans namn i handlingar från denna tid. Genom riksmarskalken grefve Nils Bielke erhåller han i juli nämda år kunglig fullmakt som hofsnickare hos konung Adolf Fredrik,[1] »i anseende till den insickt och färdighet han i snickarehandtwärket sig förwärfwadt, såsom och (i anseende till) dess öfriga beskedeliga förehållande»[2] — en, som det vill synas ovanlig utmärkelse för den, som ännu ej var mästare i yrket. Underrättelsen om hans utnämning träffade honom, enligt hvad vi snart skola se, i England. Anledningen till denna upphöjelse är mig alldeles obekant, men kan väl näppeligen varit någon annan, än att han för någon medlem af den svenska konungafamiljen eller för en hos den samma inflytelserik person varit i tillfälle att utföra något arbete.

I början af år 1770, om ej förr, är den nye hofsnickaren emellertid åter hemma i fädernestaden. Hans närmaste förehafvande bestod nu uti att söka blifva mästare och broder i det lofliga snickarämbetet i Stockholm.

Skråordningens bestämmelser för en gesälls mästarblifvande äro må hända i sina hufvuddrag läsaren bekanta, men, då mästerstyckets förfärdigande och mästerskapets vinnande utgjorde ett par af de betydelsefullaste händelserna i skråsnickarens lif, må läsaren tillåta oss att vid dessa båda omständigheter något längre uppehålla oss, så mycket mer som i detta hänseende gällande vanor och bruk äro upplysande äfven för den konsthandtverkares historia, med hvilken vi här sysselsätta oss.

Gången af denna process var enligt snickarämbetets i Stockholm protokoll i korthet följande. En gesäll, som önskade få ämbetets tillstånd att förfärdiga sitt mästerstycke, hade först att hos ämbetet vid någon kvartalsammankomst begära rätt att »äska ämbetet», som termen lydde. Denna anhållan framfördes vanligen lång tid i förväg, då

[1] Man vore frestad säga hos Lovisa Ulrika, då denna furstinna kanske mer än någon annan synes älskat vackra möbler. Jag påminner om de för henne af Nils Dahlin utförda föremålen å Tullgarn, potsdammästaren Melchior Kamblys möbler å samma slott, en stor rokokomöbel å Drottningholm, skrifbordet i Wachtmeisterska samlingen å Tistad (se pl. 28), de Uppsala akademi tillhöriga medaljskåpen, o. s. v.

[2] *K. Riksmarskalksämbetets diarium och registratur 1769.* Slottsarkivet. Jfr bil. A.

det ej sällan hände, att ämbetet, när många mästare funnos, eller flere gesäller voro sysselsatte med mästerstyckes förfärdigande, nekade gesällen att börja arbeta på dylikt.[1] Man ålade då understundom den sökande att vänta ända till ett och ett halft år, »då många stå på sina stycken, som inom samma tid ej hinna blifva färdiga». »De skulle afvakta tiden och med flit och arbetsamhet göra sig til framdeles befordran förtiente» o. s. v. Som man ser af protokollen, kunde dock gesällen inför ämbets- och byggningskollegium häröfver anföra klagomål, och ämbetet vid vite åläggas att genast låta sökanden börja sitt arbete.[2]

Beviljades emellertid gesällens anhållan, utsatte ämbetet en viss tid, då han skulle ega rätt att framföra sin ansökan, »äska ämbetet». Detta tillgick så, att gesällen uppvisade behöriga börds- och lärobref samt erlade vissa afgifter (till »ämbetslådan» en frivillig afgift samt efter 1763 till »dödlådan», begrafningskassan, 36 dal. kmt).[3] Ämbetet ålade honom nu att förfärdiga ett mästerstycke, till hvilket han själf fick uppgifva måtten, och som under tvänne så kallade skådemästares tillsyn inom en af sökanden själf bestämd och af ämbetet godkänd tid, sedan ritningen blifvit inför ålderman, bisittare och skådemästare uppvisad,[4] skulle å en bestämd (»oväldug») mästares verkstad utföras. Den, som arbetade på (»stod på») ett dylikt mästerstycke kallades »styckemästare».

Hvad mästerstyckets art beträffar, innehöll skråordningen af 1720 ej annan bestämmelse, än att det samma »skulle wara efter tidernes beskaffenhet tiänligit och brukeligit» samt att, därest det samma ej strax kunde afsättas, det borde af skrået i sin helhet inlösas.[5] Sannolikt torde väl inom skråen i afseende på mästerstyckets beskaffenhet sedvänjan bildat lag.[6] Inom Stockholms snickarämbete utgjordes det under

---

[1] I äldre tider och ännu under 1700-talets början borde gesällen först arbeta en viss tid hos någon i staden bosatt mästare. Jfr sådana uttryck som »stå sitt år».

[2] *Snickarämbetets i Stockholm protokoll 1740.* Statens historiska museum.

[3] *Snickarämbetets i Stockholm protokoll den 22 april 1763.* Statens historiska museum.

[4] *Snickarämbetets i Stockholm protokoll den 22 oktober 1772.* Statens historiska museum.

[5] *1720 års skråordning.* IV. 4. Ämbetet hade egen salubod, på 1760-talet belägen vid Riddarhustorget; den öfvertogs 1765, då hyran för lokalen höjdes, af sex mästare, men ämbetet egde rätt att där insätta sina arbeten till försäljning. Jfr *Snickarämbetets i Stockholm protokoll den 12 januari 1765.*

[6] Jfr *Snickarnes Skrå af 1575.* § 11: Thette skall hans Mesterstycke ware som honom bör göre, Nemligen ett Vthdragande bordh vthaff gott Wågenskått, öffuerste

1730-talet af ett skåp och ett ekbord; det senare ensamt — s. k. enkelt mästerstycke — för den, som var mästarson eller äktade mästares enka (senare äfven dotter). Under följande årtionde förblef i regeln det fullständiga mästerstycket ett skåp och ett bord, ehuru en viss benägenhet till ändring vid denna tid synes yppat sig, sannolikt i samband med någon skiftning i de köpandes smak. Så hände år 1743, att en gesäll, som skulle utföra dubbelt mästerstycke, begärde att »få förfärdiga något sådant arbete, som nu för tiden brukeligt är», och att ämbetet sedan det »besichtigat åtskilliga ritningar» förelade honom att utföra »et nu brukeligt Cabinettsskåp och ett brädspel»[1].

Som enkelt mästerstycke blef det nu mer och mer brukligt att fordra ett skåp — af 20 enkla mästerstycken utgjordes sålunda under 1740-talet 18 dylika af skåp: detta dock icke utan opposition från de mästerskapsökande gesällernas sida. Så begär 1743 en gesäll, som hade för afsikt att äkta en mästar-enka, att ämbetet ej skulle pålägga honom »annat mästerstycke än ett Ekebord, som tillförene och utaf gammalt warit brukeligit», enär enkan, hvars verkstad han förestod, i annat fall (genom den längre tid det större arbetet skulle kräfva) komme att blifva lidande. Då ämbetet icke förty med stöd af ett sitt beslut »att sådant arbete hädanefter till mästarestycke förelägga, som kan afsättias och mästarne ej till last blifwa kwarstående» ålade honom att förfärdiga »ett nu brukeligit Cabinettsskåp af wahlnötte träd med 3 collumner»,[2] klagade gesällen, och ämbetet ålades att låta honom som mästerstycke utföra det vanliga ekbordet[3].

---

bladet skall ware Tre alner longh, breedt Siw qwarter och twå tumor, högden Siw qwarter twå tumor, och bådhe bladen tree Tumor tiocke och listerne på enden otte tumor bredh, på hörnen wäll tilhope foget, så och elliest flijteligen vtharbetet.

§ 12. Till thett andre een Kiste medh een foth, så att heele högden är fäm qwarter, Längden halff tridie alner och bredden een alin, och med platte pijlere, Och skall thette Mesterstycket göres, vthi Åldermandzens hws.

Samlingar utgifna af Svenska Fornskrift-Sällskapet. Skrå-ordningar. Stockholm. 1856. S. 255.

[1] Skåpets mått voro: höjd $3\frac{1}{2}$ aln, bredd 10 kvarter 2 tum, djup 22 tum; brädspelets: 18 tum i fyrkant, 6 tum i höjd. *Snickarämbetets i Stockholm protokoll den 23 januari 1743.*

[2] *Snickarämbetets i Stockholm protokoll den 11 april 1744.*

[3] Måtten voro: längd 10 kvarter, höjd $5\frac{1}{2}$ kvarter, bredd 6 kvarter; »bladens» (skifvornas) tjocklek 3 tum. *Snickarämbetets i Stockholm protokoll den 11 januari 1745.*

Det synes, som om denna händelse gifvit anledning till en af snickarämbetet hos byggnings- och ämbetskollegium samma år gjord framställning af följande innehåll. Ämbetet hade funnit, att det som mästerstycke förr vanliga ekbordet, dels nu mera vore svårt att afsätta, då dylika bord kommit ur bruk, dels att det samma ej häller längre utgjorde någon verklig mätare af gesällens skicklighet (»hwarigenom sielfwa wettenskapen uti professionen kunde uppodlas»). Man begärde därför, att den, som hädanefter tänkte blifva mästare, skulle vara skyldig att efter erhållen ritning förfärdiga »ett Cabinettsskåp af Walnöte-träd, uppfördt med tre Columner och runda hörn samt dessutom antingen ett spelbord eller Brädspel», med någon lindring för dem, som voro mästarsöner eller äktade en mästares enka. Härjämte tillades försiktigtvis äfven den anhållan, att, om nyss nämda mästerstycken med tiden komme ur bruk, eller på annat sätt blefve svåra att afsätta, man då måtte få införa andra mästerprof.[1] Ämbetets framställning bifölls, och en större frihet i afseende på valet af mästerstycke gör sig äfven, om också blott så småningom, gällande. Som regel gälde sålunda under 1750-talet, att det fullständiga mästerstycket bestod af ett kabinettskåp samt antingen ett brädspel eller ett spelbord, under det att det enkla utgöres af ett kabinettskåp, en gång utbytt mot en »fransk, dubbel karnisbyrå»,[2] en annan[3] mot en »propre och ganska väl arbetad clavicymbal». 1760-talet uppvisar i det hela till en början samma förhållande, men under senare delen af årtiondet förekomma oftare undantag. Så utför Johan Magnus Ek, som tillhandlat sig den skicklige ebenisten Karl Fredrik Dahlströms privilegier, år 1765 en sekretär af valnöt,[4] Johan Neijber 1768 en fruntimmersbyrå inlagd med utländskt trä, som ämbetet vid granskning fann vara »med besynnerlig accuratesse, nätthet och propreté» förfärdigad samt »utvisa styckemästarens både naturliga skickelighet i arbetet och dess därjämte wista flit och hurtighet»;[5] Johan

[1] *Byggnings och Ambets collegii protokoll den 6 december 1744.* Rådhusarkivet.

[2] 1754. Måtten voro: framtill 6 kvarter 5 tum, baktill 6 kvarter 10 tum; höjd 1 aln 9 tum; djup 21 tum; »svepningen» (utbuktningen) 1 3/4 tum; lådorna 6 kvarter långa. Jfr *Snickarämbetets i Stockholm protokoll den 30 maj 1754.* Statens historiska museum.

[3] *Snickarämbetets i Stockholm protokoll den 19 oktober 1759.* Statens historiska museum.

[4] *Snickarämbetets i Stockholm protokoll den 29 april 1765.* Statens historiska museum.

[5] *Snickarämbetets i Stockholm protokoll den 27 april 1768.* Jfr den 22 september samma år. Statens historiska museum.

Metzmacher året därpå »en skrifpulpet eller sekretär» o. s. v.[1]. Under 1770-talet råda i det hela ungefär samma förhållanden, d. v. s. det fullständiga mästerstycket utgöres af kabinettskåp och spelbord, det enkla af ett skåp eller ett spelbord, under det att dock undantagen i form af med marketerie försedda byråar, skåp, skrifbord o. dyl. blifva alt flere.[2]

Vid den tid, då Haupt sökte mästerskapet inom Stockholms snickarämbete, förefans sålunda redan större valfrihet i afseende på arten af mästerstycke, och den önskan slottsnickaren i detta hänseende framstälde väckte ej så mycken motsägelse, som några år tidigare sannolikt skulle blifvit fallet.

Om Haupts ansökan skola vi låta ämbetets protokoll med egna ord berätta — med den kanske något besvärliga ordrikedom, som kännetecknar handlingar af denna art från det adertonde seklet, men som sannolikt är ett ganska noggrant återljud af de samlade ämbetsmedlemmarnes sätt att resonnera.

Protokollet, som hölls den 10 februari 1770, har följande lydelse:

»Mästare Sonen och Gesellen Georg Haupt förekom på anmälan äskande ämbetet med 36 D:r til lådan och 3 D. til de fattige, samt anhölt, att så wida han nu i flera år warit Gesell och därunder jemwäl både i Engeland och frankriket inhämtat nödig kundskap i Professionen, såsom han ock d 19 Julii förl. år under sitt wistande i Engeland åtniutit hans Kongl. Maij:ts höga nåd att til des hofsnickare blifwa antagen och hwaröfwer han uptedde en afskrift utaf den til honom, å hans kongl. Maij:ts wägnar och befallning, af hans Excell:ce Riks Rådet Öfwerste Marschalken Riddaren och Com̄endeuren af Kongl. Nordstierne Orden högwälborne Grefwen Hr Nils Bielke utgifna nådiga Fullmakt nu der före winna ämbetets wänskap och warda til mästare antagen, sedan han lik wäl behörigt Mästare-stycke upwist. Och som hans Kongl. Maij:t anbefalt honom att giöra ett skrifbord för hans Maij:ts, där på Haupt ock upwist ritning, som hans Kongl. Maij:t sielf nådigt gillat, så förmodade Haupt det honom måtte bewiljas att giöra detta til Mäster stycke, emedan därå kom̄er att wisas mera arbete och

[1] *Snickarämbetets i Stockholm protokoll den 26 april 1769.* Statens historiska museum.

[2] Jfr i afseende på de under 1700-talets senare del brukliga mästerstyckena bil. J

Konst än på de wanliga Ämbetens mästerstycken; hwarpå han för Ämbetet uptedde berörde ritning, och fants Bordet wara 1 aln och 8 tum högt, 3 alnar $12^1/_8$ tum långt, samt 1 aln 15 tum bredt såsom ock skåpet på Bordet war 22 tum högt, 1 aln $13^3/_8$ tum bredt och $19^1/_2$ tum diupt. Härwid gaf Hr. Råds Bisittaren ämbetet til känna, det Hans Kongl. Maij:tt i dag i nåder behagat genom des kammartienare Justin hos hr. Rådman anmäla Haupt, att hos Ämbetet til bifall i des ansökni(n)g i bästa måttan föredragas, hwarefter hans Maij:t nådigst befalt, det hr. Rådman i morgon wille hos hans Maij:t aflemna underdånig berättelse. I anseende hwartil hr. Rådm. jemwäl Haupts ansökning så mycket mer recommenderade, som Ämbetet medgaf Haupt wara en skicklig yngling.

Haupt lemnades afträde och tyckte wäl en och annan i Ämbetet det Haupt såsom nyl. hit hemkommen ännu någon tid kunde dröija att tilträda mästare stycket in til des de, hwilka förut hafwa ämbetets löften om Mästerskap kunna blifwa därmed färdige; men såsom Hr. Rådman åter erhindrade Ämbetet hans Maij:ts nådiga wilje med Haupts mästarblifwande snarast (möjligt), så förklarade sig Ämbetet gemensamt, i regard på hans Kongl. Maij:ts höga recommendation wilja samtycka til Haupts antagande til styckmästare nu genast såsom ock honom beviljes att giöra det begärdte skrifbordet til mästerstycke, dock att Haupt under wanlig tilsyn sielf wisar Ritning på samma bord.

Hwilket Haupt wid inkallande med lyckönskan tilsades och han med mycken tacksäijelse antog, förklarandes sig willig, enär det på fordras att giöra den äskade ritning; til mästerstyckets fullbordande begärdte han siu månaders tid, som honom ock bewiljades och förordnades til skådemästare Bisittiaren Linning och M:r Hult».[1]

Haupt hade sålunda äfven här att fröjda sig af den kungliga nåd, hvars närmaste anledning för oss är obekant.

I slutet af året har han fulländat sitt arbete, och ämbetets protokoll af den 14 december meddelar om hans mästarblifvande följande:

»— lemnades på anmälan styckemästaren Georg Haupt före träde äskande med 6 D k:mt til Lådan, med begäran att nu få upwisa des färdigt giorde mäster stycke.

---

[1] *Snickarämbetets i Stockholm protokoll den 10 februari 1770.* Statens historiska museum.

Honom giordes föreställning, det han redan i 10 wekor stådt på stycket öfwer den tiden han sielf begärdt och Ämbetet honom förelagt. Haupt gaf til känna, att utom det hans Kongl. Maij:t sielf i nåder ändrat en och annan sirat på stycket, sedan det warit färdigt, hwilket Haupt eij bordt eller kunnat annat än wärk ställa och jemwäl nu på stycket wistes, så skall han äntel. redan för 6 weckor sedan anmält för h:r Assist. och Ålderm. Åbrandt, det han wore färdig med stycket, hwilket ock hr Assistenten widgick, och fördenskuld förmente Haupt sig sielf eij wållat dröjsmålet och derföre eij giordt sig skyldig til de böter, som i annat fall Ämbetets förordning och öfwerenskommelse en styckmästare för tidens öfwerskridande ålägger;[1] hwilket jemwäl Ämbetet fant godt att billiga samt före tog sig styckets besichtande.

Och som det fants så i ordonance, tekning och arbete war(a) med besynnerlig skickelighet och flit förfärdigat, att det med nöije och heder kunde för ett dugtigt och fullkomligt Mästar stycke anses, så blef ock det med alt skäl gillat och styckmästaren lyckönskad til en rättskaffens Ledamot och ämbets Broder här i staden, därpå han erlade i M:r pgr, som M:re son, 15 D., til Wälkomsten 6 D. och i friwillighet 33 D. jemte fattig- och Lazarets pgr efter behag 6 D. alt kmt.»[2]

Den nyvordne mästarens närmaste åliggande var enligt skråordningens sjätte artikels sjätte paragraf att söka burskap i stadens handelskollegium samt aflägga sin borgared, hvarförutan han ej kunde »drifva sitt Handtvärk eller någon borgerlig Handtering». Det ålåg ämbetets ålderman att vaka öfver att den nye mästaren ej uraktlät detta samt att »sjelf följa honom på Rådstugun».

Handelskollegii protokoll för den 15 januari 1771 innehåller också följande anteckning:

---

[1] Hänför sig till bestämmelsen, att »de som stå på sina mästarestycken och ej innom den tid de sielfwa begära och Ämbetet dem skäligen föresätter äro med samma stycken färdiga skola för hwarje wecka, som öfwerskrider betala nio daler koppar-mynt till dödlådeinrättnings cassan». *Snickarämbetets protokoll den 24 oktober 1760.* Statens historiska museum.

[2] *Snickarämbetets i Stockholm protokoll den 14 december 1770.* Statens historiska museum.

»Anmältes utaf Assistenten och Åldermannen för Snickare Ämbetet wälbetrodde Johan Åbrandt, at snickaren och schatullmakaren Mester Georg Haupt wore med ämbetet förent samt nu åstundade at winna burskap och i anseende till sådant anmälande utaf assistenten Åbrandt såsom ålderman för ämbetet, bewiljade Collegium at Haupt winner burskap. Snickare och Schatullmakare Georg Haupt, född här i staden, wandt här uppå burskap, hade till löftesmän Assistenten och Åldermannen Åbrandt samt Bryggare Johan Wire[1], ärlade uti Burskapspenningar 30 Daler, till läderämbaret 2 Daler och till Lazarettet 1 Daler Silfm»[2].

På våren samma år gifte Haupt sig med snickarmästaren Kristian Linnings dotter, jungfru Anna Elisabet Linning, och följande år finna vi honom inflyttad i den verkstad, Smålandsgatan nr 40,[3] som han sedermera innehade till sin död.

Bild 3 (se nedan) återgifver ett af Haupt ofta användt beslag i förgyld och ciselerad brons.

[1] Johan Peter Wire var gift med Georg Haupts syster Magdalena Haupt.

[2] *Alphabetisk förteckning uppå them som wunnit Burskap uti Stadsens Handels Collegio ifrån början af Åhr 1750.* Rådhusets arkiv.

[3] Bokbindar Carlbohms arfvingars hus, nr 20 kvarteret Stormhatten.

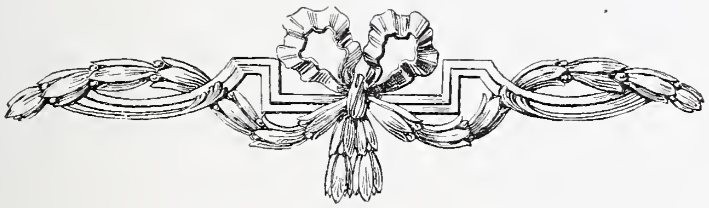

När Haupt började sin verksamhet i Stockholm, kvarlefde därstädes ännu åtskillige under föregående decennier ansedde och anlitade snickare. Så Nils Dahlin, Johan Niklas och Karl Gustaf Eckstein, Mattias Engström, Kristian Linning, Johan Metzmacher, Ludvig och Martin Neijber, Johan Noræus, Lorents Nordin och andre. Som man ser, saknade Haupt sålunda ej medtäflare, af hvilka flere, såsom till exempel Dahlin, Linning och Nordin, hos samtiden åtnjöto ett stort och, så vidt man nu kan döma, väl berättigadt anseende för yrkesskicklighet. De arbeten af ofvannämde handtverkare jag hittills anträffat visa, såsom ju också var att vänta, att man ännu rörde sig med rokokostilens former. Jag påpekar i detta hänseende blott de af Dahlin för enkedrottning Lovisa Ulrika år 1771 utförda möblerna i lack,[1] som jämte den enkegrefvinnan Elisabeth Wachtmeister, f. von Platen, tillhöriga sekretären (pl. 2) tillhöra det bästa man i denna art hos oss utfört.

Hafva desse handtverkare sedermera, nödgade af modets vindkast, förts öfver till området för den stil, som med kung Gustaf besteg

---

Bild 4 (se ofvan) återgifver ett af Haupt ofta användt beslag (»postes») i förgyld och ciselerad brons.

[1] Jfr J. Böttiger: *Konstsamlingarna å de svenska kungliga slotten.* D. I. Stockholm 1899. Pl. 88 och 89.

tronen i smakens rike? Frågan torde ej kunna besvaras, innan materialet af kvarvarande möbler blifvit allsidigare undersökt än hittills kunnat ske. Men det tyckes knapt troligt. Man borde väl i så fall redan nu funnit några af desse snickare utförda signerade eller åtminstone i slottsräkenskapen omtalade arbeten i gustaviansk stil. Författaren känner ännu i detta hänscende blott ett enda undantag, nämligen det af Nils Dahlin tillverkade och signerade brädspelsbord med marketeri, framställande musikinstrument, nothäften och kvistar, som tillhör stadsmäklaren John Håkanssons samling, ett arbete, hvilket genom kraftfull och säker byggnad så väl som ypperlig träinläggning lämnar ännu ett bevis å sin mästares stora konstfärdighet (pl. 3 och 4). Jag är emellertid böjd för antagandet, att den från utlandet hemkomne Haupt inom sitt fack var den förste, liksom han blef den främste representanten af tidens art nouveau.

Denna nya konstriktning utbredde sig snart nog under kungligt hägn åt olika håll, kanske ej minst därför, att hennes föga omfattande formspråk i självfva verket var lättare lärdt än föregångarens. På möbelns område gör hon sig dock, så vidt jag kan finna, till en början kanske allmännare gällande i afseende på det snidade bohaget, såsom soffor, stolar, bord, sängar, speglar o. dyl. än i afseende å förvaringsmöblerna. Som vanligt under adertonde århundradet var det också härvidlag arbetet å Stockholms slott, som gaf första uppslaget. De under början af 1770-talet med orneringen af konung Gustafs sängkammare, badrum m. m. sysselsatte konsthandtverkarne utförde nämligen liksom sina föregångare under rokokotiden äfven möbler, hvilka helt och hållet bildades efter den nya smakens fordringar. Så snidade Jakob Filip von den Emden[1] och Johan Törnström under åren 1771—1772 soffor, sängar och dylikt, prydda med lagergirlander, à la grecque-ornament, blommor, bandrosetter m. m. i Lalondes genre. De efterträddes under närmast följande år af andre snickare och stolmakare såsom Josef Ruste, Gustaf Johan Fast, P[eter] Ljung, Jean Baptiste Masrelier, Karl Gustaf och Fredrik August Eckstein, Erik Öhrmark m. fl., hvilka alla rörde sig inom de trånga gränser stilen utstakade med en färdighet,

[1] Namnet skrifves så i en attest af år 1774, i hvilken Emdens arfvingar angifvas. Jfr *Stockholms slottsbyggnads kassaräkning 1774.* Fol. 229. Slottsarkivet.

som erinrar om, men dock är ej så obetydligt underlägsen rokokotidens konst.[1]

På förvaringsmöbelns område åter, inom hvilket marketeriets flesta uppgifter falla, hade den moderna riktningen, åtminstone så vidt kvarvarande signerade arbeten gifva vid handen, under den första tiden ej så många utöfvare, ehuru antalet af dem, som på 1770-talet under hallrätten inregistrerades som ebenister enligt rättens relationer befann sig i så raskt stigande, att kommersekollegium redan år 1775 fastställde, »at tilsvidare ey flere Ebenister må af Rätten mästare bref meddelas.[2]

Hofschatullmakaren hade, efter hvad det vill synas, inflyttat i den verkstad en kort förut afliden snickare innehaft och må hända med den samma också öfvertagit den gamla inredningen, afsedd för 8 till 10 arbetare. De förteckningar öfver verkstadens tillhörigheter, som finnas bevarade — i bouppteckningen efter Haupts första hustru (död 1777) och i den, som 1785 uppgjordes efter hans egen död[3] — omtala egentligen ej annat än hvad en nutida snickare för liknande ändamål skulle använda. Sålunda, utom hyfvelbänkarna, den om mästarens särskilda sysselsättning vitnande löfsågshållaren med sina blad, en mängd verktyg af olika art — hyflar och borrar, sågar, filar, hammare, tänger och klubbor. En kista med engelska verktyg utgjorde kan hända verkstadens förnämsta dyrbarhet.

Den, som fick göra ett besök å Haupts förrådsvind, fann där, särskildt under senare år, en ansenlig mängd af de främmande hos oss redan under rokokotiden, om än i mindre utsträckning brukade träsorter, utan hvilka ebenisten icke kunde gifva sitt arbete den färgverkan tidens smak kräfde, och som i viss mån torde utgjort en må hända omedvetet begärd ersättning för det liniernas rörliga spel, vid hvilket ögat sedan generationer varit vant. De nyssnämda båda bouppteckningarna, som jag i det följande ofta skall finna anledning att

[1] Jfr bil. I.

[2] *Hall- och Manufaktur Rättens protokoll den 17 Februari 1775.* Rådhusets arkiv.

[3] Förmyndarkammarens arkiv.

citera, uppräkna af dessa träslag, utom valnöt, mahogni och ebenholts, sockerdam, rosenträ, purpur, kungsträ, madera, »javana», ceder, citron, oliv, sandel, campêche, satin, bresilja med flere. Efter Haupts egenhändiga räkningar i hofkassaböcker och annanstädes kan man ytterligare tillägga amarant, palissander, bois de violette och pomerans,[1] utan att kanske ändå hafva uttömt hela det rika förrådet, som vid behof ännu mer kunde utvidgas genom färgning. Å vinden låg jämte päron- och plommonträ samt »en-knubbar» vid mästarens död dess utom ett stort lager enklare trä, såsom ek, björk, al, furu m. m.

Jämte de ofvan nämda dyrbara träslagen fans det ett annat material ebenisten vid denna tid hade nästan lika svårt att undvara — jag menar de i förgyld och ciselerad brons utförda möbelbeslagen. Sannolikt har mäster Haupt i regeln fylt sitt förråd af dylika genom inköp från någon af de »ciseleurs et doreurs», som vid denna tid arbetade i Paris, och hos hvilka sådant arbete af olika typer och olika finhet i utförandet fans att köpa.[2] Men det dröjde nog ej särdeles länge, förr än beslag i den nya stilen förfärdigades äfven här hemma, där gjutare och ciselörer redan under föregående årtionden sysslat med dylika ting, om man också ej på långt när lyckats uppnå den om guldsmedsalster erinrande finhet, som utmärker de bästa franska arbeten af denna art. Anders Dahlström, Johan Sahlberg, Anders Roth, Samuel Holmgren att icke nämna Simon Pantaleon, som redan 1751 erhållit privilegium på förfärdigande af arbeten i s. k. argent haché (försilfrad mässing) hade sålunda under 1760-talet tillverkat och exporterat ciselerade och förgylda möbelbeslag, så väl som ljusarmar m. m.[3] Den af Gustaf Hypphoff(?) år 1749 grundade och sedermera af Karl G. Björkman ledda pinsbacksfabriken hade väl också sysselsatt sig med en liknande tillverkning, som för öfrigt äfven föll inom området af metallarbetarne Paul Gerhards och Johan Zacchouns [Zachun] verksamhet.[4] Johan Gottfried Reiff, som år 1776 blef hofciselör efter Pan-

[1] Jfr H. Havard: *Dictionnaire de l'ameublement et de la décoration.* D. I. Paris u. å. S. 335.

[2] Jfr Ch. Davillier: *Le cabinet du duc d'Aumont et les Amateurs de son temps,* Paris 1870, sid. XXV o. f., samt E. Molinier: anf. arb., sid. 164 med not.

[3] Jfr bil. H.

[4] *Hall- och Manufaktur-Rättens i Stockholm relationer.* Stockholms stads arkiv. Ett P ZACHVN signeradt beslag finnes å det af N. P. Stenström utförda skåpet å Drottningholm. Jfr J. Böttiger: anf. arb. D. I. Pl. 48.

taleon, och Fredrik Ludvig Rung, hvilken 1779 erhöll samma titel,[1] arbetade på samma fält som de nyss nämde och efter all sannolikhet i den stil, som vid denna tid undanträngde sin föregångare. En ej obetydlig fordran, som Rung hade hos Haupts sterbhus, torde väl med någon grad af sannolikhet kunna anses representera kostnaden för till verkstaden utfördt enklare arbete af denna art.[2]

Jämte främmande träslag samt ciselerade och förgylda beslag behöfde Haupt till sina möbler också marmor, som nu mer än under den tidigare rokokoperioden hos oss kom i bruk, till skifvor å byråar, sekretärer, bord o. dyl. I verkstaden funnos ock af detta material ej oansenliga förråd, särskildt hvita eller svarta italienska eller franska skifvor af olika former och mått, äfvensom svenska af kålmårdsmarmor.[3]

Till allra största delen torde Haupt, såsom af den genomgående likformiga behandlingen af marketeriet kan slutas, utfört den konstnärliga orneringen af sina möbler med egen hand. I den mån hans rykte växte, och beställningarna ökades, behöfde han emellertid särskildt för arbetets gröfre detaljer såsom möbelns blindträ, inredning, enklare fanering o. dyl. medhjälpare, så mycket mer då i verkstaden äfven förfärdigades enklare föremål, lättare att sälja liksom att tillverka. Man har i Stockholms stads taxeringslängder, som för hvarje år lämna förteckningar öfver antalet af hos Haupt arbetande gesäller och lärgossar, en slags fortlöpande berättelse om växlingarna i omfånget af ebenistens arbete. I verkstaden funnos sålunda aldrig flere än 4 gesäller och 4 pojkar. Efter att mästaren under år 1772 af de förre haft två, 1773 blott en, har han under tiden 1774 till och med 1777 arbete för tre gesäller. Under de närmast följande trenne åren ökas antalet med ännu en, för att under tiden 1781 till Haupts död, 1784, återgå till tre. Lärgossarne voro vanligen tre eller fyra. Såsom man kan finna af den i bil. D. lämnade förteckningen öfver Haupts med-

[1] Fullmakt för Johan Gottfried Reiff att vara hofciselör den 3 juli 1776. Fullmakt för Fredrik Ludvig Rung den 21 april 1779. *Riksmarskalksämbetets handlingar.* Slottsarkivet.

[2] Jfr bil. F.

[3] Jfr bil. F.

hjälpare fans åtminstone bland hans gesäller icke någon, som sedermera vunnit ett namn, hvilket öfverlefvat sin egare, en omständighet, som i viss mån torde bestyrka mitt antagande om Haupts personliga andel i de arbeten, som utgått från hans verkstad. Skall man nämna någon, som tillegnat sig mästarens konstfärdighet, är det en lärgosse, den år 1776 hos Haupt inskrifne Gustaf Adolf Ditzinger.[1]

Den skicklige ebenisten kom snart nog på modet bland hufvudstadens förnäma värld. Ehuru vi ej år efter år kunna följa utvecklingen af hans verksamhet, lämna oss dock hans vanligen daterade möbler så väl som tillgängligt literärt material i detta hänseende god ledning. För kungafamiljen hade Haupt, som vi ofvan sett, redan innan han blef mästare, haft arbete. Nya beställningar från samma håll följde. Så det stora skåp, hvilket konung Gustaf 1774 sände som gåfva till prinsen af Condé, och som väl torde varit närmaste anledningen, att Haupt från och med nämda års början af slottsbyggnadsmedlen i egenskap af »ebenist» fick uppbära en årlig aflöning af 600 dal. kmt.[2] Så konungens skrifbord och vaktsäng; gåfvor till konungafamiljens olika medlemmar vid jular och födelsedagar; kronprinsens praktvagga; skänker till utländske furstar, o. s. v. Men hofvet var ej hans enda, om ock hans största kund. Under de första åren af sin stockholmstid arbetade Haupt sålunda äfven för familjerna Posse, Sack och Wadenstierna, till hvilka äfven kan läggas namnet å en rysk envoyé, möjligen den Simolin, af hvilken i Gustaf Johan Ehrensvärds dagboksanteckningar lämnas en icke alldeles tilltalande silhuett.[3]

Från perioden 1778—1780, då hofschatullmakaren synes varit mest anlitad, och som för öfrigt sammanfaller med den tid, från hvilken de flesta signerade arbeten af hans hand blifvit bevarade, saknas ty värr dylika uppgifter; men vi hafva i stället sådana i rikt mått från de

[1] *Thet lofliga Snickare Ämbetets In- och Utskrifnings Bok för Åhren 1752—1780.* Statens historiska museum. Ditzinger utskrefs ur läran hos mäster Haupt 1781.

[2] *Slottsbyggnadens Kassaräkning 1775.* Fol. 123. K. bref den 19 februari 1774. Slottsarkivet.

[3] *Dagboksanteckningar förda vid Gustaf III:s hof af friherre Gustaf Johan Ehrensvärd.* Utgifna af E. V. Montan. Stockholm 1878. D. 1. S. 23 o. f.

senaste åren af hans lif. I den bouppteckning, som i början af år 1785, några månader efter Haupts bortgång, uppgjordes, omtalas nämligen också boets säkra och osäkra fordringar. Man ser af denna förteckning, att afnämarne af verkstadens arbeten voro både många och högt uppsatte. Utom kungafamiljen, som ända till slutet gynnat »den snälle (skicklige) Haupt» med beställningar, men bland hvars medlemmar hertigen af Östergötland antecknas såsom »illiquid eller osäker» gäldenär, äfvensom k. slottsbyggnadsdirektionen nämnas familjerna Gyllenstierna, Sparre, Creutz, Düben, Scheffer, Bielke, Adelcrantz, Rehn, Brahe, Schröderheim, Ehrensvärd, Zibeth, Sinclair, Silfversparre, Leyonmarck, holländske och danske diplomater samt släkterna Eberstein, Martin, Sergel, Rung, åtskilliga andra mindre kända namn att förtiga.[1] Haupts ekonomiska ställning var också, så vidt man af bouppteckningen kan sluta, synnerligen god.

Från den hauptska verkstaden utgick under det tiotal år, han egde bestånd, en mängd föremål af olika slag. För oss är föreställningen om Haupts konst förbunden med en hel del lätta och eleganta möbler, med mer eller mindre rika inläggningar af olika träslag samt ännu efter halftannat sekel glänsande bronsbeslag, och utan tvifvel låg också i dylika ting verkstadens egentliga specialitet. Men, såsom ofvan påpekats, utfördes där äfven andra enklare saker, nu mestadels förkomna eller åtminstone blott af det literära materialet oss bekanta. Då det emellertid kan ega ett visst intresse att känna äfven sådana från verkstaden vid Smålandsgatan härstammande arbeten, å hvilka en samlare icke skulle vänta att finna, men möjligen med hopp om framgång kunde söka Haupts signatur, vill jag omtala några dylika, innan jag lämnar en närmare redogörelse för mästarens egentliga verksamhetsområde. Jag nämner då först och främst åtskilliga mindre föremål, delvis sådana, som man i våra dagar skulle beställa hos andra handtverkare, men som man vid denna tid plägade inordna under ebenisteriet. Af detta slag var t. ex. de »sex stycken swart betzade och laquerade kieppar med hwita Elfenbensknappar, Ringar och dåpskor, à 36 D. stycket»,[2] som var bland det första Haupt utförde

[1] Jfr bil. F.

[2] *Hofstatskassaräkning 1773.* Fol. 2283. Slottsarkivet.

för slottets räkning, och om hvilkas användning och ändamål man af tidens memoarförfattare torde kunna finna upplysning.

Så några smärre saker, å hvilka ebenisten, därest han velat, synes haft godt tillfälle att nedlägga det finaste af sin konst, och hvilkas förlust därför är att beklaga. Till denna afdelning äro att räkna några i bouppteckningen af år 1785 omnämda schatull med lönlådor och beslag, jetonlådor med sina marker, urfodral o. dyl. Handlingarna veta också att omtala några i *mahogni* med och utan förgylda beslag — bland dem tebord i två olika storlekar — arbetade möbler, af hvilka, så vidt jag vet, nu mera endast ett fåtal är oss bekant, men som det ur flere synpunkter varit intressant att känna, då man i dem må hända kunnat spåra inflytelser från Haupts vistelse i England, där mahogni tidigare än hos oss (omkring 1720) kom till allmännare användning.[1] Ett minne från Haupts engelska studietid var kanske ock det kylfat af nyssnämda träslag, som efter Haupts död fans kvar bland arbetet i verkstaden.

Till sist må anföras äfven ett par typer, som numera ej finnas i serien af Haupts signerade möbler, men, som vi efter de literära källorna veta, att han tillverkat — så en i Gustaf den tredjes bouppteckning omnämd »nattcommode» med förgyld brons och hvit marmorskifva, värderad till 10 rdr sp.; »en toalett», i Haupts bouppteckning upptagen till 11 Rd.; och några »för konungens rum» till ett pris af 140 daler kmt. år 1772 utförda spelbord (materialet ej angifvet) med fyra fötter, fothylsor af mässing och skifvor klädda med grönt kläde, så vida man ej, såsom författaren, anser sig ega rätt att igenkänna något af dessa i ett par ännu å Drottningholm kvarvarande, men ej signerade bord, ypperligt utförda i den för Haupts tidigare möbler karakteristiska stilen.

Det förnämsta, som utgått ur Haupts verkstad, utgöres dock af sådana föremål, som samlaren än i dag är van att anse betecknande för den gustavianske ebenistens verksamhet — jag menar byråar, sekretärer, bord m. m., af hvilka ett ej obetydligt antal finnes i de kungliga slottens samlingar så väl som i enskild ego bevaradt.

[1] Jfr K. Warren Clouston: *The Chippendale period in English furniture.* London 1897. S. 43.

I det föregående har jag påpekat, att Haupt under sin vistelse i Paris anslöt sig till den nya stilriktning, som å möbelns område har sin förnämste representant i Riesener, äfven om ej denne, utan Leleu eller någon annan varit den svenske konstsnickarens lärare. Denna inflytelse blef af bestämmande art för Haupts hela verksamhet, och han kom därför att i sin konst hos oss representera den form af Ludvig XVI:s stil, som (man förlåte oss uttrycket) redan under Ludvig XV sett dagen. För den senare utveckling denna stil genom ebenister som Carlin, Benneman m. fl. undergick, och till hvilka arkitekten Lequeu's ritningar för Hôtel Montholon lämna ypperliga illustrationer,[1] blef Haupt alldeles främmande och med honom äfven så godt som hela den gustavianska möbeltillverkningen å ebenisteriets område.

Man skulle under de första åren af Haupts verksamhet i Stockholm må hända å somliga af hans arbeten kunna tycka sig spåra några från den samtida engelska möbeltillverkningen hemtade drag. Till denna klass af föremål hör en i sina måttförhållanden förträfflig, med enkelt marketeri prydd sekretär, som eges af generaldirektören grefve Fr. Wachtmeister (pl. 5), så väl som de båda för statssekreteraren Karl Erik Wadenstierna förfärdigade möblerna samtliga från 1775;[2] vidare ett par byråar från åren 1775 och 1777, den ena (pl. 8) tillhörande friherrinnan Ingeborg Hermelin, f. Strömberg, den andra (pl. 9) Ludvigsbergsamlingen, som bland sina många för den svenska konstindustrien betydelsefulla föremål äfven har att räkna en tyvärr ej daterad skrifpulpet från Haupts tidigare period[3] (se pl. 10).

Men ser man närmare å dessa pièces, i hvilkas ornering ofta ingår den ursprunglige egarens initialbokstaf, placerad i en vid ett par kransar hängande medaljong, finner man dock, att det engelska i tycket utom i den någon gång brukade mahognin, egentligen ligger blott i den sparsamma användningen af beslag, under det att måttförhållanden, ytornas disposition o. dyl. bära den samtida franska möbeltillverkningens karaktär. Någon direkt beröringspunkt mellan Haupt och den engelska möbelkonsten under 1760—70-talen kan man sålunda knapt uppvisa.

---

[1] Jfr E. Molinier: anf. arb. S. 204 o. f.

[2] Tillhöra revisionssekreteraren K. F. Silverstolpe. Jfr pl. 6 och 7.

[3] Det delvis restaurerade motstycket till denna möbel, förvaradt å samma ställe, är, ehuru osigneradt, helt säkert af Haupt.

Men bland de ofvan omtalade föremålen, som bilda liksom en klass för sig, finnas i mitt tycke flere af Haupts bästa arbeten.

Mästaren öfvergaf dock snart nog — jag vore frestad säga tyvärr — denna enklare riktning, i hvilken han blott som på afstånd följde sina franska föregångare, men hvilken kanske kunnat utvecklas till en efter våra förhållanden bättre än Ludvig XVI:s lämpad konstform. Det stora flertalet af hans möbler närmar sig i stället vida mer förebilderna, hvilkas allmänna karaktär, mått o. dyl. Haupt synbarligen noggrant studerat.

Viker ebenisten någon gång från sina franska traditioner, få hans arbeten — se exempelvis hans sekretärer — lätt nog prägeln af en viss osäkerhet i byggnaden, som ej uteslutande kan skrifvas å stilens fordringar på smidighet och elegans, och som ej öfverskyles af detaljernas behag.

Jag kan icke afgöra, huruvida Haupt själf komponerat de möbler, som kunna anses falla inom sistnämda område, eller om han för dem användt ritningar, utförda här hemma af andra såsom t. ex. af Jean E. Rehn, den för periodens konstslöjd mycket verksamme hofintendenten och föreståndaren för husgerådskammaren och som för öfrigt, efter hvad man vet, gjort ritningarna till Haupts största arbeten. Men det senare antagandet synes mig af flere orsaker sannolikast.

Haupts möbler ansluta sig, såsom jag redan påpekat, närmast till arbeten från senare delen af Ludvig XV:s tid. De anmärkningar man kanske icke utan fog kan göra beträffande den ringa omväxlingen i föremålens grundform så väl som rörande en viss fattigdom i deras dekorativa detaljer träffa också lika mycket stilen i dess helhet som den sammas svenske utöfvare.

Liksom sina franska förebilder gaf Haupt med förkärlek sina möbler formen af en rätlinig figur (rektangel eller triangel) med afskurna hörn. De plana sidoväggarna uppbära en marmorskifva; nedtill hvilar det hela å fötter, hvilkas profilering ofta visar rokokoformer, men hvilken å bord äfvensom å arbeten från mästarens senare period utbyttes mot fyrkantiga, nedåt smalnande, raka ben, ställda i samma plan som de afskurna hörnen. Med en dylik, för öfrigt föga varierad

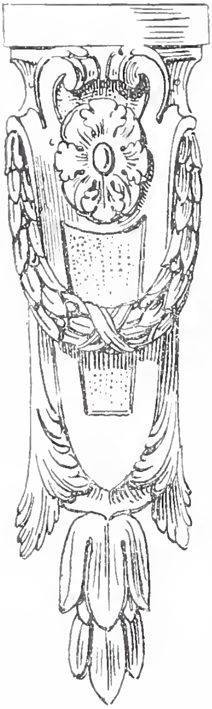

5. Hörnbeslag af förgyld och ciselerad brons.

grundanordning berodde möbelns totalverkan som alltid till en stor del af den sammas måttförhållanden, men för stilens utöfvare i allmänhet, liksom för Haupt själf tillkom såsom ett minst lika betydelsefullt moment hänsynen till *föremålets färgverkan.* Denna hänsyn bestämde till den grad möbelns genom föreningen af brons och träinläggning bildade ornering, att förhållandet mellan konstruktiva delar och dekorativa detaljer vanligen ganska mycket lämnas ur sikte.

Liksom under den föregående perioden hade altså beslagen icke mycket öfrigt af sin ursprungliga uppgift att sammanhålla de olika delarna, utan uppfattades som kompletterande, mot bakgrunden af olika färgade träslag verksamt dekorativa element. De återfinnas sålunda t. ex. såsom rosetter, från hvilka i marketeri utförda kransar, medaljonger o. dyl. nedhänga; de sättas som konsoler å möbelns afskurna hörn, utan att kunna ingifva oss någon förnimmelse af sin förmåga att stöda; de utbreda sig å framsidan af den öfversta lådan i vågform eller taga gestalt af flätade band, oftast utan att ens fortsätta sig å möbelns kortsidor och sålunda utan att ge åskådaren intrycket, att de genom att sammanhålla föremålets väggar hjälpa dessa att uppbära marmorskifvans tyngd, o. s. v.

I träinläggningens användning återfinnes samma ringa hänsyn till föremålets byggnad, hvars olika partier marketeriet synes sträfva snarare att dölja, än att framhäfva. Betecknande är i detta hänseende Haupts, för öfrigt från Frankrike lånade sätt att behandla möbelns framsida såsom ett sammanhängande helt, begränsadt af i träinläggning utförda ådror och liksom fasthållet genom de af ring och rosett bestående handtag, med hvilka lådorna utdragas.

Det dekorativa förråd, Haupt hade till sitt förfogande, visar sig vid en jämförelse mellan hans olika arbeten öfverraskande litet, och detta vare sig fråga är om beslagens form eller marketeriets mönster.

6. Hörnbeslag af förgyld och ciselerad brons.

I förra afseendet var han naturligtvis till en viss grad bunden af den ekonomiska sidan, d. v. s. af det i handeln förekommande materialet, äfven om detta för en under så gynsamma förhållanden som den svenske ebenisten arbetande handtverkare knapt borde kunnat bilda något oöfverstigligt hinder. Säkert är, att med det å lådor, pilastrar o. dyl. förekommande vågornamentet, »postes», (se bild 4, sid. 24); det flätade bandet med sina rosetter (se bild 9, sid. 57); de blott i ett par tre typer förekommande konsolformiga hörnbeslagen (bild 5 och 6); lådhandtagens ringar; den af en bladgirland och band bildade cul-de-lampe, som pryder möbelns nedre, understundom efter fransk förebild bågformigt profilerade midtparti (se bild 3 å sid. 23); fothylsorna samt de här och där förekommande som bärande element anbragta rosettformiga knapparna, förteckningen öfver Haupts i vanliga fall använda möbelbeslag är i det närmaste fullständig.

I träinläggningen, som dock synes bort lämna ebenistens konstförfarna hand all önsklig frihet, möter man nästan samma enformighet. Så äro palm, bok, lönn, björk och finare hvita träslag merendels färgade i grönt i olika valörer[1]; så användes samma träsorter med ganska liten omväxling oftast till motsvarande delar af olika möbler o. s. v., och i mönstren utgöra rutverken med sina rosetter, de hängande bladgirlanderna, en eller annan behagfullt böjd kvist, de vid band fästa, kransomgifna medaljongerna med en manlig eller kvinlig byst, en från Boucher lånad spelande eller skrifvande amorin o. dyl. nära nog mästarens hela artistiska packning, som för öfrigt är hemtad ur De la Fosse's, Le Canu's och Lalondes mycket anlitade förrådskammare.[2]

[1] Skuggpartierna utfördes med gravyr och fyldes med mörkfärgadt vax.

[2] Jfr bil. L.

Men inom dessa gränser rör sig Haupt med en i tekniskt hänseende beundransvärd frihet.

Må läsaren emellertid icke uppfatta dessa anmärkningar som ett underskattande af den svenske ebenistens värde i och för sig. Den ofvan påpekade enformigheten, som möter oss i former och detaljer, hvilka, så vidt vi kunna se, stått i Haupts eget skön att bestämma, *kan* hafva berott på bristande originalitet, eller också å en oförfarenhet

7. Detalj i marketeri å en byrå af Haupt.[1]

i konsten att teckna, som tvang till återupprepande af befintliga mönster. Sannolikt får dock orsaken sökas på annat håll. Å det fält, hvarom här är fråga, hör nämligen på grund af kulturela förhållanden en självständigt arbetande konsthandtverkare till de största sällsyntheterna och detta öfveralt och ända intill våra dagar, som fört odlingen djupare ned och som också — kanske just därför — mera allmänt gifvit

[1] Midtparti å framsidan af byrån å sid. 38.

oss individuelt utbildade personligheter å det konstindustriela området. »Stilen», som må hända är den rikare personlighetens en gång brukade, men bortkastade vapen, behöfver ej längre åt de mindre begåfvade, som upptaga och använda honom, bringa individuel förintelse.

Det åligger nu författaren att lämna en redogörelse för de olika typer ur den hauptska verkstaden tiden skonat. Jag vill påpeka, att jag här vid lag så godt som uteslutande fäst mig vid sådana föremål, som bära ebenistens signatur, samt att läsaren ej skall vänta sig en detaljerad beskrifning af de olika möblerna eller deras mer eller mindre stora förträffligheter, hvilka den, som har öga för dylika ting, bättre kan se af de meddelade afbildningarna, den, som ej har det, i alla fall icke med författarens hjälp lär kunna upptäcka. Det står nämligen icke i min makt att på franskt sätt »kåsera» öfver byråar och bord. Jag får vara nöjd, om min framställning kan leda till ett framtida tillvaratagande af föremål, som höra till det främsta vår konstslöjd har att uppvisa. Att förstå och skydda det bästa svensk kultur lockat i dagen är en fosterländsk lika väl som en allmänt mänsklig plikt, hvilken en hvar efter bästa förmåga har att söka väcka till lif. Intet område är i detta hänseende för ringa för vår sträfvan.

Såsom jag i det föregående antydt, hafva, åtminstone i mitt tycke icke alla Haupts möbler samma konstnärliga värde. Till de bästa räknar jag utan tvekan hans byråar, af hvilka flere genom formernas fina måttförhållanden i förening med arbetets elegans i sin art äro verkliga praktstycken. Den afbildning af en Nordiska museet tillhörig pièce af detta slag, som läsaren återfinner å sid. 38, torde utan kommentarier bekräfta mitt påstående.

Släktskapen med den franska rokokotidens möbler af denna typ springer genast i ögonen, äfven om det egendomligt liffulla i formen, som var utmärkande för Ludvig XV:s tidigare stil, stelnat — man vore frestad säga dött. Vi ha svårare att förstå smakens omkastning från förkärleken för den böjda linien till den raka, än att den nya stilens utöfvare både ur historisk och estetisk synpunkt icke kunde förmå sig att med ens öfvergifva traditioner, hvilka anknöto sig till sådana mästerverk som t. ex. Charles Cressent's och Jacques Caffieri's arbeten.

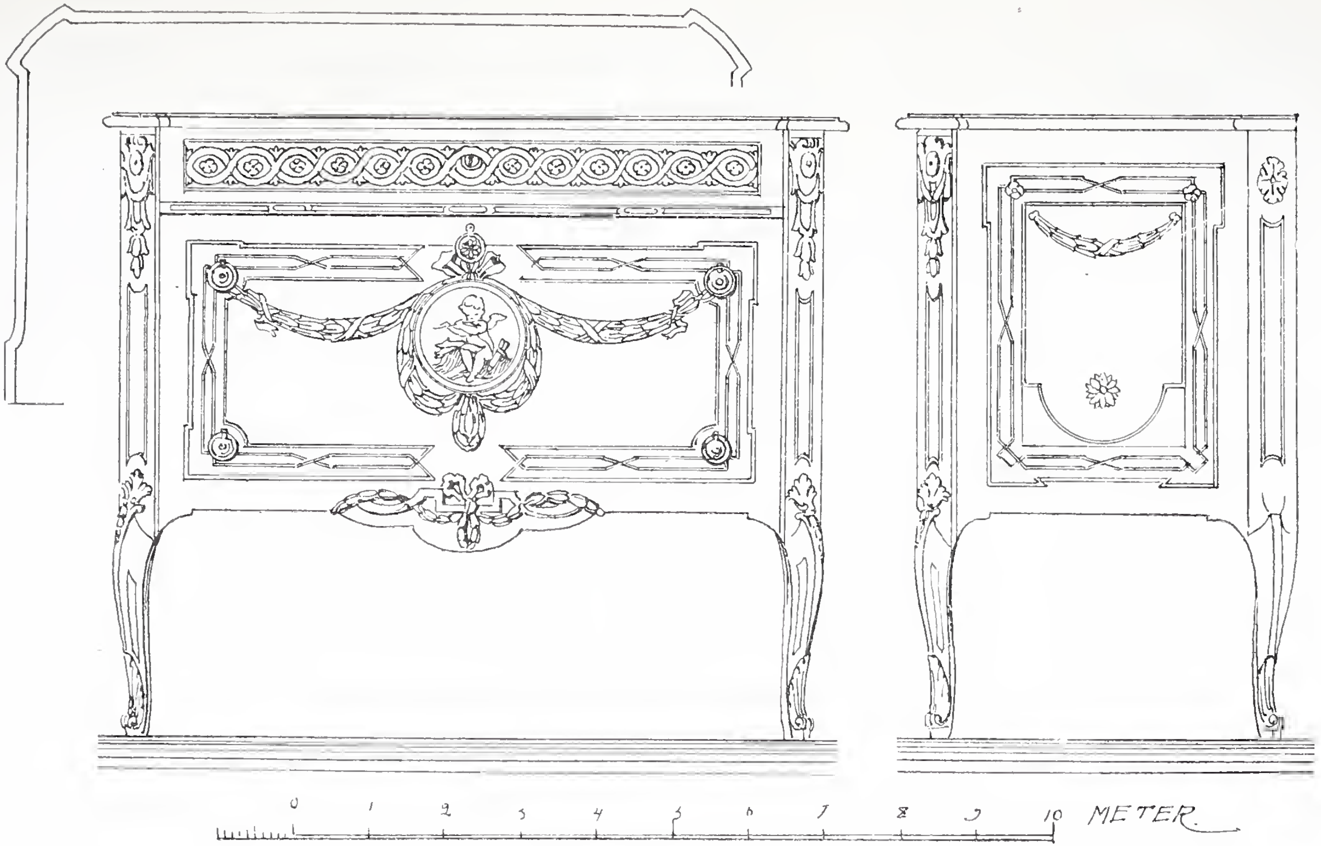

8. Projektionsritning till en byrå af Haupt.

Tillhör Nordiska museet.

Från rokokoperioden har därför också Haupt vid förfärdigande af detta slags möbler i likhet med många franske ebenister under Ludvig XV:s regering lånat vissa enskildheter, som i väsentlig mån bidraga till möbelns totalverkan. Modet så väl som af erfarenheten vunnen visshet att sålunda nå det åsyftade intrycket af harmoni och behag i form och dekoration har här helt säkert varit af bestämmande natur. Till dessa karakteristiska drag hör förhållandet mellan benens höjd och själfva möbelns kropp; hit också den ofvan antydda behandlingen af möbelns framsida såsom ett sammanhängande helt, ursprungligen sannolikt framgången ur sträfvan att för den öfliga orneringen (i lack, marketeri, målning eller blott för de stora bronsbeslagens skull) vinna större ytor. Haupt ger sålunda gärna byråns ännu i rokokoform profilerade ben ungefär en tredjedel af hela möbelns höjd och behandlar dess framsida antingen som ett enda ornamentalt taget sammanhängande vågrätt lagdt och de båda nedre lådorna omfattande fält eller som trenne vertikalt stälda sins emellan korresponderande fyllningar.

Utgående från de redan angifna principerna, efter hvilka möbelns grundform och detaljer bildades, utförde den svenske ebenisten sina »commoder», såsom han med den franska benämningen gärna kallade dem, hufvudsakligen i tvänne storlekar (må hända motsvarande bouppteckningens »mans- och fruntimmersbyrå»), åtskilda, utom genom måttförhållanden, egentligen blott genom den nyss påpekade olikheten i sättet att behandla möbelns framsida. För de mindre föremålen af denna art använde Haupt sålunda oftast blott en enda fyllning, för de större trenne dylika. Som ornering af de smärre piècernas framsida förekommer i midten vanligen en medaljong, fäst vid band och kransar samt omgifven af flätverk med rosetter eller blott af ett par nedhängande bladgirlander, det hela inom ett i marketeri utfördt ramstycke, hvilket i hörnen liksom fasthålles med de af ring och rosett bestående bronsbeslagen. Möbelns kortsidor visa oftast en enda vertikalt stående fyllning, hvars i träinläggning utförda ram tänkes fäst af rosetter i brons.

Å den större typen bildas framsidan, som sagdt, af tre vertikala fyllningar, af hvilka den mellersta, ofta något framspringande, är störst och ornerad med medaljong och girlander; sidofyllningarna, med någon olikhet i afseende på beslagens anbringande, vanligen med ett rutverks-

mönster i marketeri. Af den beskrifvande förteckningen[1] så väl som af mina afbildningar finner läsaren, att vi ännu hafva kvar åtskilliga af dessa vackra arbeten, som i sitt slag äro de bästa man hittills hos oss åstadkommit. Af den mindre typen intaga Tullgarnsamlingens exemplar, från 1778 (pl. 12) och det mycket snarlika af år 1779, som tillhör Nordiska museet (pl. 13)[2], i mitt tycke främsta platsen. Af den större synes mig Kensingtonmuseets från år 1779 (pl. 16) och den, som tillhört grefve Arvid Posse, af år 1780 (pl. 17) vackrast. Den »commode», som — jag vet ej huru, men jag gissar å husgerådskammarens auktioner — hamnat i den engelska samlingen, skiljer sig i de dekorativa detaljerna något från andra, mig bekanta möbler af Haupt. En af ett par amoriner uppburen sädeskärfve, »vase», antyder må hända, att möbeln förfärdigats för någon af konungahusets medlemmar. Är det kanske samma »bureau», hvilken, enligt hvad Ehrensvärd berättar, år 1779 öfverlämnades till gåfva åt hertiginnan af Södermanland, och för hvilken, enligt samma källa, »till den snälle snickaren Haupt tusende plåtar blefvo betalte»?[3] Öfverensstämmelsen med den posseska möbeln i afseende på måtten, ytornas disposition och sättet för beslagens anbringande är i öfrigt påfallande, äfven om man, hvad proportionernas finhet angår, åt den i Sverge ännu bevarade piècen kunde känna sig frestad lämna företrädet.

Haupts konst når i dessa möbler i jämnhöjd med hans franska förebilder. Den hittills glömde och okände svenske ebenisten fick å världsutställningen i Paris 1900 ett erkännande, som kanske skulle gladt hans för franska konstförhållanden intresserade sinne, i det att ej blott det stora, af honom förfärdigade skåpet i Chantilly, hvarom längre fram skall talas, utan äfven just ofvannämda byrå ur Kensingtonmuseet blifvit kopierad — den senare af den välbekanta franska firman Linke, i hvars utställning den exponerades såsom en efterbildning af ett arbete af — Riesener.

Af förvaringsmöbler i öfrigt har Haupt utfört skåp och sekretärer af olika slag. Till den förra möbeltypen hör mästarens största arbete, det redan omnämda, till prinsen af Condé skänkta »mineraliekabinet-

[1] Bil. L.

[2] Jfr bild 8.

[3] Se ofvan anf. *Dagboksanteckningar* af G. J. Ehrensvärd. S. 451.

tet», om hvilket läsaren strax skall erhålla närmare upplysningar, men hvilket, frånsedt den tekniska sidan, knapt synes vara att räkna till ebenistens bästa alster. Hit höra ock de hörnskåp, af hvilka flere från Haupts verkstad utgångna ännu finnas kvar. Denna mycket omtyckta möbeltyp, som uppstått ur rokokotidens fruktan för de raka linierna, och som den nya stilen, icke utan en viss brist på följdriktighet tagit i arf från sin föregångare, men som han näppeligen mäktat förbättra, företrädes i serien af de hauptska möblerna af tvänne olika former, den ena med rak framsida, bildad efter den mindre byråtypen, samt med i rokoko profilerade ben, den andra, långt vackrare och mera öfverensstämmande med den traditionela formen, med buktig, af enkelt marketeri ornerad dörr samt böjda fötter. De båda skåp, som tillhöra Wachtmeisterska samlingen å Tistad, och af hvilka ej signerade repliker återfinnas i Nationalmusei konstslöjdafdelning samt annanstädes, lämna läsaren tillfälle att bedöma den förstnämda typen (pl. 18), under det att den senare finnes representerad af tvänne husgerådskammaren tillhörande, visserligen ej signerade föremål, af hvilka mitt arbete öfver konstsamlingarna å de svenska kungliga slotten innehåller en afbildning.[1] De senare hafva sannolikt hört till sammans med det eleganta skrifbord Haupt år 1778 fick utföra för konung Gustaf III samt de båda låga också å Drottningholm förvarade bokskåp[2], i hvilka man finner ännu en af Haupt använd, kanske praktisk, men i alla händelser föga lycklig form af den möbeltyp, om hvilken här är fråga.

Sekretären bildar i afseende på användningen en mellanlänk mellan byrån och skrifbordet. Liksom flertalet af samtida ebenister har Haupt nedlagt mycket arbete på förfärdigandet af dessa under 1700-talet, som man vet, synnerligen omtyckta föremål. Läsaren känner redan den år 1775 daterade, å pl. 5 afbildade möbel, som tillhör en typ, hvilken efter en af Maria Teresias ambassadörer till Frankrike säges hafva erhållit namnet *bureau à la Kaunitz*. Typen återfinnes för öfrigt i sina grunddrag redan i Ludvig XV:s berömda skrifbord och användes sedermera af Riesener både med och utan rokokoformer, såsom läsaren af de hos Champeaux lämnade afbildningarna kan finna.[3] Från Haupts

[1] Jfr J. Böttiger: anf. arb. D. II. Pl. 159.

[2] Jfr J. Böttiger: anf. arb. D. II. Pl. 161.

[3] Jfr A. de Champeaux: *Le meuble*, II, sid. 216, 225, Paris u. å., i *Bibliothèque de l'enseignement des Beaux-Arts.*

tidigare period härstammar väl också den ofvan omtalade pièce med snedklaff och egarens i marketeri inlagda begynnelsebokstaf (pl. 10), hvilken, med någon olikhet i vissa detaljer, företer samma grundanordning som den nyssnämda, och hvars praktiska användbarhet bevisas ej blott af den omständigheten, att den samma, såsom synes af arbeten af Shearer och Hepplewhite,[1] upptagits i den engelska möbelkonsten, utan ock att den fortlefvat under kejsartiden och ända in i våra dagar.

Denna kanske mer för genus maskulinum afsedda typ lämnade emellertid ej ebenisten så mycket tillfälle att utveckla den elegans i de dekorativa detaljerna, som var tidens älsklingsmanér, och han fick också en rikare smyckad medtäflare, som att döma af de många exemplar man hos oss ännu har i behåll, i hög grad synes haft att fröjda sig af samtidens gunst. Jag syftar på de under Haupts senare år utförda sekretärer, hvilka läsaren å pl. 19 o. f. finner afbildade. Till grundanordningen liknande möbler, men vanligen kanske af mindre dimensioner förekomma under Ludvig XV:s tid, ehuru man då gärna synes gjort öfverdelen lägre än underredet.[2] Den egentliga sekretären — »skrifskåpet» som man på Haupts tid kallade den — bibehöll i Frankrike de under rokokotiden använda måttförhållandena, särskildt de låga fötterna.[3]

Haupt har i detta hänseende afvikit från sina läromästare, och resultatet har egentligen ej varit lyckligt. Utgående från det praktiska syftet att lämna en användbar förening af skrifbord och förvaringsmöbel har han gifvit benen å dessa möbler en höjd, afsedd att bereda den skrifvande en bekväm sittplats vid den fällbara skifva, som bildar möbelns framsida, och åt hvilken han för att göra skrifplatsen rymligare nödgats gifva större mått. Följden har blifvit ett visst missförhållande i proportionerna, som gör att de smala och långa benen knapt synas förmå bära möbelns höga öfverdel, hvilken för resten i dekorativt hänseende blott är en replik af den mindre byråtypen. Trots all utförandets förträfflighet gör också denna grupp af möbler ett vida mindre behagfullt intryck än man skulle vänta.

Tullgarn, friherre Gustaf Tamm, Nordiska museet, den Edelstamska

---

[1] Jfr K. Warren Clouston: anf. arb. S. 140, 169.

[2] Jfr E. Molinier: anf. arb. S. 144, 145, 174.

[3] Jfr E. Molinier: anf. arb. S. 176, 190.

samlingen, löjtnant S. Ljunggren härstädes innehafva af denna typ ypperliga, sins emellan i byggnad och ornering nära besläktade exemplar, alla från åren 1778—1780 (pl. 19—21, 23, 24). En jämförelse med den å pl. 25 återgifna pièce, som är daterad år 1781 och tillhör öfverstinnan Ida Fischerström, f. Aminoff, i Södertälje, visar emellertid, hur lätt den ofvan antydda olägenheten i möbelns proportioner genom den å benens halfva höjd insatta krysshyllan kunnat undvikas, ett bruk, som man också ofta återfinner hos tidens franska möbler af denna art. Den senare anordningen återkommer för öfrigt å en vacker, otydligt signerad sekretär, som tillhör Bielkeska samlingen å Sturefors, och hvilken förefaller som ett motstycke till den förut nämda i Södertälje. Dess härstamning från Haupts verkstad synes mig också höjd öfver alt tvifvel. En ändå bättre lösning af problemet visar det i närmaste anslutning till franska förebilder utförda medaljskåp, som tillhör Statens historiska museum — en »secrétaire-armoire», som ådagalägger, hur en möbel, äfven där den dekorativa utstyrseln är af jämförelsevis så enkel natur, som här är fallet, genom sina måttförhållanden kan göra ett intryck, hvilket utan mycken öfverdrift kan kallas klassiskt. (Pl. 27.)

Bland de ur verkstaden vid Smålandsgatan utgångna arbetena intaga Haupts, i flere olika former utförda bord ett framstående rum. Det må vara ett personligt tycke och anföres här också blott som sådant, men ingenstädes förefaller mig den gustavianska stilens underlägsenhet under le style roccaille så märkbar som i afseende på denna möbeltyp. Den jämförelsevis höga sarg, som rokokostilen använde, och de bärande delarnas om en lefvande organism erinrande samband med hufvudpartiet, som gaf anledning till linier af ett förtjusande och efter min mening oupphunnet behag, utbyttes mot en låg sarg, i hvars som linierade underkonturer man visserligen ofta kan igenfinna rokokotidens grundformer, men liksom stelnade, beröfvade lifvets särmärke, och hvilken de raka och spensliga benen endast med en oroande osäkerhet synas uppbära. Men, frånser jag detta, erkänner jag villigt, att den gustavianska stilens bord utmärkas af en viss återhållsam elegans, som kan hända dock har mer af kristallens stränga skönhet än af den lefvande plantans behag.

Af denna klass intaga Haupts med uppsats försedda skrifbord främsta platsen. Typen, till sin grundanordning lånad från rokoko-

tiden, hade äfven hos oss tidigare varit i bruk, såsom läsaren kan finna t. ex. af det å pl. 28 afbildade bord, som, enligt hvad bomärket gifver vid handen, ingått i Lovisa Ulrikas husgerådskammare och nu finnes å Tistad, dit det lär kommit från Tessins Åkerö. Haupt hade användt samma typ i sitt mästerstycke — såsom jag antar det osignerade, öfvermåttan väl utförda skrifbord, hvilket tillhört Lovisa Ulrika och ännu utgör en af Drottningholms främsta prydnader i möbelväg (pl. 29). Han har återkommit till samma typ i den praktfulla möbel å Ludvigsberg, om hvilken pl. 30 lämnar en antydan. Med sina vackra proportioner, sin sparsamma användning så väl af brons som främmande träslag — amarant och kungsträ till friser, färgad björk eller hvitbok till fyllningar, träinläggningen hufvudsakligast i stechpalm och lönn — ger detta bord ett af de vackraste exempel å den måttfulla elegans, till hvilken stilen i sina bästa företrädares arbeten kan höja sig. I samma art, men enklare, är det öfvervägande i mahogni arbetade skrifbord från år 1780, som tillhör friherre Hugo Rehbinder å Djursholm, äfven om här den från rokokotiden lånade grundformen i bordets underkontur och af denna form föranledda måttförhållanden tydligare skiner igenom och ej häller synes fullt trifvas i den gustavianska stilens stramare dräkt (pl. 31).

Det synes mig emellertid, som om de ofvan påpekade dragen af bristande organiskt samhang i möbelns byggnad liksom af en till magerhet gränsande stränghet i formen ännu mera komma till synes i andra af Haupt använda bordstyper. Om läsaren kastar en blick på de tvänne å pl. 32, 33 afbildade föremål af denna art, som tillhöra husgerådskammarens samling, och af hvilka det å pl. 32 varit Gustaf den tredjes skrifbord samt ännu i skifvans hörn bär konungens namnchiffer, skall han må hända i hufvudsak gifva författaren rätt, så mycket mer då uppfattningen ej bestickes af den om ett brunt ögas glans erinrande träfärgen eller de vackert ciselerade beslagens guld. Nämner jag till sist ett litet rundt tebord med en infäld bricka af porslin, som lär finnas å Tostrup, samt Haupts i ej så få exemplar förekommande sybord, har jag anfört i det närmaste alla mig bekanta, signerade former af den möbeltyp, med hvilken vi nu sysselsatt oss. I slottens så väl som enskilda samlingar förekomma därjämte några andra, ej

signerade, som man med största sannolikhet kan anse härstamma från den hauptska verkstaden.[1]

Ebenistens vanliga rektangulära sybord, om hvilkas utseende pl. 34—37 lämna upplysning, orneras kring den tämligen låga sargen af i träinläggning imiterade hålkälar, rosetter och vågbeslag af brons samt hafva skifvan prydd af en blombukett i marketeri. I den ena, å kortsidan anbrakta lådan hittar man ännu understundom det förråd af nystvindor m. m. tidens damer för sitt arbete behöfde. Öfver det hela ligger ett så utpräglad gustavianskt drag, att kritiken förstummas, och man tycker sig kunna ge de samtida ebenisterna rätt, då de gång på gång efterbildade detta älskvärda bohag.

Hvad vi ofvan omtalat lämnar en tämligen fullständig bild af det, som finnes kvar af Haupts möbler och sannolikt också af det arbete, som dagligdags sysselsatte mästaren och hans gesäller. Men i verkstaden utfördes äfven, som jag redan förut har antydt, några andra föremål, som äro att räkna till de förnämsta alstren af ebenistens konstfärdighet, och af hvilka ett par, under någon tid åtminstone, förde hans namn utom fäderneslandet. Den, som skrifver Georg Haupts krönika, har därför också skyldighet att vid dessa arbeten uppehålla sig, äfven om han ty värr ej kan lämna annat än magra upplysningar om beställningar, som sannolikt kommo mäster Haupts hjärta att klappa af yrkesstolthet, och hvilkas vackra utförande säkert länge utgjorde hans lifs förnämsta sträfvan.

Det första och största af dessa arbeten var det ofvan nämda skåp, hvilket redan så tidigt som omkring 1773 beställdes af konung Gustaf III för att öfverlämnas till Louis Joseph af Bourbon, prins af Condé; de öfriga en 1776 till kejsarinnan af Österrike skänkt phaëton samt en år 1778 för tronföljaren förfärdigad paradvagga. Beträffande det förstnämda af dessa arbeten — det ännu å slottet Chantilly bland hertigen af Aumale's konstskatter förvarade skåpet (pl. 39) — innehåller medaljgravören C. G. Fehrmans resejournal några detaljer, som här

[1] Husgerådskammaren har sålunda ett par halfrunda väggbord med Haupts vanliga bronsornament och marketeri (å Drottningholm); samt ett ovalt (te)bord med bricka af bleck (Stockholms slott).

meddelas. »Mineralie-cabinettet», till hvilket ritningen utförts af den månganlitade hofintendenten Rehn, innehöll en stensamling, anskaffad och ordnad af en assessor i bergskollegium. Det fördes sommaren 1774 sjöledes till Frankrike och fraktades sedermera i september af Fehrman till sin bestämmelseort, slottet Chantilly utanför Paris. Här blef det »uti Prinsens och hela Hofwets närwaro deballeradt och uppsatt», och herr Fehrman öfverlämnade nyckeln till prinsen, »som med de gracieusesta utlåtelser» mottog den samma och dess utom furstligt belönade öfverbringaren af den svenske konungens gåfva.[1]

Ritningen[2] till detta skåp, hvilket är af rätt stora dimensioner (höjd 2 m. 21 cm., bredd 1 m. 80 cm.), var, som sagdt, utförd af Rehn. Den utmärker sig för en viss, må hända afsiktlig tyngd, som dock knapt kan försvaras ensamt genom det ändamål möbeln var afsedd att fylla. Förhållandet mellan skåpets öfver- och underdel är kanske ej fullt lyckligt. Den förra, som åskådaren i fantasien gör än mera massiv på grund af de öfverst placerade mineralierna, hvilka bilda en bizarr, tämligen otillfredsställande afslutning, synes ej rätt väl stämma öfverens med det låga underpartiet, hvars styrka dess utom i viss mån minskas genom de båda dörrarna och de med kapitäl och kanellyrer försedda låga benen, hvilkas bärkraft och samband med det hela torde lämna ett och annat att önska. Ur ornamental synpunkt är detta skåp ett rätttroget barn af Ludvig XVI:s stil, hvars föga omfattande dekorativa förråd är samvetsgrant användt, såsom alltid hos stilens svenska anhängare — ett förhållande, som haft till följd, att vi med all hans elegans i själfva verket aldrig egt en mera enformig eller mindre utvecklingsmöjlig stil än den gustavianska.

Hvad arbetets tekniska sida angår — d. v. s. den, som egentligen utgör Haupts andel — är den samma alldeles förträfflig. För närmare detaljer hänvisande läsaren till den beskrifvande förteckningen[3] inskränker jag mig här att nämna, att skåpet är utfördt i ek, hufvudsakligen faneradt med rosenträ i olika skiftningar. Framsidans öfre hälft bildas

---

[1] *Svenska autografsällskapets tidskrift 1888.* Stockholm. Utdrag af en Rese-Journal, hållen af Herr Medailleuren Fehrman under des Resa til Frankrike och Italien åren 1774—1778.

[2] I Nationalmusei handteckningsamling.

[3] Jfr bil. L.

af en fällbar klaff, inom hvilken befinner sig en mängd smålådor, och är fanerad med gråfärgad sykomor, omgifven af amarant och citron. Å midtpartiet nedhänger från ett par lagerkransar i grönfärgad citron och hvitbok, en grupp af bergsmansverktyg — hammare, mejsel och en brinnande fackla — med beundransvärd finhet och säkerhet utförd i marketeri, hvarvid den måleriska riktning, som vid denna tidpunkt uteslutande var rådande inom de dekorativa konsterna, textila som andra, på ett i ögonen fallande sätt markeras af facklans bolmande rökmassa (rosenträ och gråblå färgad sykomor med ebenholts och citron).

Skåpets underparti intages af tvänne dörrar, som äro fanerade på samma sätt som klaffen och försedda med träinläggningar i citron och bok. Mellan öfver- och underdelen är ett fortlöpande vågornament i brons, af den typ Haupt så gärna använde, placeradt å en fond i bois de violette af mörkare ton än skåpet i öfrigt. Som man ser, förekommer redan i detta arbete en sammanställning af träslag, som ebenisten sedermera utan mycken omväxling använde under sin för öfrigt ej särdeles långa arbetstid.

Hvad beträffar de bronsornament, med hvilka skåpet är smyckadt — från början medräknade faktorer i den totalverkan möbeln var afsedd att göra — äro dessa efter all sannolikhet tillverkade i Paris. Ett arbete af sådan finhet som cartouchen med Bourbon-Condés vapen eller den stora lagerstafven ofvan klaffen har, så vidt jag vet, ej någon af den gustavianska tidens ciselörer kunnat utföra — om icke den, som 1771 ciselerade ornamenten till det af Nils Dahlin för Lovisa Ulrika utförda skåpet i lack,[1] i fall ej också han är att söka i Paris.

I sin helhet är Haupts mineralskåp ett ståtligt arbete och har som sådant också flere gånger rönt erkännande af utlandets konstvänner och konsthandtverkare. Senast vid världsutställningen i Paris 1900 fans det liksom en mängd andra möbler ur franska och engelska samlingar kopieradt och kunde för 10,000 francs förvärfvats till det konstindustrimuseum, vi icke hafva.

Beträffande den af Haupt förfärdigade vagnen, hvars senare öden äro mig obekanta, har jag ej annat att meddela läsaren, än hvad han

[1] Jfr J. Böttiger: anf. arb. D. I. Pl. 88.

kanske redan ur G. J. Ehrensvärds dagboksanteckningar har sig bekant, men som jag i alla fall här nedan återger. Den 17 juli 1776 skrifver Ehrensvärd på Ekolsund: »Utsände riksstallmästaren grefve Horn til at beses den phaëton, som H. M. jämte ett ölänningshästspann gör present til kejsarinnan-drotningen i Wien. H. M. har alltid sökt tillfällen at kunna obligera denna prinsessa och var därtil nu skyldig, sedan hon börjat med presenters gifvande af sina fina ungerska viner. Något svenskt skulle återsändas; man hittade då på, at hon skulle som något rart anse en present af våra öländske hästar och til deras nytjande en efter dem passande caleche. Commissionen updrogs åt R. R. Horn, stallstaten och hofintendenten Rehn; alla personer, som med den bästa vilja ej kunna förena den bästa smak. Effecten visade sig strax. Rehn skulle ge ritning på denna caleche: korgen fick form af våra gammalmodiga borgarchaisar; men arbetet, som var mästerligt, var af vår snälle Haupt, som är en ibland de förste arbetare uti Europa i marqueterie. Bakpå calechen var kejserliga vapnet, til höger les attributs des beaux arts och til venster åter kejserliga vapnet jämte les attributs guerriers. Detta stora och ohöfliga fel at til venster placera kejserliga vapnet är åter Rehns: det enda borde hafva hindrat utsändandet af denna vagn, som kan orsaka både en så billig critique som nödvändigt missnöje. Inuti var denna vagn klädd med ett svenskt drap d'or, som var illa arbetadt och lärer knapt hålla til framkomsten. Underredet var ganska stort til en så liten korg, mycket förgyldt, selarne af sammet med gullgaloner, mycket för tunga til så små hästar. Sjelfva korgen tycktes vara för trång; hästarne voro 21. Då riksrådet Höpken såg i Stockholm denna vagn, sade han: 'il faut avouer que le Roi fait présent d'une magnifique horreur'. Det var ganska sant. Hela denna ambassaden anförtroddes en stallpage Carlström, som icke kan ett ord annat än svenska och ännu har de mycket ohöfsade façoner, som man vid dessa beskickningar borde undvika.

De skulle föra alt detta sjövägen til Stettin, sedan Oderströmmen upföre och så mycket strömmar, som de kunde passera, och sedan landvägen til Wien, där vår nu varande minister grefve Bark — — skulle i H. M:ts namn det öfverlemna. Det påstås, at

denna vagn med resan och omkostnaderna stiger til mer än en tunna gulds utgift».[1]

Som man ser, träffar den gustavianske hofmannens kritik här som flerstädes i hans dagboksanteckningar mera hofintendenten Rehn, som gjort ritningen, än den »snälle Haupt», för hvars skicklighet i sitt arbete han ej har annat än beröm. För oss är det numera omöjligt att afgöra, i hvad mån han hade rätt.

År 1778 anlitades Haupt för utförandet af en vagga till den med så mycken längtan motsedde tronarfvingen. Detta föremål, som delvis ännu finnes kvar, torde, af husgerådskammarens handlingar att döma, utgjort en af den gustavianska tidens praktfullaste möbler. Själfva vaggan, hvars snidade ornering var utförd af J. B. Masrelier, är upphängd mellan tvänne, af samme bildhuggare skurna balustrar samt helt och hållet förgyld med äkta poleradt guld. Hon hvilar på ett underlag af trenne plan, rikt inlagda i marketeri och uppburna af åtta förgylda kulformiga fötter samt stod ursprungligen under ett ovalt, förgyldt, med en stor hvit »plumagebuske», furstlig krona, vasar och löfverk prydt dubbelt sängtak, uppburet af fyra ornerade och förgylda kolonner. Från sängtaket nedhängde fyra dubbla med hvitt taft fodrade blå sammetsgardiner, brämade med ej mindre än 252 hermeliner samt broderade med guldkronor och försedda med »höga och låga guldcrepinfransar med guldspegelkant, guldkantfransar och tofsar af guld». Vaggan är inuti klädd med hvitt sidensatin, guldcrepinfransar med guldspegelkant och guldsidensargegaloner. Utvändigt voro 550, af familjen Särgell broderade guldkronor påspikade. Själfva vaggan jämte planet, hvarpå hon står, har utgått ur Haupts verkstad. Det hela kostade 2,786 rdr 25 sk. species, af hvilka 333: 16 kommo å Haupts del. Det är planet, som egentligen lämnar oss prof på ebenistens konst. I en utförlig räkning omtalar han att till öfversta partiet användts ceder, amarant, rosen- och königsholts, palissander, satin och ebenholts, »tillsammans lagt uti friser, mosaique, större och mindre rundningar, ornerade med inlagda och schatterade rosetter jämte andra ornament af bois de violette», såsom läsaren kan se af pl. 40, 41. Mellanplanet, »trappesteget», är af ceder och pomerans samt försedt med en ebenträslist,

[1] Se ofvan anf. *Dagboksanteckningar* af G. Ehrensvärd. S. 85—86.

rundt omkring inlagdt med »ornamenter af bois de violette uti frisen och derinnanför med point de hongrie». Underdelen (»plinten») är af mahogni samt 4 alnar lång och 3 alnar bred.[1]

Om man undantager de första åren af Haupts arbetstid i Stockholm, har han — kanske i medvetandet om sin egen öfverlägsenhet — noggrannare än de flesta samtida ebenister signerat och daterat sina arbeten. I regeln förekommer signatur, men utan åtföljande datering, å ur hans verkstad utgångna bord, under det att andra föremål såsom byråar, sekretärer m. m. oftast bära k. hofschatullmakarens och ebenistens hela namn och titel, tillverkningsåret, ja någon gång till och med dagen, då arbetet afslutats — en omständighet, som lämnar god ledning för bedömande af mäster Haupts utveckling.

Signaturen finnes dels i inlagdt arbete å möbelns framsida, dels skrifven med bläck, blyerts eller någon gång med rödkrita under botten eller å ryggstycket af en låda, under marmorskifvan eller dyl., någon gång också stämplad i möbelns blindträ. *Förf: af Georg Haupt, Kongl. Hof Schatullmakare i Stockholm år* o. s. v.; *Fait par (chez) George Haupt Ebeniste du Roi à Stockholm* är den vanliga formen. Understundom har han i likhet med sina franska förebilder till sin signatur brukat det gamla romarspråket: HAUPT FECIT eller HAUPT INV. ET EXCUD. Att rätt många föremål, dels i slottens samlingar, dels hos enskilda, som dock tydligt bära de hauptska möblernas allmänna karaktär, sakna mästarens namn, torde bero dels å den omständigheten, att Haupts enka i flere år fortsatte mannens verksamhet och då väl sannolikt använde sin aflidne makes typer, dels å det oerhörda barbari, hvartill herrar snickare gjort sig skyldige, när det gält äldre kamraters arbeten.

Angående de pris Haupts möbler under hans lifstid betingade, kan jag ej meddela några bestämda uppgifter annat än i fråga om de för slotten utförda föremålen. De värden, som finnas uppförda i bouppteckningarna, angå sannolikt blott enklare arbeten och torde dess utom vara nog lågt satta. En »commode med inlagt arbete» upptages sålunda 1777 till 32 rdr sp.; en fruntimmersbyrå 1785 till 18 rdr;

[1] Jfr *Kongl. Maijts Husgeråds-Kammare Räkning För År 1778.* Fol. 431 samt fol. 757 o. f. Slottsarkivet.

ett hörnskåp med marmorskifva till 8 rdr; ett ovalt bord med skifva af bleck till 10 rdr; en mahognicommode med skifva till 4 rdr o. s. v. I Gustaf den tredjes bouppteckning[1] däremot värderas »en inlagd byrå af Haupts arbete med förgyld brons och hvit marmorskifva» till 100 rdr sp.; en dito »innehållande ett sängställ» till 50 rdr; en »natt-commode af lika arbete och skifva» till 10 rdr; ett inlagdt bord till 35 rdr; »en stor inlagd skrif-secretaire, garnerad med brontze» till 100 rdr och »en chiffonier, inlagd, med brontze och hvit marmorskifva» till 50 rdr sp. Dessa senare värden stämma också bättre öfverens med de pris, som förekomma å Haupts egenhändiga räkningar i hofkassaböckerna. Här upptagas t. ex. 1774 två stora byråar med tre lådor, $2^1/_2$ aln långa och inlagda med »olika ostindiska träsorter», förfärdigade för hertig Karls gemål, till 1,200 dal. kmt stycket; 1775 en skrifbyrå för drottningens räkning af rosenträ och sockerdam »med rund abattans» till 900 d. k. Samma år två fanerade »commoder», 7 kvarter långa till 1,200 d. k. stycket; 1778 en »commode» för den unge kronprinsens våning till 66 rdr 33 sk.; 1780 ett sybord för hertigen af Södermanland till 33 rdr 18 sk.; 1782 tvänne »commoder» med tre lådor, 9 kvarter långa till 100 rdr sp. o. s. v.[2]

Det synes, som man å högsta ort ansett, att Haupt tog väl mycket betalt för sina arbeten. Då kung Gustaf 1784 från Rom ger befallning att betala några af Haupt förfärdigade »lådor till guld- och silfver-medaljers inläggande», förständigar han sålunda vederbörande att söka ackordera med mästaren.[3] Tiderna hafva sedan dess mer än en gång förändrats. En sekretär och därtill en af Haupts bästa såldes 1871 för 60 (sextio!) kronor, men återropades af en senare egare år 1897 för 1,500 kr.

Ett skrifbord, signeradt, men utan år, betalades 1896 med 3,010 kronor; en enkel byrå från Haupts första tid har betingat 450 kronor

---

[1] K. riksarkivet.

[2] Jfr bil. K.

[3] Bref till Statskontoret, dagt. Rom 1784 den 17 mars: »sedan I likwäl sökt förmå honom at åtnöjas med et lindrigare och efter arbetet närmare afpassat arfwode, hälst Wi finna det af honom begärdta nog drygt». *Utgående Diarum vid K. Inrikes Civil expedition 1784.* K. riksarkivet.

och ett litet rundt, långt ifrån intakt bord den respektabla summan af 1,200 kronor.

Det må tillåtas författaren, som själf i många år varit samlare, om också minst för egen räkning, att tillägga, att det är lyckligt, när så höga pris betalas för så pass goda saker. I regeln är det medelmåttigt eller rent af underhaltigt gods, som springer upp till höga summor, under det att verkliga dyrbarheter — till utländska köpares glädje — ofta säljas till spottpris. Men detta förhållande torde snart nog ändras: af det bästa hafva vi icke mycket mer att förlora.

För en riktig uppfattning af den plats Haupt intog bland sina samtida af Stockholms handtverkare, vore det af intresse att känna något om hufvudstadens ebenister under Gustaf III:s tid. Men som vanligt å den föga genomforskade mark, å hvilken vi befinna oss, vet man ännu egentligen för litet för att kunna hoppas lämna annat än skizzerade bilder till tidens konstslöjdhistoria, bilder, hvilkas likhet med originalen i grund och botten blott beror på en lycklig slump.

Jag har i det föregående antydt, att Haupt efter all sannolikhet var den förste, som inom sitt fack införde den moderna konstriktningen i Stockholm. Om så var fallet, uppstodo emellertid snart nog medtäflare. Till de älsta höra *Jonas Hultsten* och, som jag antager, äfven *Jöns Efverberg*. Den förre, hvilken efter att hafva gått i lära hos mäster Kristian Linning, Haupts svärfar i första giftet, blef mästare i Stockholms snickarämbete 1773,[1] arbetade, att döma efter de möbler af hans hand jag sett, under inflytelse af Haupts konst, men öfversatt i vida enklare former. Den lilla, rätt vackra byrå, som finnes i Ludvigsbergsamlingen, de båda något större möbler af detta slag, som tillhöra Nordiska museet (pl. 44) visa sålunda stor likhet med de af Haupt använda typerna: framsidan utskjutande å midten, med tre fyllningar samt dess underkontur med en bågformig utbuktning, fötterna profilerade i rokokoform; å den öfre lådan »postes»-beslaget, imiteradt i träinläggning, o. s. v. Men Hultstens förmåga att behandla marketeriet står långt under Haupts i färdighet och elegans. Detta

[1] *Snickarämbetets i Stockholm protokoll den 3 april 1773.* Statens historiska museum.

liksom äfven det inskränkta antal träsorter han synes haft till sitt förfogande och de enkla, säkert i Stockholm utförda, ofta mycket underhaltiga beslag, med hvilka hans möbler äro försedda, gifva hans arbeten ett drag af handtverksmässig tyngd, som för Haupts konst är alldeles främmande.

Jöns Efverberg åter lydde ursprungligen under hallrätten. Enligt 1769 års räkningar för manufakturfondsmedlen hade han detta år exporterat schatull och snusdosor med fina träinläggningar — hvilket ytterligare visar, hur pass vidsträckt man vid denna tid fattade området för ebenistens verksamhet. År 1770 erhöll han af Kungl. Maj:t såsom ebenist ett s. k. inventionspremium å ej mindre än 4,500 d. k. »för sin sällsynta skicklighet i berörda wettenskap». Han blef 1775, sedan han en tid arbetat vid Drottningholm, mästare i Stockholms snickarämbete och utförde som mästerstycke en »fanerad Birau med marqueterie-arbete», hvars mått synas häntyda på den moderna konstriktningen.[1] Tyvärr har jag ej funnit något signeradt arbete af hans hand, som tillåter mig döma öfver graden af hans konstfärdighet. Efverberg dog emellertid redan omkring 1778, samma år som Haupts ende verklige medtäflare — *Gottlieb Iverson* — blef mästare. Med denne, som var son af snickaråldermannen Olof Iverson i Malmö, delade Haupt plats i den kungliga nådens sken. Iverson utförde som mästerstycke en i rikt marketeri inlagd »secretaire en armoir» (»skrifkabinett») med konung Gustaf III:s namnchiffer och svenska riksvapnet, hvilken konungen af honom beställt,[2] och som ännu finnes kvar å Drottningholm.[3] Iverson, som lefde ända till 1813, och som efterlämnat en hel mängd signerade arbeten, var emellertid i mitt tycke både i afseende på träinläggningens tekniska sida och i formsinnets finhet Haupt mycket underlägsen. Hans tidigare, i gustaviansk stil utförda möbler, af hvilka läsaren å pl. 45 och 46 finner ett par afbildade, lida af en tyngd i formen och ett visst braskande i den ornamentala utstyrseln, som kommer åskådaren att misstänka frånvaron af så väl smak som konstodling hos den mycket anlitade mästaren. Iverson var emellertid

[1] Höjd 1 aln 9 tum, bredd 1½ aln, djup 19 tum. Jfr *Snickarämbetets i Stockholm protokoll den 29 april 1774* och *den 24 oktober 1775*. Statens historiska museum.

[2] *Snickarämbetets i Stockholm protokoll den 10 mars* och *den 21 maj 1778*. Statens historiska museum.

[3] Jfr J. Böttiger: anf. arb. D. I. Pl. 24.

i tekniskt hänseende en af de ypperste möbelsnickare vi någonsin haft. Den konstindustrielt betydelsefullaste tiden af hans verksamhet faller efter Gustaf III:s död, då han anslöt sig till de senare utlöparne af Ludvig XVI:s stil, särskildt familjen Jacob. Hans under århundradets sista tiotal i sengustaviansk, med kejsarstilen nära befryndad riktning utförda möbler af kubamahogni, af hvilka husgerådskammaren eger flere exemplar[1] äro i träarbetet fullkomliga mästerstycken och jämväl i afseende på sina proportioner långt öfverlägsna hans tidigare arbeten.

Till Haupts yngre samtida äro att räkna *Johan Kristian Linning* och *Nils Petter Stenström*, som båda förfärdigat möbler, ornerade med ganska förtjänstfullt gjord träinläggning, ehuru ingendera synes egt Haupts sinne för måttförhållandenas skönhet eller uppnått hans konstfärdighet. Linning, som blef mästare 1779 och dog 1801, var son af den förut nämde snickaren med samma namn och sålunda Haupts svåger. Konung Gustaf den tredje bestälde år 1777 af honom, sannolikt efter Rehns ritning, »ett skåp i ebenisteri», hvilket han med ämbetets goda minne samt sedan också till det sammas stora belåtenhet fick använda som mästerstycke.[2] En ännu på Drottningholm bevarad, år 1780 daterad möbel — må hända den samma som nyss omtalades, och som i en till husgerådskammaren ställd räkning från 1782 kallas en »commode antique», lämnar ett prof å Linnings äldre, något tunga konst.[3] Liksom Iverson slöt han sig under århundradets sista tiotal till den konstform, som bildar öfvergången mellan den gustavianska och kejsarstilen. Ett husgerådskammaren tillhörigt nattbord af mahogni[4] ger en föreställning om hans senare manér. Nils Petter Stenström blef som »volonteur vid Kongl. Lif-Gardet» och »Kongl. Maj:ts hof- och handsnickare» mästare i Stockholms snickarämbete. Han utförde som mästerstycke 1781—1782 »ett skrifskåp med klaff och lådor», 3 alnar 15 tum högt, 1 aln 18 tum bredt samt 18 tum djupt.[5]

[1] Jfr J. Böttiger: anf. arb. D. I. Pl. 73—75. D. II. Pl. 170, 171.

[2] *Snickarämbetets i Stockholm protokoll den 24 oktober 1777* och *den 7 maj 1779.* Statens historiska museum.

[3] Jfr J. Böttiger: anf. arb. D. I. Pl. 25.

[4] Jfr J. Böttiger: anf. arb. D. II. Pl. 173.

[5] Stenström ville som mästerstycke göra »ett litet bord med skifwa, inlagdt med flera träsorter, af sådan beskaffenhet som en viss förnäm herre nyligen af honom betingat ett bord», men ämbetet godkände ej hans begäran. Jfr *Snickarämbe-*

Stenströms å Drottningholm förvarade skåp, innehållande prof å svenskt silke och med rika träinläggningar framställande olika scener ur silkesberedningens förlopp, är förtjänstfullt i detaljerna.[1] Hans bästa arbete är må hända den äfven med marketeri prydda möbel, som tillhör stadsmäklaren John Håkanssons samling, och som läsaren finner afbildad å pl. 47.

Under de sista åren af Haupts lif torde han i *Anders Lundelius*, som jämte ett tiotal andra ebenister var mästare under hallrätten, hvad enklare föremål angår möjligen haft en medtäflare af någon betydelse, ehuru denne visserligen icke höjde sig öfver det vanliga handtverkets ståndpunkt, såsom bäst synes när han kopierat Haupt.[2] Lundelius, hvars med Stockholms hallstämpel försedda möbler ej äro sällsynta, hade enligt hall- och manufakturrättens relationer, i sin verkstad år 1783 4 gesäller och 3 lärgossar samt lät nämda år stämpla ej mindre än 20 byråar, 27 sybord, 7 nattkomoder, 16 tebord, 2 pelarbord, 8 nattduksbord och 1 schatull — hvilket vitnar ej allenast om utsträckningen, utan nog också om arten af hans arbete. Ingen af de öfriga ebenister, som vid denna tid lydde under hallrätten, hade att uppvisa en lika stor tillverkning.[3]

När Haupt år 1784 dog, fans det sålunda, som läsaren af det ofvan anförda kan se, rätt godt om medtäflare inom yrket. Men afståndet mellan dem och den i utlandet bildade mästaren var stort. Hans plats som ebenist har också ingen annan mäktat intaga. Skulle någon i detta hänseende kunna sägas hafva några anspråk, är det må hända den ofvan nämde *Gustaf Adolf Ditzinger*, som efter att hafva gått i lära hos Haupt, efter dennes död förestod enkans verkstad och år 1788 blef mästare i ämbetet med en »secretaire en cylindre med

tets i Stockholm protokoll den 26 oktober och *den 15 november 1781* samt *den 21 december 1782.*

[1] Jfr J. Böttiger: anf. arb. D. I. Pl. 48.

[2] Jfr J. Böttiger: anf. arb., del I, pl. 72, som återger ett af Anders Lundelius efter Haupt utfördt sybord.

[3] 1783 års relation om fabrikernas tillstånd nämner följande »ebenister»: Lars Almgren, Gustaf Foltiern, (?) Fahlberg, Karl Fernqvist, Niklas Korp, Johan Lotström, Erik Nyström, Anders Scherling, Karl Tollström och Erik Neijber. År 1791 biföll kommersekollegium en af snickarämbetet och ebenistsocieteten i förening gjord framställning, att alla i Stockholm varande ebenister skulle i ämbetet inskrifvas, och att inga ebenister därefter skulle under skydd af manufakturprivilegierna antagas.

skåp ofvanpå».[1] Jag har anledning att tro, att det är Ditzinger, som förfärdigat några genom sitt eleganta marketeri utmärkta, men ej signerade möbler,[2] hvilka närma sig den form af Ludvig XVI:s stil man återfinner i Marie-Antoinettes mobilier, särskildt arbeten af Adam Weisweiller.[3] Men med Ditzinger synes också ebenisteriet som konst hos oss för långliga tider dött ut.

Allting måste ses inom sin egen ram. Det är kanske först, när man granskar äfven det bästa vi ega kvar af den gustavianska tidens ebenisteri, man inser, hur öfverlägsen sin samtid och sina efterföljare Haupt i själfva verket var. Det ligger öfver desse arbetares produktion i allmänhet något tungt och handtverksmässigt, något glädjelöst och kälkborgerligt, som föga stämmer med den bild af detta lysande tidehvarf man vanligen gör sig, och som förråder, att stilens kraf blifvit sina utöfvare till en börda, från hvars tyngd de aldrig mäktat frigöra sig, då de ej förstått, huru de skulle bära henne. Och det ofria är det opersonliga, det intresselösa, det, som fjärmar från medkänslans välsignelse. För Haupt åter, hur samvetsgrant han än må hafva följt sina franske läromästare i spåren, hade stilens lagar ej blifvit blott tyngande länkar. Jag har redan antydt, att det kan vara svårt nog att afgöra, huruvida en konsthandtverkare i äldre tider egde originel begåfning eller icke. Hvad Haupt beträffar, känner jag mig emellertid mest böjd att antaga, att han egt den slags originalitet i andra hand, med hvilken många af oss dödlige få låta oss nöja — där vi ej nödgas att göra det med mindre. Denna originalitet skänker icke sin man det skapande snillets stolta glädje, utan ger honom till uppgift den reproducerande talangens tålmodiga arbete och har sitt mål och sin ära i troheten mot sina förebilder.

---

[1] *Snickarämbetets i Stockholm protokoll den 27 april 1787* och *den 12 december 1788.* Statens historiska museum.

[2] Jfr J. Böttiger: anf. arb. D. II. Pl. 168, 169. Båda dessa möbler dock osignerade. Nordiska museet eger en med bordet å pl. 169 utan tvifvel sammanhörande sekretär.

[3] Jfr E. Molinier: anf. arb. S. 210.

Det skulle ej förvåna författaren, om läsaren till sist frågade, i fall man icke kunde få veta något mer personligt om den man, hvars arbetshistoria vi nu, så godt i vår förmåga står, sökt skildra. Författaren har förutsett denna önskan, och den, som bläddrar i slutet af denna bok, skall däri också finna några antydningar om de yttre konturerna af Haupts lif.

Han skall se, hur Haupt varit gift, men efter ett kort äktenskap år 1777 förlorade sin första hustru, dygdesamma Anna Elisabet Linning, en dotter till den ansedde snickarmästaren af samma namn, hvars arbeten vi redan omtalat. Han skall upptäcka, att mäster Haupt sedermera tog i sitt hus en svägerska, antagligen närmast för att öfva tillsyn öfver trenne små döttrar, och att enklingen redan efter tvänne år ingick nytt äktenskap med jungfru Sara Katarina Thuring, som gaf honom tre barn, döttrar liksom halfsyskonen, och hvilken i mer än ett halft sekel öfverlefde sin förste make. Han skall af de i dopböckerna upptagna namnen å barnens faddrar — familjerna Linning, Wire, Reiff, Åbrand, Martin, Rung, Dahlin och andra — kunna sluta sig till husets närmare umgängeskrets, som upptager flere under 1700-talets senare hälft ej obekanta namn å konstnärer och konsthandtverkare, och däraf kunna leda sig till en uppfattning af familjens intellektuela intressen, och han kan utan fara att alt för mycket misstaga sig vara ganska viss, att lifvets sorg så väl som lifvets glädje kommit berättelsens föremål liksom oss andra till del.

Ser han på den i utdrag meddelade bouppteckningen,[1] skall han finna, att hofschatullmakarens bo långt ifrån var utan de ting, som

---

Bild 9 (se ofvan) återgifver ett af Haupt ofta användt beslag i förgyld och ciselerad brons.

[1] Jfr bil. F.

bidraga att ge människan den hemkänsla i lifvet, ur hvilken en ej alldeles obetydlig del af hennes lycka växer upp. Vi skola kunna föreställa oss, hur bostaden vid Smålandsgatan med sina blommiga gardiner och rullgardiner af lärft för de sex fönstren varit möblerad, hur sofrummet innehöll en säng med sparrlakan af kattun och med det af tidens mod fordrade paradtäcket; hur det kanske var husmoderns byrå med marmorskifva, som under en spegel i valnötsram stod å den ena väggen, under det att mannens byrå af rödbetsad al jämte några stolar bildade sofrummets möblering i öfrigt. Man skall kanske i det förnämsta rummet tänka sig, jämte en spegel i förgyld ram, pelarbordet af mahogni, prydt med ett par figurer, bland dem en hjort, af gips; och hörnskåpet med sina glasdörrar, bakom hvilka familjens ej obetydliga förråd af silfver, husmoderns stolthet, stod uppställdt: den stora bägaren, som vägde nära två skålpund, saltkaren, sockerdosan, skedar, ljusstakar och kanske först och främst kaffekannan, som höll ej mindre än 66 lod i vikt, presentertallriken i drifvet arbete ej att förglömma. Vi skola nog ej häller kunna undgå att observera taflorna på väggen, af hvilka ett par framställde landskap, en på trä var en »historisk målning», hvars ämne åtminstone bouppteckningsmännen ej kunde tyda, och till sist tebordet med sina båda lackerade »thebräden». I fantasien skulle vi må hända kunna locka fram bilden af ännu ett rum, där husfaderns skrifpulpet, vägguret med sitt fodral och det stora valnötsskåpet kanske utgjorde de förnämsta möblerna. Och titta vi in i köket med sitt — mer än många nutida — rika förråd af tenn, koppar och järn, malm och mässing, bleck, porslin och glas, skola våra blickar säkert stanna vid den stora vattentunnan med sin skopa, köttkorgen (månne prydd med drifvet arbete?) och munkpannan, alt af koppar; vid våffeljärnet, den blanka mässingsängvärmaren med sitt långa svarta skaft, de för oss ovanliga brödkrusen och kakformarna af bleck, till hvilka kan hända en eller annan af oss sett motstycken å något museum eller bland spindelnätshöljdt skräp från farfars fars tid. Och få vi titta in i de stora kistorna, sannolikt klädda med svart läder och försedda med prydliga järnbeslag samt fylda med linne, skola vi kanske i deras rikedom tycka oss finna en gradmätare så väl å husmoderns omsorg som husets välstånd i allmänhet.

Vill läsaren till sist granska den utförliga förteckningen öfver hus-

faderns tillhörigheter, som bouppteckningsmännen lämnat oss, skall han nog kunna göra sig en tämligen fullständig bild af mäster Haupts sätt att kläda sig i söcken och helg och äfven af några hans vanor, om hvilka rakknifvarna i sitt foder och med sin spegel, sjöskumspipan med ebenholtskaft, den ovala silfversnusdosan och spanska röret med knapp af elfenben och ringar af guld lämna antydningar. I förteckningen öfver medaljer och från studieresan gömda främmande mynt äfvensom öfver mästarens böcker »uti målare och arkitekturwetenskapen», om hvilkas titlar bouppteckningsmännen ledsamt nog lämnat oss i okunnighet, skola vi kanske också finna drag, som i någon mån bidraga att för vårt inre öga forma den svenske ebenistens nästan retsamt otydliga bild.

För att fullständiga denna berättar författaren till sist, att mäster Georg Haupt den 23 september 1784 ej mer än 43 år gammal blef död af slag, och att det ringdes tre gånger, då likvagnen med bärtäcke af sammet förde honom till St Jakobs kyrka, i hvars kor han begrofs af kyrkans pastor dr. Lüdecke.[1]

Men ändå — hvad känna vi i självfva verket om Haupt? När hundra år, när tio år, när kanske blott ett enda år förgått, hvad vet man väl om det stora flertalet af oss här nere? Måste då det underlag, ur hvilket ett människolif växer upp, personligheten, som är den bildande kraften i en tillvaro, hvars yttre former vi väl kunna uppdaga, men hvars inre värld vi se »som i ett mörkt tal» — måste denna, som dock är det finaste af alt, och det enda, som ger det stora intresset åt alt, när det gäller de flesta af oss, förblifva en gåta? Tvingas människan att för historien, om denna öfver hufvud taget alls har någon plats för henne, uppträda så att säga med mask för ansiktet? Det kan så tyckas, och det kan tyckas som en underlig orättvisa mot oss alla, som äro små, men som dock lika väl som dem världen kallar stora, hafva vår egen inre helgedom. Men orättvisan är i själfva verket blott skenbar.

Den gamle grubblare, som skref Salomos predikare, ser sig omkring på människolifvet och finner, att människans lott på det hela taget just ej är mycket olik djurens: båda hafva »enahanda anda», båda dö; hvem vet »om människornas ande far uppåt, och fänadens

[1] Enligt anteckning i begrafningsboken flyttades Haupts lik senare »på kyrkogården i egen graf». Jfr *Jakobs församlings begrafningsbok 1772—1785.*

ande nederåt» — »alt är fåfänglighet.» Men från sin pessimistiska höjd upptäcker orientalern dock eget nog *en* ljuspunkt i denna varelses lif, hvars öde dock egentligen är så föga skildt från djurets: intet är bättre, säger han, än att en människa är glad i sitt arbete — *ty det är hennes del.*

Århundraden senare har en annan, visare än han och de fleste af oss, uttryckt samma sak så: alt verkligt arbete är heligt; i alt verkligt arbete, vore det också blott handtverkarens, ligger något af det gudomliga.[1]

Det är detta, som Carlyle kallar »something of divineness», som kommer vågskålen att väga jämnt, och som ligger däri, att alt arbete har sitt resultat — människors pennor må uppteckna det eller icke.

Den trohet, med hvilken människan i sitt arbete söker inlägga det bästa af sig själf; den kärlek, med hvilken hon fattar sin uppgift, »sin del», oafsedt om denna synes henne stor eller ringa, och ur hvilken alltid spirar den heliga arbetsglädjen, — med ett ord det fullständigaste uttrycket af hennes personlighet, är just det, som till sist med omutlig rättvisa bestämmer hennes plats i den historia, som är outplånligare skrifven än den med papper och pränt, och af hvilken all annan blott är ett ofullständigt utdrag.

Bild 10 (se nedan) återgifver en detalj i marketeri, hemtad från en sekretär af Haupt. Jfr pl. 25.

[1] Thomas Carlyle: *Past and Present.* III. The modern Worker. Chapter XII. London u. å.

BILAGOR.

Bilaga A.

Georg Haupts fullmakt som hofsnickare.

Fullmakt för Görgen Hauff at wara håf-snickare.

Giöre vetterligit, at som snickaregesällen Görgen Hauff, i anseende till den insickt och färdighet han i snickarehandtwärket sig förwärfwadt, såsom och dess öfriga beskedeliga förehållande efter inhämtadt Kongl: Majs[ts] Nådigsta godtfinnande kommer at antagas till håf-Snickare; förthenskull warder uppå Kongl: Majs[ts] samt kall och embetes wägnar i kraft af denna min fullmakt bemälta gesäll Görgen Hauff förordnad och antagen at wara håf-snickare, hwarwid han dock ej kommer at åtniuta annan lön än den betalningh han för sitt arbete kan förtjena; det wederbörande till efterrättelse länder. Till yttermera wisso är detta styrkt med min underskrift och mitt insegel.

Stockholm d: 17 Julii 1769.

Nils Bielke.

Joh. Hj. Osængius.

K. Riksmarskalksämbetets diarium och registratur 1769. Slottsarkivet.

Bilaga B.

Böneskrift af Georg Haupt till konung Gustaf III.

Stormägtigste, Allernådigste Konung!

Då jag för Eders Majestät får frambära mina underdånigste tacksägelser för den höga nåd Eders Majestät velat låta mig vederfaras att årligen undfå en pension, vågar jag tillika i djupaste underdånighet anhålla det täcktes Eders Majestet allernådigast låta för mig utfärda något skrifteligt betyg på detta Eders Majestäts höga förordnande. Eders Majestät, som upmuntrar all nyttig .slögd och som velat kasta ned på mig ett nådigt öga, skall aldrig i mig sakna en trogen undersåte, hvilken med glädje skall vidare updrifva sin lilla skickelighet och hvilken utan förbehållsamhet och egennytta skall meddela min Kundskap åt upväxande Svenske ämnen och Lärlingar. Har iag med både möda och kostnad skaffat mig utomlands någon insigt j Ebenisterie och Schatullmakare konsten, så är likväl mitt yppersta ändamål nu vunnit, då Eders Majestät så nådigt täckes gilla och upmuntra mitt arbete; jag kan aldrig sakna hos mig vilja att med mitt pund vara nyttig, så länge jag har den lyckan att j diupaste underdånighet få vara

Stormägtigste, Allernådigste Konung,
Eders Kungeliga Majestäts
trognaste undersåte

Georg Haupt.

Slottsbyggnadsdirektionens Handlingar 1771—1782. Ankomna Handlingar. Nov. 1774. Slottsarkivet.

Bilaga C.

Böneskrift af Georg Haupt till K. slottsbyggnads-direktionen.

Sedan igenom underdånig suplique till Kongl. Majestät, jag i diupaste underdånighet anhållit om uppfyllande af des nådiga Löfte om 600 D. kop[mt] årliga pension j min Lifs-tid, mig förlidet år blef gifwit, och iag derpå fick dett nådiga Swar, att hans Kongl[e] Majestät redan dertill hade gifwit nådiga order om dess werckställande så att jag endast borde aflemna min suplique till Eders Excelence ock Kongl. Direction. Jag anhåller derför allerödmiukast att Eders Excellencer och Kongl. Direction nådigast behagade låta mig niuta frukten af dena Hans Kongl[a] Majestäts höga nåd och upmuntran framhärdande med all undergifwenhet Eders Exelencers ock Kongl. Direct.

Georg Haupt.

Slottsbyggnadsdirektionens handlingar 1774. Uppläst den 27(?) aug. 1774. Slottsarkivet.

Bilaga D.

Förteckning öfver Georg Haupts medhjälpare.

Gesäller och lärpojkar i verkstaden:

1772. Gesäller: Jacob Holtz, Ernst Sommar. Lärgossar: Olof, Friedrich, Henrik, Zachris. *Stockholms stads taxeringslängd 1772.* Fol. 689.

1773. Gesäll: Nils Stenström. Lärgossar: Olof, Friedrich, Zachris. *Stockholms stads taxeringslängd 1773.* Fol. 689.

1774. Gesäller: Abraham Blomberg, Lars Lagerström, M. Åkerblom. Lärgossar: Olof, Friedrich, Zachris. *Stockholms stads taxeringslängd 1774.* Fol. 676.

1775. Gesäller: Lars Lagerström, M. Otterblom (Åkerblom?), Carl Forstén. Två lärgossar (onämda). *Stockholms stads taxeringslängd 1775.* Fol. 588.

1776. Tre gesäller. Fyra lärgossar. (Onämda.) *Stockholms stads taxeringslängd 1776.* Fol. 543.

1777. Tre gesäller. Tre lärgossar. (Onämda.) *Stockholms stads taxeringslängd 1777.* Fol. 639.

1778. Fyra gesäller. Tre lärgossar. (Onämda.) *Stockholms stads taxeringslängd 1778.* Fol. 673.

1779. Gesäller: Zachris Zörling, Petter Kihlberg, Fredrik Lüttkens; Törnstedt. Lärgossar: Anders, Daniel, Gustaf, Samuel. *Stockholms stads taxeringslängd 1779.* Fol. 748.

1780. Gesäller: Joh. Sörling, Petter Kiälberg, Fredrik Lüttkens, Anders Törnstedt. Lärgossar: Anders, Gustaf, Daniel, Jean. *Mantals och Upbörds Bok öfver Stæ Jacobie Församling för År 1780.*

1781. Gesäller: P. Kilberg, Z. Körling, Anders Lundberg. Lärgossar: Daniel, Gustaf, Anders, Mats. *Stockholms stads taxeringslängd 1781.* Fol. 861.

1782. Tre gesäller. Fyra lärgossar. (Onämda.) *Stockholms stads taxeringslängd 1782.* Fol. 837.

1783. Tre gesäller. Tre lärgossar. (Onämda.) *Stockholms stads taxeringslängd 1783.* Fol. 791.

1784. Tre gesäller. Fyra lärgossar. (Onämda.) *Stockholms stads taxeringslängd 1784*. Fol. 780.

Anm. Enligt *Thet Lofl*^{ge} *Snickare Ämbetets In- och Utskrifnings Bok 1752—1780* inskrefvos hos Haupt följande lärlingar: 1771 $^{25}/_{7}$ drängen Anders Stenberg, å 5 år; utskr. 1775 $^{25}/_{1}$ (tillägg: d. 1773?). S. d. gossen Olof Johan Idman, å 5 år; utskr. 1776 $^{25}/_{10}$. 1771 $^{23}/_{10}$ gossen Fredrik Lüttkens, å 5 år; utskr. 1776 $^{25}/_{10}$. 1775 $^{25}/_{1}$ unge drängen Anders Larson Lindberg, å 4 $^{1}/_{4}$ år; utskr. 1779 $^{30}/_{4}$. 1776 $^{25}/_{10}$ Gustaf Adolf Ditzinger, å 5 år; utskr. 1781 $^{27}/_{6}$. 1777 $^{24}/_{10}$ Daniel Dietselius, å 4 $^{1}/_{4}$ år; utskr. 1782 $^{20}/_{10}$. 1778 $^{23}/_{1}$ Samuel Johanson, å 4 år; »sjuklig och frånvarande». 1779 $^{23}/_{1}$ Johan Nordquist, å 5 år; utskr. 1784 $^{22}/_{10}$. 1780 $^{29}/_{4}$ Mattias Engblom, å 4 år; utskr. $^{22}/_{10}$ 1784.

Bilaga E.

Några anteckningar om Georg Haupts familj.

1741. Georg Haupt, son af Elias Haupt (d. 1744) och Magdalena Vogel (d. 1756)[1], döpt den 12 augusti 1741. *Tyska kyrkans dopbok 1735—1811.*

1771. Georg Haupt, k. hofschatullmakare, gift med jungfru Anna Elisabet Linning, dotter af Kristian Linning, den 9 maj 1771. *Tyska kyrkans Traubuch 1735—1861.*

1772. Georg Haupts och Anna Elisabet Haupts dotter Kristina Magdalena, döpt den 3 november 1772. Faddrar: Kristian Linning, Johan Jakob Sterky, fru Magdalena Haupt, jungfru Anna Katarina Haupt. *Tyska kyrkans dopbok 1735—1811.*

1773. Georg Haupts och Anna Elisabet Haupts dotter Katarina Elisabet, döpt den 4 maj 1773. Faddrar: Johan Peter Wire, Peter Ljung, fru Kristina Reiff, jungfru Sofia Reiff. *Tyska kyrkans dopbok 1735—1811.*

1774. Georg Haupts och Anna Elisabet Haupts dotter Fredrika, döpt den 9 juli 1774. Faddrar: åldermannen Johan Fredrik Reiff, herr Johan Reiff, fru Bylander, jungfru Åbrandt. *Tyska kyrkans dopbok 1735—1811.*

1777. Georg Haupts hustru Anna Elisabet, begrafven den 20 juni 1777 å Jakobs kyrkogård af doktor Lüdeke (sammetsbårkläde, likvagn, 3 ringningar). *Jakobs församlings begrafningsbok 1772—1785.*

1779. Georg Haupt, gift med jungfru Sara Katarina Thuring[2].

1781. Georg Haupts och Sara Katarina Haupts dotter Ulrika Charlotta, döpt den 22 januari 1781. Faddrar: Elias Martin, Johan Kristian Linning, Olof Norberg, fru Charlotta Katarina Röske, fru Anna Kristina Carlbohm, jungfru Anna M. Rung. *Tyska kyrkans dopbok 1735—1811.*

1782. Georg Haupts och Sara Katarina Haupts dotter Maria Sofia, döpt den 12 december 1782. Faddrar: Johan Arvid Carlbohm, Johan Röske, fru Brita Sofia Linning, jungfru M. Rosina Dahlin. *Tyska kyrkans dopbok 1735—1811.*

---

[1] V. Örnberg: anf. arb., årg. 11, sid. 232, uppger Hochfeldt.

[2] V. Örnberg: anf. arb. och årg., sid. 235.

1784. Hofschatullmakaren Georg Haupt, död (begrafven?) den 23 september 1784, 43 år gammal, af slag. Begrafven uti koret i Jakobs kyrka af doktor Lüdeke. (Sammetstäcke, likvagn och 3 ringningar.) Flyttad på kyrkogården i egen graf. *Jakobs församlings begrafningsbok 1772—1785.*

» Georg Haupts och Sara Katarina Haupts dotter, född den 11 november 1784; döpt den 14 november 1784. Faddrar: åldermannen Fr. Rung, notarien Elias Reiff, fru Rossau. *Jakobs församlings dopbok 1775—1786.*

1784 den 27 november anhåller Georg Haupts enka, Sara Katarina Haupt, hos K. Slottsdirektionen att på grund af sin nödstälda belägenhet (»sex små wärnlösa barn») att fortsättningsvis få uppbära sin aflidne mans pension.

» den 15 december: K. bref, dagtecknadt Gripsholm, till svar å K. Slottsbyggnadsdirektionens skrifvelse af den 29 november 1784 med löfte om Georg Haupts pension af 33 rdr 16 sk. sp. »så länge änkan för blifwer ogift samt verkstaden underhåller».

Båda sistnämda handlingar i *K. Slottsbyggnadsdirektionens handlingar 1789—1795. Inkomna handlingar.*

Bilaga F.

Bouppteckning efter Georg Haupt.

År 1785: den 18: Februarii, förrättades af Justitiæ Collegii och förmyndare Kammarens Förordnade, Rådmannen Eric Ström, Assistenten Claes Gustaf Sandel samt Oeconomiæ Intendenten och Notarien Johan Norlin, Boupteckning och wärdering öfwer qwarlåtenskapen efter Borgaren och hofchatoullmakaren Georg Haupt, som den 18 September sistl^{t} år död blifwit, till rättelse för Enkan hustru Sara Catharina Thuring och afledne mannens 6 omyndige Barn, neml: af förra giftet med afl^{na} hustru Anna Elisabeth Linning:

1:mo. Dottren Christina Magdalena 13 år gl.
2:do. Dottren Catharina Elisabeth 12 år och
3:o. Dottren Frederica 11 år gl., för hwilka ännu ingen förmyndare är tillförordnad

och af detta sednare giftet,

4:o. Dottren Ulrica Charlotta 3 åhr.
5:o. Dottren Maria Sophia 2 år och
6:o. Dottren Sara Christina 4 månader gaml.

Efter påminnelse om egendommens riktiga angifwande, upgaf Enkan, som följer, neml.

Guld.

2 dubbla ringar och 1 Enkel D:o	3 ducater		
1 p. armknappar	$2\,^{7}/_{8}$		
	S. $5\,^{7}/_{8}$ duc.		
	a 1: 32	9: 38	
1 Fickuhr		20: —	
1 Spanskrör med emaillerad guldknapp		9: —	
1 Papp mache dosa med guldchaner		1: 32	40: 22

Jouveler och Nipper.

1 p. Chirandoller med rosenstenar.
1 ring med större D:o
1 Liten D:o med 10 rosenstenar.
1 p. swarta chirandoller i guld infattade.
2 hufwudnålar med 7 topaser i hwardera.

1 äkta pärlband.
1 p. armspennen.
1 fruntimmers Gulduhr med chagrinsfoder och emaillerad guldkjedja.
1 p. emaillerade guldarmknappar.
1 dosa af perlemo med silfverchanier, hwilka Persedlar Enkan af mannen dels före dels under ägtenskapet undfådt och derföre nu påstår de samma utom Lott och byte få behålla, så mycket häldre, som Barnen af förra giftet af hennes föräldrar hus såsom gåfvor fådt guldkedjor och annat.

Silfwer Förgyldt.

1 Bägare med låck	60 $^1/_4$ lod	
1 Skål med Låck	52	
2 Saltkar med spadar	14	
1 mjölck skåhl	12 $^1/_4$	
2 } 1 matskjed }	9	
1 dosa med phildegrainsarbete	4	
1 Tumlare	4	
	155 $^1/_2$ lod	
	a 18 sk.	58: 15

Silfwer oförgyldt.

1 Caffé kanna	66 lod
1 p. Lius stakar	59 $^1/_2$
1 p. Lius plåtar	31 $^1/_2$
1 Såcker dosa och 1 Senaps D:o med skjed	46
1 Såcker ask	16 $^1/_2$
1 Såcker skjed	5
1 Presenter tallrick med drifwit arbete	23 $^1/_2$
1 Bägare	24
1 D:o mindre	9 $^1/_2$
6 refflade matskjedar	31 $^1/_2$
8 släta D:o	35
3 små D:o	8 $^1/_4$
10 Thee skjedar	11
18 gafflar	90
1 Förläggareskjed	16 $^1/_4$
1 oval Snusdosa	7 $^1/_2$
1 Såckertång	3 $^1/_4$
1 Pounche slef	7

1 halsduksspenne / 3 pr Länckknappar och / 4 fot D:o	2 $^{1}/_{2}$		
	493 $^{3}/_{4}$ lod		
	à 16 sk.	164: 28	
1 större Medaille	7 $^{7}/_{8}$		
1 Konung Carl XII:tes	3		
1 Konung Carl XI:tes	2 $^{3}/_{4}$		
1 hof Intendent: Horlemans	3		
1 Konung Fredrics	2 $^{1}/_{4}$		
1 Carl Gustafs	1 $^{1}/_{4}$		
1 Tessins och / 1 Linei	2		
	22 $^{1}/_{8}$ lod		
	a 18 sk.	8: 12	
5 utländska peng. à 32 sk.	3. 16		
1 Konung Carl XII:tes RDr	1. —		
5 Begrafnings peng. à 16 sk.	1. 32		
10 små utländska peng^r^	24		
1 pr Spennen med infattade stenar af Cristall	1. 16		
1 pr sko- och knä D:o	1. 16		
1 pr Mans skospennen	1. 16		
1 Länck knapp och / 1 halsknapp med glas infattade	8. —		
1 pr öronringar med en äkta pärla i hvarthera	— 32		242: 23

Dottren Christina Magdalenas faddergåfwa.

1 förgyld Ragou skjed	7 $^{1}/_{2}$ lod
1 oförgyld Tortspade	9 $^{1}/_{4}$
1 Dito matskjed	4 $^{3}/_{4}$
	21 $^{1}/_{2}$ lod

Dottren Catharina Elisabeths faddergåfwa.

4 matskjedar .... 16 $^{1}/_{2}$ lod

Dottrens Fredricas faddergåfwa.

2 matskjedar .... 8 lod

Dottren Ulrica Charlottas faddergåfwa.

1 Såcker Ask	29 lod
1 matskjed	6 lod
	S:a 35 lod

Dottren Maria Sophias faddergåfwa.

1 matskjed	4 3/4 lod	

Thenn.

2 aflånga Fat	10 mkr	
6 Tallrickar	8 1/2	
4 runda flata fat	20	
2 Dito Dito	7	
1 Djupt Dito	7	
3 aflånga Dito	16	
24 djupa tallrickar	29	
24 flata Dito	29	
12 hammarthenns d:o	15	
1 Terrin med låck	7 1/2	
9 skålar	12	
1 pr Liusstakar och 1 Thée kanna	3 1/2	
1 nattbäcken	4 1/4	
1 stickbäcken	2 1/4	
	171 1/2 mkr à 4 sk.	14. 14

Koppar.

1 Vattu tunna med skopa	60 mkr.
2 kittlar med Låck	15
1 Dito utan Låck	12
1 Dito mindre med Låck	10
1 Dito utan Dito	11
1 Tortpanna med låck	10
2 Castrouller	9
5 Pannor med järnskaft och fötter	5
1 Dito med D:o	3
1 munkpanna	2
1 wattenkjettel	6
1 Dito	5 1/2
1 dricksflaska med thennskruf	5
1 drickskruka	12
1 kiöttkorg	7
1 Liten Castroull	1 1/2
4 Låck	5
1 Caffe Panna	4
3 Dito mindre	6
3 Caffe kannor	1 1/2
1 färg kjettel	13

1 färg kjettel	18	
4 Färg pannor med järnskaft och fötter	6	
	235 1/2 mkr. a 4 sk.	19. 30

Mässing.

2 stora Lius stakar 1 natt stake 3 Lius plåtar 1 skrif liusstake 2 Thée kannor 1 Thée dosa och 2 durchslag	11 mkr à 4 sk. 44	
1 pr wikt skålar med 2 ℔:s insatts wikter	24	
1 säng wärmare	16	1. 36

Malm.

1 gryta 19 mkr à 3 sk.	1. 9	
2 Lius plåtar à 5 sk.	10	
1 mortel	16	
1 strykjärn med lod	16	
1 hand ring klocka	4	
1 Tapp	4	2. 11

Bläck Saker.

2 täckfat 1 Buddings Form 2 kakformar 2 Bröd krus 2 Rif järn 1 Strykjärns fot 1 Landtärna 1 nattstake 1 natt Lampa och 1 Lius knekt	40

Järn Saker.

1 stek gryta	20
2 gl. grytor	16
2 Pannor	12
1 kiött gaffel och 2 hack knifwar	5
2 strykjärn af stål	16
1 Stek spett	8
1 Pankakspanna	4

2 Eldgafflar 1 dito tång och 1 Sopskyffel	12	
1 Caffe brännare och 1 Wåffel järn	12	
2 Trifötter	8	
5 Lius saxar à 2 sk.	10	2. 27

Linnekläder.

2 Damast dukar 5 aln Långa 24 Servietter	10	
2 fina drälls dukar och 24 Servietter	5	
1 duk och 24 servietter	3. 32	
1 duk och 12 servietter	2. 16	
1 Liten duk och 10 servietter slitna	1. 16	
1 Liten duk och 9 servietter slitna	1. 8	
1 duk och 12 Servietter	2. 16	
3 dukar och 12 Servietter	3. —	
2 små dukar och 10 Servietter	1. 16	
5 smärre dukar a 24 sk.	2. 24	
16 drälls Servietter à 4 sk.	1. 16	
8 blångarns drälls dukar à 16 sk.	2. 32	
9 drälls handdukar à 4 sk.	— 36	
12 Lärfts d:o à 3 sk.	— 36	
12 söndriga d:o à 1 sk.	— 12	
12 grofwa d:o à 2 sk.	— 24	
12 blångarns d:o à 2 sk.	— 24	
4 1/2 p. Lärfts örnegåtts hufwor à 20 sk.	1. 42	
6 p. grofwa örngotts hufwor à 12 sk.	1. 24	
1 p. Lärfts Lakan med 3 bredder	1. 32	
5 p. Dito af Ordinair Lärft à 40 sk.	4. 8	
6 p. Dito af groft D:o à 32 sk.	4. —	
25 p. blångarns D:o à 16 sk.	8. 16	
1 Cattuns säng sparrlakan	2. —	
6 p. gardiner med blommor à 24 sk.	3. —	
4 p. gl. Dito à 16 sk.	1. 16	67. 14

Gångkläder.

1 Swart wänd klädes klädning med pr nya Byxor	4. —	

1 Swart klädes kappa med siden slag	1.	16	
1 Dito siden D:o	2.	—	
1 Lius blå owänd klädesklädning med siden foder	5.	—	
1 brun klädes frack med siden Gelé	4.	32	
1 hvit klädes Jacka med swart foder och siden under kläder	4.	—	
1 Lius wänd klädning med försilfrade knappar	2.	16	
1 gl. grå klädes Jacka med en swart sammets wäst och 1 pr swarta Sattins Byxor	2.	16	
1 gl. blå siden wäst	—	8	
1 Rugg klädes surtout	1.	16	
1 Liusgrå klädes kappråck	5.	—	
1 hillerskinns Kappa med Camlotts Öfwerdrag	10.	—	
1 brun klädes tröja med mässing knappar	—	12	
1 Kittmijr tröja	—	16	
1 Lifstycke af rugg kläde	—	12	
1 Gelée af hwitt kyper	—	8	
2 pr gl. klädes Byxor	—	16	
1 Cavallerie uniform bestående af Råck och Byxor	2.	16	
1 Carbin rem 1 Patron kiök 1 wärjegehäng och 1 pr handskar	—	24	
2 Cattuns natt råckar à 1. 16.	2.	32	
1 half nattråck	—	24	
4 pr Silkes strumpor	1.	16	
1 rödt Siden Escharpe och 1 swart D:o	—	16	
3 siden natt myssor à 6 sk.	—	18	
1 par Silkes wantar	—	6	
1 guldgalonerad 3-kantig hatt	1.	—	
2 släta hattar	—	24	
1 Siden Paraplue	1.	16	
1 Lärffts D:o	—	24	55. —

Sängkläder.

2 Räckebollster med fjäder och hemwäfna wahr à 2. 16	4.	32	
1 Tagel Madrasse med Parkums wahr	3.	16	
4 Lång kuddar med fjäder och hemwäfna wahr à 40 sk.	3.	16	
4 hufwud dynor med Parkums wahr à 24 sk.	2.	—	
1 kudde med tagel och groft wahr	—	16	
1 räcke bollster med fjäder och blårandigt wahr	2.	—	
1 Dito med rödrandigt dito	2.	—	
1 Liten dunbädd med ylle wahr	2.	16	
2 Lång kuddar à 24 sk.	1.	—	
4 små hufwud kuddar à 16 sk.	1.	16	
1 Litet fjäder räcke bullster med gaml. wahr	1.	16	
1 Dito	1.	16	
6 hufwud kuddar à 12 sk.	1.	24	
7 hårbollstrar à 40 sk.	5.	40	
10 hufwud kuddar à 8 sk.	1.	32	
2 Cattuns täcken	2.	16	
1 Litet grönt sidentäcke	2.	—	
1 grönt ylle täcke	—	24	
10 wästgötha täcken	1.	32	
1 grå filt	—	16	40. 40.

Husgeråds Saker.

1 Säng ställe med Cattuns sparrlakan och parade täcke	8.	16
1 wägguhr med foderal	10.	—
1 hörnskåp med glasdörrar	2.	32
1 walnöte skåp	8.	16
1 fruntimmers Bureau med marmor skifwa	6.	32
1 spegel med walnöt ram	5.	—
1 Dito med förgyld ram	15.	—
1 Thee bord	—	16
6 Stolar med stoppade Rygg stycken à 32 sk.	4:	—
6 stolar med lösa dynor à 16 sk.	2.	—
6 gl. Dito à 8 sk.	1.	—
1 fällbänck med stenskifwa	4.	—

1 fanerad Bureau står hos Snickaren Linning	1. 16	
2 Laquerade Thée bräden 1 större och 1 mindre	1. —	
1 Pelarbord af Mahogene	3. —	
1 med Oljefärg målad golf matta	1. 16	
1 kläds Bureau af ahl	1. 16	
2 Bureauer af D:o à 1 Rd.	2. —	
1 Litet furu skåp	1. —	
1 brunmålad fällbord	— 40	
2 draglådor à 24 sk.	1. —	
1 furu skrif Pulpet	— 32	
1 Bord bänck	— 24	
2 Landskaps stycken à 1 Rd.	2. —	
1 Tafla af trä med Historisk Målning	— 24	
2 figurer af Gips à 2 Rd.	4. —	
1 hjort af D:o	— 24	
1 pr Lampette armar af mässing	— 24	
6 pr gardinhållare à 4 sk.	— 24	
1 pr Liusstakar af Argent achée	1. —	
1 p. små D:o af D:o	— 24	
2 matskåp à 20 sk.	— 40	
1 fällbänk	— 24	
2 omålade fällbord	1. 16	
3 Brödkistor à 12 sk.	— 36	
1 Coffert och 1 Kista	— 32	
6 rullgardiner af lärft à 6 sk.	— 36	
1 förskärare knif och gaffel	— 10	
12 p. Bord knifwar och Gafflar med Ebenholts skaft à 4 sk.	1. 12	
1 p. pistohler	— 24	
1 Sjöskums Piphufwud med Ebenholts skaft	1. —	
1 tobaks ask af mässing	— 4	
6 rakknifvar i foder och 1 spegel	— 32	
2 spanskrör med Elphenbens knappar och guldringar	6. —	
1 rid sadel	1. 16	
10 knifwar med Ebenholts skaft	— 30	
1 chaise Sele	— 30	
6 säckar à 4 sk.	— 24	108. 24

Porcellaine.

35 oäkta tallrickar à 4 sk.	2. 44	
18 oäkta diupa tallrickar à 4 sk.	1. 24	
4 Dito fat à 8 sk.	— 32	
4 Dit. D:o smärre à 6 sk.	— 24	
6 små Saladierer à 3 sk.	— 18	
12 pr Thée koppar à 4 sk.	1. —	
2 Thée kannor en sprucken	— 12	
2 fat af Engelsk Porcelle 8 sk.	— 16	
1 Terrin med Låck 2 fat och 12 tallrickar } af flint porcelle	2. 16	9. 42

Glas.

18 winglas à 2 sk.	— 36	
5 D:o med förgylta kanter à 4 sk.	— 20	
4 Dito smärre à 2 sk.	— 8	
2 wattuflaskor och 2 sylt skålar	— 16	
3 dricksglas med förgylta kanter och 3 Dito smärre	— 24	
2 Salt Kar	— 12	
2 Olje Caraphiner med silfverhalsar 8 lod	3. —	
2 smärre Dito med silfwer Låck 10 lod	4. —	
1 flask foder med 6 flaskor	1. —	
1 D:o mindre med 8 d:o	— 40	11. 12

Böcker.

1 Psalm och Evangelii bok och 6 uti målare och arkitektur wetenskapen jemte diverse andeliga och verldsliga på svenska, fransyska, tyska och Engelska tillsammans	4. —

Wärkstaden

hvarunder inbegripes materialier och färdig giordt arbete enligt däröfwer, med åsatt wärde upgiord och härhos bifogad förtekning	514. 2. 8

Säkra fordringar.

Enligt utskrefna Räkningar hos Kongl. Maij:tt	669. —

hans Excellence Riksmarskalken Grefwe Gyllenstjerna	106.	—
hans Excellence Riksrådet och Gouverneuren Baron Fredric Sparre	258.	—
Kongl. Slotts Byggnads Direction	756.	—
hans Excellence Grefve Creutz	3.	—
Presidenten Grefve Düben	13.	—
Pastor Hackenburg	7.	40
Bruks patron Eberstein i Norrköping Rest	319.	—
Carl Wessman	4.	—
Graveuren Ekman	18.	16
Stenhuggaren Blom	65.	40
Apothequaren Collin	—	40
Ålderman Ditzinger	31.	42
Jungfru Hellman	10.	—
hans Excellence Grefwe C. F. Scheffer	14.	—
Ålderman Reiff	54.	10
hans Excellence Grefwe Posse	8.	—
Öfwer Intendenten Baron Adlercrantz	20.	—
hans Excellence Grefwe Bjelcke	7.	—
häradshöfdingen Wahllöf	19.	—
Sadelmakaren Pfeffer	8.	38
Professor Sergel	5.	—
Samuel Martin	40.	—
Öfwer Directeuren Wadström	13.	—
Jacobi kyrka	15.	—
Hofmästaren Menger	7.	36
Ålderman Rung	58.	12
Från stads auktions kammaren har för därstädes under mannens Lifs tid och af honom till försäljande insatta Lös öre persedlar influtit	24.	3. 4.
Anders Lindberg	9.	—
Boktryckaren Carlbom enligt Revers, Capital 600; $^1/_2$ års Interesse 18	618.	—
Elias Carlbom enl. d:o	166.	32
Carl Gustaf Bernst D:o	50.	—
Hof Intendenten Rehn	40.	—
hvarförutan och som wärkstaden med hwad därtill hörer icke blifwit up-		

gifwen sådan som den wid döds fallet befants, utan i dess nuwarande stånd; så upgifwes hwad sedermera för färdig giorde arbeten af nedan nämde dels blifwit betalt dels ock är att fordra, neml.

hennes Kongl. Maij:tt drottningen	4.	—			
hennes Kongl. Höghet hertiginnan	10.	—			
hans Excellence Grefwe Brahe	150.	—			
hans Excellence Grefwe Scheffer	7.	—			
Charge Dafair af Rickman	67.	—			
Bokbindaren Ditzinger	20.	25.	4		
Graveuren Martin	7.	8			
danska Legationsrådet	6.	—			
Etats Secreteraren Schröderheim	16.	—			
Bryggaren Schultz	22.	36			
Professor Martin	4.	—			
Fru Pfeffer	5.	—			
Joh. A. Carlbom	16.	17			
Grefwe Ehrenswerd	63.	8			
RegeringsRådet Zibeth	11.	—			
Grefwinnan Sinclair	9.	—			
Doctor Lydeke	15.	—			
holländska Envoyen	15.	—			
Bruks Pat. Wretman	12.	24			
Grosshandlaren Noer	16.	—			
Secreteraren Gossen	9.	—			
Schagerström	6.	—			
För åtskillige smärre arbeten har influtit	12.	8		504. 30. 4	3917 3. 8.

Enligt uprättadt Inventarium efter afl[ne] Mannens förra hustru Anna Elisabeth Linning af den 8 September 1777: finnes en fordran stor 155 RD. 26 sk. 8 r. uptagen såsom ett bemälta hustru tillfallit Möderne Arf och hos dess Fader Snickare Åldermannen Linning innestående; men som af den, den 6 Augusti 1779: författade afwittrings delning inhemtas, at sådant på ett behörigt utredande ankommer, altså och intill dess wärckställigheten theraf för sig gått, warder Denna summa allenast till rättelse inom Linien antecknad 155: 26. 8.

Dels Illiquide dels Osäkra fordringar, som inom Linien antecknas

hos hans Kongl. höghet hertigen af Södermanland	33.	—

hans Kongl. höghet hertigen af Östergiötland	384. —		
General Söge von Manteuffel	82. —		
Kammar herren Baron Silfwersparre	5. —		
hofmarskalken Grefwe Posse	19. —		
Secreteraren Osengius	20. —		
Assessor Lanner	3. 16		
Assessor Leyonmarck	11. —		
fru Chailair	1. 8		
Consul Gahn i Cadix	60. —		
D:o	155. 16		
Fru Burman	50. —		
S. P. Wire	8. —		

Afgår

Barnens af förra giftet innestående möderne, enl. författad af wittring den 6 Aug. 1779	600. 29. 5		
Efter en af Snickaren Johan Christ. Linning den 30 December förledit år författad Räkning skall afl. mannen i afräkning på sina Barns af förra giftet dem efter afl:ne Snickaren Linning tillfallna moderfäderne Arf upburit .... 510. 39. 8 hwarpå likwäl synes böra afgå de 333 $^1/_3$ RD. hwilka mannen utaf de från Linningska Sterbhusets fastighet influtna hyror emottagit emedan de ei annorlunda än som en på Barnens berörda Arf warande afkomst kunna anses dem Fadren ägt rättighet at till deras förnödenheter använda	333. 16		
hwarefter Saldo utgiör		177. 23. 8	778. 5. 1

Sedan det förestående ifrån tillgångs beloppet afgått, betalas af de öfriga 4274 Rd. — sk. 3 rt.			
Förmyndare kammarens Provision a $^1/_2$ pro Cet	21. 17. 9		
De fattigas medel à $^1/_8$	5. 16. 6	—	26. 34. 3

Betalande skuld.

Johan A. Carlbom	3.	10	
M. Boberg	35.		
Johan Christian Linning	31.	28	
J. D. Ditzinger	28.	28	
Eric Holmberg	3.	42	
Carl G. Franck	6.	10	
C. Juhlberg	4.	24	
Mathias Rosenlund	15.	37	
Adolph L. Levin	67.	16	
Johan Blom	65.		
Petter Ulric Schultz	64.	25.	4
Ludvig Neiber	13.	6	
Petter Enmark	72.	39.	2
Samuel Martin	51.	2.	6
Johan Fredric Reiff	22.	40	
Johan Georg Stutén et son	48.	10.	8
Simon Adolph Norberg	9.	46.	8
Olof Rundbom	12.	5.	4
P. Ljung	11.	16	
E. Gewalin et Bergenson	15.	31.	10
Johan A. Carlbom för obetald ett Års hushyra räknat till den 1 April detta År	86.	5.	4
Fredric Rung	423.	23.	4
J. M. Wallöf	20.	26.	8
Petter Kihlberg	21.	21.	4
J. O. Ekman	20		
E. Holmén	1.	46	
C. Kjempe	5		
Emanuel Ditzinger	2.	17.	4
Bänk hyra till Jacobi kyrka	24		
Gudmund Cederberg	3.	27	
H. J. Schildt	16.	21	
För införskrefne träsorter efter Connossement	14.	24	
Anders Widberg	4.	8	
Johan Berg	9.	21.	4
Eric Pettersson Kreitz	1.	32	
Paul Klefwerström	1		
Frisk et Nacler		10	

Lars Collin	3			
Johan Åwall	26.	27		
Begrafningskostnaden och sorgkläder för Enkan och Barnen	252.	30		
Aflidne mannens Systers Anna Catharina Haupts innestående arf	166.	32		
Professor Martin	39			
Gesällernas dels vid dödsfallet innestående, dels efter dödsfallet förtiente löner	98.	6.	4	
Pigornes löner	20			
Så wida de efter mannens död för färdiggiorda arbeten influtna medel såsom en tillgång äro uptagne, så afföres äfwen här under betalande skuld så wäl höst in kiöpet till hushållet som hwad till hushållningens öfriga förnödenhet åtgått, såsom ock hwad för bräder och träsorter till wärkstadens behof blifwit utgifwit enl. däröfwer hållna annotationer	376.	21.	4	
Inventariikostnad med flere smärre utgifter tillsammans	20			2217. 25. 6

Enkans fördel

Then hon enligt 17 Capitlet giftermåls-Balken af Boskifte äger taga uti hwad af lös egendom hälst åstundas, afföres till 20^{delen} af sterbhusets behållning	101.	23		
S:a 3123. 39. 10				
Enär föregående 3123 Rd. 39 sk. 10 rs. ifrån tillgången 5055 Rd. 5 sk. 4 rs. warda afdragna blifwer öfrigt till delning 1928. 13. 6, hwaraf Enkan bekommer hälften uti giftorätt	964.	6.	9	
och den andra hälften Barnen uti fäderne arf som belöper på hwarthera 160 Rd. 33 sk. $1\frac{1}{2}$ rs. eller alla sex tillsammans	964.	6.	9	1928. 13. 6

och hwad beträffar de här förut ibland tillgången inom Linien utan wärde uptagna Jouveler och nipper, som Enkan påstår enskilt utom lott

och byte få behålla, så ifall domaren skulle pröfwa sådana äfven böra gå i skifte och wärderas, kommer så wäl hon deruti at niuta sin fördel och giftorätt som Barnen deras Fäderne.

Såsom ock till framdeles rättelse länder det med första behörig utredning uti afl. Snickare Åldermannens Linning sterbhus bör försig gå till utrönande så wäl af Barnens af förra giftet in natura moder-möderne och moder-fäderne som hwad deras Fader derå uttagit och med detta sterbhus gemenskap hafwa kan.

Således wara angifwit, wärderadt och förrättadt betyga
Stockholm den 21 Martii 1785.

Eric E Ström.
Claes Sandel. Joh. Norlin.

Att jag all egendommen riktigt upgifwit betygar under Eds plikt
Sarah Haupt, född Turing.

Inwentarium och der å hålne Verdie af undertecknade Snickare och Schatulmakare Ämbetes Ledamöter i framledne Kong. Hof Schatulmakarens Georg Haupts sterbhus och der Befintlige Werckstads tillhörigheter samt Materialer och ferdigdt och oferdigdt Arbete som skiedde i Stockholm d. 22 Januarii 1785.

Num.			Rdr.	sk.	r.
1.	En Mahogone plancka af	$48\frac{3}{4}$ fot.			
3	en Dito Dito	$103\frac{1}{2}$			
15	en Dito D:o	$73\frac{3}{4}$			
7	en Dito D:o	20.			
4	en D:o D:o	50.			
6	en D:o D:o	84.			
2.	Et stycke D:o a.	10.			
	En D:o D:o b.	8.			
	En D:o D:o c.	8.			
	En D:o D:o d.	13.			
	En D:o D:o e.	3.			
	En D:o D:o f.	4.			
	a. 4 sk. foten. Suma	426.	35.	24.	
8.	5 stycken guldt thre tecknad med a. b. c. d. e. giör 80 a 2 sk. fot.		3.	16.	
9.	2ne stycken Purpur a. b. wegr. 3 L℔ 15 ℔ à $2\frac{1}{2}$ sk. ℔		3.	43.	6
	3ne stycken Citer thre wegr. 3 L℔ 13 ℔ a $2\frac{1}{2}$ sk. ℔		3.	38.	6

		Rdr.	sk.	r.
Num. 11.	5 stycken Såckerdam, tecknad a. b. c. d. e. wegr. 7 L℔. 18 ℔. à 1 sk. 3 rst. ℔.	4.	5.	6
2. 3. 10.	3 stycken Rossen thre wegr 10 L℔ a $2^1/_2$ sk. ℔	10.	20.	—
12.	7 stycken Königshåls merckta med A. b. c. d. e. f. g. wegertil saman 9 L℔. 15 ℔. à $2^1/_2$ sk. ℔.	10.	6.	6.
13.	En walnöte plancka af 4 alr. Lengd	2.	—	—
	en dito halfrund af 2 al 14 tums Lengd	—	32.	—
14.	2ne stycken Ebenhåls tecknade A. b. wegr 3 L℔. 4 ℔. a $2^1/_2$ sk. ℔	3.	16.	—
15.	Et Stycke Capepeche thre a 1 sk. ℔. wegr 2 L℔. 8 ℔	1.	—	—
16.	2ne stycken Sating thre, tecknad a. b. wegr. 2 L℔. 10 ℔. à 1 sk. ℔	1.	2.	—
17.	2ne stycken Bresillia thre weger tilsammans 1 L℔. 12 ℔. a 1 sk. ℔	—	32.	—
18.	3ne stycken Oliver thre wegr. 18 ℔ à 6 runst. ℔	9.	—	—
19.	Et Partie Oeckta thre sårter	—	32.	—
20.	Et stycke Madera thre weger 1 L℔. 5 ℔. 6 rnst. ℔	—	12.	6.

Diwerse sorter Breder och Planck.

1.	13 tålfter Eke Breder à 1 Rdr. 8 sk. tålft.	15.	8.	—
2.	$9^1/_2$ tålft. Schamplon Breder à 24 sk. tålf.	4.	36.	—
24.	3 tålftr och 3 breder Schamplon thre a 24 sk. tål.	1.	30.	—
3.	$11^1/_2$ tålf änckla 6 als breder a 18 sk. 8 rst. tålft	4.	21.	—
	25 Dito Dito b. 18 sk. 8 rnst. tålf.	9.	44.	—
	1 tålf och 7 breder grofskurna breder 2 tum	—	40.	—
3.	$2^1/_2$ tålft 7 alr änckla a 20 sk. tålften...	1.	20.	—
3.	10 tålfter 6 alr Bästa tårkade Breder à 18 sk. 8 rst.	3.	42.	8.
4.	$2^1/_2$ tålft 4 alr alBreder a 8 sk. tålften	—	20.	—
5.	2 kistor Walnöte thre à 8 RD. kistan a	16.	—	—

		Rdr.	sk.	r.
Num. 5.	en kista med Diverse sårter faner b	1.	—	—
6.	6 stycken grofva furu planckor 4 al lång	—	16.	—
	5 tålfter Änckla och dubbla Breder à 24 sk. tålf	2.	24.	—
21.	2ne tålfter furu Planckor... 24 sk. tålf.	1.	—	—
22.	3ne tålfter och 9 Planckor och 3 alr Biörck a	—	45.	—
	1 tålft och en plancka af 4 alr. b	—	13.	—
23.	10 tålfter 4 al. al planckor a 12 sk. tålf	2.	24.	—
24.	3ne tålfter och 3 breder Schamplon à 7 al. Lengd a 26 sk. tålft.	1.	36.	6.
23.	9 tålfter 6 alr al Planckor à 16 sk. tålf.	3.	—	—
25.	10tålfter Änckla Breder a 18sk. 8rnst.tålf.	3.	42.	8.
	10tålfter Dito Dito b. 18 sk. 8 r: ...	3.	42.	8.
25.	13 tolfter 6 alr. Dito c. 18 sk. 8 r. ...	5.	2.	8.
	$10^1/_2$ tålf Dito Dito d. 18 sk. 8 r. ...	4.	4.	—
	25 tålf. Dito Dito e. 18. 8	9.	11.	4.
26.	$4^1/_2$ tålft 9 alr Änckla Breder a 32 sk. tålf	3.	—	—
27.	$2^1/_2$ tålf. 6 alr hugna Breder 8 sk. tålf	—	20.	—
28.	9 tålfter 7 alnars 2 tums Breder a. 32 sk. tålft.	6.	—	—
	$2^1/_2$ tålf Dito 2 tums grofskurna b. 28 sk. tålf.	1.	18.	—
30.	3 tålft. 11 Planckor 7 al. 3 tum —. a 40 sk. tålft	3.	12.	8.
31.	4 tålftr 12 alr Planckor och 4 stycken Dito 1 Rdr. 16 sk.	5.	37.	4.
32.	15 stycken Diwerse Sårter Peron och Plommon samt 5 stycken en knubbar...	1.	—	—
28.	$4^1/_2$ tålf 7 alr 2 tum Breder à 32 sk. tålften	3.	—	—
33.	3 tålfter 7 alr änckla Dito 20 sk. tålf.	1.	12.	—
	3 tålfter och 10 planckor 4 alr. hugna Dito a 24 sk. tålft	1.	44.	—
34.	Et stycke Rund ståck Rödacktig Coleur	—	12.	—

	Arbetadt Marmor skifwor	Rdr.	sk.	r.
Num. 3.	1 alr 10 tum Lengden hwidt merckt med a 1 » 2 Dito Dito b — 19 Dito Dito c — 18 Dito Dito d — — Dito 3ⁿ små bitar	4.	—	—
4.	1 alr. 2 t. Lengd. tun marmor merck. a 1 4 5 stycken B. C. D. E. F $21\frac{1}{2}$ 2ne stycken Dito G. H.	3.	—	—
5.	2 alnar 6 tum Längden 2ne Italienska skif, 5 RD. st. .	10.	—	—
6.	2 al. 3 tum Dito Dito. a 4 Rd. 24 sk. st....	9.	—	—
7.	2 al. 1 tum 4 Dito. Dito a 4	16.	—	—
10.	3 al. 4 tum. en oarbetadt skifwa i Stenhugeri	7.	—	—
8.	2 alr. Lengden 15 tum breden smal skifwa	2.	—	—
	1 alr. Lengden 2ne Röda och wita i stenhugeri .	2.	—	—
9.	2 alr 8 tums Längdt och sneda 9 tum bredt 1 al 12 tum Dito Dito	1.	24.	—
11.	1 alr 6 tum 3 stycken Italienska merkt a...	5.	—	—
	1 aln 2ne Dito Dito b...	2.	—	—
	1 aln 2ne Dito Dito c...	1.	24.	—
	1 aln 3ne Winckelskifwor d...	2.	24.	—
12.	6 stycken bitar af Italiensk Marmor 1 alr. 12 tum et stycke widt Dito	1.	12.	—
	Färdighugna skifwor			
14.	2 alnar Lengden af en fransk skifwa a	3.	—	—
	1 alr. $19\frac{1}{2}$ · Dito Dito b	2.	—	—
	1 alr. 18 tu. Dito Dito c	1.	36.	—
15.	1 aln 9 tum Lengden af en Brun och wit...	2.	—	—
16.	17 tum en liten widt a $19\frac{1}{2}$ Dito Dito b	1.	—	—
17.	1 aln 3 tum 2ne hvita winckelskifwor a 1 D. 24 sk.	3.	—	—
	— 18 tum 2ne Dito Dito b	2.	—	—
	— $21\frac{1}{4}$ tum Dito Dito c	2.	—	—
18.	1 aln 6 tum 2 half Runda a 1 Rdr 24 sk.	3.	—	—
19.	2 alnars en stor hwidt	6.	—	—

	Rdr.	sk.	r.
Ferdigdt giort arbete			
2ne stycken fruntimers Biror med skifwor 18 rd.	36.	—	—
2ne hörn skåp med Marmor skifwor 8 rd. st.	16.	—	—
2ne hörn bord med Dito 5 Rdr. st.	10.	—	—
Et halft Rund Bord med skifwa...	4.	—	—
et owaldt bord med Laquerad skifwa af Bleck	10.	—	—
en skif Schecreter fanerad	8.	—	—
2ne Magone Commoder med skifwor 4 RD. st.	8.	—	—
Et Schatull med Lön Lådor och Beslag	10.	—	—
et 7 qtr mahagone the Bord	7.	—	—
2ne Dito 5 qtr. .... 4 1/2 rdr	9.	—	—
2ne Jetton Lådor med Marquer	—	32.	—
et Rese Schatull	1.	—	—
Half giordt arbete.			
3ne oferdiga Mahagon Spel bord 4 rd. st.....................	12.	—	—
et Mahagone Kyhl fat	—	32.	—
et Sirkel Rund Bord	—	40.	—
et ur foderal	—	32.	—
en af skuren Collon och et Mahagone bord	1.	—	—
Till emnade Berau fötter	—	16.	—
et stordt furu Bord med Marmor skifwor	33.	—	—
en pulpet af Mahagone fanerad	4.	—	—
Werckstadens tillhörigheter och wercktyg.			
En hyfwel Benck med des till höriga 3ne sågar och 9 hyflar samt hugiern och winckel så och hamare och klubba	1.	32.	—
6 stycken Dito Benckar a 1 rd. 32 sk. stycket	10.	—	—
En hyfwel Benck...	—	32.	—
46 Diferanta List hyflar	1.	24.	—
30 stycken Dito hyflar	—	40.	—
en not-hyfwel med 6 jern	—	20.	—
en grund-hyfwel och 3ne gradsågar en rund simshyf ...	—	4.	—
3ne Bårr-drufwar med 10 bårrar..................................	—	16.	—
et skruf stycke och et ste och en hambult	—	32.	—
2ne stycken Sircklar af giern en stor och en Liten	—	—	—
2ne stycken hoftenger och 2ne murgiern	—	32.	—
en kofot och 5 Schersanter af jern	1.	—	—
2ne stycken fiilklåfwar 4 warmgiern en panna	—	24.	—
4 stycken Limpanor	1.	16.	—

	Rdr.	sk.	r.
2 Limskållar af koppar	—	16.	—
Skruf och Lim twingar	1.	—	—
4 stycken klof-sågar ... 1 RD. 24 sk. st.	6.	—	—
2 Dito mindre	2.	—	—
en Dito stor	2.	—	—
en slipsten med wef 5 Låpp betzlar et sikling stål	—	—	—
en skrufsir, en giern hyfwel en Löf sågs hålare	1.	—	—
En werkkista med Ängelska wercktyg	8.	—	—
Diwerse Lås och messings trissor samt Reglar	1.	—	—
Hel och half ferdigt messings arbete och modeller af bly	2.	—	—
Diwerse sorter skrufwar	3.	16.	—
27 stycken Schatul Lås a 4 sk. stycket	2.	12.	—
2ne stycken sirckel Bestick och små Löfsågsblad	1.	24.	—
et partie filar, hyfwelgiern och bårrar	1.	24.	—
Suma RD.	514.	2 sk.	8 r.

Math. Engström
Ålderman

Nils Dahlin
Bisitiare

Carl Diedricson Fick
Depeturad.

Stockholms stads förmyndarkammare.

Bilaga G.

Utdrag ur Stockholms slottsbyggnadskassaräkningar, afsedda att belysa tillverkningen för slottets räkning af rokokomöbler åren 1754—1756.

1754. Fol. 1508.

Förfärdigat uti Bildthuggerij en *Modell till hennes Kongl. Maijstets Säng;* öfwra krantzen mittupå är en Cartusch med Löfwerck och blomfästuner wilcka fläta sig omkring en Rocalie ända till hörnet warest är en Mussla med Löfwerck ock Tigetter som falla upemot en Vasa som står på hörnet wilcken är ornerat med blom ——(?) och blan, bägge sidorna äro med en Rocalie som faller ifrån hörnen till Mellanstycket, warest är en Mussla med Löf på sidorna och blomfästuner omkring till sista hörnen som äro aldeles lika med de främsta. Jn uti Sängen öfwer hufwudet är en Cartusch med Löfwerck och Blomfästuner som fläta sig omkring en Rocalie, wilcken uti hörnen är med Löfwerck försirader och faller ända utföre. — —

Stockholm d. 12 Octob. 1754 Summa 650 Dr Kopmt.

Gustaf Joh. Fast.

1754. Fol. 1608.

Uti Kongl. nya slottet förfärdigat 6 st. *Tabouretter i bildhuggerie,* på samma sätt, som de hwilka af Monsr Callion förfärdigade äro för accorderade til 84 d^r^ K^mt^ per st. — — — — — — — d^r^ kmt

504

Stockholm d. 22 April 1754. Summa 504 d.

C. M. Norsbergh.

1754. Fol. 1616.

Är blif: färdigat til hans Kongl. Maijst Nya Släts bygnaden uti Bilthuggerij Arbete *2^ne^ styck. länstolar,* wilka äro helt Utornerade af siradewerck Neml. med stafwar inneslutna af löf samt åfwan på bak stycket med Muslor och löf således nedan före på framstycket så fötterna som bak till skurit af Sirade-werck med mera lika lydande efter de föregående som färdiga äro uti hennes Kongl. Majsts Säng Kammare på det gamla Slåtet wilket är blifwit betingat till 200 Dr Kopp^mt^ styck. — — — — 400 d.

Ett dusin *karmstolar* skurit med Sirader Kiälning muslor och löf lika lydande efter den profstolen som Herr Liung hafwer förfärdigat wilket äro betingade til — — — — — — — 24 d^r st. 288 —

Stockholm d. 1 Julij 1754. Summa d. Koppt 688.

C. M. Norsbergh.

1754. Fol. 1618.

Är blifwit förfärdigat til Hans Kongl. Majstz. Nya Slåts bygnaden uti Bildthugare arbete 2^{ne} dusin *Karmstollar* skurit *med sirader* med kiälning Muslor och löfwer lika lydande efter de förut förfärdigat äro wilka äro betingade til 27 d:r stycket 648 d. K^{opp}.

Stockholm d. 27 Juli 1754. Summa d. Kopp. 648

C. M. Norsbergh.

1754. Fol. 1622.

Är blifwit förfärdigat uti Bildthuggare arbete til Kongl. nya Slotts byggnaden Ett dussin *karmstolar*, Som äro *utarbetade på begge sidor, först åfwan på — — en mussla med löf samt rocallie rundt om kring uti kielningen på fram stycket en musla med löfwer på begge sidor samt fötterne uttiält med muslor och löfwer* samt *Snircklar*, sidlisterne med *musslor* och *löfwer* på *siderna* lika lydande efter de föregående som förut färdige äro af de samma som *H^r Caillon* lefwererat hwilka äro betingade till 112 d. st. — D^r 1344.

Stockholm d. 26 Aug. 1754. C. M. Norsbergh.

1754. Fol. 1624.

Är blifv. förfärdigat uti Bilthuggerij Till hans Kongl. Maijstz. Nya Slåtts Bygnaden *ett helt dusin karm stolar som äro utar(betade) på bege sidor* först åwan på karmen med löf samt en rocallie hängande uti kielningen på ömse sidor på setet skurit runtom kring med muslor och löfwer och Karteller med mera lika lÿdande efter de föregående som förfärdiga(de) äro Kommer således åfwannemda arbete efter betingande till 112 d. st. — — — — — — — — — — — — — — — 1344 d.

Stockholm d. 7 Sept. 1754.

C. M. Norsbergh.

1754. Fol. 1632.

Är blif. förfärdigat uti Bilthuggerij arbete till hans kongl. Majst. Nya Slåts Bygnaden ett helt dusin *karm stolar* som äro utarbetade på bägge Sidor först åfwan på bak styeket en *musla med löfwer* samt *rocallie hängande uti kielningen på ömse sidor på sätet skurit runt om kring med muslor och löfwer i Carteller* samt *fötterna utkielt med stafwar Snircklar*

lika lÿdande efter de före gående som förut förfärdiga äro wilka äro blifwit betingat til 112 dr styk. — — — — — — — — 1344 d.

Stockholm d. 7 October 1754. Summa d. 1344

C. M. Norsbergh.

1754. Fol. 1638.

Är blifwit färdigat till hans kongl. Maijsts. Nÿa Slåts- d. Koppmt bygnaden uti Bilthuggerij arbete *2ne dusin karmstolar skurit* med *Sirader med kielning muslor och löf* lika lÿdande efter de förut förfärdiga wilka äro betingade til 27 d. stycket — — 648

3ne stycken *Ployaner* skurit *med Sirader* med *muslor Carteller och löfwer* altom kring utarbetat lika lÿdande efter de förut förfärdiga wilka äro betingat til— — — — — — — 250 dr styk. 750

Stockholm d. 23 Novemb. 1754. Summa d. 1398

C. M. Norsbergh.

1755. Fol. 888.

Förfärdigat till hans Kongl. Maijstets Nya Slos bygnad uti bildthuggerij, Twenne stycken *Tabouretter Ploiant*, som är öfwer alt arbetade med Musslor Carteller ock Löf med mera, aldeles lika med de förut förfärdigade Ploianger, som är blifwit betingade till 250 d. Kopmÿt stycket,

Stockholm d. 11 Januari 1755. Summa d. 500 Kop.

Petter Juling.

1755. Fol. 890.

Förfärdigat Till hans Kongl. Maijstets Nya Slotsbygnad uti Bildthuggerij, Twenne stycken *Tabouretter Ploiant*, som äro öfwer alt arbetade med Musslor Carteller ock löf med mera, aldeles lika med de förut förfärdigade Ploianger, som är blifwit betingade à 250 d. Kopmt Stycket.

Stockholm d. 12 Aprill 1755. Summa Dr 500 Kopmt.

Petter Juling.

1755. Fol. 898.

Är blift färdigat uti Bilthuggeri arbete en *Plojant stohl* af 4 styck: stolpar och 2ne Traverser nedantill wilka äro helt rieckt på alla sidor utarbetade af ornamenter med löf sirader muslor rocallier med mehra, lika lydande efter de förregående och samma sort som förut färdiga äro. Efter högwählborne herren herrn ock öfr Intendenten herr Gref Cronstets höga order. åwannemde stohl är således blifn för Accorderat à styck.

Stockholm d. 17 Martz Anno 1755. Suma d. kmt 250.

Ja. Barbo.

1755. Fol. 902.

Är blifn förfärdigat uti Bilthuggeri en *Plojant stol* af 4 stycken stolpar på sidorna ock 2ne styck. Traverser nedan till wilcka äro helt rika på alla sidor utarbetade af ornamenter med löf Sirader muslor rocallier med mehra lijcke lydande efter de förre gående af samma sort som förut färdiga äro Efter högwähl borne herrn herrn och öfr Intendenten herr Gref Cronstets höga orders. ofwannemde stol är således blifn före accorderat om.

Stockholm d. 28 Aprill Summa d. kmt 250

Anno 1755. Ja. Barbo.

1755. Fol. 908.

Förfärdigat i Bilthuggeri en *Tabouret Ploiant* öfwer alt arbetat med Musslor Rocalier Carteller och löf lika med de förut förfärdigade och som sig belöper efter för betingat Pris tvåhundra fämtio daller Koppar-mynt.

Stockholm Summa 250 d. Kmt.

d. 27 Januari Aº 1755. Pet. Norberg.

1755. Fol. 912.

Förfärdigat i Bilthuggeri en *Tabouret Ploiant* öfwer alt arbetat med Musslor Rocalier Carteller och Löf lika med de förut för färdigat och som sig belöpper efter för betingat Pris twåhundrafämtio daller Koppar-mynt.

Stockholm d. 24 Marti Summa 250 dr Kmt

Aº 1755. Pet. Norberg.

1755. Fol. 920.

Förfärdigat för Kongl. Maists nya Slots bygnad i bilthuggeri twänne stycken *tabouretter ploiant,* med löf, mu(s)lor och karteller öfwer alt aldeles lika med de förut förfärdigade och acordcrade till 250 d. K. M. stycket, Belöper således för ofwan nämde 2ne stycken tabouretter fem hundrade d.

Stockholm d. 3 Februari Summa 500 D. K. m.

1755. Gustaf Joh. Fast.

1755. Fol. 924.

Förfärdigat för Kongl. Maijsts. nyia slottbygnad i bilthuggeri twänne stycken *tabouretter ploijant,* som äro öfwer alt arbetade med muslor, qarteller och löf, aldeles lika med de förut förfärdigade och acorderade till 250 daler K. M. stycket, belöper således för ofwannämde twänne tabouretter. —

Stockholm d. 8 Martius 1755. Suman 500 d. K. M.

Gustaf Joh. Fast.

1755. Fol. 938.

Förfärdigat för kongl. Maist. Nyia Slots bygnad i bilthuggeri *en ploian* som är öfweralt arbetat med muslor, qarteller, och löf, aldeles lika med de förut förfärdigade och acorderade till 250 d. k. m. st. Belöper således för ofwannämde ploian — — — — — — —

Stockholm d. 26 Aprill 1755. Suman 250

Gustaf Joh. Fast.

1755. Fol. 938.

Pour Une *chaise pliante* pour Sa Majesté Ordonné par Messieurs les sur intendant de sa Majesté le prix fait à deux Cens Cinquante dhaller de Cuivre Fait à Stockholm le 20 Mars 1755.

Somme 250 dhall. de Cuivre.

David.

1755. Fol. 980.

An Bildhauer Arbäit habe vorferdiget zu den Königlichgen Schloss zweij stück *Tabouretten Ploiant* welchege sind ver zieret midt Musseln Cartellen Lauwerck und Rocallien über all welchege der glägen sint vier forauss verferdiget worden seind und dass stück ist ver acordieret a — — — — — — — — — — — — — 250 d. Koppm.

Stockholm d. 10 Mai. 1755. Summa 250 d. Koppt.

Christian August Griebenstein.

1755. Fol. 992.

Är blifwit färdigat till hans Kongl. Maijsts. Nya Slåts bygnaden uti Bilthuggerijarbete 2ne stycken *Ploijanger* med Sirader Cartteller muslor och löfwer alt om kring lika lÿdande efter de för ut förfärdiga wilka äro betingat til 250 dr st. — — — — — — — — — 500 dr koppmt

Stockholm d. 20 Januari 1755. C. M. Norsbergh.

1755. Fol. 996.

Är blifwit färdigat till hans kongl. Maijst. Nya Slåts bygnaden, uti Bilthuggerij, en *ployiang* med Sirader Carteller Muslor och löfwer, altom kring lika lÿdande efter de förut förfärdiga, wilka äro betingat till 250 dr st. — — — — — — — — — — — — — — — — — — 250 dr

Stockholm d. 3 Febr. 1755. Summa 250 d.

C. M. Norsbergh.

1755. Fol. 1004.

Är blift förfärdigat til hans kongl. Maijstz. Nya Slåtts Bygnaden, uti Bilthuggerj arbete 4 stycken stora *Franska länstolar*, wilket är helt ricka ut arbetade af Ornamenter så åtskilliga Sorter sirader, först åfwan och nedan på skarmen med muslor ock löf på wardera sidan omfatat med Palmqvistar med blommor samt rogallier Plateban nedra delen skurit med muslor löfwer och rogallier alt om kring lännerna på åfwan nemde stolar är med Sirader Muslor Cartteler rogallier och löfwer lika lydande efter de förregående som förut förfärdiga äro wilka ofwan nemde länstolar äro blifwit betingat för 318 per st. — — — — — — — — — 1272 dr.

Stockholm d. 25 Augusti A:o 1755.

Summa d. Koppmt 1272.

C. M. Norsbergh.

1755. Fol. 1006.

5 *tabouret ploijent,* pris reglez a 250 daler Chaque, pour Les 5 fait — — — — — — — — — — — — — — — — — 1250

24 *Chaise* a 27 daler Chaque pour Les 24 — — — — — — — 648

Stockholm le 13 Jeanvier 1755.

Somme 1898.

Callion.

1755. Fol. 1008.

9 *tabouret ploijent* pris reglez de Chaque a 250 dalere de Cuivre pour le 9 — — — — — — — — — — — — — — — 2250

Stockholm le 12 Mars 1755. Callion.

1755. Fol. 1012.

Effter högwälborne herr grefwens och öfver-Intendentens befalning giort *bildhuggeri* arbete *upå 8 stycken plienger* stycket acorderat till 250 dr Kopt.

Sum. d. 2000.

Stockholm d. 10 Februari 1755.

Johan Liung.

1755. Fol. 1014.

Til hans kongl. Maijst. Nya Slåtsbygnad äro för färdiga uti Bilthugeri träne stycken *Ployanger* med muslor löwär och Cartäler arbetade öfwär alt licka lÿdande me de förra som förfärdiga äro wilka äro betingat til 250 d. kmt. stycke. Giör till sammans 750 d.

Summa 750 d.

Stockholm d. 3 Februari 1755.

Gust. Asplunder.

1756. Fol. 639.

Är blifwit förfärdigat til hans Kongl. Maijsts. Nya Slåts bygnaden, uti Bilthuggare Arbete 15 stycken *karmstolar* som Kommer uti kongliga Råd Sallarna skurit med Sirader kielning Cartteler, muslor och löfwer, lika lÿdande effter de för ut förfärdiga wilka äro betingade til 27 dr koppmt stycket — — — — — — — — — — — — — — 405 dr.

Stockholm d. 13 october a:o 1755.

Summa d. 405.

C. M. Norsbergh.

1756. Fol. 643.

d. 26 augusti. Är blifwit förfärdigat til hans Kongl. Maijsts. Nya Slåts bygnaden uti Bilthuggerij arbete Fyra stycken *franska länstolar*, med Sirader Cartteler muslor löfwer samt kiälning a 60 dr styck — — — — — — — 240 Dr koppmt.

Stockholm d. 22. Novembr. a. 1755.

C. M. Norsbergh.

1756. Fol. 647.

Le 5 aout Livrez 4 *fauteullie* pour Chaque 60 dales 4 sous — 240.

Stockholm le 24 Mars 1756.

Callion.

1756. Fol. 649.

J'ai fait *quatre fauteuille* pour Le Chataux ordené par Monsieur Le Contte de Cronstedt Sur Intendant des palais du Roij.

Chaque fauteuille 318 daler de Cuivre pour les quatre — — 1272.

Stockholm le 11 Juliet 1755.

Callion.

1756. Fol. 653.

9 *Chaisse Commne* reglez aupris de 27 daler de Cuivre pour Les 9 fait — — — — — — — — — — — — — — — — — 243 d.

Le 4 october j'ai fait *6 Chaisse* de meme desin et méme pris — 162.

Stockholm le 18 octobre 1755.

Somme 405.

Callion.

Bilaga II.

Utdrag ur manufakturfondens räkenskap åren 1766—1770[1].

1766. *Exportörer:* möbelhandlaren C. H. Grewesmühl: byråar af königsholts och valnöt; förgylda mässingsljuskronor med ciselering och med emalj; dito ljusarmar. Byrå (fruntimmers-) af purpur och oliv med mässingsbeslag och marmorskifva 900 D. K.; en dito 700; en dito 400; byrå af königsholts med mässingsbeslag 450 D. K.; ett skrifbord 210 D. K. — Byråar af valnöt med mässingsbeslag à 400 D. K.; stolar; fruntimmersbyrå (stor) af königsholts och purpur med mässingsbeslag och marmorskifva 900 D. K.; en dito 500; en dito af ek med mässingsbeslag 150 D. K.; 4 st. enkla röda; 2 förgylda bord med bildhuggeri à 300 D. K.; 8 st. fåtöljer dito dito à 50 D. K.; röda byråar med mässingsbeslag à 150 D. K.; mässingsljusarmar, ciselerade, 4 par 400 D. K.; 1 par dito med dukatguld förgylda 210 D. K.; ett par dito mindre 50 D. K.; 2 stora mässingsbeslag till 2 byråar bestående af 12 handtag, 8 hörnstycken, 14 skyltar, 24 sidstycken 150 D. K. Spegel med förgyld ram 700 D. K. Fruntimmersbyrå af königsholts och purpur med mässingsbeslag och marmorskifva 900 D. K. Soffa med bildhuggeri 500 D. K.; en dito samma pris; till soffan en spegel med förgyld ram 750 D. K.; fruntimmersbyrå med purpur och königsholts 800 D. K.; 2 byråar af königsholts à 900 D. K. st.; sekretär af königsholts 600 D. K.; fruntimmerstoalett; byrå af königsholts med mässingsbeslag 600 D. K.; tebord o. s. v. (Till Stralsund och Greifswald.)

Möbelhandlaren J. R. Berg: 2 stora fruntimmersbyråar af sockerdam och königsholts 2,000 D. K.; 2 stora skrifbyråar

[1] Dessa från stadskontorets arkiv hemtade utdrag, som lämna en god öfversikt öfver möbeltillverkningen i Stockholm vid rokokotidens slut, skulle, därest de kunde fullständigas, lämna en källa af lika stor betydelse för det svenska konsthandtverkets historia som Lazare Duvaux's journal för det franska. Tyvärr äro anteckningarna, som läsaren finner, ganska olika i omfång, och serien, åtminstone hittills, ofullständig.

med urstudsarefoder af sockerdam och madera à 1,130 D. K. st.; fruntimmerstoalett med spegel af sockerdam och madera, 900 D. K. 2 st. sekretärer af amarant och sockerdam med beslag à 650 D. K. (Till Danzig.)

1766. *Exportörer:* Snickaren Bartold Creutz: fruntimmersbyrå af königsholts, amarant, violette m. m., beslagen af äkta förgyld pinsback, marmorskifva och engelska lås 1,100 D. K. 2 stora fruntimmersbyråar af valnöt och oliv à 600 D.K. (Till Danzig.)

Spegelhandlar N. Meunier: speglar. (Till Libau och Stralsund.)

Möbelhandlaren C. H. Grewesmühl: soffa med bildhuggeri och stoppade tageldynor 500 D. K. (Till Wolgast.)

Snickaren Bartold Creutz: 5 st. fruntimmersbyråar af königsholts, amarant och bois de violette med äkta förgylda beslag, engelska lås och marmorskifva. 1,350 à 1,430 D. K. Sekretär af sockerdam, valnöt och königsholts 1,000 D. K. (Till Danzig.)

Snickaren Per Ek: fruntimmersbyråar af königsholts 800 D. K.

Möbelhandlaren A. L. Levin: massor af speglar, ur, byråar af königsholts, d:o af sockerdam och königsholts; toaletter af königsholts med spegel; eldskärm à 600 D. K.; resebyrå af oliv, sybord af mahogni med fernissade mässingsbeslag à 300 D. K; ciselerade ljusstakar af argent haché med tre pipor à 600 D. K.; mässingsljusarmar, ciselerade och fernissade med 2 pipor à 180 D. K.; fåtöljer efter fransk façon med bildhuggeri à 150 D. K. (Till Köpenhamn.)

Möbelhandlaren C. H. Grewesmühl: en grön soffa med bildhuggeri från Joh. Erh. Wilhelm; spegel, märkt I Å (= Johan Åkerblad); fåtöljer med bildhuggeri och lösa dynor à 48 D. K.

Johan Mansnerus: spegellampetter med förgylda ramar och mässingspipor, märkta S. B (= Samuel Bomanson) 50 D. K.

1767. » Möbelhandlaren C. H. Grewesmühl: spegel med bildhuggeri, märkt S. B. (= Samuel Bomanson) 1,150 D. K.; 2 byråar af königsholts med marmorskifvor à 600 D. K. från snickaren Lars Bolin; svart fruntimmersbyrå med marmorskifva à 550 D. K., märkt E n:o 9 (= Mattias Engström); toalett med spegel, märkt I. M. (= Isac Millman); soffa med bildhuggeri och tageldynor med grönt lärft och gröna tofsar 390 D. K.; 8 bergères à 87 D. K., märkta H n:o 1 (?). Speglar, märkta J. Å. n:o 1 (= Johan Åkerblad) till 300 och 700 D. K. 2 st. skrifbord med förgylda beslag à 180 D. K. st. från Anders

Fågel. 2 byråar med marmorskifva och mässingsbeslag, 550 D. K., märkta E. n:o 1. 2 (Mattias Engström). Tebordsskifvor från Rörstrand 42 D. K. st.

1767. *Exportörer:* Johan Sahlberg: 6 par dubbla ciselerade ljusarmar à 70 D. K. Snickaren Barthold Creutz: 2 sekretärer af amarant och purpur med äkta fernissade beslag, 700 D. K.; spegelbyrå af amarant och valnöt med dito 500 D. K.; 5 spelbord af sandel och valnöt med kläde och beslag à 400 D. K.; 3 nattkomoder af sandel och purpur med äkta lackerad skifva och beslag à 300 D. K.; 2 fruntimmersbyråar af königsholts och purpur med äkta, förgylda beslag à 1,000 D. K.; 2 nattkomoder af purpur och valnöt med äkta lackerad skifva à 300 D. K. (Till Danzig.)

Snickaren Johan Konrad Eckstein: 2 fruntimmersbyråar med marmorskifvor à 1,500 D. K. till sammans. (Till Danzig.)

Snickaren Johan Jakob Eisenblätter: en utsvängd skrifpulpet, fanerad med königholts, 900 D. K.

Snickaren D. Tellerstedt: skåp med glasdörrar och dess bureau af valnöt med äkta förgylda ornament 2,800 D. K. 2 spelbord af valnöt med dito 640 D. K. (Till Stralsund.)

Anders Roth: 4 par fernissade mässingsljusarmar med 2 pipor à 100 D. K. 4 bordbeslag dito dito à 24 D. K. st. Byråornamenter af mässing 4 D. K.

Anders Dahlström: 20 par ljusarmar af mässing à 100 D. K.; fruntimmersbyråbeslag à 90 D. K. st.

Snickaren Barthold Creutz: fruntimmersbyrå af purpur och amarant med förgylda, äkta fernissade beslag 850 D. K. 2 tables de nuit, purpur och madera, med äkta beslag och spegel à 850 D. K. st.

Spegelhandlaren Meunier: speglar med förgyldt bildhuggeri och slipade blå glas à 250 D. K. Spegellampetter à 36 D. K. (Till Libau.)

Manufaktursmeden Carl Lindberg: polerade järnsängar från Eds bruk.

Olof Frans Westerberg: speglar med förgyldt bildhuggeri samt slipade glaslister à 100 D. K. st. (Till Danzig.)

Johan August Lindner: följande arbeten från snickaren Lorents Nordin:

Till Danzig:

April 16. N:o 1: 1 st. skrif Secretair af walnöte träd, med röd Bresellie til frijser, sidor och framanföre, med hwit träd åhdrader, inuti hwalnöte träd lådorna med grön Eben holtz Furnerader, tilhörig

smeds beslag, dyrck frit lås til klapfen, innanför med swart läder öfverdragen til höriga messings ornamenter med blad gull förgylt och Öfver fernissade .... Dr 750

N:o 2: 1 st. Skrif Secretair af Wahlnöte träd med gull Bresillien til frijser för öfrigt likt den föregående 750

N:o 3: 1 st. skrif Secretair något större, frijserna frammanföre af Såckerdam, föröfrigt med smeds beslag och förgylta ornamenter lik föregående 775

N:o 4: 1 st. skrif Secretair af ditto ditto 775

N:o 5: 1 st. skrif sekretair ännu större af ditto träd med grön Eben til frijser, för öfrigt i alla dehlar lik föregående i beslag och ornamenter helt wähl förgylde 800

N:o 6: 1 st. Skrif secretair af ditto frijserna af — — (?) med lika ornamenter och förgylning 800

N:o 7: 1 St. Byrow d'Dames af wahlnöte träd och framman före wahlnöte massurrerad frijserna omkring lådorna och bladet af grön Eben holtz med ljust träd Åhdrader, tilhöriga Smeds beslag, ornamenterne med blad gull förgylte och öfwer Fernissade 625

N:o 8: 1 st. D:o D:o 625

N:o 9: 1 st. Byrow d'Dames af wahlnöte Furnerader En Sick Sack stolparna eller fötterna med grön Eben, frijserna kring lådorna och bladet af — — (?) tilhörig smeds beslag ornamenter med blad gull förgylta och öfwer Fernissade 645

N:o 10: 1 st. Byrow d'Dames Ditto lik ditto 645

N:o 11: 1 st. Byrow d'Dames af blomigt wahlnöte träd stolparna eller fötterna med — — (?), frijserna omkring lådorna af grön Eben med hvit träd Åhdrader tilhörige Smeds beslag samt med blad gull förgyldt och öfver fernissade messings ornamenter 700

N:o 12: 1 d:o 700

N:o 13: 1 st. dto af Boy Violette stolparna eller fötterna af Palisandre friserna kring lådorna af Amarant, friserna omkring bladet af Violette och Amarant, dubbelt ådrade med röd bresillia och hvit träd, och Bresillien ådrade sidorna och framföre stafwen ikring bladet af — — (?), plattan under stafwen opikring af Satin Batarde; tillh. smeds beslag och förg. och fernissade messingsornament rikt orner. 930

N:o 14: 1 st. d:o d:o

N:o 15: 1 Byrow d'Dames af helt Owanlig storlek af Boy Violette, stolparna eller fötterna palisandre, friserna kring lådorna af Amarant, plattan opikring under marmor skifvan af Satin batarde ådrade frammanföre och sidorna med hvit träd tillh. smeds

beslag samt sidorna och framför med förg. och fernissade messingsornam. rikt orner. och med marmorskifva... 1,550 D. K.

N:o 16: En d:o .... 1,550 »

N:o 17: 1 st. Byrow d'Dames af Boi de Violette, fötterna af Eben Were, friserna ikring lådorna och bladet af Amarant ådrad m̄ röd Bresillia och hvit träd, stafven af bästa sort Oliv, plattan under stafven opikring af palisanderträd besl. etc. som förut... 930

N:o 18: 1 d:o

N:o 19: 1 Skrif sekretär af ovanlig storlek af röd Sandel fyllningar, röd purpur til friser, mahogni staf rundt kring lådor och staf af samma träd kring klaffen, ofvan och framom, och sidorna ådrat med hvit träd, inuti af valnöt, plommonträds lådor, inuti med rödt saffians skin beklädd — dyrkfritt klafflås etc. 850
6 mahognybord à 230 D. K.

Till Stralsund:

1) Stort skrifbord af al och päron, svart betsadt framför med skuflådor och bakför med lika; rundt omkr. cisel. och fern. messings ornament, ofvanpå med svart läder updraget, med tillhörig Serre Papiers och upsats svart betsadt, där under 2 skuflådor med lås och messingsornament .... 750 D. K.

2) Litet Skrifbord på en pelare med 3 fötter och messings rullor, är att göra högre och lägre efter behag, klaffen ofvanpå med svart läder at ställa i snedt och nyttjas till böckers läsande, af mahogni med gul bresilia, där under en låda med lås, framanför 2 blå anlupna stål ljusarmar .... 400 D. K. (Med inbränd exportstämpel.)

Nattkommod af bästa valnöt och gul bresilia med låda under och dörrar, marmorerad skifva, lås och beslag ...... 250 D. K.

Anm. Lorents Nordins första räkning (möblerna till Danzig) slutar å 18,170 D. K. Möblerna voro »med bränstämpel försedde» samt »efter herr Nordins wanliga arbetssätt med mer än vanlig omsorg och flit — — giorde».

1769. *Exportörer:* Möbelhandlaren N. Palin: Fruntimmersbyrå inlagd med königsholts, marmorskifva och beslag 400 D. K. från snickaren Chr. Tietze. (Till Stralsund.)

Snickaren H. C. Wilkom: byrå af purpur och königsholts med marmorskifva 500 D. K. Sekretär, fanerad med purpur 600 D. K.

Brita Kristina Hesselgren: 2 fruntimmersbyråar af äkta trä. 400 D. K. st.

Anders Himberg: mahogni tebord 150 D. K.; karmstolar med bildhuggeri.

1769. *Exportörer:* Instrumentmakaren Gottlieb Rosenau: klaver, 10 st., à 250 D. K. (Till Petersburg.)

Möbelhandlaren N. Palin: 2 st. fruntimmersbyråar med runda hörn, beslag och brun marmorskifva à 400 D. K., från Chr. Tietze. Grön soffa med bildhuggeri och gröna tageldynor à 300 D. K. Bergèrer à 120 D. K. från Carl Dahlin. 1 mindre schatull med fin inläggning 100 D. K. 1 snusdosa med dito 30 D. K. 3 st. dito med gröfre dito 24 D. K. st. från Jöns Efverberg.

Urmakaren Nils Berg: studsare, som går en månad och visar timmar och minuter, slår och repeterar; i blått laqueradt foder, mässingsgarnering och porslinsblommor; med pall (= konsol) 2,000 D. K.

Snickaren Bartold Creutz: mansbyrå, utböjdt arbete; purpur, madera och valnöt med äkta guldfernissade beslag 750 D. K.

1770. » Spegelhandlaren N. Meunier: speglar, ramar à la grecque, antique och chinesiske. (Till Lissabon.)

Spegelhandlaren Johan Åkerblad: speglar, märkta I. Å.

Bohman, Hasell och Görges: fruntimmersbyrå 450 D. K. Pulpet af königsholts 350 D. K. från snickaren Joh. W. Metzmacher.

C. H. Grewesmühl: 2 speglar 5 aln. långa, 2 alnar breda, med slipade glaslister och bildhuggeri med äkta förgyllning 2,400 D. K. st.; märkta på ramen I H P (= Jakob Helin Pettersson).

Nils Henrik Hamberg: förgylda bordsfötter med bildhuggeri, märkta A. B. 150 D. K.

Anders Folkiern: 2 stora mahognibord med mässingsbeslag 210 D. K. st.

Samuel Holmgren: 6 par stora dubbla ljusarmar à 72 D. K.

Bilaga I.

Bidrag till kännedom om för Stockholms slott utförda möbler i gustaviansk stil.

1771. Joh(annes) Törnström: för de k. smårummen (badrummet) en »säng de Polonaise», rikt utarbetad med ornamenter på alla fyra hörnen, gaflarna utan och innan skurna samt traverserna nedantill ornerade; en stor dossier mot väggen med löf och lagerbärsfestoner samt en imperial därtill, som är äfven öfver alt rikt ornerad — 1,000 D. K.

K. Slottsbyggnadens kassaräkning 1771.

1772. Den samme: till konungens nyinredda rum å norra sidan i första våningen 2 hvilsängar af 5 alnars längd, gaflarna på båda sidor och på hörnen med ornamenter och löfverk utskurna; traverserna nedtill rundt omkring med ornamenter samt under hvarje säng åtta fötter med fleuroner och canellurer ornerade — 600 D. K. st.

K. husgerådskammarens räkenskap 1772.

» Joseph Ruste: en stor Canapé med en armlänstol vid hvardera sidan, utskurna — 300 D. K.

4 soffor, 5 alnar långa, 225 D. K. st. (förgylda af A. F. Österdam).

K. husgerådskammarens räkenskap 1772.

» Carl Gustaf Eckstein: till konungens badrum 2 canapésängar af björk med ovala »takdossierer» — 270 D. K. st.

K. husgerådskammarens räkenskap 1772.

» Christian Linning: 4 st. byråar af palissanderträ med marmorskifvor, ängelska lås och messingsornament, anstrukna med guldfernissa — 350 D. K. st.

K. husgerådskammarens räkenskap 1772.

» Gustaf Johan Fast: 2 st. halfrunda bord med 4 öfveralt arbetade fötter på hvardera; öfverst omkring på borden äro kelningar och ornamenter samt många och stora genombrutna blomsterfestoner — — underst emellan fötterna är ock öfveralt arbetadt samt midt uppå en stor ornerad — (?) med mycket blomster och festoner, som falla på sidorna — 900 D. K. st.

K. Slottsbyggnadens kassaräkning 1772.

1772. J. P. von den Emden: till konungens rum i norra flygeln 2 st. långa soffor i bildhuggeri; öfra traverserna af gaflarna är midt uppå ett knutet band, hvarifrån hänga 4 lagerfestoner, två till hvardera sidan, som fläta sig om listen och sluta sig med en genombruten feston under snirkeln af hörnfoten, som är på båda sidor skuren en hög fleuron. Nämda hörnfötter äro emellan öfre och nedre traverserna kelade och ornerade med stafvar, band och löf. Traverserna nedantill, som äro (å) främsta sidan och för gaflarna af 7 alnars längd, äro öfveralt med genombrutna lagerfestoner samt lister ornerade. Fötterna under soffan ornerade med fleuroner och canellurer — 900 D. K. st.

K. husgerådskammarens räkenskap 1772.

» Den samme: till konungens kabinett i bildhuggeri en »Confidant Ottoman» af utseende som en soffa med en länstol på hvardera sidan; på dossiern är midt uppå en mussla och lagerfestoner samt hela kälningen ornerad à la Grecque; de två främsta armlänerna äro på alla sidor med kälningar arbetade samt två sidor ornerade med à la Greque; de två armlänen, som svara emot dossiern, äro på främsta sidorna samt ofvanuppå med de förra lika arbetade: traverserna nedantill äro ornerade med lagerblad, de 7 främsta fötterna äro ornerade med canellurer och fleuroner, af hvilka 4, som stödja armlänen, äro kälade samt på hvardera ändan ett stort löf; vid hvardera ändan af dossiern, därest armlänen sitta tillsammans, är en ornerad knapp samt fleuroner och fyllningar — 750 D. D. *K. husgerådskammarens räkenskap 1772.*

» J. P. von den Emden: en säng de Polonaise till k. badrummet; rikt utarbetad på alla fyra hörnen; gaflarna på båda sidorna och traverserna nedtill ornerade; en stor dossier mot väggen med löf och lagerfestoner samt en imperial, som är rikt ornerad. — 950 D. K.

K. husgerådskammarens räkenskap 1772.

1774. Johan Noræus: en fruntimmersbyrå med inlagdt äkta trä och messingsbeslag, fernissadt, samt med lås och skifva — 250 D. K.

Hofkassaboken 1774.

1775. Gustaf Johan Fast: förfärdigat i bildhuggeri en bordsfot till H. M. drottningens smårum, bestående af 4 utsvepta och med kälningar, löf och ornamenter ornerade fötter, rundt omkring bordet är öfveralt arbetadt med blomfestoner, fleuroner, spikhufvuden och ornamenter samt nederst ett orneradt kors med vasa och lagerfestoner — 450 D. K.

K. husgerådskammarens räkenskap 1775.

1778. P. Ljung: en säng, tak och sidor ornerade. — 5 Rdr. Sp.

K. husgerådskammarens räkenskap 1778.

1780. J. B. Masrelier: en säng rikt ornerad i bildhuggeri — 20 Rdr. (Sp.)
K. husgerådskammarens räkenskap 1780.

» Joseph Ruste: en lång soffa eller hvilsäng med bildhuggeri och raka fötter — 8 Rdr. 16 sk. sp.
K. husgerådskammarens räkenskap 1780.

1781. J. B. Masrelier: bildhuggeri à 2 fåtöljer till pelarsalen à 15 Rdr. Sp.
K. husgerådskammarens räkenskap 1781.

» Joseph Ruste: för konungen: en bergère med kälade lister och raka fötter att bruka till nattstol — 5 Rdr. Sp.
K. husgerådskammarens räkenskap 1781.

» Carl Gustaf Eckstein: en soffa med bildhuggeri, lager, svarfvade fötter samt hvitmålad — 4 Rdr. 32 sk. sp.
2 dito soffor i fönstren — 2 Rdr. 16 sk. sp. st.
K. husgerådskammarens räkenskap 1781.

» E. Öhrmark: 2 st. fauteuiller utan stoppning med målning — 2 Rdr. 8 sk. st.
6 st. cabrioler eller rygglänsstolar d:o d:o — 1 Rdr. 24 sk. st.
K. husgerådskammarens räkenskap 1781.

1782. P. Ljung: en stor toalettspegelram ornerad med krona och ekblad samt ornerad list, för konungen — 10 Rdr Sp. (Förgyld med äkta guld af Laur. Kylberg för 8 Rdr. Sp.)

» Johan Christian Linning: en stor commode antique inlagder af svenska och utländska färgade träsorter ornerad med äkta förgyld brons och en hvit italiensk marmorskifva — 650 Rdr. Sp.
K. husgerådskammarens räkenskap 1782.

1784. Erik Öhrmark / J. B. Masrelier: 2 franska chaiselonger 10 Rdr. st., rikt ornerade med bildhuggeri 12 Rdr. st. 6 engelska fauteuiller $2^1/_3$ Rdr. st., ornerade för 4 Rdr st. 12 förmaksstolar $1^2/_3$ Rdr. st., ornerade »i lika smak» för 3 Rdr. st. (äkta förgyllning med poleradt och matt guld för 236 Rdr. Sp. af A. F. Österdam.)
K. husgerådskammarens räkenskap 1784.

1785. Joseph Ruste: en stor bergère med kälda lister och raka fötter att bruka till nattstol; med järntrissor — 5 Rdr. 32 sk. sp.
En liten fauteuille-nattstol för kronprinsen med skuret trä — 1 Rdr. 32 sk. sp.
K. husgerådskammarens räkenskap 1785.

» J. B. Masrelier: 2 guéridoner med snickare och bildhuggeriarbete — 45 Rdr. Sp. st.
K. husgerådskammarens räkenskap 1785.

1792. Erik Öhrmark: en chaiselongue 4 alnar lång med bildhuggeri — 11 Rdr. Sp. 2 engelska länstolar med bildhuggeri — 2 Rdr. 32 sk. st.

K. husgerådskammarens räkenskap 1792.

» Den samme: en soffa med bildhuggeri 4 alnar lång — 10 Rdr. Sp. 60 st. salsstolar med dynor och mahognimålning — 1 Rdr. 40 sk. st. (dynorna med tageltyg).

K. husgerådskammarens räkenskap 1792.

» Den samme: 18 stolar i engelsk façon med ax skurna i öfverstycket af träverket — 2 Rdr. Sp. st. (de stoppade sätena öfverdragna med rutigt tageltyg, tyget spikadt (med) förgyld messingsspik; stolarna mahognimålade).

K. husgerådskammarens räkenskap 1792.

» Den samme: 16 stolar i engelsk façon med mahognimålning, stoppade dynor med kalfskinn — 2 Rdr. 32 sk. st. 2 stora presidentslänstolar med bildhuggeri till 4 Rdr. Sp. st. (för hofrätten).

K. husgerådskammarens räkenskap 1792.

» F. A. Eckstein: en säng med bildhuggeri och hvitmålning — 9 Rdr. Sp.; en Canapésäng med bildhuggeri samt perlfärgsmålning — 12 Rdr. Sp.

K. husgerådskammarens räkenskap 1792.

1794. Gottlieb Iversson: ett mahogniskrifbord med uppsats, ciselerade och äkta förgylda messingsornamenter 200 Rdr. Sp.

Konung Gustaf IV Adolfs handkassa.

Bilaga J.

Förteckning öfver mästare i Stockholms snickarämbete 1688—1800.

Efterföljande meddelanden rörande medlemmar i Stockholms snickarämbete från 1688 till 1800 äro sammanstälda dels efter åldermännens Johan Åbrandt och Mattias Engström anteckningar i slutet af ämbetets »Inn och Utskrifnings Book» (från och med 1707), jämförda med och flerstädes rättade efter samma ämbetes protokoll från den tid dessa begynna (1738); dels efter i förmyndarkammaren varande bouppteckningar.

För de å några ställen förekommande uppgifterna angående signaturer, kan författaren endast i de fall han personligen sett och afskrifvit dem svara.

»Snickare ämbetets gamlaste böcker och angelägnaste documenter blefwo i den olyckeliga branden 1751 alla uppbrända, så att man har föga, litet heller inga underrättelser om våra gamla fäders göromål. Dock har jag undertecknad sökt att få deras namn till den ordning, som de ha varit gamla till uti de senare tidehwarfven. Det är säkert, att året 1622 har intet varit mer än 14 mästare i Stockholms ämbete, men 1708 finner man det de ha varit 26 och året 1738 ha de varit 48 och året 1768 ha de varit 83 mästare. Det är säkert, att sedan 1706 och till och med 1768 ha i läran blifvit inskrifna 1851, och af dem ha blifvit till gesäller gjorda 1053, och af desse gesäller ha 74 blifvit mästare här i staden. Det är besynnerligit, huru detta ämbete har tagit till i antalet uti de senare åren: ifrån 1708 till och med 1738 ha blifvit på dessa 30 år 48 mästare, men ifrån 1738 till och med 1768, som ock är 30 år, ha blifvit antagna till mästare 113 stycken. Jag har gjort mig den mödan att uppsöka alla deras namn och efter ålder i ämbetet satt dem i ordning för deras barns skull, att de kunna finna igen sina förfäder och se, huru tiderna kunna taga till heller af i detta näringsfång, som vi ha lärt i, genom dess till heller aftagande. Jag ville önska, att alla mästares namn hädanefter här blefve införda, så kunde man lämna det till efterkommande, att se, när de ha warit mästare och vid hvad tid, ty så snart någon dör, så blir han strax utstruken utur kvartals boken, och se'n blir han förglömd med tiden.

Stockholm d. 20 December 1768.

Joh. Åbrandt
Ålderman.»

Mästare 1688—1708.

Johan Ebbe, ålderman .... Bouppteckning 1711.
Johan Wulf (Wullf), ålderman.
Joachim Helmers (Helmer) .... Bouppt. (1685) 1699.

Mattias (Mats) Wilhelm, hofsnickare.
Martin Wellendorft (Wellendorph) .... Bouppt. 1720.
Petter Steen .... Bouppt. 1715.
Olof Larsson.
Johan Båll (Bold)......... Bouppt. 1728.
Simon Boman (Bauman), hofsnickare......... Bouppt. 1713.
Kändt arbete: skåp å Drottningholm med enkedrottning Hedvig Eleonoras monogram samt året 1699.
Lorentz (Lars) Strömfelt .... Bouppt. 1739.
Henrik Leman (Lehman)......... Bouppt. 1740.
Lars Solm.
Salomon Menzell .... Bouppt. 1715.
Jacob von Mellen......... Bouppt. 1711(?).
Joachim Meÿdeck (Meywerk?).
Jonas Geting.
Erik Höök .... Bouppt. 1712.
Johan Anders Semmelhake.
Joachim Rolof (Rohloff), ålderman .... Bouppt. 1742.
Christian Hansson......... Bouppt. 1725.
David von Bergen .... Bouppt. 1730.
Christopher Reichel .... Bouppt. 1711.
Daniel Hellmik .... Bouppt. 1718.
Herman Caspar Schmitt.
Henrik Meyer (den äldre).
Michel Wulf......... Bouppt. 1721.

Mästare 1708—1738.

Johan Lorentz Reiff, mästare 1711; ålderman.
Johan Lennart Mauer (Mäurer), mästare 1712 .... Bouppt. 1731.
Jonas Schartinger (Schertinger, Gertinger) den äldre; mästare 1712.
David Lofman (Loffman); mästare 1713 .... Bouppt. 1740.
Ehrenfried Windisch; mästare 1713.
Samuel Tendler; mästare 1720.
Georg (Jörgen) Brosius; mästare 1720 .... Bouppt. 1733.
Lorentz (Lars) Fråst (Frost); mästare 1719 .... Bouppt. 1724.
Erik Upman; mästare 1719......... Bouppt. 1734.
Sven Pihl (Pijhl); mästare 1719; ålderman.
Erik Westervik (Westerwÿk); mästare 1708(?); ålderman. Bouppt. 1746.
Elias Haupt; mästare 1708 .... Bouppt. 1744.

PÅL KLOOT (PASCH KLOOTH); mästare 1711 .... Bouppt. 1740.

Kändt arbete: stenhuggarämbetets i Stockholm ämbetslåda (enligt meddelande af amanuensen P. Vistrand). Jfr *Meddelanden från Nordiska museet* 1898, sid. 84.

PETER MÅLBERG (MEHLBERG?); mästare 1713.

TOBIAS WILHELM; mästare 1715.

JONAS LOOS; mästare 1717.

ANDERS JOHANSSON HOLM; mästare 1717 .... Bouppt. 1757.

GUSTAF BERG; mästare 1717 .... Bouppt. 1752.

JACOB REGNER; mästare 1718.

CHRISTIAN (CHRISTOPHER?) WELLENDORPH; mästare 1719. Bouppt. 1746.

ERIK ÖREN (ÖRN); mästare 1720 .... Bouppt. 1742.

NILS FLOBERG (FLODBERG); mästare 1720 .... Bouppt. 1770.

JONAS JONSSON SCHARTINGER (SCHERTINGER, GERTINGER); mästare 1721.

DANIEL BURCHART (BURCHARD); mästare 1721 .... Bouppt. 1751.

TORBJÖRN SVENSSON BECK; mästare 1722 .... Bouppt. 1759.

JOHAN FYRLOD (FÜHRLOH); mästare 1724 .... Bouppt. 1746.

OLOF BARCHMAN (BARCKMAN); mästare 1724 .... Bouppt. 1747.

LUDVIG NEIJBERT (NEIJBER) den äldre; mästare 1724 ...... Bouppt. 1753.

JOHAN SKOG (SKOUG); mästare 1727; ålderman.

DIDRIK FICK; mästare 1726 .... Bouppt. 1764.

ERIK GERMAN; mästare 1727.

JOHAN HENRIK THIL (THIEL); mästare 1728.

GOTTFRIED LINTNER (LINDNER); mästare 1730 .... Bouppt. 1755.

LORENS RUUTH; mästare 1730.

ANDERS (ANDREAS) BOMAN (BOHMAN); mästare 1733 ..... Bouppt. 1761.

FREDRIK ECKSTEN (ECKSTEIN); mästare 1733; ålderman ... Bouppt. 1764.

MICHEL MESLIN (MESSLIJN); mästare 1733 .... Bouppt. 1744.

JOHAN WULF (WULFF); mästare 1733. Slottssnickare...... Bouppt. 1755.

JOHAN LENNART HEINRICH; mästare 1734.

CASPER HEIN(E?); mästare 1734.

ERIK HOLM; mästare 1734.

PETTER STRANBERG (STRANDBERG); mästare 1735 .... Bouppt. 1752.

CLAES STÅLBOM (STÅHLBOM); mästare 1736.

OLOF MARTIN; mästare 1736; ålderman .... Bouppt. 1770.

SIMON BOSTRÖM; mästare 1736 .... Bouppt. 1740.

JOHAN BERENS (BERENTZ); mästare 1737.

LORENS EKMAN; mästare 1737; ålderman.

ANDERS FRESCHMAN (FRISCHMAN); mästare 1737 (1727?).

Mästare 1738—1768.

ERIK STRENG; mästerstycke skåp och bord; mästare 1738. Bouppt. 1742.
ANDERS LINROT; mästerstycke bord; mästare 1738.
MATTIAS (MATS) BOMAN (BAUMAN?); mästerstycke bord; mästare 1739 .... Bouppt. 1759.
PETER ERLING; mästerstycke bord; mästare 1739 .... Bouppt. 1759.
SAMUEL NYSTRÖM; mästare 1740 .... Bouppt. 1774.
MICHEL LINBERG (LINDBERG); mästerstycke skåp; mästare 1740; ålderman .... Bouppt. 1762.
ERIK BERGSTRÖM; mästerstycke skåp och bord; mästare 1741; ålderman.
PHILIP SPECKT, instrumentmakare; mästare 1741 (1752).
PETTER LIN(D)MAN; mästerstycke bord; mästare 1741.
PHILIP BERGSTRÖM; mästerstycke skåp och bord; mästare 1741 .... Bouppt. 1750.
ERIK HÖCK (HÖÖK); mästerstycke bord; mästare 1741.
ISAC LIDMAN (LINDMAN); mästerstycke skåp och bord; mästare 1742.
JOHAN GEORG BERGER; mästerstycke bord; mästare 1742. Bouppt. 1752.
FRANS SCHARF; mästerstycke kabinettsskåp och brädspel; mästare 1743 .... Bouppt. 1758.
JOHAN JOSENDORF; mästerstycke valnötsskåp; mästare 1744. Bouppt. 1751.
HENRIK ARENS (ARENDTS); mästerstycke valnötsskåp; mästare 1744.. Bouppt. 1781.
CHRISTIAN LINNING; mästerstycke kabinettsskåp; mästare 1744; ålderman. † mars 1779.............................. Bouppt. 1779.

Inskrifven i lära hos mäster Christopher Wellendorph 1730; utskrifven 1734.

Kända arbeten: 1) sybord, rokoko, sign. af LINNING 1763; K. husgerådskammaren, Drottningholm. Jfr J. BÖTTIGER: *Konstsamlingarna å de svenska kungliga slotten*, pl. 147, b. 2) byrå, rokoko, sign. af LINNING 1763; kammarherre E. von Ehrenheim, Grönsöö. 3) byrå, rokoko, sign. af LINNING 1767; fröken — — Sundberg, Stockholm.

FREDRIK KRUS (CRUSE, KRAUSE); mästerstycke kabinettsskåp; mästare 1745.
(JOHAN) GOTTFRIED SABEL (ZABEL?); mästerstycke ekbord; mästare 1745 .... Bouppt. 1755.
ANDERS BERG; mästerstycke kabinettsskåp; mästare 1745. Bouppt. 1756.
JOHAN HOLM: mästare 1746.
ANDERS EKESTEDT; mästare 1746.
ANDERS KIÄLVIK (KIELLWIJK); mästerstycke kabinettsskåp; mästare 1747. .... Bouppt. 1761.

MATS RUNSTRÖM; mästerstycke kabinettsskåp; mästare 1747. Bouppt. 1771.

SAMUEL PASCH; utan mästerstycke mästare 1747; hofschatullmakare.

SVEN BROMANDER; d:o d:o d:o 1748; d:o

CARL ÅHMAN; mästerstycke kabinettsskåp och brädspel; mästare 1748.

Kända arbeten: 1) byrå, rokoko, sign. CARL ÅHMAN 1762; urmakaren J. G. Linderoth, Stockholm. 2) taburett, rokoko, sign. CARL ÅHMAN 1763 (se pl. 43); godsegaren A. F. Höök, Stockholm. 3) byrå, rokoko, sign. CARL ÅHMAN 1766; fröken Stina Svanberg, Stockholm.

JOHAN ÅBRANDT; mästerstycke kabinettsskåp; mästare 1749; ålderman.

SVEN FLOBERG (FLODBERG); mästerstycke kabinettsskåp och brädspel; mästare 1749.

SIMON EKHÅLS (EKHOLTZ); mästerstycke kabinettsskåp; mästare 1749.

OLOF FÄRNGREN (FERNGREN); mästerstycke kabinettsskåp; mästare 1749 .... Bouppt. 1768.

ANDERS LEHMAN (LOHMAN?); mästerstycke kabinettsskåp; mästare 1750.

MICHAEL BÖHM (BEHM); mästerstycke kabinettsskåp; mästare 1750 .... Bouppt. 1773.

JOHAN CONRAD ECKSTEN (ECKSTEIN); mästerstycke kabinettsskåp; mästare 1750.

MATS ROOS; mästare 1751 .... Bouppt. 1775.

PETER WIBOM; mästare 1751; slottssnickare vid Drottningholm .... Bouppt. 1779.

JACOB BERG; mästerstycke kabinettsskåp; mästare 1751.

MARTIN WELLENDORFT (WELLENDORPH); mästerstycke kabinettsskåp; mästare 1751 .... Bouppt. 1766.

LARS NORDIN; utan mästerstycke; mästare 1752; hofschatullmakare; † 2 okt. 1786 .... Bouppt. 1786.

Kända arbeten: 1) sekretär, rokoko, sign. L. NORDIN, pl. 49; friherre Hugo Rehbinder, Djursholm. 2) skrifbyrå, rokoko; sign. L. NORDIN; Nordiska museet. — 1751—1752, arbeten för drottning Lovisa Ulrika, hvars af Tessin förda räkenskap under dessa år upptager afbetalningar till Nordin för 12,000 D.K., bland annat för »les 2 Cabinets aux insectes». År 1770 utför Nordin för husgerådskammaren två stora byråar af »königsholts, purpur, sockerdam, palissander och satinträd inlagda, tillika med smedsbeslag och färnissade messingsornament med löf på sidorna och framanföre rikt ornerade, samt marmorskifvor» till 1,450 D.K. stycket (prins Fredrik Adolfs nya rum). *Husgerådskammarens räkenskap 1770.* Fol. 545. Jfr i öfrigt bil. H.

LARS LÖFSTEDT; mästerstycke kabinettsskåp och brädspel; mästare 1752 .... Bouppt. 1767.

Jonas Fagerberg; mästare 1753 .... Bouppt. 1780.
Johan Fröman; mästare 1753 .... Bouppt. 1778.
Anders Sörling; mästerstycke valnötsskåp; mästare 1753.
Niklas Gladberg; mästerstycke valnötsskåp; mästare 1754. Bouppt. 1762.
Bartel Crötz (Creutz); mästerstycke valnötsskåp och brädspel; mästare 1754 .... Bouppt. 1808(?).
Johan Henrik Reymers, den äldre; mästare 1754; † aug. 1773 .... Bouppt. 1775.

Kända arbeten: 1) byrå, rokoko, sign. I. H. Remers; ämbetsstämpel; enkegrefvinnan Edith Bielke, f. Carleson, Slattefors. 2) sekretär, rokoko, sign. I. H. Remrs; ämbetsstämpel; grefve Fr. Wachtmeister, Tistad. 3) byrå, rokoko, sign. (otydligt) I. H. Remers; kapten J. M. Ekströmer, Fogelfors.

Anders Hallmén; utan mästerstycke mästare 1755; slottssnickare .... Bouppt. 1769.
Mats Wilhelm; mästerstycke valnötsskåp; mästare 1755.
Mats Tiberg; mästerstycke valnötsskåp; mästare 1755 .. Bouppt. 1775.
Jonas Skåtte (Schotte); mästerstycke valnötsskåp och spelbord; mästare 1755.
Ludvig Neijbert (Neijber), den yngre; mästerstycke valnötsskåp; mästare 1756. Inskrifven hos fadren Ludvig Neijber 1742; gesäll 1746 .... Bouppt. 1798.

Kända arbeten: 1) byrå, rokoko; å baksidan: C. L. N., K. husgerådskammaren, Drottningholm. 2) byrå, sign. som föregående, K. husgerådskammaren, Drottningholm. 3) spelbord, rokoko, sign. C. L. N., Nordiska museet. 4) sybord, rokoko, sign. C. L. N. (se J. Böttiger, anf. arb., pl. 147a), Drottningholm. 5) toalett, rokoko, sign. C. L. N., se pl. 50; fröken Lily Due, Stockholm. 6) sekretär (leksak), rokoko, sign. C. L. N. (fru Therese Andersson, Stockholm).

Conrad Wilhelm Hein(e); mästerstycke dubbel fransysk karnisbyrå; mästare 1755.

Kända arbeten: två trekantiga spelbord, rokoko, sign. C. W. H. ämbetsstämpel. Jfr J. Böttiger, anf. arb., pl. 139; K. husgerådskammaren, Gripsholm.

Olof Engström; mästerstycke valnötsskåp och brädspel; mästare 1756.
Peter (Adolf) Knoge; mästerstycke skåp af ek och valnöt; mästare 1756 .... Bouppt. 1759.
Isak Algren (Ahlgren); mästerstycke valnötsskåp och brädspelsbord; mästare 1756 .... Bouppt. 1758.
Lars Norberg; mästare 1756.
Elias Hagman; mästerstycke valnötsskåp; mästare 1757... Bouppt. 1774.
Johan Erhard Wilhelm; mästerstycke valnötsskåp; mästare 1757 .... Bouppt. 1786.
Johan Holmström; mästare 1757 .... Bouppt. 1762.
Olof Holmberg; mästerstycke valnötsskåp; mästare 1757. Bouppt. 1760.

JOHAN FREDRIK SALBORG (SAHLBORG); mästerstycke valnötsskåp; mästare 1757.. Bouppt. 1798.

ISRAEL MILMAN (MILLMAN); mästerstycke valnötsskåp; mästare 1758.

JOHAN NIKLAS ECKSTEN (ECKSTEIN); mästerstycke valnötsskåp; mästare 1758. † 1776.................................... Bouppt. 1776.

Kända arbeten: 1) byrå med marketeri, rokoko, sign. IOHAN NICLAS ECKSTEIN STOCKHOLM 1766. (Jfr J. BÖTTIGER, anf. arb., pl. 63.) K. husgerådskammaren, Drottningholm. 2) sekretär med marketeri, rokoko, sign. IOHAN NICOLAUS ECKSTEIN STOCKHOLM 1773; fru Emma Silverstolpe, f. Wensjoe, Stockholm.

CARL SCHALIN (SCHALLIN); mästerstycke valnötsskåp och spelbord; mästare 1758 .... Bouppt. 1785.

MATTIAS (MATS) ENGSTRÖM; mästerstycke valnötsskåp och spelbord; mästare 1758; ålderman 1779—1790.

Kända arbeten: 1) sekretär, rokoko, sign. M. ENGSTRÖM, ämbetsstämpel; kammarherre Carl Blomstedt, Stockholm. 2) byrå, rokoko, sign. M. ENGSTRÖM (pl. 51); Nordiska museet.

CHRISTOPHER ERNST STEIN; mästare utan mästerstycke 1759 .... Bouppt. 1765.

SVEN JOACHIM WILHELM; mästerstycke valnötsskåp; mästare 1759 .... Bouppt. 1784.

LARS BOLIN; mästerstycke valnötsskåp; mästare 1759 ...... Bouppt. 1802.

JAKOB BERG; mästare 1759.

GOTTLIEB ROSNAU (ROSENAU); musikalisk instrumentmakare; mästerstycke clavicymbal; mästare 1759.

JONAS (JOHAN) GRÖNDAL (GRÖNDAHL); mästerstycke valnötsskåp; mästare 1759.. Bouppt. 1778.

JONAS WALBECK; mästare 1760.

ANDERS SKOG (SCHOG); mästerstycke valnötsskåp; mästare 1760.

ANDERS MENLÖS; mästerstycke valnötsskåp och skrifbord; mästare 1760 .... Bouppt. 1788.

MARTIN NEYBERT (NEIJBER); mästerstycke valnötsskåp; mästare 1761. Inskrifven 1742 hos Ludvig Neijber d. y., utskrifven 1752 .... Bouppt. 1767.

OLOF SÖDERDAL (SÖDERDAHL); mästerstycke valnötsskåp och spelbord; mästare 1761.

NILS DAHLIN; mästerstycke valnötsskåp; mästare 1761. † 4 nov. 1787.. Bouppt. 1788.

Kända arbeten: 1) sekretär, rokoko, sign. N. DAHLIN; enkegrefvinnan Pauline Bielke, f. d'Otrante, Sturefors. 2) sekretär, rokoko, lack, med rika bronsbeslag, sign. N. DAHLIN (pl. 4); enkegrefvinnan Elisabeth Wachtmeister, f. von Platen, Stockholm. 3) skrifbord, rokoko, sign. N. DAHLIN 1771, lack, med rika bronsbeslag; Tullgarn. Jfr J. BÖTTIGER, anf. arb., pl. 89. 4) skåp, rokoko,

sign. N. DAHLIN 1771; Tullgarn. J. BÖTTIGER, anf. arb. pl. 88. 5) brädspelsbord med marketeri, gustaviansk stil, sign. N. DAHLIN (pl. 3, 4); stadsmäklar J. Håkansson, Stockholm.

ERIK HOLM; mästerstycke valnötsskåp; mästare 1761.

LORENTS FORSMAN; mästerstycke valnötsskåp och spelbord; mästare 1761.

CHRISTIAN LISTE (LIST); mästerstycke valnötsskåp och spelbord; mästare 1761 .... Bouppt. 1779.

LARS FÅGELBERG (FOGELBERG); mästerstycke valnötsskåp och spelbord; mästare 1762.

ANDERS FÅGEL (FOGEL); mästerstycke valnötsskåp och brädspelsbord; mästare 1762 .... Bouppt. 1771.

PETER SMIT (SCHMIDT); mästerstycke valnötsskåp; mästare 1762 .... Bouppt. 1782.

CHRISTOPHER WELKOM (CHRISTIAN GOTTHARD WILKOM); mästerstycke valnötsskåp och spelbord; mästare 1763. Bouppt. 1765.

Kändt arbete: byrå, rokoko, sign. WILCOM (?); K. husgerådskammaren, Gripsholm.

ISAK WILHELM; mästerstycke valnötsskåp; mästare 1764 .. Bouppt. 1782.

ERIK BIUR; mästare 1764.

CHRISTOPHER TIETZE; mästerstycke skåp och bord; mästare 1764.

Kända arbeten: 1) byrå, rokoko, sign. C TIETZE samt ämbetsstämpel; major J. G. af Forsell, Grenna. 2) byrå, rokoko, sign. C TIETZE; major C. Ph. W. Broman, Stockholm.

LARS CASBERG; mästare 1764.

ANDERS RUBACK (RUBACH); mästerstycke spelbord; mästare 1764.

JOHAN CHRISTIAN NECTERGAL; mästerstycke skåp och bord; mästare 1765 .... Bouppt. 1773.

ERIK NYGREN; mästerstycke valnötsskåp och spelbord; mästare 1765. Ålderman .... Bouppt. 1807.

CARL GUSTAF ECKSTEN (ECKSTEIN); mästerstycke valnötsskåp; mästare 1765 .... Bouppt. 1785.

JOHAN MALCUS (MARCUS) THIL (THIEL); mästerstycke valnötsskåp; mästare 1765.

JOHAN MAGNUS EK; mästerstycke sekretär; mästare 1765 Bouppt. 1779.

HANS SÄTTERGREN (?); mästare 1766 .... Bouppt. 1777.

PETTER GYLLENBERG; mästare 1767.

CARL M. HERLIN (HÄRLIN); mästerstycke valnötsskåp och spelbord; mästare 1767.

ANDERS HULT; mästerstycke spelbord; mästare 1767 .... Bouppt. 1773.

PETER BLOMBERG; mästerstycke valnötsskåp och bord; mästare 1768 .... Bouppt. 1785.

JOHAN NEIJBERT (NEIJBER); mästerstycke fruntimmersbyrå med inlagdt arbete; mästare 1768 .... Bouppt. 1795.

Mästare 1768—1790.

JOHAN NORÆUS: mästerstycke spelbord; mästare 1769. † maj 1781 .... Bouppt. 1781.

Kändt arbete: skåp, sign. I: NORÆUS. (pl. 52); f. d. envoyén Fr. Due, Stockholm.

[SIGFRID ERVAST; mästare 1769. Uleåborg.]

JONAS GRÖNBERG; mästerstycke valnötsskåp och spelbord; mästare 1769 .... Bouppt. 1775.

JOHAN WILHELM METZMACHER; mästerstycke sekretär; mästare 1769 .... Bouppt. 1784.

[JOHAN WESTERGREN; mästare 1770. Torneå.]

GEORG HAUPT; mästerstycke skrifbord med marketeri; mästare 1771. † 1784 .... Bouppt. 1785.

[OLOF SUNDBERG; mästare 1771. Norrtälje.]

CARL ROOS; mästerstycke valnötsskåp; mästare 1771.

[CARL SUNDSTRÖM; mästare 1771. Mariefred.]

[HENRIK BERGSTRÖM; mästare 1771. Ekenäs.]

PETTER JUNGGREN (LJUNGGREN); mästerstycke kabinettsskåp och spelbord; mästare 1772.

ANDERS SVEDMARK; mästerstycke kabinettsskåp; mästare 1772 .... Bouppt. 1797.

JONAS HULTSTEN; mästerstycke kabinettsskåp; mästare 1773.

Kända arbeten: 1) byrå med marketeri (emblem för handel etc.), sign. I HULTSTEN; grefve C. G. Sparre, Kronovall. 2) sekretär, sign. HULTSTEN; frih. Hugo Rehbinder, Djursholm. 3) byrå med enkelt marketeri, sign. HULTSTEN; Nordiska museet. 4) spelbord med fällskifva, sign. HULTSTEN; K. husgerådskammaren, Drottningholms slott. 5) liten byrå, med marketeri, sign. GIORD AF J: HULTSTEN, ämbetsstämpel; C. R. Lamm, Ludvigsberg. 6) byrå med marketeri, sign. HULTSTEN; fröken M. Hierta, Stockholm (samtliga arbeten i gustaviansk stil). M. fl.

[ZACHRIS ÅMAN; mästare 1773. Borgå.]

[MICHAEL MONTELL; mästare 1773. Norrtälje.]

ANDERS SALSTRÖM (SAHLSTRÖM), mästerstycke spelbord; mästare 1773.

CHRISTOPHER HELMAN (HELLMAN); mästerstycke spelbord; mästare 1774 .... Bouppt. 1791.

[JACOB NORE (NORÆUS); mästare 1775. Trollhättan.]

ZACHARIAS APELQUIST; mästerstycke kabinettsskåp och spelbord; mästare 1775.

JONAS (JÖNS) EFVERBERG; mästerstycke byrå med marketeri; mästare (1768) 1775. Drottningholm. † nov. 1777... Bouppt. 1778.

JOHAN LIND; mästerstycke kabinettsskåp och spelbord; mästare 1775. Drottningholm.

CARL DIDRIK FICK; mästerstycke kabinettsskåp; mästare 1776. Ålderman .... Bouppt. 1806.

ANDERS FRENBERG; mästerstycke skåp och spelbord; mästare 1776 .... Bouppt. 1788.

ANDERS WESTERSTRÖM; mästare 1776.

JOHAN SUNDMAN: mästerstycke valnötsskåp; mästare 1776.

ANDERS MÖLLER; mästerstycke spelbord; mästare 1777.

LORENTS HALLMÉN; mästerstycke ekskåp och spelbord; mästare 1777 .... Bouppt. 1791.

[ANDERS FENELIUS; mästare 1777. Vasa.]

CARL GUSTAF WIDBOM (WIBOM); mästare 1777.

[MATS HOLENDER (HOLLENDER); mästare 1777. Ny Karleby.]

ERIK MORENIUS; mästerstycke valnötsskåp och skrifbord; mästare 1778 .... Bouppt. 1817.

GOTTLIEB IVERSSON; mästerstycke secretaire en armoir; mästare 1778. † 1813 .... Bouppt. 1813.

Kända arbeten: 1) bord med bronsbeslag och infäld marmorskifva, sign. GOTTLIEB IWERSON CHATULLMAKARE OCH SNICKARE I STOCKHOLM AN. 1781; grefve G. Hamilton, Hedensberg. 2) byrå (sekretär) med wrangelska vapnet, Flora och Pomona samt porträttmedaljong, sign. GOTTLIEB IWERSSON 1781; grefve C. G. Sparre, Kronovall. 3) sekretär med rika figurala och ornamentala detaljer i marketeri, bronsbeslag och hvit marmorskifva, sign. GOTTLIEB IVERSSON SCHATULMAKARE OCH SNICKARE I STOCKHOLM 1781; grefve Arvid Posses sterbhus, Charlottenlund. 4) byrå, mindre, med rika inläggningar och beslag, sign. GOTTLIEB IVERSON SNICKARE OCH SCHATULLMAKARE I STOCKHOLM 1783; S. Hellerström, Marielund, Nettraby. 5) byrå, sign. GOTTLIEB IWERSSON, SCHATULLMAKARE I STOCKHOLM 1787; kapten Oscar Ankarcrona, Tullgarn. 6) byrå, sign. GOTTLIEB IVERSSON KONGL: MAJTS: SNICKARE OCH SCHATULLMAKARE STOCKHOLM 1791; fröken M. Hierta, Stockholm. 7) skrifbord, kubamahogni, sign. GOTTLIEB IWERSSON KONGL. SLOTTSSNICKARE OCH SCHATTOULLMAKARE UTI STOCKHOLM A° 1794 (jfr J. BÖTTIGER, anf. arb., pl. 73); K. husgerådskammaren, Stockholms slott. 8) sekretär, mahogni, sign. KONGL. SLOTTS SNICKAREN OCK CHATULLMAKAREN GOTTLIEB IWERSON STOCKHOLM 1797; herr Albert Cederblad, Göteborg. 9) sekretär, kubamahogni, sign. SLOTTS SNICKAREN OCK SCHATULLMAKAREN GOTTLIEB IWERSSON I STOCKHOLM 1797 (jfr J. BÖTTIGER, anf. arb., pl. 170); K. husgerådskammaren, Gripsholm. 10) byrå, sign. GOTTLIEB IWERSSON SLOTTSSNICKARE OCH SCHATULLMAKARE I STOCKHOLM 1799; herr Gösta Lagergren, Säter. 11) sekretär, sign. GOTTLIEB IWERSSON (jfr J. BÖTTIGER, anf. arb., pl. 24); K. husgerådskammaren, Drottningholm. 12) sekretär, kubamahogni, sign. GOTTLIEB IVERSSON, KONGL. SLOTTSSNICKARE OCH SCHATULLMAKARE I STOCKHOLM (jfr J. BÖTTIGER, anf. arb., pl. 171); H. M. Konungen, Kristiania slott. 13) Bord (jfr pl. 46); frih. S. Rålamb, Stockholm. M. fl.

Carl Gustaf Biörklund; mästerstycke kabinettsskåp och spelbord; mästare 1778 .... Bouppt. 1799.

Carl Petter Erling; mästerstycke spelbord; mästare 1778. Bouppt. 1808(?).

Carl Forstén; mästare 1779 .... Bouppt. 1789.

Johan Christian Linning; inskrifven i lära hos sin far, Christian Linning 1765; utskrifven 1769; mästerstycke skåp i ebenisteri; mästare 1779; † 24 dec. 1801.

Kända arbeten: 1) sybord, sign. KONGL. HOF-SCHATULMAKAREN OCH HOF SNICKAREN JOH. CHRIST. LINNING UTI STOCKHOLM N:O 172 KÖPMANGATAN; fru Hilda Herlenius, f. Ekelund, Stockholm. 2) byrå (armoir en bas) med rik ornering i marketeri och hvit marmorskifva, sign. KONGL. HOF-SCHATULMAKAREN OCH HOF-SNICKAREN JOH. CHRIST. LINNING N:O 172 KÖPMANGATAN (tryckt lapp); jfr J. Böttiger, anf. arb., pl. 25; K. husgerådskammaren, Drottningholms slott. 3) nattduksbord, mahogni, sign. som nr 1 (tryckt lapp), jfr J. Böttiger, anf. arb., pl. 173.

Linning utförde för K. husgerådskammaren 1782 »en stor commode antique inlagder af svenske och utländske färgade träsorter ornerad med ägta förgyld Bronce och en hvit italiensk marmorskifva» för 650 R. D. sp. (månne den ofvan nämda nr 2?). *Hofkassaräkning 1782.*

Nils Bratquist (Brattquist), mästerstycke kabinettsskåp och spelbord; mästare 1779 .... Bouppt. 1785.

Karl Gustaf Bernts (Berens); mästerstycke spelbord; mästare 1779.

Petter Hultsgren (Hultgren); mästerstycke spelbord; mästare 1780 .... Bouppt. 1813.

Kristoffer Lindberg; mästerstycke spelbord; mästare 1780 .... Bouppt. 1820.

Mattias Eklöf; mästerstycke skåp och bord; mästare ?... Bouppt. 1790.

Fredrik Iversson; mästerstycke skrifbord med uppsats; mästare 1780. † 1801 .... Bouppt. 1806.

[Anders Gertner (Gerdtner); mästare 1780. Torneå.]

Erik Wiselius; mästerstycke skåp och spelbord; mästare 1781 .... Bouppt. 1790.

Karl Lindborg; mästerstycke ekskåp och spelbord; mästare 1781.

[Johan Lindell; mästare 1781. Södertälje.]

Anders Forssén; mästerstycke faneradt skåp med runda hörn och kolonner; mästare 1781.

Lars Wahlberg; mästerstycke faneradt skåp med runda hörn och faneradt spelbord; mästare 1782.

[Johan Ekebom; mästare 1782. Mariefred.]

Petter Kinn; mästerstycke faneradt skåp med skarpa hörn och kolonner samt »rundt fördäktig»; mästare 1782. Bouppt. 1811.

NILS PETTER STENSTRÖM; mästerstycke skrifskåp med klaff och lådor; mästare 1782. † april 1790 .... Bouppt. 1790.

Kända arbeten: 1) skåp med marketeri, sign. KONGL. MAJ:ST HOF SKATULLMAKARE N. P. STENSTRÖM (pl. 47); stadsmäklar J. Håkansson, Stockholm. 2) skåp med marketeri, sign. NILS PETTER STENSTRÖM SCATULL-MAKARE. Jfr J. BÖTTIGER, anf. arb., pl. 48; K. husgerådskammaren, Dröttningholm.

[ANDERS EMBIÖRN; mästare 1783. Södertälje.]

JOHAN ÅBERG; mästerstycke faneradt kabinettsskåp med runda hörn, kolonner och kapitäl samt faneradt skrifbord; mästare 1783.................................. Bouppt. 1793.

ANDERS LINDBERG; mästerstycke skrifbord med en pappersgömmare ofvanpå; mästare 1785.............................. Bouppt. 1790.

MAGNUS DAHLBERG; mästerstycke secretaire en armoir och spelbord; mästare 1785.. Bouppt. 1822.

LARS BORGVALD (BORGWALL); mästerstycke secretaire en armoir och spelbord; mästare 1786 .... Bouppt. 1799.

ANDERS OLLÉN (OLIN); mästerstycke bureau en antique med colonner på hörnen, af mahogniträd, väl fanerad; mästare 1787.

NILS WESTRING; mästerstycke chiffonier l. secretaire en armoir; mästare 1788.

GUSTAF ADOLF DITZINGER; mästerstycke secretaire en cylindre med ett skåp ofvanpå; mästare 1788. † mars 1800 .... Bouppt. 1800.

Kända arbeten: 1) bord med marketeri, marmorskifva och bronsbeslag, sign. G. A. DITZINGER 1781 (?), Malmöutställningen 1896; grefve C. G. Sparre, Kronovall. Af D. sannolikt också 2) bord liknande nr 1. Jfr J. BÖTTIGER, anf. arb., pl. 169; K. husgerådskammaren, Stockholms slott. 3) sekretär; Nordiska museet.

JOHAN HENRIK STARCK, ålderman; mästerstycke bord med uppsats och cylinderdörrar samt spelbord; mästare 1789. Bouppt. 1808.

JOHAN HENRIK REMMERS (REIJMERS); mästerstycke chiffonier, mästare 1789.

[JOHAN NORGREN; mästare 1789. Nora.]

»På dessa 21 år äro blifne mästare här i Stockholm 47 och i småstäderna 15 stycken. Af de 47, som äro här blifne, äro 18 stycken döda. Under dessa samma år äro i läran inskrifne 738 stycken och utskrifne 477 dito. Och torde efterkommande åldermän göra sig den mödan och fortfara med denna förteckning i någon annan bok till efterkommandes efterrättelse.

Stockholm den 1 November 1790.

Mattias Engström
ålderman på det 12:te året.»

Författaren har efter snickarämbetets protokoll fullföljt förteckningen öfver ämbetsmästarne till århundradets slut.

Mästare 1790—1800.

KRISTOFFER BORENSTRAND; mästerstycke modell till det å Haga under byggnad varande stora slottet; mästare 1791 Bouppt. 1800(?)

PETER LINDHOLM; musikalisk instrumentmakare; mästerstycke »ett instrument kalladt crescendo»; mästare 1791.

NIKLAS KORP	medlemmar af ebenistsocieteten, enligt kommersekollegii protokoll den 11 juli 1791 förklarade som mästare i Stockholms snickarämbete	
LARS ALMGREN		Bouppt. 1795.
ANDERS SCHERLING		Bouppt. 1809.
GUSTAF FOLKIERN		Bouppt. 1830.
KARL TOLLSTRÖM		
ANDERS LUNDELIUS		
JOHAN LÖTSTRÖM		

ANDERS HOLST; mästerstycke skrifbord och spelbord; mästare 1792.

ANDERS JULIN; mästerstycke skrifbord och spelbord; mästare 1792 .... Bouppt. 1803.

[OLOF SWAHN; direktör och orgelbyggare; mästare 1793.]

ANDERS SUNDSTRÖM; mästerstycke skrifbord och spelbord; mästare 1794 .... Bouppt. 1807.

FREDRIK AUGUST ECKSTEIN; mästerstycke skrifbord; mästare 1794 .... Bouppt. 1814.

KARL FREDRIK EKSTRÖM; mästerstycke chiffonier och spelbord; mästare 1795 .... Bouppt. 1839.

Kändt arbete: byrå, sengustaviansk stil, sign. C. F. EKSTRÖM, SNICKARE OCH SCHATOULLMAKARE I STOCKHOLM; Nordiska museet.

JOHAN FREDRIK WEISSENBORG; mästerstycke chiffonier; mästare 1795. Ålderman .... Bouppt. 1842.

MICHAEL CLASON; mästerstycke byrå med uppsats; mästare 1795.

PETER KYHLBERG; mästerstycke skrifbord med uppsats; mästare 1796 .... Bouppt. 1810.

KARL HENRIK (FREDRIK?) BLOM; mästerstycke chiffonier och spelbord; mästare 1796.

OLOF RUNDBOM; mästerstycke chiffonier; mästare 1796.

ERIK TÖRNBOM; mästare 1796 .... Bouppt. 1804.

DANIEL KIELGREN; mästare 1796.

SVEN PETTER WILHELM; mästerstycke chiffonier; mästare 1797.

PEHR LENANDER; mästare 1797.

MAGNUS SÄLLING; mästerstycke byrå; mästare 1797.

JOHAN GABRIEL UNANDER; mästerstycke skåp och spelbord; mästare 1797.

FREDRIK SCHALIN; mästerstycke skrifbyrå med skåp; mästare 1797.

JOHAN JAKOB ALMGREN; mästerstycke chiffonier af mahogni; mästare 1798 .... Bouppt. 1806.

[PEHR KRAFT; musikalisk instrumentmakare; mästare 1798.]

[GEORG KRISTOFFER ROCHWITZ; musikalisk instrumentmakare; mästare 1798.] .... Bouppt. 1831.

DANIEL FORSMAN; mästerstycke sekretär; mästare 1798.

HANS WAHLSTRÖM; mästerstycke skrifkabinett och spelbord; mästare 1799 .... Bouppt. 1807.

JOSEF HÖCKERT; mästerstycke två fruntimmersbyråar; mästare 1799.

SVEN LUNDSTRÖM; mästerstycke skrifbyrå och spelbord; mästare 1799.

DANIEL SEFBOM; mästerstycke skrifkabinett och spelbord; mästare 1800. Ålderman .... Bouppt. 1837.

Kändt arbete: sybord, sengustaviansk stil, sign. D. SEFBOHM SNICKARE OCH SKATULLMAKARE I STOCKHOLM; lifmedikus E. O. Lidin, Stockholm.

Bilaga K.

Räkningar öfver några af Georg Haupt utförda möbler.

1772. Kongel. nya Slåttsbygnaden Debet.

Till de för hans Kongl. Maij[tt] inredda rummen förfärdigat 6 stycken Spelbord af walnöt med 4 fötter som äro nedan omkring beslagna med mässing och skifworne med fint grönt kläde klädde, beräknas à 140 dr. — 840 dr. Kopparmt.

Stockholm den 18 Februarij 1772

Georg Haupt.

K. husgerådskammarens räkenskap 1772. Fol. 461.

1773. För Hans Kongl. Majestet ock uppå dess Alldra nådigste Befallning förfärdigat 6 styckna swart betzade och Laquerade kieppar med hwita Elfenbens knappar, Ringar ock dåpskor à 36 D. stycket — 216 D. (K.)

Stockholm d. 18 Januari 1773. (Kvitto d. 4 Februari 1773.)

George Haupt.

(För klädkammaren, till kröningen.) *Hofkassaboken för 1773.* Fol. 2283.

1774. Till hennes Kongl[a] höghet härtig Carls til kommande Gemåhls rum lefvererat

2[nne] stora Bureaur af Differanta ostindiska trä sorter fanerade med 3[nne] Lådor, $2^1/_2$ al. Långa: med äckta marmorskifvor samt ornerad med mycket vernised messingsarbete accorderad till 1200 D. (K.) stycket. Sum̄a 2400 D.

Stockholm den 11 Juni 1774

Georg Haupt.

Bekommit uti förskott 10 Mars 1200

Resten den 16 Juni 1774

Hofstatens kassaräkning för 1774. Fol. 2771.

1775. För Hans Kongl^{a} Majestets silfverkam̄are förfärdigadt En Coffert med rundt Låck, afdelningar för fyra Teriner med deras fat, inuti beklädt med grönt boy och utomkring med swart jugt Läder, dyrck fria lås, reglar handtag och hörngiern rundt omkring starckt beslagit, tillsammans 570 D.K.

Stockholm d. 4 Maij 1775. (Kvitto d. 17 Maj 1775.)

Georg Haupt.

Hofkassaräkning 1775. Fol. 1976.

» Till Hennes Maj^{ts} smårum uti Kongl. Slottet

En skrif Bureau fanerat med Rosenträd och Såckerdam samt upsatts och runder abattan jämväl äckta förgylt mässings arbete, betingad till 900 D.K.

Stockholm d. 20 Sept. 1775. (Kvitto d. 20 September 1775.)

Georg Haupt.

Hofstatens kassaräkning för 1775. Fol. 2466.

» Reparerat och ompolerat ett resebord af walnöteträd, låtit ändra skrufwarna uti fötterne och giort dertil ny nyckel — 50 D.K.

Stockholm d. 23 november 1775

(Rese skrifschatoll n° 52) G. Haupt.

K. husgerådskammarens räkenskap 1775. Fol. 45.

» 2^{ne} fanerade Comoder, 7 quter Långa med InCrusterade festoner, äckta Marmorschifvor förgylder Bronze och Smedts arbete Betingade till 1200 Dr. kop^{t}. hwardera Suma 2400.

Den 19 Sept. Bekom̄it uti förskott 1200 D:r, resten 400 DS. d. 24 Nov.

Stockholm d. 23 November 1775.

Georg Haupt.

(I drottningens smårum.)

Hofkassaräkning för 1775. Fol. 2477.

1778. För hans Kongel. Maijtt och uppå dess nådige befallning förfärdigat.

Enligt förslag, förfärdigat och lefwererat, en runder wagga med kiälda lister runt i kring och 2^{nne} swarfwade pelare sisselerade och äkta förgylte mässings Rosetter, förgylte mässingsaxlar med dess fiädrar, järnskrufwar och muttrar, en arret med förgylt Ro-

sette, jämte annat Sissilerat och äckta förgylt mässingsarbete med dess skrufwar till Pelarnes fasthållande uti parquet......... 42 Rd.

Et parquet af Ceder, Amiranten, Rosen, Königsholts, palisanten, Sattin och Ebenträd tillsammans lagt uti friser, mosaique, större och mindre rundningar, ornerade med inlagda och schatterade Rosetter jämte andra ornamenter af Bois de Violett, i kring parquet Ett trappsteg af Ceder, pommerance och Ebenträds list i kring, inlagt med Ornamenter af Bois de Violett, utj frisen och der innan före med point de hongrie, nedan för trappsteget en plint af Mahogene 4 aln[r] lång 3 al. bred med swarfwade knappar inunder jämte alt smedz arbete till trappstegens sammanhållande uti Parquet 320 Rd.

Stockholm d 3 November 1778. Georg Haupt.

Efter föregående räknings innehåld är den Kongel. Waggan till alla delar giord och till Kongel[a] husgerådskammaren lefwererad, hwarföre priset är nu Accorderat till en Summa af Trehundrade trättio tre R D[r] 16 sk Specie. Thet warder wederbörligen Attesterat Stockholm af Kongl. husgerådskammaren d 18 November 1778

Jean E. Rehn

P. S. Wirgman J. J. Sterky.

K. husgerådskammarens räkenskap 1778. Fol. 243.

1778. För hans Kongel.[a] Maij[tt] och uppå dess nådiga befallning förfärdigat

En Commode till hans Kongel. höghet kronPrinsens rum med inlagde ornamenter, sisseleradcr och äckta förgylt mässingsarbete och marmorskifva betingad till 66 Rdr. 32 sk.

Stockholm d. 3 November 1778. Georg Haupt.

K. husgerådskammarens räkenskap 1778. Fol. 253.

» Dec. För hans Kongl[a] höghet Cron-Prinsen förfärdigadt

Ett Mahagone bord med egta förgyld Messings-arbete 160

Ett dito 7 qutr Långt med Egta förgyldt messings-arbete ... 200.

Sum. 360 D K. eller 20 Rxdl.

Stockholm den 19 Junij 1779. Georg Haupt.

Jean E. Rehn.

Betalt som härmed tacksamt quitteras

Stockholm d. 16 Januarij 1780

Georg Haupt.

Hofstatskassaräkning 1779. Fol. 2519.

1781. För Hans Kongl[a] höghet hertigen af Södermanland
Ett Sybord af purpurträ och 2[ne] Lådor af Ceder ornerad med inlagda Rosetter uti Mosaique, huit italiensk marmorskifwa afh ägta förgylt messings arbete. R. 33 . 18

Stockholm d. 9 April 1781

Georg Haupt.

1782. Till hans Kongl[a] höghet hertigen af Smålands Rum 2[ne] Comoder 9 qvtr Långa med Lås och 3 lådor, Ornerade med Ebenisterie, Sicelerad och äkta förgylt messingsArbete samt fint polerade hvita Italienska Marmorskifwår betingade till Ett hundra Rixd. stycket

S[ma] Rxdr 200.

Stockholm d. 21 Agusti 1782

(Kvitto d. 12 September 1782.)

Georg Haupt.

K. hofkassaräkning 1782. Fol. 2308.

Bilaga L.

Förteckning öfver kvarvarande arbeten af Georg Haupt.

Förebilderna till Haupts möbler äro, såsom i texten påpekats, i allmänhet att söka inom den samtida franska konsten; i ett par fall äro ritningar utförda af hofintendenten Jean E. Rehn. De olika dekorativa detaljerna kunna igenfinnas t. ex. hos *Jean Charles Delafosse* (Livre de Trophées; Chambranles de Cheminées dans le goût antique etc.); hos *Le Canu* (Suite de cheminées de différentes formes dans le Goût antique) samt hos *Lalonde* (Bordures à l'usage de la Sculpture etc. avec leurs profils; Tables et Consoles; Feux; Boutons de meubles; Oeuvres diverses de Lalonde etc.)

Författaren har i nedanstående förteckning endast upptagit arbeten, som bära ebenistens egenhändiga signatur, ehuru utan tvifvel ännu flere föremål af Haupts tillverkning, i slottssamlingarna så väl som hos enskilde, finnas bevarade. Då jag ej varit i tillfälle att själf beskrifva alla här nedan omtalade möbler, hafva vissa ofullständigheter i förteckningen icke kunnat undvikas. De med * utmärkta numren äro de, till hvilka uppgifter lämnats af de respektive egarne, och hvilka uppgifter af mig med ledning af fotografier så vidt möjligt fullständigats. Författaren stannar i största förbindelse till dem, som genom ytterligare meddelanden vilja öka förteckningen öfver arbeten af Georg Haupt.

Signerade och daterade föremål.

1774. 1. *Mineralskåp* med »stoff», afskurna hörn, klaff och tvänne dörrar, å fyra låga kanellerade fötter; rikt inlagdt i marketeri samt med rika förgylda och ciselerade bronsbeslag.

Den ornerade öfverdelen, som uppbär en samling mineralier och å framsidan inom en halfcirkelformig fronton har Bourbon-Condés vapensköld mot ett vapentält i förgyld och ciselerad brons, är försedd med ett orneradt, något framskjutande listverk,

under hvilket som fris är anbragt en ranka af lager i förgyld och ciselerad brons. Midtpartiet, skildt från öfver- och underdelen genom fackstafvar i brons af olika bredd, intages till hela sin höjd af en klaff, ornerad med ett par vid bronsrosetter fästa girlander, samt å midten af två mellan dessa nedhängande, genom hvar andra trädda lagerkransar, genom hvilka äro stuckna hammare, mäjsel och en brinnande fackla i marketeri. Underdelen, öfverst med ett i fyllningen insänkt vågornament (postes) med fleuroner, visar två låga och breda dörrar, hvar och en ornerad med en fyllning med bladornament i marketeri. De afskurna hörnen behandlade som pilastrar med rika förgylda och ciselerade bronsornament. De kanellerade fötterna med joniska kapitäl samt i kanellyrerna inlagda bladrankor i brons. Å möbelns kortsidor återfinnes i vertikal riktning det å dörrarna brukade bladmotivet i marketeri. Innanför klaffen äro 21 smålådor; innanför underdelens dörrar 6, hvar och en med sitt nummer i romerska siffror. — Skåpet är af ek fanerad med rosenträ i olika skiftningar. Klaffen gråfärgad lönn, hvilket träslag äfven är användt till de båda dörrarna. Å klaffen inramas fonden af ett band i amarant med ådror i citron. Midtpartiet är utfördt i citron, bok, ebenholts, bois d'or etc. Ornamenten å de båda dörrarna äfvenledes i citron och bok. Lådförstyckena i det inre äro af färgad lönn (= med det yttre) med ramverk af amarant; lådnumret i citron å en platta af amarant. Bronsornamenten å skåpets yttersida äro lagda mot fyllningar i bois de violette.

H. 2 m. 21 cm. Br. 1 m. 80 cm. S. 61 cm. Signeradt G. HAUPT EBENIST DU ROI A STOCKHOLM 1774.

Pl. 39. Tillhör Franska staten. Slottet Chantilly utanför Paris.

Efter ritning af Jean E. Rehn (laverad pennteckning, Anckarswärdska samlingen, Nationalmusei handteckningsamling). Enligt Collectio Giörwelliana Stockholm 1777, sid. 170 ff. utgafs 1774 i Paris öfver skåpet en tryckt beskrifning (meddelande af intendenten C. A. Ossbahr).

Skåpet fans vid världsutställningen 1900 kopieradt af firman A. Charpentier & Ch. Van Roye, Paris.

1775. 2*. *Sekretär* med tre lådor i sargen, cylinderklaff och utdragsskifva, raka nedåt afsmalnande ben med fothylsor, enkelt rätlinigt marketeri, bildande fyllningar å klaff, lådförstycken etc. samt enkla förgylda och ciselerade beslag (handtag, ring i form af en bladkrans och en slät rosett, låsskylt m. m.). Inom klaffen 3+4 smålådor i tvänne rader.

H. 1 m. 13 cm. Br. 1 m. 19 cm. S. 56 cm. Signerad med bläck i mellersta lådan af öfre raden i inriktet

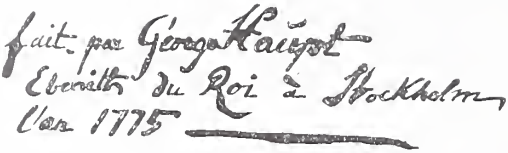

Pl. 5. Tillhör generaldirektören, grefve Fr. Wachtmeister, Tistad.

1775. 3*. *Sekretär* med två lådor i sargen, snedklaff, skifva och raka nedåt afsmalnande ben med fothylsor; ornerad med enkelt marketeri, å klaffen framställande en med band virad girland, som på sidorna är fäst vid tvänne rosetter samt å midten uppbär en rund medaljong, i hvilken är inlagd bokstafven W. Medaljongen är med band och rosett fästad vid en nyckelskylt i förgyld och ciselerad brons, bestående af en lagerkrans och en rosett kring den släta skifvan. Samma beslag äfven å sargens båda lådor.

H. 1 m. 6 cm. Br. 81 cm. S. 55 cm. Signerad under botten af en af smålådorna i klaffen

Pl. 6. Förfärdigad för statssekreteraren C. E. Wadenstierna. († 1787). Tillhör revisionssekreteraren K. Silverstolpe, Näs, Rö socken, Stockholms län.

» 4*. *Byrå* med trenne lådor, träskifva, afskurna hörn samt i rokokoform profilerade ben, med beslag af förgyld och ciselerad brons. Orneringen i enkelt marketeri, å framsidan visande en de båda nedre lådorna omfattande fyllning, som tänkes fästad med fyra handtag i förgyld och ciselerad brons, och hvilken å midten visar en med band virad girland, å sidorna fäst vid handtagen samt å midten under en låsskylt uppbärande en rund med en bandrosett fasthållen medaljong. De afskurna hörnen med enkla fyllningar och en rakt nedfallande bladgirland. Möbelns kortsidor med en fyllning, i hvilken en vid tvänne rosetter fäst girland i marketeri.

H. 83 cm. Br. 95 cm. S. 55 cm. Signerad under botten af öfversta lådan

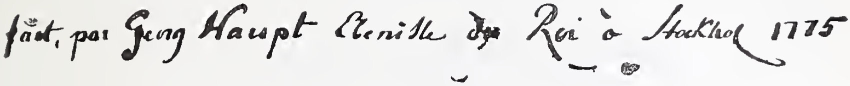

Pl. 7. Tillhör revisionssekreteraren K. Silverstolpe, Näs, Rö socken, Stockholms län.

1775. 5. *Byrå* med trenne lådor, hvit marmorskifva, afskurna hörn samt i rokokoform profilerade ben med beslag i förgyld och ciselerad brons. Orneringen i marketeri visar samma anordning som nr 4; medaljongen med ett i marketeri inlagdt S; fyllningen öfver de båda nedre lådorna med något rikare ramstycke.

H. 80 cm. Br. 87 cm. S. 48 cm. Signerad under öfversta lådan med stora målade bokstäfver i svart

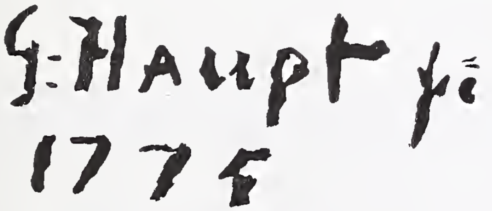

Pl. 8. Tillhör friherrinnan Ingeborg Hermelin, f. Strömberg, Stockholm.

Har enligt uppgift egts af familjen Sack å Bergshamra. Restaurerad 1884.

» 6. *Sybord,* rektangulärt, med två lådor, inredning, fyra raka nedåt afsmalnande ben med fothylsor, omsvep och trissor, marketeri å skifva, sidor och ben samt beslag af förgyld och ciselerad brons. Skifvan, af färgad björk, med fris af rosenträ samt en fyllning med rutverk af grönfärgad lönn med ådror af citron. Å skifvans midt en oval medaljong med en blombukett (buxbom, citron, färgad hvitbok, lönn mot botten af björk). Sargen, med låda å kortsidan, imiterad hålkälsfris samt beslag (rosetter å hörnen; vågornament å kortsidorna), är af amarant med ådror af ebenholts, rosenträ och citron; den nedhängande girlanden å benen, som visa samma träslag som sargen, i färgad, nu urblekt hvitbok.

H. 73 cm. Skifvans l. 68 cm.; dito br. 48 cm. Signeradt med bläck å ryggstycket af ena lådan

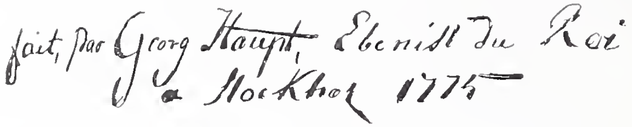

Pl. 34—35. Tillhör friherrinnan Ingeborg Åkerhielm, f. Bonde, Stockholm.

1777. 7. *Byrå* med trenne lådor, skifva af svart marmor med grågula ådror, afskurna hörn samt i rokokoform profilerade ben; underkonturen å midten svagt utsvängd; fackstaf och beslag af förgyld och ciselerad brons. Orneringen i enkelt marketeri visar trenne de båda nedre lådorna omfattande, vertikalt stälda fyllningar, af hvilka den mellersta är störst och innehåller en vid två rosetter fäst bladgirland, de båda yttre med rutverk och i de halfcirkelformiga afslutningarna två handtag (ring och rosett) i brons. Öfversta lådan med ett flätadt bronsornament i fyllningen af det något framspringande midtpartiet samt å sidorna en imiterad hålkälsfris i marketeri. De afskurna hörnen med ornering i marketeri som nr 4 samt bronsbeslag.

Friserna af jacaranda, fyllningar af björk med ådror af amarant och citron.

H. 82 cm. (af hvilka skifvan 2 cm. 5 mm.). Br. 1 m. 1 cm. S. 47 cm. Signerad å öfversta lådans bottensida med rödkrita

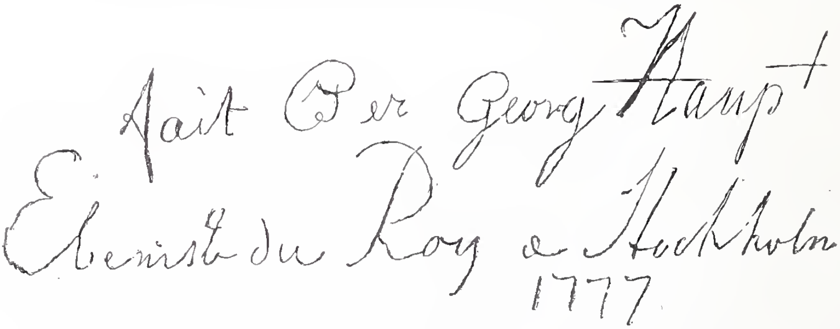

Pl. 9. Tillhör ingeniör C. R. Lamm, Ludvigsberg, Stockholm.

1778. 8. *Byrå* med trenne lådor, skifva, ej dithörande, af rikt granatblandad kålmårdsmarmor, afskurna hörn samt i rokokoform profilerade ben; underkonturen å midten utsvängd; fackstaf och beslag af förgyld och ciselerad brons. Orneringen i marketeri visar samma typ som nr 7, men sidofyllningarnas rutverk med en rosett i hvar ruta. Öfversta lådan med ett af det framspringande midtpartiet i tre stycken deladt flätornament med rosetter i brons. De afskurna hörnen med bronsbeslag. Möbelns kortsidor med en fyllning i marketeri som nr 4.

Friser af kungsträ och amarant, fyllningar med inläggningar i citron, färgad lönn, rosenträ och buxbom.

H. 84 cm. Br. 1 m. 55 cm. Signerad

fait George Haupt Ebeniste du Roi à Stockholm 1778 le 1 de Nov.

Pl. 11. Tillhör K. husgerådskammaren. Drottningholms slott.

» 9. *Sekretär* med klaff och lådor i sargen, skifva af brun (gotlands-) kalksten, afskurna hörn, raka nedåt afsmalnande ben med fothylsor samt beslag af förgyld och ciselerad brons. Orneringen i marketeri visar å klaffen en enkel horizontalt lagd fyllning, innehållande en vid trenne bronsbeslag fäst, med band virad girland, som under låsskylten å midten bildar en krans. Öfversta lådan med ett vågornament (postes). Sargen rundt om med en hålkälsfris i marketeri samt å midten å ett försatt, fingeradt lådförstycke en nyckelskylt i förgyld och ciselerad brons. Möbelns kortsidor ornerade med ramstycke, girland och rosett i marketeri. Fyllningar af ett gulbrunt träslag (?), friser af amarant, ådror af citron, rosenträ och amarant; girlanden å framsidan färgad palm.

H. 1 m. 25 cm. (underdelen med sargen 73 cm.). Br. 1 m. S. 40 cm. Signerad å öfre lådan t. h. i inriktet

förfärdigad af G. Haupt — Konglig Hof-Schatullmakare Stockholm — 1778

Pl. 19. Af nuvarande egaren köpt i Österåker på 1860-talet för 40 riksdaler. Tillhör f. d. löjtnant S. Ljunggren, Stockholm.

1778. 10. *Sekretär* med klaff och lådor i sargen, skifva af hvit italiensk marmor, afskurna hörn, raka nedåt afsmalnande, med beslag ornerade ben med fothylsor samt fackstafvar och beslag af förgyld och ciselerad brons. Orneringen i rikt marketeri visar å klaffen en horizontalt lagd fyllning, innehållande å midten en oval, vid en bandrosett fäst medaljong med en åt v. vänd mansbyst i profil samt omgifven af en girland; å sidorna tvänne fyllningar med rutverk och en rosett i hvar ruta; i hörnen bladkvistar; i de halfcirkelformigt utsvängda sidopartien hvar sin större rosett i marketeri. Öfversta lådan med ett i fyllningen insänkt flätadt bandornament med rosetter i brons. Sargen med tvänne lådor, ornerade med rutverk såsom å klaffen, nyckelring och rosetter i brons omkring ett försatt, fingeradt lådförstycke med en bronsrosett. De båda sidolådorna med utsvängd underkontur, öfver hvilken ett bladornament i brons.

H. 1 m. 23 cm. Br. 92 cm. 5 mm. Signerad på undersidan af nedersta lilla lådan till venster i inriktet

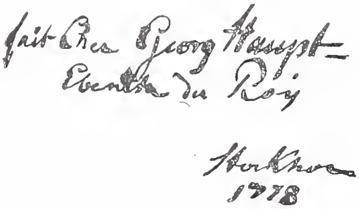

Pl. 20. Tillhör Tullgarnssamlingen, Tullgarns slott.

En pendant till föregående, osignerad, men utan tvifvel af Georg Haupt, finnes å samma ställe.

» 11. *Skrifbord*, skifvan med ornerad kantstaf af brons, rektangulär, med afskurna hörn, inom frisen klädd med (modernt) kläde; fyrkantiga nedåt afsmalnande, med beslag som å nr 10 ornerade ben (en gaine) med fothylsor; låg sarg med trenne lådor samt förgylda och ciselerade beslag. Orneringen i marketeri å skifvan: fris af amarant, rutverk af ebenholts och lönn, i hörnen konung Gustaf III:s monogram af stechpalm och buxbom. Lådförstyckena och sidopartien med friser af rosenträ och amarant samt ådror i buxbom och ebenholts; rutverket i grå björk med kronor i buxbom och rutor i stechpalm, buxbom och ebenholts inom profilerade lister af brons. Benen i amarant. Å de afskurna hörnen, skifvans

kant, benen samt lådförstyckena förgylda och ciselerade bronsbeslag; midtlådan med ett flätadt bandornament med rosetter.

H. 77 cm. Br. 87 cm. L. 1 m. 76 cm. Signeradt å bakstycket af mellersta lådan med bläck

fait, Chr. Georg. Haupt. Ebeniste du Roy à Stockholm l'an 1778

Pl. 32. K. husgerådskammaren, Drottningholms slott.
Tillhört konung Gustaf III.

1779. 12. *Byrå* med trenne lådor, skifva af hvit italiensk marmor, afskurna hörn samt i rokokoform profilerade ben; underkonturen å midten utsvängd; fackstaf och beslag af förgyld och ciselerad brons. Framsidans ornering i marketeri utgöres af ett ramstycke, orneradt med tvänne girlander, åt sidorna fästade vid handtagen samt å midten under mellersta lådans låsskylt med en rund medaljong omgifven af en krans och infattande en åt v. sittande, flöjtblåsande amorin med koger och nothäfte. Å möbelns kortsidor den vanliga orneringen med girland och rosett i en enkel fyllning i marketeri. Öfversta lådans ornament insänkt i lådförstycket och bestående af ett flätadt band med rosetter i brons utan särskild nyckelskylt.

Friser af amarant; botten af fyllningen å framsidan björk med inläggningar af färgad hvitbok, citron, grönfärgad lönn (medaljongens fond) samt ådror af amarant, citron och rosenträ.

H. 83 cm. Br. 93 cm. S. 51 cm. Signerad

förfärd: af Georg Haupt, 1779
Kongl: hof Schatullmakare

Pl. 13. Tillhör Nordiska museet, Stockholm.

» 13*. *Byrå* med trenne lådor, skifva af marmor, afskurna hörn samt i rokokoform profilerade ben; underkonturen i midten utsvängd; fackstaf och beslag af förgyld och ciselerad brons. Framsidans disposition öfverensstämmande med nr 12, men fyllningen innehållande endast tvänne, å vanligt sätt fästa girlander, mellan hvilka under andra lådans nyckelskylt hänga tvänne i hvar andra fästa, med

band virade kransar. Möbelns kortsidor ornerade som motsvarande parti å nr 12. Öfre lådans beslag vågornament (postes) med låsskylt.

H. 85 cm. Br. 94 cm. S. 53 cm. Signerad GEORG HAUPT KONGL HOFSCATULLMAKARE STOCKHOLM 1779.

Pl. 14. Tillhör envoyén, grefve Otto Steenbock, Konstantinopel.

1779. 14*. *Byrå* med trenne (?) lådor, skifva af marmor, afskurna hörn samt i rokokoform profilerade ben; underkonturen af det något framspringande midtpartiet utsvängd; beslag af förgyld och ciselerad brons å lådförstycken, hörn (girlander af lager, jfr nr 1), ben och fötter. Framsidan visar trenne, de båda nedre lådorna omfattande fyllningar, den mellersta störst och med en grupp af tvänne sittande vingade genier, omfattande en mellan dem stående sädeskärfve (vase?): sidofyllningarna, halfcirkelformigt afslutade nedåt, ornerade med en vid tvänne bronsrosetter fäst blomgirland i marketeri, under hvilken äro placerade tredje lådans bronshandtag (ring och rosett); i svicklarna bladkvistar i marketeri. Öfversta lådan(?) med ett i fyllningen insänkt bronsbeslag; å sidorna flätade bandornament med rosetter och fleuroner; i midten vågornament (postes) med nyckelskylt.

H. — cm. Br. — cm. S. — cm. Signerad på undersidan af öfversta lådan

Pl. 16. Tillhör Kensingtonmuseet (Jones Collection), London. Meddelande af mr A. B. Skinner, London.

» 15. *Sekretär*, med klaff och lådor i sargen, skifva af hvit marmor, afskurna hörn, raka nedåt afsmalnande, med beslag å yttersidan ornerade ben med fothylsor samt fackstafvar och förgylda och ciselerade bronsbeslag. Dispositionen af framsidan tämligen öfverensstämmande med nr 10, men fyllningen å klaffen endast innehållande tvänne rutade, med rosetter försedda rätliniga fält, som å midten öppna sig och omfatta ett ovalt parti, i hvilket en likaledes oval vid en bandrosett hängande medaljong, omgifven af en bladgirland och inneslutande en åt v. vänd kvinnobyst. Öfversta lådan med samma beslag som å nr 10, men med blindskylt.

Sargens disposition och ornering som å nr 10, utan utsvängda underkonturer samt med något olika beslag (å midten en horizontalt lagd bladrosett; å sidorna en blindskylt som å öfversta lådan. Möbelns kortsidor: enkelt ramstycke i marketeri med girland och rosett.

Friser af amarant, fyllningar af färgad lönn; ådror af citron, ebenholts och lönn, rosetter i citron och bok; medaljongens hufvud i buxbom mot grönfärgad bok, girlander i lönn.

H. 1 m. 16 cm. (underredet till och med sargen 68 cm). Br. 80 cm. S. 38 cm. Signerad med bläck å klaffens öfversta midtlåda

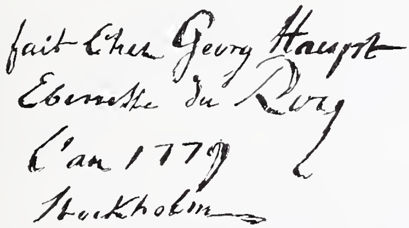
fait Chez Georg Haupt
Ebeniste du Roy
l'an 1779
Stockholm

Pl. 21. Tillhör enkefru Anna Edelstam, f. Hierta, Stockholm.
Köpt år 1871 i närheten af Stockholm för 60 kronor.

1779. 16. *Resesekretär* med (förr) fällbara, upptill konsolformigt profilerade, raka ben med fothylsor och trissor, cylinderklaff och därmed kombinerad utdragsskifva; underkonturen å möbelns framsida inskuren och i hörnen bildande fötter; inlagd i marketeri samt med förgylda och ciselerade bronsbeslag. Inredningen med ett fack och tvänne olika breda lådor; skifvan klädd med grönt (modernt) kläde. Å skifvans framsida, som är försedd med ett handtag, en bronskant, bildande en rundt om möbeln fortlöpande fackstaf; å sidorna tvänne handtag af brons. Orneringen i marketeri utgöres å möbelns alla sidor af ramstycken i amarant med ådror af rosenträ samt fyllningar af jämnlöpande, jämnbreda band i färgad björk. Å klaffens midt en rund, krönt sköld med tre kronor samt omgifven af lagerkrans och band (citron, bok och palm); å kortsidorna på motsvarande ställe en rosett i brons, å plattan en dito inlagd i marketeri. Sargen å framsidan med en låda, i hvars fyllning är insänkt ett flätadt bandornament i brons, å kortsidorna i fyllningarna inlagda vågornament i brons, omgifna af ramstycken i marketeri med små bronsrosetter i öfre hörnen.

H. 1 m. 6 cm. Br. 66 cm. S. 48 cm. Signerad i inriktet å den större lådans undersida med bläck

förfärd: af Georg Haupt Kongl hof-Schatullmakare i Stockholm. 1779

Pl. 22. Tillhör H. M. Konungen, Stockholms slott.

1779. 17. *Sekretär* med klaff, inredning, två lådor i sargen, skifva af svart italiensk marmor med gula ådror (modern), afskurna hörn, raka nedåt afsmalnande ben med beslag å yttersidan samt fothylsor; fackstafvar, förgylda och ciselerade bronsbeslag. Dispositionen af framsidan ungefär öfverensstämmande med nr 15; klaff med rutverk och medaljong med kvinnobyst, profil åt venster. Öfversta lådans i fyllningen insänkta beslag vågornament (postes) med nyckelskylt. Sargen med ett fast, för-stående midtparti samt de båda sidornas lådförstycken ornerade med rutverk, rosetter i marketeri samt låsskyltar i brons, hvilken ornering återupprepas å möbelns f. ö. som vanligt ornerade kortsidor.

Friser af amarant, ådror af rosenträ eller amarant och citron; fyllningar af lönn och björk; rutverk i citron, ebenholts och lönn, rosetter i buxbom och citron; kransen kring medaljongen i grönfärgad palm, ramen i citron, botten i bok, hufvudet i buxbom.

H. 1 m. 20 cm. (underredet till och med sargen 72 cm.). Br. 92 cm. S. 36 cm. Signerad

förfärd: af G. Haupt. Kongl. hof Schatullmak: 1779

Pl. 23. Tillhör öfverståthållaren, frih. G. Tamm, Stockholm.

1780. 18*. *Byrå* med tre lådor, skifva af hvit italiensk marmor, afskurna hörn samt i rokokoform profilerade ben; underkonturen af det något framskjutande midtpartiet utsvängd; fackstaf och beslag af förgyld och ciselerad brons. Framsidans disposition i afseende på beslag och marketeri nära öfverensstämmande med nr 14; midtfyllningen här med en medaljong upphängd vid och omgifven af

girlander; i medaljongen en åt v. sittande amorin, blåsande flöjt; sidofyllningarna med blomgirlander och rutade fält; alla fyllningarna omgifna af profilerade lister i brons. Öfversta lådans beslag, fortsatt äfven å möbelns kortsidor, lika med nr 14.

H. 89 cm. L. 1 m. 36 cm. S. 61 cm. 5 mm. Signerad enligt katalogen öfver utställningen i Malmö 1896: G. HAUPT FAIT [FECIT?] 1780.

Pl. 17. Tillhör grefve Arvid Posses sterbhus.

1780. 19. *Sekretär* med klaff, inredning, lådor i sargen, skifva af marmor, afskurna hörn, raka nedåt afsmalnande ben med omsvep samt beslag af förgyld och ciselerad brons. Framsidans disposition med beslag och marketeri i det allra närmaste öfverensstämmande med nr 9. Öfversta lådans beslag, sargen och dekoreringen af möbelns kortsidor likaledes.

Friser af amarant, fyllningen å klaffen lönn med inläggningar i färgad hvitbok och citron; lådförstycken björk med citron och svart kitt.

H. 1 m. 23 cm. Br. 95 cm. S. 39 cm. Signerad med bläck å andra lådan t. v. i inriktet

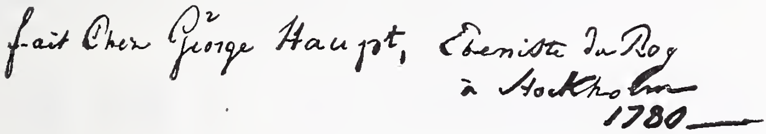

Pl. 24. Tillhör Nordiska museet, Stockholm.

» 20. *Resesekretär,* i form af en gammaldags vagnslåda, med fyra raka, nedtill runda ben (lösa); klaff, som vikes ihop i två delar och så bildar möbelns framsida; enkelt marketeri af ådror och rosetter samt förgylda och ciselerade bronsbeslag (rosetter, nyckelringar, handtag). Inriktet med fem breda lådor i två bredvid hvar andra stälda rader samt å hörnen två, öfver hvar andra placerade lådor å hvardera sidan. Faneret utgöres af amarant med ådror af ebenholts, rosenträ och citron, fyllningar af mahogni, inläggningar i amarant; lådförstyckena i inriktet med ramstycken af amarant, fyllningar i lönn med ådror af ebenholts och citron. Sidolådorna med ramstycken af rosenträ visa en öfver de båda lådorna sig sträckande fyllning med rutverk (i rutorna omväxlande

kronor och vasar) i lönn, citron, ebenholts. Skifvan å insidan med röd maroquin inom en ram, fanerad med lönn och amarant.

H. 95 cm. L. 1 m. 15 cm. S. 43 cm. 5 mm. Signerad å ryggstycket af de till en förenade nedersta lådorna i inriktets midtparti (signaturen inskuren och fyld med vax)

förf. af G Haupt, Konl: Hof-Ebeniste. Stockh: 1780

Pl. 26. Tillhör K. husgerådskammaren. Deponerad i Nordiska museet, Stockholm.

1780. 21. *Skrifbord,* rektangulärt; uppsats med jalusidörrar, å fyra tämligen låga, med fothylsor försedda ben; sargen åt kortsidorna med två lådor öfver hvar andra, i midtpartiet med en låda; enkelt marketeri (ådror, kanellyrer) samt förgylda och ciselcrade beslag (å uppsatsens framsida »postes»; å hörn, sidor och sarg rosetter och låsskyltar m. m.). Bordet faneradt med (kuba-?) mahogni, friser i amarant med ådror af citron. Skifvan inom frisen klädd med (modernt) kläde.

H. utom uppsatsen 72 cm. (uppsatsens h. 57 cm.; br. 46 cm.). L. 1 m. 85 cm. Br. 1 m. 14 cm. Signeradt

fait chez George Haupt, Ebeniste du Roy 1780

Pl. 31. Tillhör friherre H. Rehbinder, Djursholm.

» 22*. *Byrå* med trenne lådor, skifva af hvit italiensk marmor, afskurna hörn samt i rokokoform profilerade ben; fackstaf och beslag af förgyld och ciselerad brons. Orneringen i marketeri visar en de båda nedre lådorna omfattande, horizontalt lagd fyllning med bronsbeslag (ring och rosett) i hörnen samt innehållande å midten en medaljong med en åt h. sittande amorin med palett och penslar; å sidorna tvänne fält med rutverk och en rosett i hvar ruta. Medaljongen, fäst vid en bandrosett, är omgifven af en med band virad girland. Möbelns kortsidor med ornering som nr 4 samt under girlanden en i marketeri gjord rosett. Öfversta lådan med ett i fyllningen insänkt vågornament (postes) med nyckelskylt å midten.

H. 83 cm. Br. 1 m. 4 cm. Signerad i blyerts på undersidan af öfversta lådan

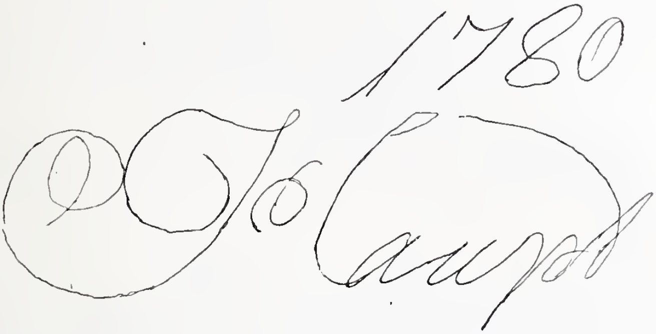

samt ingraveradt med ett sirjärn på nedre delen af främre listen af öfversta lådan

Pl. 12. Tillhör Tullgarnssamlingen, Tullgarns slott.

1781. 23*. *Sekretär* med klaff och inredning, träskifva (modern), afskurna hörn, raka nedåt afsmalnande ben med fothylsor, kryss-hylla samt förgylda och ciselerade bronsbeslag. Framsidan visar den öfversta lådan med ett i fyllningen insänkt flätadt bandornament med rosetter och fleuroner i brons, utan särskild låsskylt. Å klaffen en fyllning med bredt ramstycke samt ornerad med fyra utmed öfverkanten vid rosetter fästa smärre girlander, och under blindskylten en oval medaljong med en åt h. sittande dam med penna och papper, halffigur; i svicklarna nedtill å ömse sidor bladkvistar. Sargen med fast (?) lådförstycke i midten samt å sidorna imiterad hålkälsfris, som äfven fortsättes å möbelns f. ö. som vanligt ornerade kortsidor. Krysshyllan med marketeri.

H. 1 m. 22 cm. Br. 87 cm. S. 42 cm. Signerad

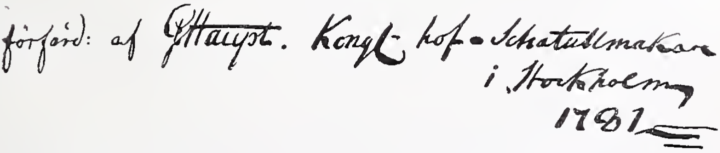

Pl. 25. Tillhör öfverstinnan Ida Fischerström, f. Aminoff, Södertälje.

1781. 24*. *Byrå* med (trenne?) lådor, skifva af marmor, afskurna hörn och i rokokoform profilerade ben; midtpartiets underkontur utsvängd; fackstaf, förgylda och ciselerade bronsbeslag (å hörnen konsolformiga beslag med en lejonmask och girland; å öfversta lådans förstycke i midten vågornament (postes) med nyckelskylt; å sidorna flätadt bandornament med rosetter; å möbelns kortsidor vågornament; inlagd i marketeri.

H. 89 cm. L. 1 m. 64 cm. S. 60 cm. Signerad under mellersta lådan

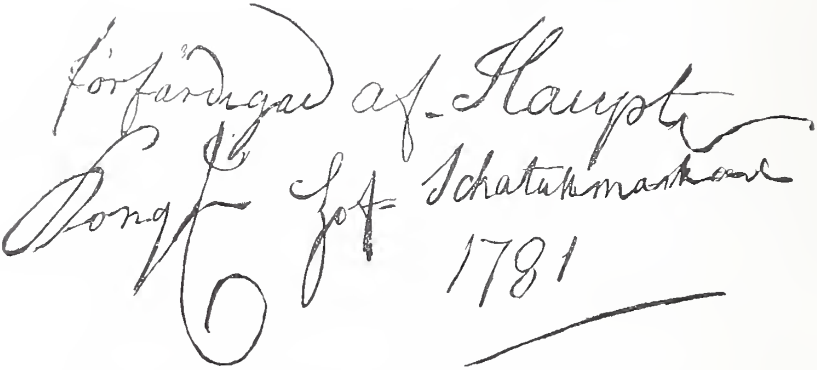

Ej afbildad. Tillhör öfverste-kammarherren, frih. G. O. Peyron, Helsingborg.

Gåfva till nuvarande egarens fader af kammarfrun hos drottning Fredrika L. A. Martineau.

1784. 25. *Byrå* med tvänne lådor, skifva af hvit marmor, afskurna hörn, i rokokoform profilerade ben samt något utsvängd underkontur; fackstaf, förgylda och ciselerade bronsbeslag.

Framsidan visar en större fyllning i marketeri, ornerad med tvänne af band omgifna girlander, som åt sidorna äro fästa vid lådhandtagen samt å midten vid nyckelskylten, från hvilken nedhänger en oval, af kransar omgifven medaljong med en åt v. vänd sittande flöjtblåsande amorin med nothäfte, koger och pilar. Öfversta lådans beslag flätadt bandornament med rosetter. Möbelns kortsidor med en fyllning i marketeri (girland, rosett, bladkvistar i svicklarna nedtill).

Fyllningar af gulbrun vattrig lönn, friser af amarant, ådror af citron, rosenträ och ebenholts; girlander af grönt färgadt trä, medaljongens omfattning och amorinen i citron.

H. 80 cm. Br. 55 cm. S. 35 cm. Signerad å undersidan af öfre lådans botten

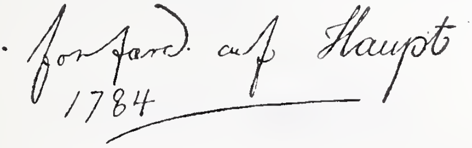

Pl. 15. Tillhör artisten E. Lundström, Stockholm.

Signerade, men odaterade föremål.

26. *Sekretär* med snedklaff, raka nedåt afsmalnande ben med omsvep, enkelt marketeri samt förgylda och ciselerade beslag i brons. Orneringen i marketeri visar å klaffen en af rätliniga ådror bildad fyllning, å midten prydd af en rund medaljong med bokstafven A. Medaljongen är med en bandrosett fäst vid en bronsknapp, från hvilken dess utom åt sidorna utgå tvänne med band omvirade girlander. Möbelns kortsidor med en medaljong utan bokstaf samt med rosett och girland. Sargen rundt om ornerad med ett i fyllningen insänkt bronsornament (postes). Fanerad med björk, jacaranda och amarant; friserna jacaranda; ådrorna amarant och citron eller lönn.

H. 1 m. 1 cm. Br. 88 cm. S. 52 cm. Signerad å baksidan med bläck

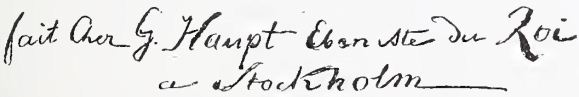

Pl. 10. Tillhör ingeniör C. R. Lamm, Ludvigsberg, Stockholm.

En å samma ställe varande, restaurerad pendant till föregående, enklare ornerad och i medaljongen å klaffen bärande bokstafven U, är efter all sannolikhet äfven ett arbete af Haupt.

27*. *Hörnskåp*, trekantigt, med skifva af hvit italiensk marmor, en dörr, afskurna hörn, i rokokoform profilerade ben samt med å midten utsvängd underkontur; fackstaf, profilerade lister samt beslag af förgyld och ciselerad brons samt å dörren en fyllning i marketeri, visande i midten en vid en rosett upphängd, af en krans

omgifven medaljong med en åt v. vänd kvinlig byst; å sidorna tvänne fält med rutverk och rosetter.

H. 89 cm. Br. 86 cm. Signeradt, inskuret i blindträet under skifvan

Pl. 18. Tillhör generaldirektören, grefve Fr. Wachtmeister, Tistad.

28*. *Hörnskåp*, pendant till föregående, med hvilket det i mått och ornering öfverensstämmer, med undantag af att medaljongen visar ett manligt hufvud, profil åt v. Signeradt som nr 27

Ej afbildadt. Egare och förvaringsort som föregående.

Nr 27 och 28 enligt uppgift komna från Tullgarn. Pendanter, osignerade, finnas i Nationalmusei konstslöjdafdelning.

29. *Medaljskåp* med låda, en större och en mindre klaff, skifva af svensk marmor, afskurna hörn med kanellyrer, raka nedåt afsmalnande, å yttersidan med bronsbeslag ornerade ben med omsvep och fothylsor samt fackstafvar och beslag af förgyld och ciselerad brons. Framsidans ornering visar å den större klaffen en fyllning i marketeri med rosetter i öfre hörnen, å midten en medaljong, upphängd med en bandrosett vid klaffens blindskylt samt omgifven af en med band virad girland, från hvilken nedhänger en medalj med Gustaf III:s bild, profil åt h. samt omskrift GUSTAVUS III. D. G. REX SVECIÆ. I medaljongen en åt h. sittande, skrifvande amorin. Nedre klaffen med en enkel fyllning i marketeri, ornerad med tvänne girlander och en från blindskylten nedhängande krans. Möbelns kortsidor: öfverdelen en nedåt halfcirkelformig fyllning med två i hvar andra hängande kransar och i halfcirkeln en rosett i marketeri; den nedre med en vid tvänne rosetter fäst girland samt å midten under blindskylten en krans. Öfversta lådan med ett i fyllningen insänkt flätadt bandornament i brons.

Friser af amarant, fyllningar af färgad lönn, inläggningar i citron mot botten af ursprungligen färgad, nu blekt hvitbok, ådror af rosenträ, amarant och ebenholts.

H. 1 m. 54 cm. (underdelen 77 cm.). Br. 85 cm. S. 43 cm. Signeradt utvändigt t. h. å framsidan

Pl. 27. Tillhör Statens historiska museum, Stockholm.

30. *Skrifbord* med uppsats, rektangulär skifva, tre lådor i sargen, fyra raka nedåt afsmalnande ben med omsvep, droppornament och fothylsor, inlagdt med marketeri samt försedt med kantstafvar och andra beslag i förgyld och ciselerad brons. Uppsatsen med kantstaf, stoff och jalusidörr, fanerad med rosenträ och brunfärgad björk samt ramverk i kungsträ, har å hörnen pilastrar af amarant med fyllningar i björk, ornerade med en rakt nedhängande girland i stechpalm samt därunder imiterade hålkälar. Kortsidorna fanerade som dörren och med två runda bronsrosetter i fyllningens öfverkant.

Skifvan med kantstaf af brons, rutverk i alm, fris af poppel samt listverk af amarant. Af lådorna i sargen är den mellersta ornerad med ett i lådförstycket insänkt vågornament med nyckelskylt i brons; de båda yttre, med utsvängd underkontur, hafva en vid tvänne bronsrosetter under låsskylten nedhängande girland i marketeri. Kvadrerna å hörnen med vertikalt stälda bronsrosetter. Lådornas friser äro af amarant eller kungsträ med fyllningar i färgad björk samt girlander i stechpalm och lönn.

H. 76 cm. (uppsatsen 52 cm. h., 36 cm. d.). L. 1 m. 68 cm. Br. 73 cm. Signeradt i nedre lådan t. v. i uppsatsen

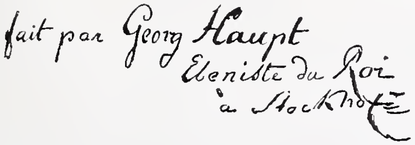

Pl. 30. Tillhör ingeniör C. R. Lamm, Ludvigsberg, Stockholm.

31. *Bord,* rektangulärt, med afskurna hörn, tvänne lådor i sargen samt fyra raka nedåt afsmalnande ben med omsvep, fothylsor och trissor samt ciselerade och förgylda beslag af brons. Skifvan med kantstaf af brons, fyllningar i kubamahogni och fris med bottenträ i satin, inläggningar i ebenholts, buxbom och rosenträ samt ytterst jacaranda och grönfärgad hvitbok. Sarg och fötter som skifvan.

H. 76 cm. L. 1 m. 56 cm. S. 55 cm. Signerad å ryggstycket till högra lådan

Pl. 33. K. husgerådskammaren, Stockholms slott.

32. *Sybord,* rektangulärt, med fyra raka nedåt afsmalnande ben med omsvep och droppornament samt fothylsor med trissor, förgylda och ciselerade bronsbeslag. Skifvan med kantstaf visar en blombukett i marketeri af citron, buxbom och grönfärgad hvitbok mot botten af björk samt med ådror af rosenträ, lönn och ebenholts. Fris af amarant. Sargen med hålkälsornering inom friser af rosenträ, framspringande lådförstycke och å hörnen rosetter af brons. Benen af amarant med fyllningar af björk och inläggningar i grönfärgad hvitbok.

H. 75 cm. L. 64 cm. Br. 38 cm. Signeradt

Pl. 36. K. husgerådskammaren, Gripsholm.

33. *Sybord,* rektangulärt, med fyra nedåt afsmalnande raka ben med omsvep, fothylsor och trissor; inläggningar i marketeri samt förgylda och ciselerade beslag af brons. Å ena kortsidan en låda. Skifvan med kantstaf och enkelt marketeri framställande band och rosetter, bildande en fris kring ett odekoreradt fält. Sargen med hålkälsfris i marketeri, långsidornas midtparti med ett för-stående lådförstycke, prydt af en horizontalt lagd lagerbladsrosett i förgyld och ciselerad brons, å hörnkvadrerna ofvan benen vertikalt stälda

bronsrosetter. Benen med enkla rätliniga fyllningar med nedfallande girlander i marketeri.

H. 74 cm. Br. 37 cm. L. 66 cm. Signeradt

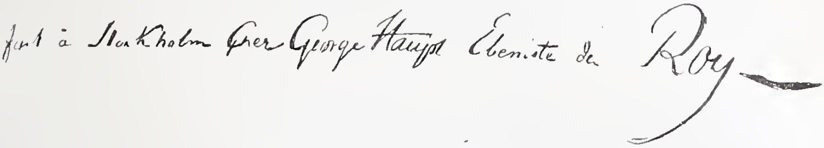

Pl. 37. Tillhör enkegrefvinnan Ebba Barck, f. Aminoff, Stockholm.

34. *Tebord,* rundt, med krysshylla, en låda, fyra raka nedåt afsmalnande ben med omsvep och droppornament, fothylsor och trissor, inläggning i marketeri samt förgylda och ciselerade beslag af brons.

Skifvan, med kantstaf af brons i form af ett flätadt band, är ornerad i marketeri med en fris af rosetter och fleuroner, utåt begränsad af en lagerbladsranka; midtpartiet, rundt, i citron, ej ursprungligen dithörande; sargen med större och mindre rosetter i brons, rikt ornerad med fyra refflade mässingsplattor med profilerade lister af brons samt omgifna af ett rätlinigt ramverk med rosetter och lagerstaf i marketeri. Krysshyllan med kantstaf, en fyllning i marketeri bestående af en med band virad ram, som följer krysshyllans ytterkontur, i hörnen omgifves af rosetter och fleuroner samt innefattar en större rund krans och fyra omkring denna placerade mindre kransar med rosetter.

Friser af amarant, inläggningar i palm och citron, ådror af citron, amarant och ebenholts; bottenträ lönn.

H. 69 cm. Diam. 56 cm. Signeradt med bläck under lådan

Pl. 38. Tillhör bankiren C. A. Weber, Stockholm.

35. *Vagga,* rundt om med skurna listverk af flätade bandornament, upphängd mellan tvänne kanellerade kolonner, förgyld med äkta guld (blankt och matt) samt med påspikade kronor af silfvertråd. Invändigt klädd med hvitt siden, kanten med blå sammet och silfvergalon. L. 92 cm. Br. 61 cm. Kolonnernas h. 57 cm.

Vaggan står å ett med marketeri rikt inlagdt plan visande inom ett enkelt ramstycke å midten en större cirkelrund fyllning med ram af mäandermönster och i centrum en solfjädersliknande ornering. Kring denna fyllning fyra mindre, äfvenledes cirkelrunda fyllningar, två och två lika, till hvilka i planets längdlinie sluta sig tvänne andra, omgifvande de plattor, å hvilka kolonnerna äro fästade. L. 1 m. 46 cm. Br. 90 cm. Till detta plan leder ett trappsteg, ormeradt med en fris af rätlinigt marketeri med fleuroner. L. 2 m. 1 cm. Br. 1 m. 3 cm. Under detta en plint med i hörnen inlagda fyrdelade kvadrater å sex kulformiga (förgylda) fötter. L. 2 m. 40 cm. Br. 1 m. 82 cm.

Använda träslag: amarant, rosenträ, satin, ceder, palm, ebenholts, kungsträ, bois de violette, mahogni. Jfr sid. 49, 50.

Pl. 40. Tillhör K. husgerådskammaren, Stockholms slott.

36. *Vaktsäng*, i form af en byrå med grå svensk marmorskifva, afskurna hörn, i rokokoform profilerade ben samt underkonturen af det framspringande midtpartiet något utsvängd; rika inläggningar i marketeri samt förgylda och ciselerade beslag. Framsidan, bildande sängens skjutbara gafvel, delad i trenne vertikala fyllningar, hvardera med fyra bronsrosetter i hörnen, orneras under skifvan af ett i fyllningen insänkt, som fris användt bronsbeslag: vågornament (postes), nedanför hvilket parti en fackstaf i brons. Af de trenne fyllningarna visa de yttre konung Gustaf III:s initialbokstaf i en oval, af girland omgifven medaljong, med en bandrosett fästad vid en bronsknapp, den mellersta en framför ett draperi å en platta stående urna med bockhufvuden samt från urnan nedfallande lagergirland.

Fanerad med rosenträ och brunfärgad lönn, med inläggningar i buxbom (namnchiffer och urna), grönfärgad lönn (girlander), grönfärgad hvitbok (medaljongernas bottenfyllning), buxbom och padock (draperiet bakom urnan); bottenfyllningarna under bronsornamenten i königsholts.

H. 1 m. 2 cm. Br. 1 m. 31 cm. Signerad under marmorskifvan med rödkrita

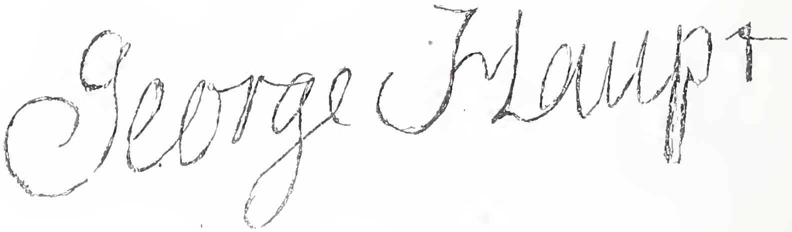

samt å möbelns framsida

Pl. 36. Tillhör K. husgerådskammaren, Drottningholms slott.

37. *Sekretär* med cylinderklaff och inredning af lådor och fack, raka nedåt afsmalnande ben med omsvep, fothylsor och trissor, enkla inläggningar i marketeri samt förgylda och ciselerade bronsbeslag: å sargens kortsidor flätadt bandornament, å kvadrerna ofvan benen vertikalt satta rosetter; skifvan med ornerad kantstaf, etc. Fanerad med friser af amarant och satin samt med fyllningar i mahogni med inläggningar i kungsträ, ebenholts, lönn och rosenträ.

H. 1 m. 7 cm. L. 1 m. 46 cm. S. 80 cm. Signerad

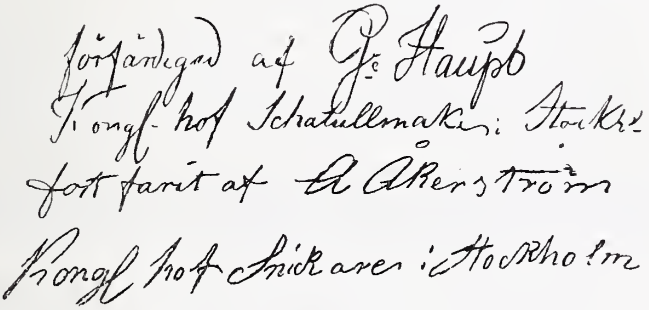

Pl. 42. Tillhör K. husgerådskammaren, Drottningholms slott.

38*. *Tebord* (ovalt?) med två lådor, fyra raka nedåt afsmalnande ben med omsvep, fothylsor och trissor, krysshylla samt orneradt med förgylda och ciselerade bronsbeslag. I skifvan infäld en platta af Meissenporslin.

H. 72 cm. Diam. 53 cm. Signeradt i botten af ena lådan: GEORG HAUPT FECIT A STOCKHOLM.

Ej afbildadt. Tillhörde 1899 excellensen grefve Alb. Ehrensvärd, Tosterup.

Förteckning öfver plancherna.

Pl. 1. Byrå af Jean-François Leleu (grefve I. de Camondo, Paris).

Pl. 2. Sekretär af Nils Dahlin (enkegrefvinnan Elisabeth Wachtmeister, f. von Platen, Stockholm).

Pl. 3. Brädspelsbord af Nils Dahlin (stadsmäklaren J. Håkansson, Stockholm).

Pl. 4. Skifva till föregående.

Pl. 5. Sekretär af G. Haupt, 1775 (generaldirektören, grefve Fr. Wachtmeister, Tistad).

Pl. 6. Sekretär af G. Haupt, 1775 (revisionssekreteraren K. Silverstolpe, Näs).

Pl. 7. Byrå af G. Haupt. 1775 (d:o d:o).

Pl. 8. Byrå af G. Haupt, 1775 (friherrinnan Ingeborg Hermelin, f. Strömberg, Stockholm).

Pl. 9. Byrå af G. Haupt, 1777 (ingeniör C. R. Lamm, Ludvigsberg, Stockholm).

Pl. 10. Sekretär af G. Haupt, odat. (d:o d:o).

Pl. 11. Byrå af G. Haupt, 1778 (K. husgerådskammaren, Drottningholm).

Pl. 12. Byrå af G. Haupt, 1778 (Tullgarn).

Pl. 13. Byrå af G. Haupt, 1779 (Nordiska museet).

Pl. 14. Byrå af G. Haupt, 1779 (envoyén, grefve Otto Steenbock, Konstantinopel).

Pl. 15. Byrå af G. Haupt, 1784 (artisten E. Lundström, Stockholm).

Pl. 16. Byrå af G. Haupt, 1779 (Kensingtonmuseet, London).

Pl. 17. Byrå af G. Haupt, 1780 (grefve A. Posses sterbhus, Charlottenlund).

Pl. 18. Hörnskåp af G. Haupt, odat. (generaldirektören, grefve Fr. Wachtmeister, Tistad).

Pl. 19. Sekretär af G. Haupt, 1778 (f. d. löjtnant S. Ljunggren, Stockholm).

Pl. 20. Sekretär af G. Haupt, 1778 (Tullgarn).

Pl. 21. Sekretär af G. Haupt, 1779 (fru Anna Edelstam, f. Hierta, Stockholm).

Pl. 22. Sekretär af G. Haupt, 1779 (H. M. Konungen, Stockholms slott).

Pl. 23. Sekretär af G. Haupt, 1779 (öfverståthållaren, frih. G. Tamm, Stockholm).

Pl. 24. Sekretär af G. Haupt, 1780 (Nordiska museet).

Pl. 25. Sekretär af G. Haupt, 1781 (fru Ida Fischerström, f. Aminoff, Södertälje).

Pl. 26. Resesekretär af G. Haupt, 1780 (K. husgerådskammaren; deponerad i Nordiska museet).

Pl. 27. Medaljskåp af G. Haupt, odat. (Statens historiska museum).

Pl. 28. Skrifbord af obekant mästare (generaldirektören, grefve Fr. Wachtmeister, Tistad).

Pl. 29. Skrifbord, sannolikt G. Haupts mästerstycke (K. husgerådskammaren, Drottningholm).

Pl. 30. Skrifbord af G. Haupt (ingeniör C. R. Lamm, Ludvigsberg, Stockholm).

Pl. 31. Skrifbord af G. Haupt, 1780 (frih. H. Rehbinder, Djursholm).

Pl. 32. Skrifbord af G. Haupt, 1778 (K. husgerådskammaren, Drottningholm).

Pl. 33. Bord af G. Haupt, odat. (d:o, Stockholms slott).

Pl. 34. Sybord af G. Haupt, 1775 (friherrinnan Ingeborg Åkerhielm, f. Bonde, Stockholm).

Pl. 35. Skifva till föregående.

Pl. 36. Sybord af G. Haupt, odat. (K. husgerådskammaren, Gripsholm).

Pl. 37. Sybord af G. Haupt, odat. (grefvinnan Ebba Barck, f. Aminoff, Stockholm).

Pl. 38. Tebord af G. Haupt, odat. (bankiren C. A. Weber, Stockholm).

Pl. 39. Mineralskåp af G. Haupt, 1774 (Franska staten, Chantilly).

Pl. 40. Vagga af G. Haupt, 1778 (K. husgerådskammaren, Stockholms slott).

Pl. 41. Plan med marketeri till föregående.

Pl. 42. Vaktsäng af G. Haupt, odat. (K. husgerådskammaren, Drottningholm).

Pl. 43. Sekretär af G. Haupt och A. Åkerström, odat. (d:o d:o).

Pl. 44. Byrå af Jonas Hultsten (Nordiska museet).

Pl. 45. Byrå af Gottlieb Iversson (protokollsekreteraren N. Becker, Stockholm).

Pl. 46. Bord af Gottlieb Iversson (friherre S. Rålamb, Stockholm).

Pl. 47. Skåp af Nils Petter Stenström (stadsmäklaren J. Håkansson, Stockholm).

Pl. 48. Taburett af Carl Åhman, 1763 (godsegaren A. F. Höök, Stockholm).

Pl. 49. Sekretär af Lars Nordin (friherre H. Rehbinder, Djursholm).

Pl. 50. Toalettbord af Carl Ludvig Neijber (fröken Lily Due, Stockholm).

Pl. 51. Byrå af Matthias Engström (Nordiska museet).

Pl. 52. Skåp af Johan Noræus (f. d. envoyén F. Due, Stockholm).

Bilagor.

Bilaga A. Georg Haupts fullmakt som hofsnickare.
» B. Böneskrift af Georg Haupt till konung Gustaf III.
» C. Böneskrift af Georg Haupt till K. slottsbyggnadsdirektionen.
» D. Förteckning öfver Georg Haupts medhjälpare.
» E. Några anteckningar om Georg Haupts familj.
» F. Bouppteckning efter Georg Haupt.
» G. Utdrag ur Stockholms slottsbyggnadskassaräkningar, afsedda att belysa tillverkningen för slottets räkning af rokokomöbler åren 1754—1756.
H. Utdrag ur manufakturfondens räkenskap åren 1766—1770.
» I. Bidrag till kännedom om för Stockholms slott utförda möbler i gustaviansk stil.
» J. Förteckning öfver mästare i Stockholms snickarämbete 1688—1800.
K. Räkningar öfver några af Georg Haupt utförda möbler.
» L. Förteckning öfver kvarvarande arbeten af Georg Haupt.

Register öfver i detta arbete omtalade konstnärer och handtverkare.

A.

Sid.

Algren, I., snickare ... 113
Almgren, J. J., snickare ... 121
Almgren, L., hallsnickare ... 55, 120
Apelquist, Z., snickare ... 116
Arendts, H., » ... 111
Asplunder, G., ornamentsbildhuggare ... 96

B.

Barbo, J., ornamentsbildhuggare 93, 94
Barckman, O., snickare ... 110
Bauman, S., » ... 109
Beck, T. Svensson, » ... 110
Benneman, fransk ebenist ... 32
Berens, K. G., snickare ... 118
Berents, J., » ... 110
Berg, A., » ... 111
Berg, G., » ... 110
Berg, N., urmakare ... 103
Berg, J., snickare ... 112
Berg, J., » ... 114
Bergen, D. von, snickare ... 109
Berger, J. G., » ... 111
Bergström, E., » ... 111
Bergström, H., » ... 116
Bergström, Ph., » ... 111
Biur, E., » ... 115
Björklund, C. G., » ... 117
Björkman, K. G., pinsbacksfabrikör 27
Blom, K. H., snickare ... 120
Blomberg, A., gesäll hos Haupt 66
Blomberg, P., snickare ... 115
Bohman, A., » ... 110
Bohman, M., » ... 111
Bold, J., » ... 109
Bolin, L., » ... 99, 114

Sid.

Bomanson, S., spegelfabrikant ... 99
Borenstrand, Kr., snickare ... 120
Borgvall, L., » ... 119
Boström, S., » ... 110
Bourgat, fransk » ... 6
Brattquist, N., » ... 118
Bromander, S., » ... 112
Brosius, G., » ... 109
Burchard, D., » ... 110
Böhm, M., » ... 112

C.

Caffieri, J.-Ph., fransk ebenist ... 37
Callion, ornamentsbildhuggare 91, 92, 96, 97
Carlin, fransk ebenist ... 32
Casberg, L., snickare ... 115
Clason, M., » ... 120
Cressent, Ch., fransk ebenist 14, 37
Creutz, B., snickare 99, 100, 103, 113
Cruse, F., » ... 111

D.

Dahlberg, M., snickare ... 119
Dahlin, C., snickare ... 103
Dahlin, N., » 11, 13, 16, 24, 25, 47, 90, 114, 115
Dahlström, A., gjutare-ciselör 27, 100
Dahlström, K. F., snickare ... 19
David, ornamentsbildhuggare ... 95
De la Fosse, Ch., fransk gravör 35
Dietselius, D., lärgosse hos Haupt 67
Ditzinger, G. A., snickare 29, 55, 56, 67, 119

E. Sid.

Ebbe, J., snickare 108
Eckstein, F., snickare 110
Eckstein, F. A., snickare 25, 107, 120
Eckstein, J. K., » 2, 3, 4, 16, 100, 112
Eckstein, J. N., » 11, 24, 114
Eckstein, K. G, » 24, 25, 104, 106, 115
Efverberg, J., » 52, 53, 103, 116
Eisenblätter, J. J., snickare 100
Ek, J. M., snickare 19, 115
Ek, P., » 99
Ekebom, J., » 118
Ekestedt, A., » 111
Ekholts, S., » 112
Eklöf, M., » 118
Ekman, L., » 110
Ekström, K. F., snickare......... 120
Embiörn, A., » 119
Emden, J. Ph. von den, ornamentsbildhuggare 25, 105
Engblom, M., lärgosse hos Haupt 67
Engström, M., snickare 11, 24, 90, 99, 100, 108, 114, 119
Engström, O., snickare.............. 113
Erling, C. P., snickare.............. 118
Erling, P., snickare 111
Ervast, S., » 116

F.

Fagerberg, J., snickare 113
Fahlberg, hallsnickare 55
Fast, G. J., ornamentsbildhuggare 25, 91, 94, 95, 104, 105
Fehrman, C. G., gravör.. ...... 45, 46
Fenelius, A., snickare 117
Ferngren, O., » 112
Fernquist, K., hallsnickare 55
Fick, C. D., snickare 90, 117
Fick, D., » 110
Flodberg, N., » 110
Flodberg, S., » 112
Folkiern, A., » 103
Folkiern, G., » 55, 120
Forsman, D., » 121
Forsman, L., » 115
Forssén, A., » 118
Forstén, C., snickare 66, 118
Frenberg, A., » 117
Frischman, A., » 110
Frost, L., » 109
Fröman, J., » 113
Führloh, J., » 110
Fågel. A., » 100, 115
Fågelberg, L., » 115

G.

Gerdtner, A., snickare 118
German, E., » 110
Gertinger, J., » 109
Gertinger, J. Jonsson, snickare... 110
Geting, J., snickare 109
Gladberg, N., » 113
Griebenstein, Chr. A., ornamentsbildhuggare 95
Grönberg, J., snickare 116
Gröndal, J., » 114
Gyllenberg, P., » 115

H.

Hagman, E., snickare 113
Hallmén, A., » 113
Hallmén, L., » 117
Hamberg, N. H., ornamentsbildhuggare 103
Hansson, Chr., snickare 109
Haupt, E., » ... 1, 68, 109
Hein, C., » 110
Hein, C. W., » 11, 113
Heinrich, J. L., » 110
Helin-Peterson, J., spegelfabrikör 103
Hellman, Chr., snickare 116
Hellmick, D., » 109
Helmers, J., » 108
Hepplewhite, engelsk möbelsnickare 42
Herlin, C. M., snickare 115
Hesselgren, Brita Kristina, snickaränka 102
Himberg, A., snickare 102
Hollender, M., » 117
Holm, A. Johansson, snickare ... 110
Holm, E., snickare.................... 110
Holm, E., » 115
Holm, J., » 111
Holmberg, O., snickare 113

Sid.
Holmgren, S., gjutare-ciselör 27, 103
Holmström, J., snickare 113
Holst, A., » 120
Holtz, J., gesäll hos Haupt 66
Hult, A., snickare 21, 115
Hultgren, P., snickare 118
Hultsten, J., hallsnickare ... 52, 116
Hypphoff, G., pinsbacksfabrikör 27
Höckert, J., snickare 121
Höök, E., » 109, 111

I.

Idman, O. J., lärgosse hos Haupt 67
Iversson, F., snickare 118
Iversson, G., » 13, 53, 54, 107, 117
Iversson, O., snickarålderman i Malmö 53

J.

Jacob, G., fransk snickare 6
Johansson, S., lärgosse hos Haupt 67
Josendorf, J., snickare 111
Julin, A., » 120
Juling, P., ornamentsbildhuggare 93

K.

Kambly, M., tysk snickare 16
Kielgren, D., snickare 120
Kiellwijk, A., » 111
Kihlberg, P., gesäll hos Haupt ... 66
Kinn, P., snickare 118
Kiälberg, P., gesäll hos Haupt ... 66
Knoge, P. A., snickare 113
Korp, N., hallsnickare 55, 120
Kraft, P., instrumentmakare 121
Krus, F., snickare 111
Kyhlberg, P., snickare 120
Jfr Kihlberg, P.
Kylberg, L., förgyllare 106
Körling, Z., gesäll hos Haupt ... 66

L.

Lagerström, L., gesäll hos Haupt 66
Lalonde, fransk gravör 25, 35
Larsson, O., snickare 109
Le Bas, fransk snickare 6

Sid.
Le Canu, fransk gravör 35
Lehman, A., snickare 112
Lehman, H., » 109
Leleu, J.-Fr., fransk ebenist 15, 32
Lenander, P., snickare 120
Lind, J., » 117
Lindberg, A., » 119
Lindberg, A. L:son, lärgosse hos Haupt 67
Lindberg, C., manufaktursmed ... 100
Lindberg, Kr., snickare 118
Lindberg, M., » 111
Lindborg, K., » 118
Lindell, J., » 118
Lindholm, P., » 120
Lindman, I., » 111
Lindman, P., » 111
Lindner, G., » 110
Linke, fransk snickare 40
Linning, J. Kr., » 54, 68, 82, 83, 106, 118
Linning, Kr., » 11, 21, 23, 24, 52, 68, 81, 85, 104, 111
Linrot, A., snickare 111
Liste, Chr., » 115
Ljung, J., ornamentsbildhuggare 96
Ljung, P., » 25, 68, 92, 105, 106
Ljunggren, P., snickare 116
Lofman, D., » 109
Loos, J., » 110
Lotström, J., hallsnickare 55
Lundberg, A., gesäll hos Haupt 66
Lundelius, A., hallsnickare... 55, 120
Lundström, S., snickare 121
Lüttkens, Fr., gesäll hos Haupt 66, 67
Löfstedt, L., snickare 112
Lötström, J., » 120

M.

Mansnerus, J., spegelfabrikör ... 99
Martin, O., snickare 110
Masrelier, J.-B., ornamentsbildhuggare 25, 49, 106
von Mellen, J., snickare 109
Menlös, A., » 114
Menzell, S., » 109
Messlin, M., » 110
Metzmacher, J., » 20, 24, 103, 116

Sid.
Meunier, N., spegelfabrikant 99, 100, 103
Meydeck, J., snickare 109
Meyer, H., » 109
Millman, L., » 99, 114
Montell, M., » 116
Morenius, E., » 117
Målberg, P., » 110
Mäurer, J. L., » 109
Möller, A., » 117

N.

Nectergal, J. Chr., snickare 115
Neyber, E., snickare 55
Neyber, J., » 19
Neyber, J., » 116
Neyber, K. L., » 12, 24
Neyber, L., » 110
Neyber, L., » 113
Neyber, M., » 24
Neyber, M., » 114
Noræus, J., » 11, 24, 105, 116
Norberg, L., snickare 113
Norberg, P., ornamentsbildhuggare 94
Nordin, L., snickare 12, 13, 24, 100, 102, 112
Nordquist, J., lärgosse hos Haupt 67
Nore, J., snickare 116
Norgren, J., snickare 119
Normand, F. G., fransk snickare 6
Norsbergh, C. M., ornamentsbildhuggare... 91, 92, 93, 95, 96, 97
Nygren, E., snickare 115
Nyström, E., hallsnickare 55
Nyström, S., snickare 111

O.

Oeben, J.-Fr., fransk ebenist ... 14
Ollén, A., snickare 119

P.

Pantaléon, S., gjutare-ciselör 27
Pasch-Kloot, snickare.............. 110
Pasch, S., » 112
Père-Gourdin, fransk snickare ... 7
Pihl, S., snickare 109

Sid.

R.

Regner, J., snickare 110
Rehn, J. E., gravör 33, 46, 48, 49, 54
Reichel, Chr., snickare.............. 109
Reiff, J. G., gjutare-ciselör ... 27, 28
Reiff, J. L., snickare 109
Reuze, R. C., fransk snickare ... 7
Reymers, J. H., snickare ... 11, 113
Reymers, J. H., » 119
Riesener, J.-Fr., fransk ebenist 14, 15, 32, 40, 41
Rochwitz, G. Kr., musikalisk instrumentmakare 121
Rohloff, J., snickare 109
Roos, C., » 116
Roos, M., » 112
Rosenau, G., musikalisk instrumentmakare 103, 114
Roth, A., gjutare-ciselör...... 27, 100
Ruback, A., snickare.............. 115
Rundbom, O., ... 120
Rung, F. L., gjutare-ciselör ... 28, 69
Runström, M., snickare 112
Ruste, J., ornamentsbildhuggare 25, 104, 106
Ruuth, L., snickare 110

S.

Sabel, G., snickare.............. 111
Sabel, Johanna, snickaränka 3
Sahlberg, J., gjutare-ciselör 27, 100
Salborg, J. F., snickare.............. 114
Salström, A., » 116
Schalin, C., » 114
Schalin, F., » 121
Scharf, Fr., » 111
Schartinger, se Gertinger.
Scherling, A., hallsnickare... 55, 120
Schmidt, P., snickare 115
Schmitt, H. C., » 109
Sefbohm, D., » 121
Semmelhake, J. A., snickare...... 109
Shearer, engelsk möbelsnickare... 42
Skog, A., snickare 114
Skog, J., » 110
Skotte, J., » 113
Solm, L., » 109
Sommar, E., gesäll hos Haupt... 66

Sid.
Specht, Ph., musikalisk instrumentmakare ... 111
Starck, J. H., snickare ... 119
Stenberg, A., lärgosse hos Haupt 67
Steen, P., snickare ... 109
Stein, Chr. E., » ... 114
Stenström, N. P., » 27, 54, 55, 119
Stenström, N., gesäll hos Haupt 66
Strandberg, P., snickare ... 110
Streng, E., » ... 111
Strömfelt, L., » ... 109
Ståhlbom, C., » ... 110
Sundberg, O., » ... 116
Sundmann, J., » ... 117
Sundström, A., » ... 120
Sundström, C., » ... 116
Swahn, O., orgelbyggare ... 120
Svedmark, A., snickare ... 116
Sälling, M., » ... 120
Sättergren, H., » ... 115
Söderdal, O., » ... 114
Sörling, A., » ... 113
Sörling, J., gesäll hos Haupt ... 66

T.

Tellerstedt, D., snickare ... 100
Tendler, S., » ... 109
Thiel, J. H., » ... 110
Thiel, J. M., » ... 115
Tiberg, M., » ... 113
Tietze, Kr., » 11, 102, 103, 115
Tollström, K., hallsnickare... 55, 120
Törnbom, E., snickare ... 120
Törnstedt, A., gesäll hos Haupt 66
Törnström, J., ornamentsbildhuggare ... 25, 104

U.

Unander, J. G., snickare ... 121
Upman, E., » ... 109

W.

Wahlberg, L., snickare ... 118
Wahlström, H., » ... 121
Walbeck, J., » ... 114

Sid.
Weissenborg, J. F., snickare ... 120
Weissweiller, A., fransk ebenist 56
Wellendorph, Chr., snickare ... 110
Wellendorph, M., » ... 109
Wellendorph, M., » ... 112
Westerberg, O. F., spegelfabrikör 100
Westergren, J., snickare ... 116
Westerström, A., » ... 117
Westerwijk, E., » ... 109
Westring, N., » ... 119
Wibom, P., » ... 112
Widbom, C. G., » ... 117
Wilcom, Chr., » ... 115
Wilcom, H. Chr., » ... 102
Wilhelm, I., » ... 115
Wilhelm, J. E., » ... 99, 113
Wilhelm, M., » ... 109
Wilhelm, M., » ... 113
Wilhelm, S. J., » ... 114
Wilhelm, S. P., » ... 120
Wilhelm, T., » ... 110
Windisch, E., » ... 109
Wisclius, E., » ... 118
Wulff, J., » ... 108
Wulff, J., » ... 110
Wulff, M., » ... 109

Z.

Zacchoun, J., guldarbetare-ciselör 27
Zacchoun, P. G., » 27
Zörling, Z., gesäll hos Haupt ... 66

Å.

Åberg, J., snickare ... 119
Åbrandt, J., » 22, 23, 108, 112
Åhman, K., » ... 11, 112
Åhman, Z., » ... 116
Åkerblad, J., spegelfabrikör 99, 103
Åkerblom, M., gesäll hos Haupt 66

Ö.

Öhrmark, E., stolmakare 25, 106, 107
Örn, E., snickare ... 110
Österdam, A. F., förgyllare 104, 106

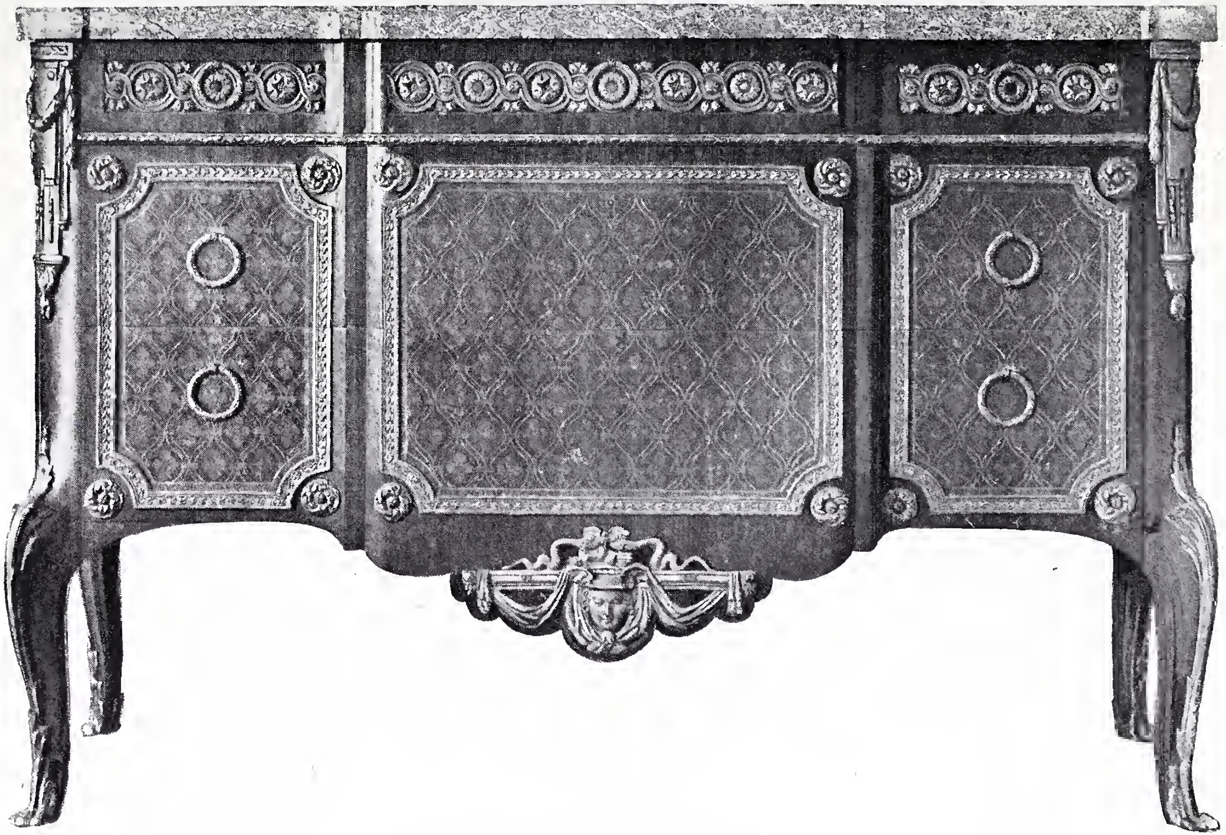

Pl. 1. Byrå af Jean François Leleu.
Tillhör grefve I. de Camondo, Paris.

Pl. 2. Sekretär af Nils Dahlin.
Tillhör enkegrefvinnan Elisabeth Wachtmeister, f. von Platen, Stockholm.

Pl. 3. Brädspelsbord af Nils Dahlin.
Tillhör stadsmäklaren J. Håkansson, Stockholm.

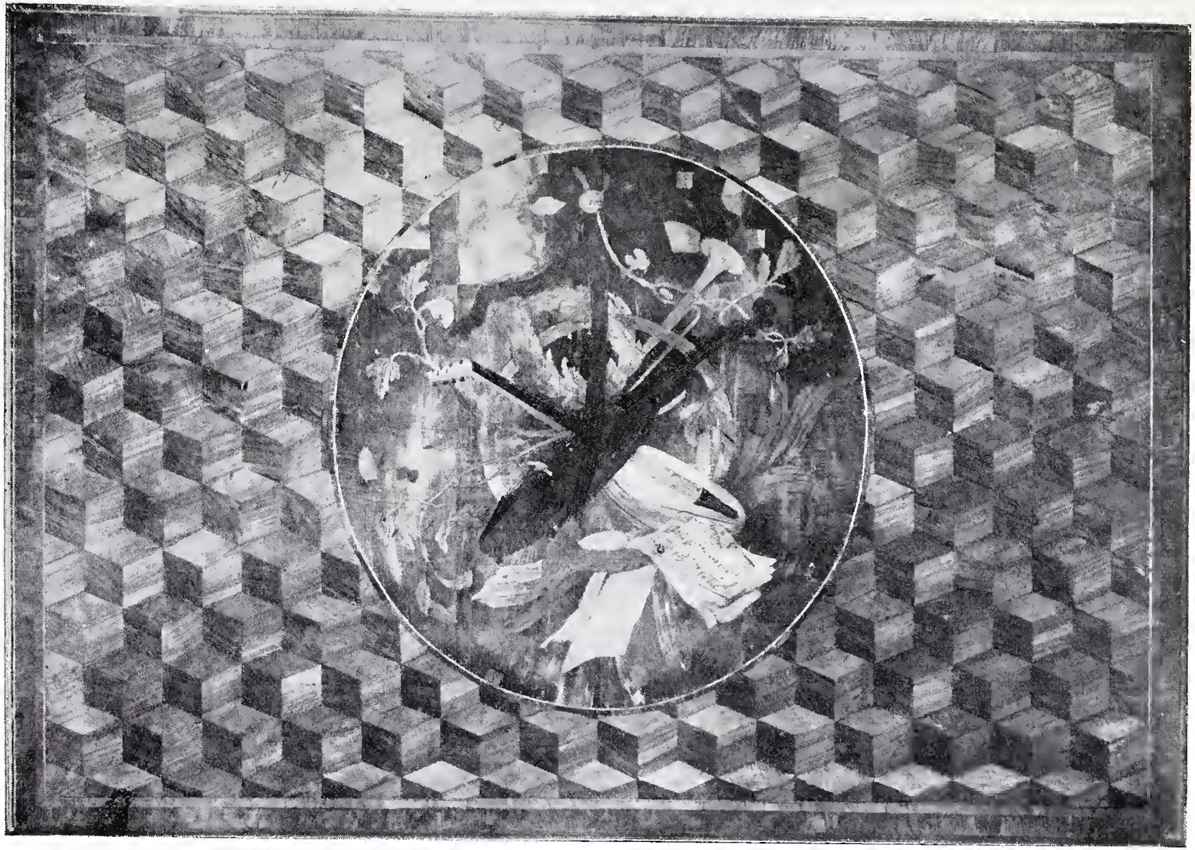

Pl. 4. Skifva till brädspelsbord af Nils Dahlin.
Tillhör stadsmäklaren J. Håkansson, Stockholm.

Pl. 5. Sekretär af Georg Haupt, 1775.
Tillhör generaldirektören, grefve Fr. Wachtmeister, Tistad.

Pl. 6. Sekretär af Georg Haupt, 1775.
Tillhör revisionssekreteraren K. Silverstolpe, Näs.

Pl. 7. Byrå af Georg Haupt, 1775.

Tillhör revisionssekreteraren K. Silverstolpe, Näs.

Pl. 8. Byrå af Georg Haupt, 1775.
Tillhör friherrinnan Ingeborg Hermelin, f. Strömberg, Stockholm.

Pl. 9. Byrå af Georg Haupt, 1777.
Tillhör ingeniör C. R. Lamm, Ludvigsberg, Stockholm.

Pl. 10. Sekretär af Georg Haupt.
Tillhör ingeniör C. R. Lamm, Ludvigsberg, Stockholm.

Pl. II. Byrå af Georg Haupt, 1778.
Tillhör K. husgerådskammaren, Drottningholms slott.

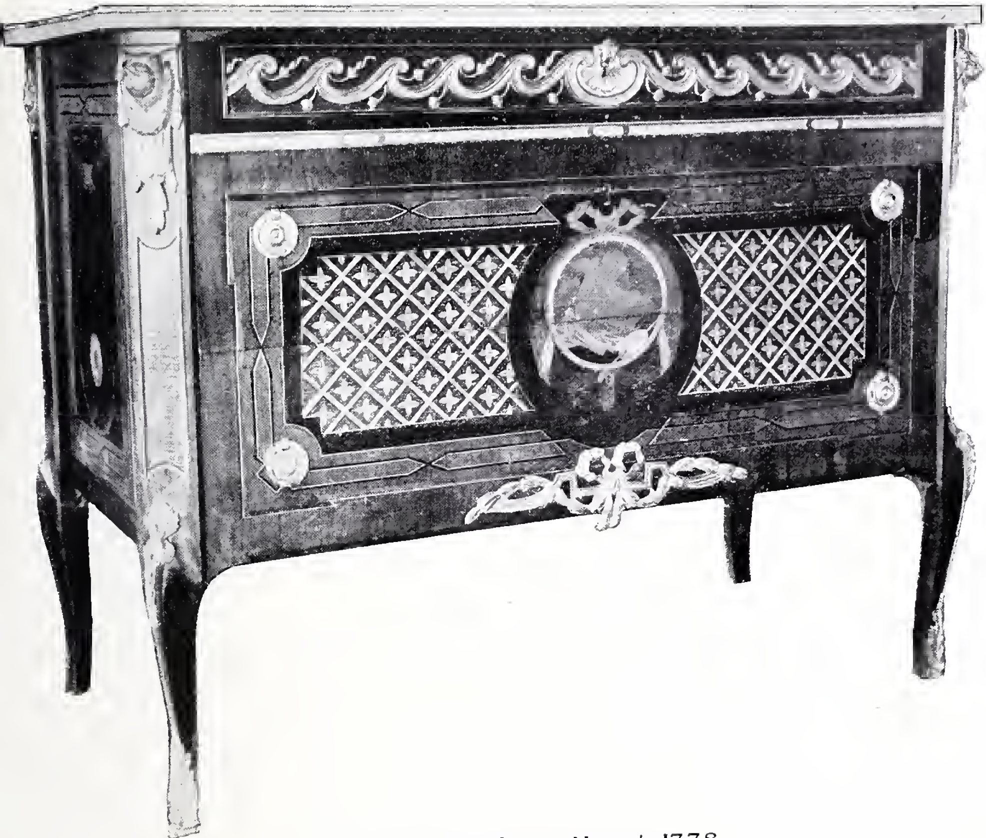

Pl. 12. Byrå af Georg Haupt, 1778.
Tillhör Tullgarnssamlingen, Tullgarn.

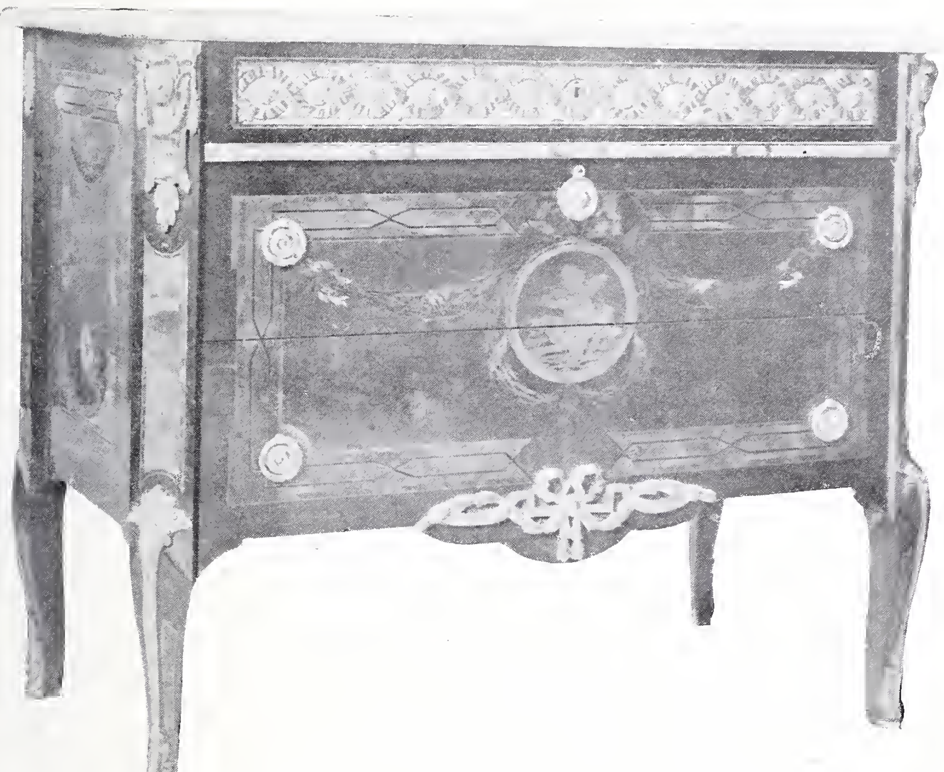

Pl. 13. Byrå af Georg Haupt, 1779.
Tillhör Nordiska museet, Stockholm.

Pl. 14. Byrå af Georg Haupt, 1779.
Tillhör envoyén, grefve O. Steenbock, Konstantinopel.

Pl. 15. Byrå af Georg Haupt, 1784.
Tillhör artisten E. Lundström, Stockholm.

Pl. 16. Byrå af Georg Haupt, 1779.
Tillhör Kensingtonmuseet, London.

Pl. 17. Byrå af Georg Haupt, 1780.
Tillhör grefve A. Posses sterbhus, Charlottenlund.

Pl. 18. Hörnskåp af Georg Haupt.
Tillhör generaldirektören, grefve Fr. Wachtmeister, Tistad.

Pl. 19. Sekretär af Georg Haupt, 1778.
Tillhör f. d. löjtnant S. Ljunggren, Stockholm.

Pl. 20. Sekretär af Georg Haupt, 1778.
Tillhör Tullgarnssamlingen, Tullgarn.

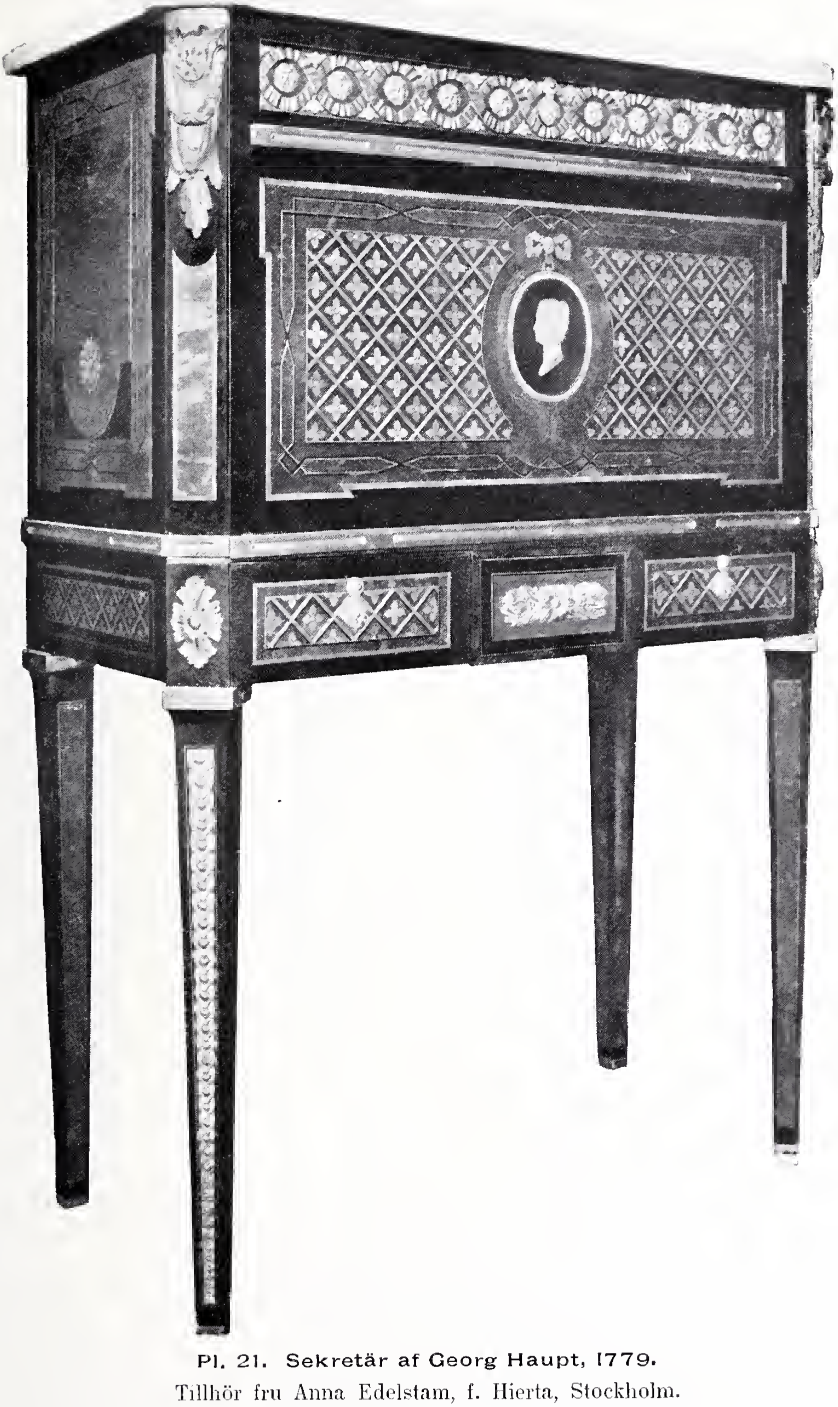

Pl. 21. Sekretär af Georg Haupt, 1779.
Tillhör fru Anna Edelstam, f. Hierta, Stockholm.

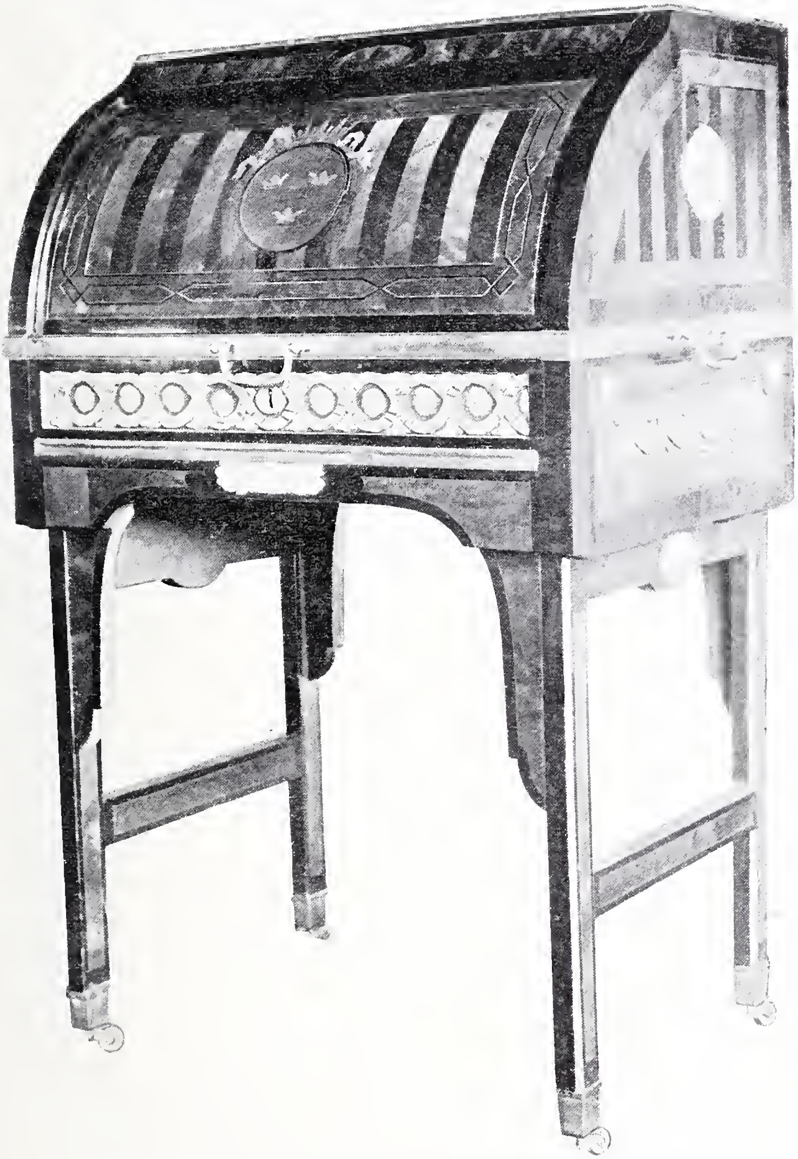

Pl. 22. Resesekretär af Georg Haupt, 1779.
Tillhör H. M. Konungen, Stockholms slott.

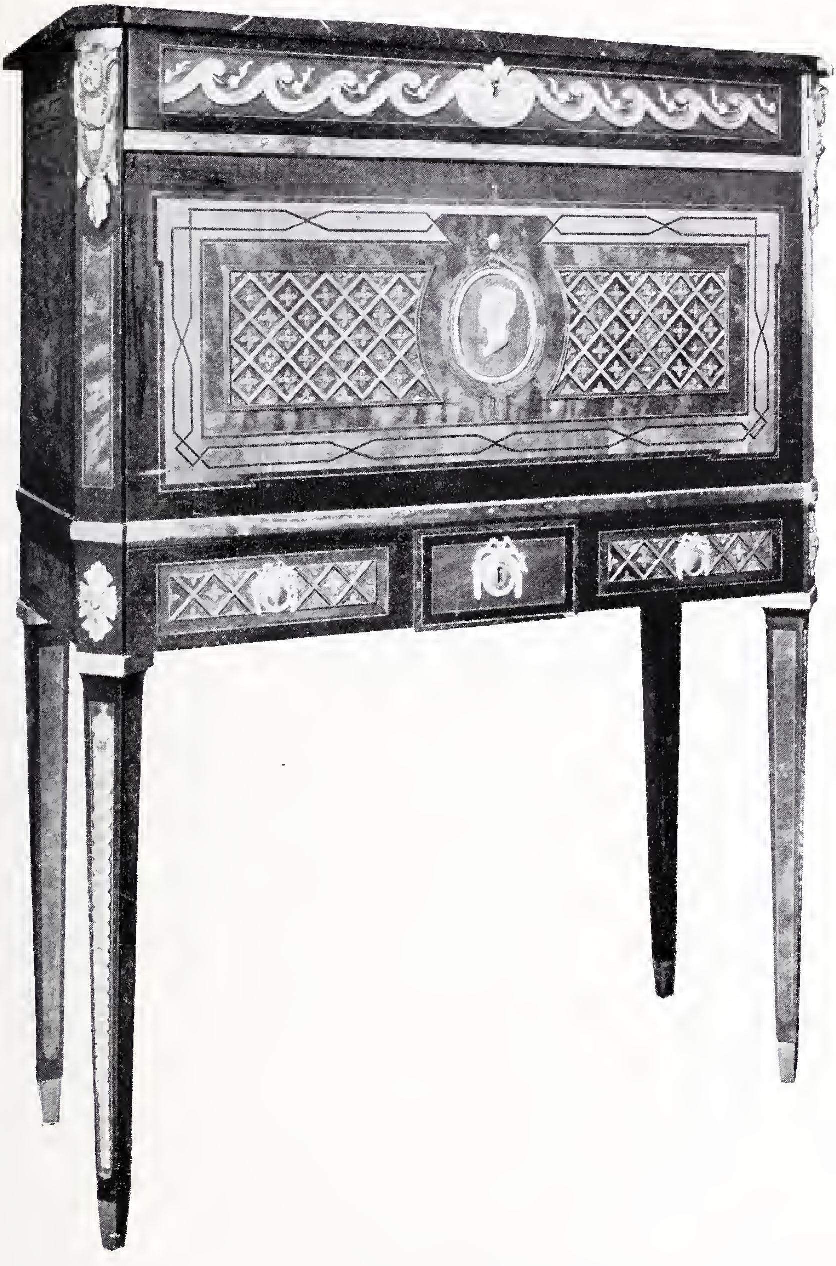

Pl. 23. Sekretär af Georg Haupt, 1779.
Tillhör öfverståthållaren, frih. G. Tamm, Stockholm.

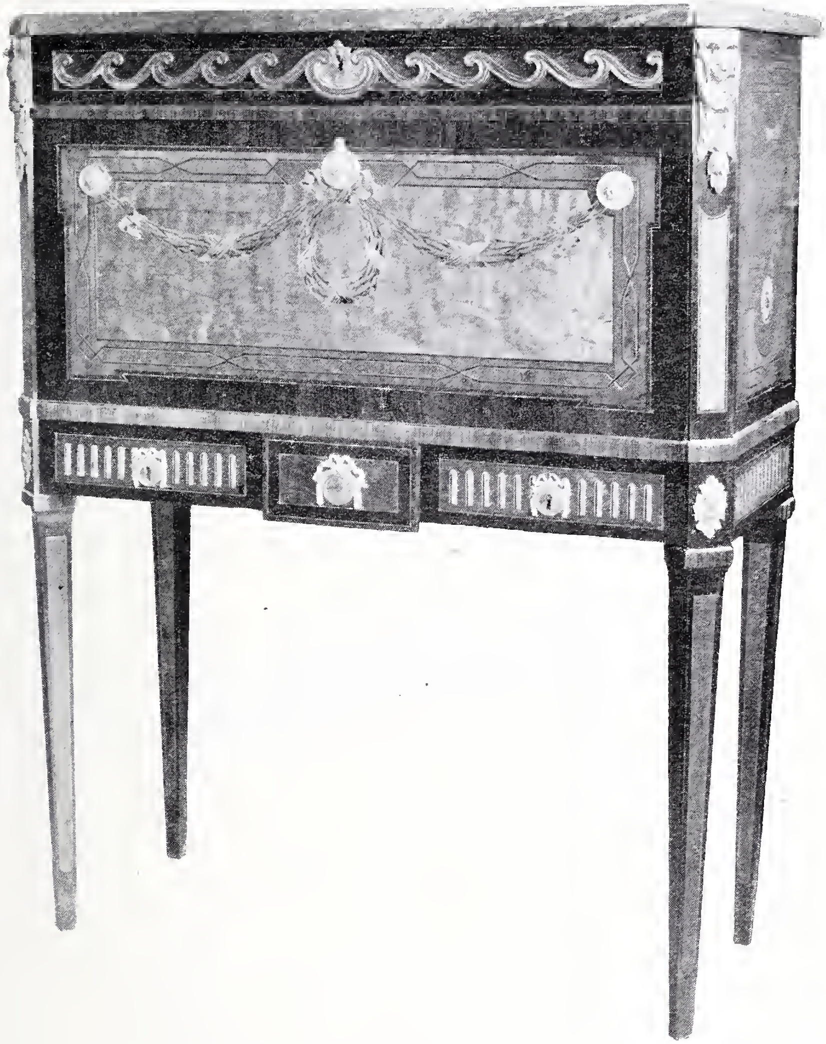

Pl. 24. Sekretär af Georg Haupt, 1780.
Tillhör Nordiska museet, Stockholm.

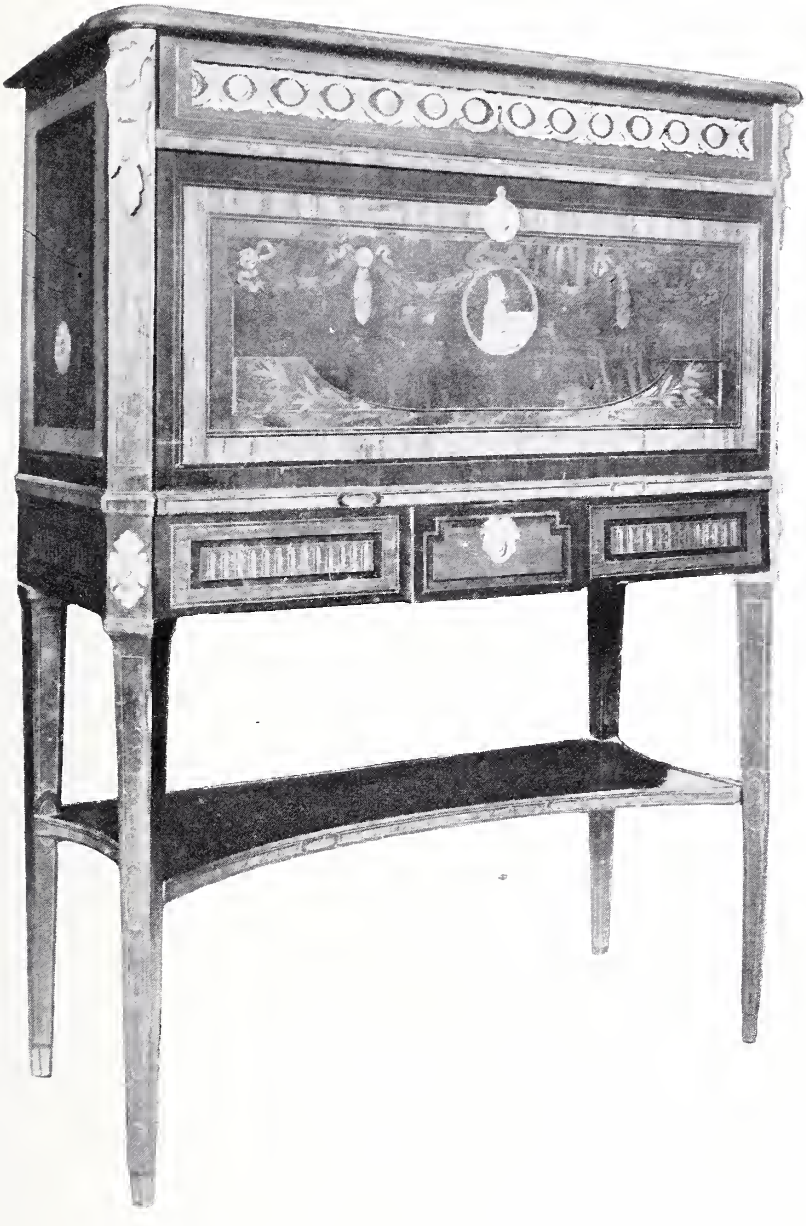

Pl. 25. Sekretär af Georg Haupt, 1781.

Tillhör öfverstinnan Ida Fischerström, f. Aminoff, Södertälje.

Pl. 26. Resesekretär af Georg Haupt, 1780.
Tillhör K. husgerådskammaren; deponerad i Nordiska museet, Stockholm.

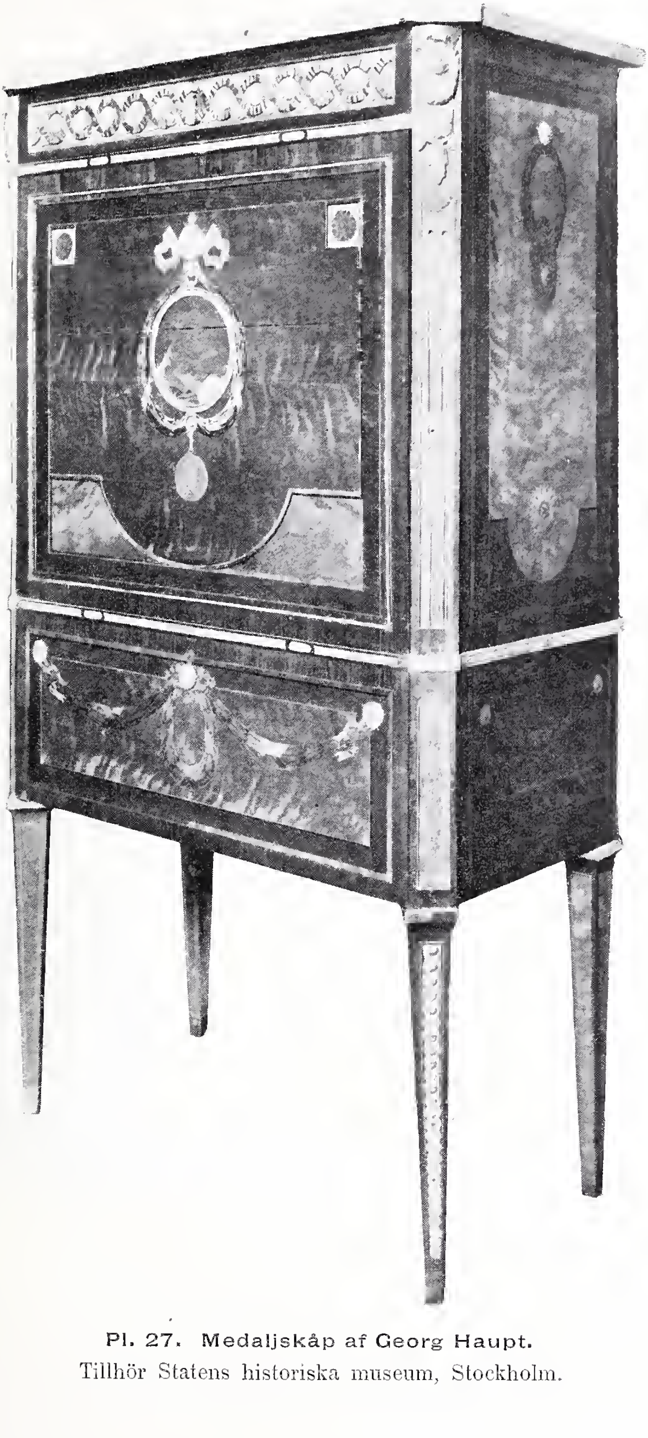

Pl. 27. Medaljskåp af Georg Haupt.
Tillhör Statens historiska museum, Stockholm.

Pl. 28. Skrifbord af obekant mästare.

Tillhör generaldirektören, grefve Fr. Wachtmeister, Tistad.

Pl. 29. Skrifbord af Georg Haupt (?).
Tillhör K. husgerådskammaren, Drottningholms slott.

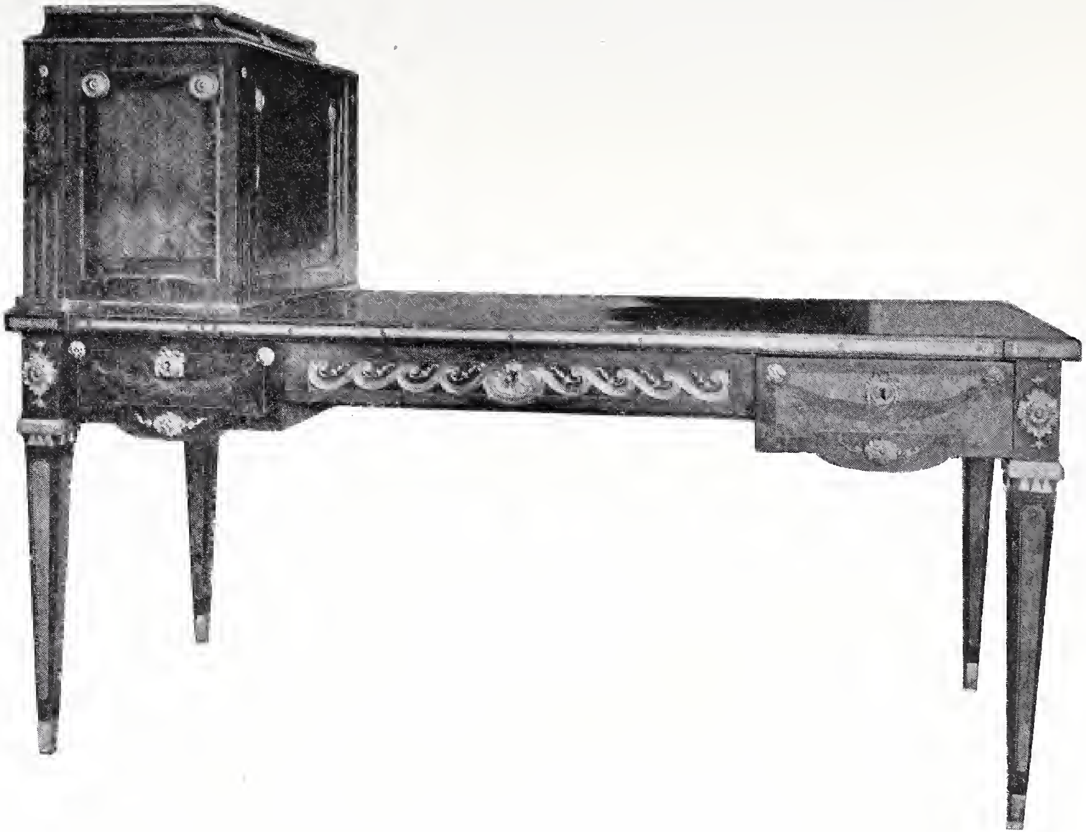

Pl. 30. Skrifbord af Georg Haupt.
Tillhör ingeniör C. R. Lamm, Ludvigsberg, Stockholm.

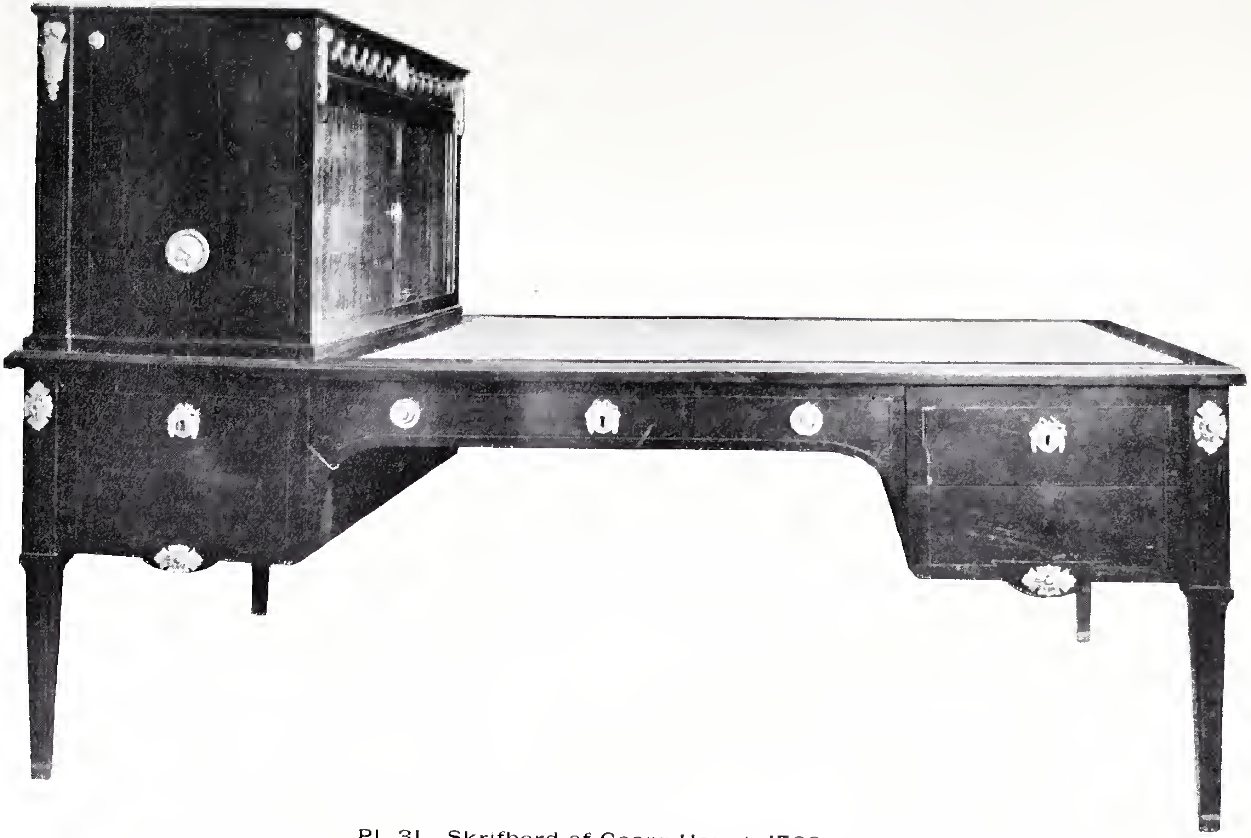

Pl. 31. Skrifbord af Georg Haupt, 1780.
Tillhör friherre H. Rehbinder, Djursholm.

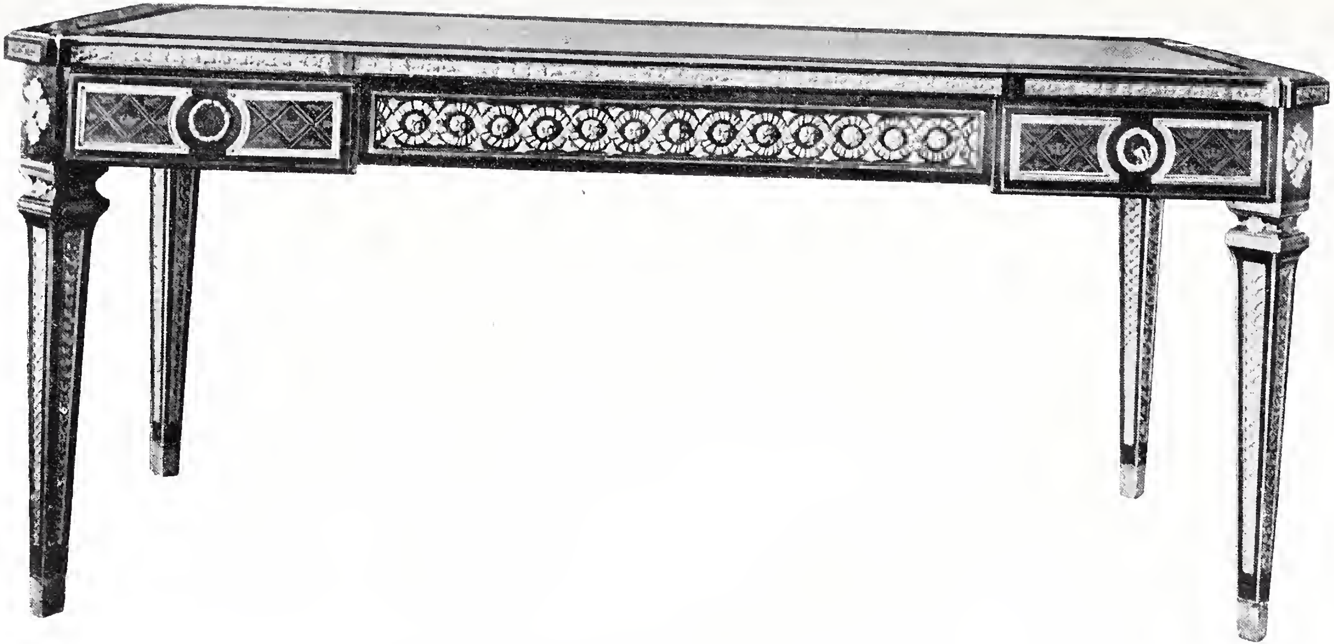

Pl. 32. Skrifbord af Georg Haupt, 1778.
Tillhör K. husgerådskammaren, Drottningholms slott.

Pl. 33. Bord af Georg Haupt.
Tillhör K. husgerådskammaren, Stockholms slott.

Pl. 34. Sybord af Georg Haupt, 1775.
Tillhör friherrinnan Ingeborg Åkerhielm, f. Bonde, Stockholm.

Pl. 35. Skifva till sybord af Georg Haupt, 1775.
Tillhör friherrinnan Ingeborg Åkerhielm, f. Bonde, Stockholm.

Pl. 36. Sybord af Georg Haupt.
Tillhör K. husgerådskammaren, Gripsholms slott.

Pl. 37. Sybord af Georg Haupt.
Tillhör enkegrefvinnan Ebba Barck, f. Aminoff, Stockholm.

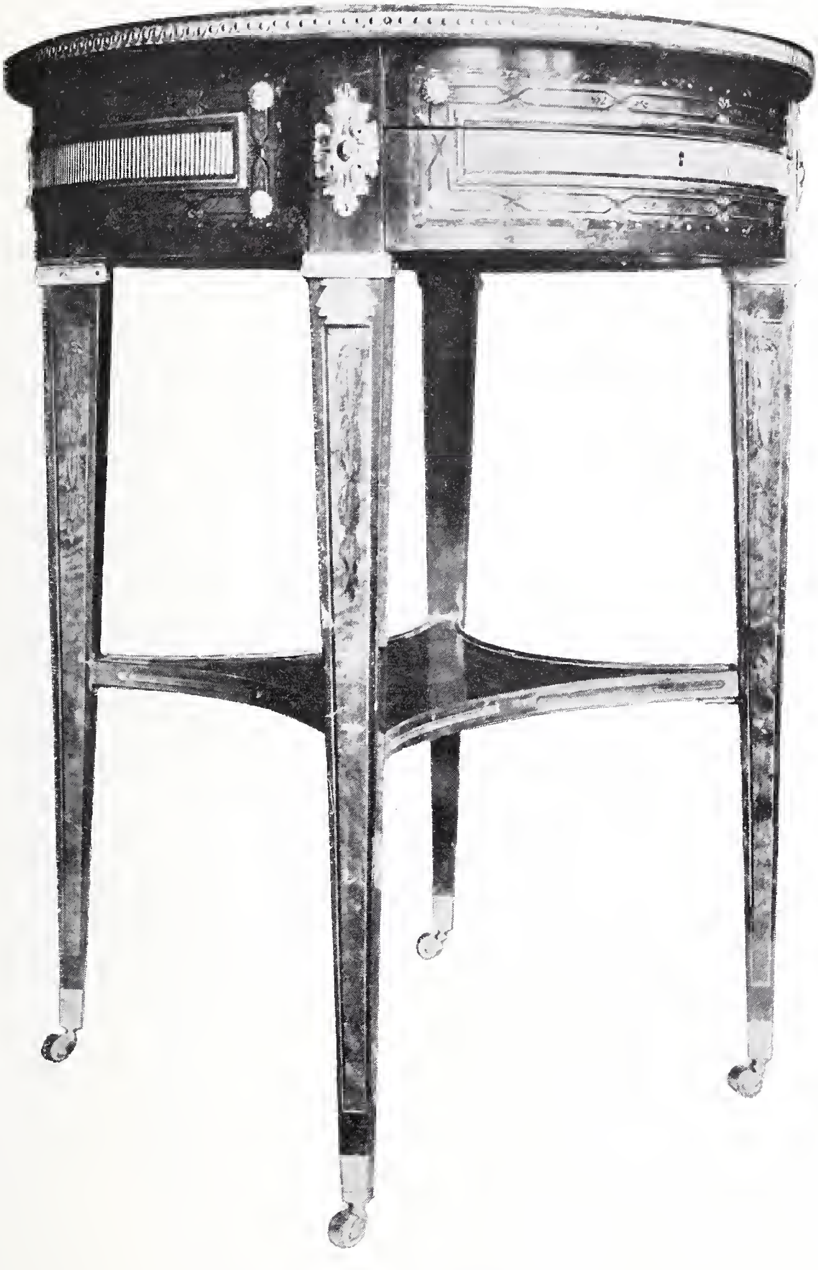

Pl. 38. Tebord af Georg Haupt.

Tillhör bankiren C. A. Weber, Stockholm.

Pl. 39. Mineralskåp af Georg Haupt, 1774.
Tillhör Franska staten, Chantilly.

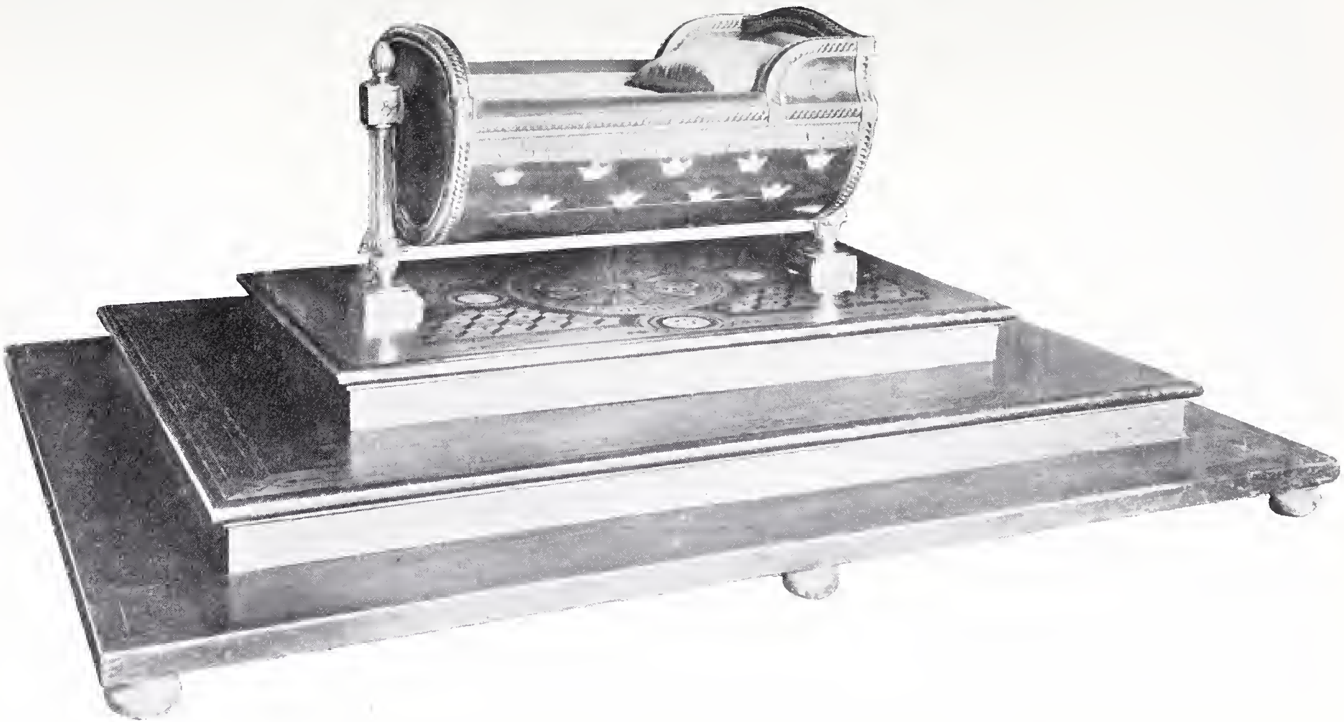

Pl. 40. Kronprinsen Gustaf Adolfs vagga af Georg Haupt, 1778.
Tillhör K. husgerådskammaren, Stockholms slott.

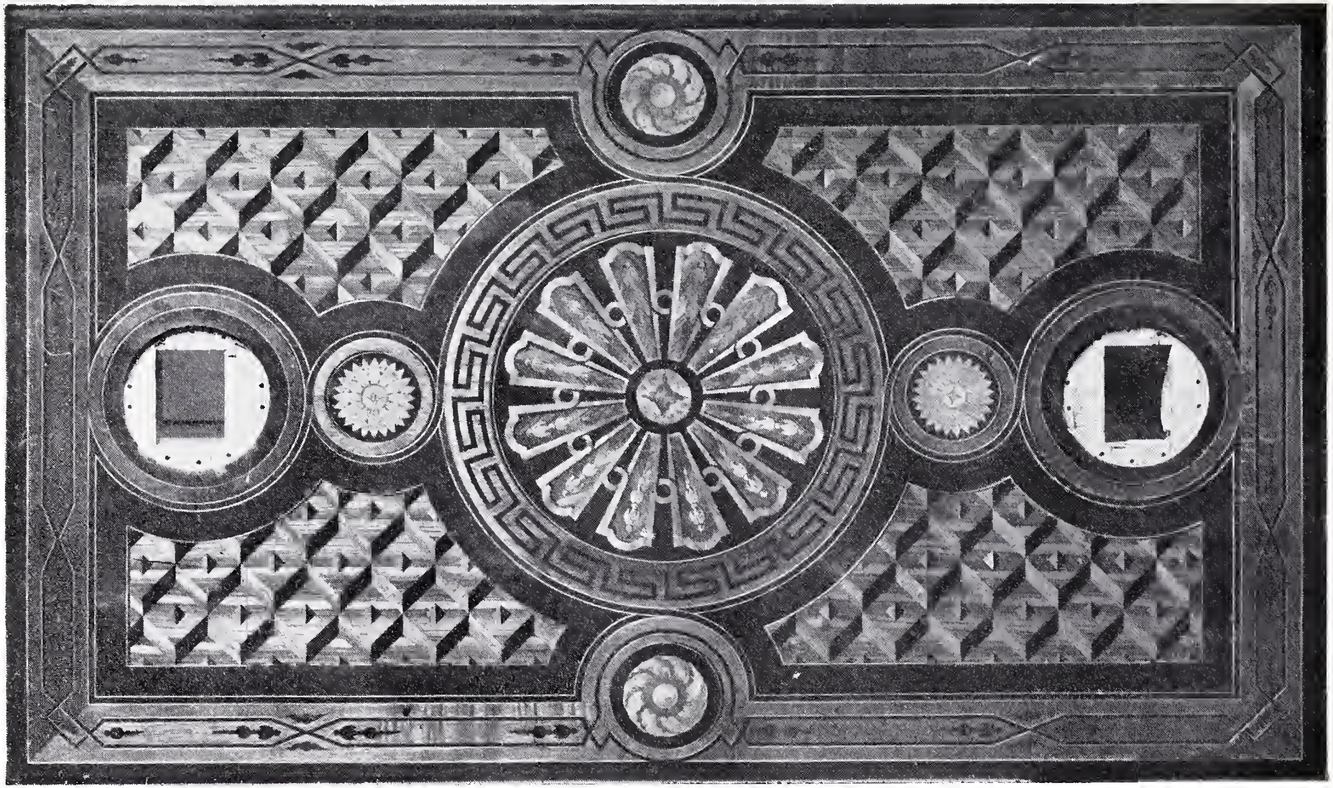

Pl. 41. Plan under kronprinsen Gustaf Adolfs vagga af Georg Haupt, 1778.
Tillhör K. husgerådskammaren, Stockholms slott.

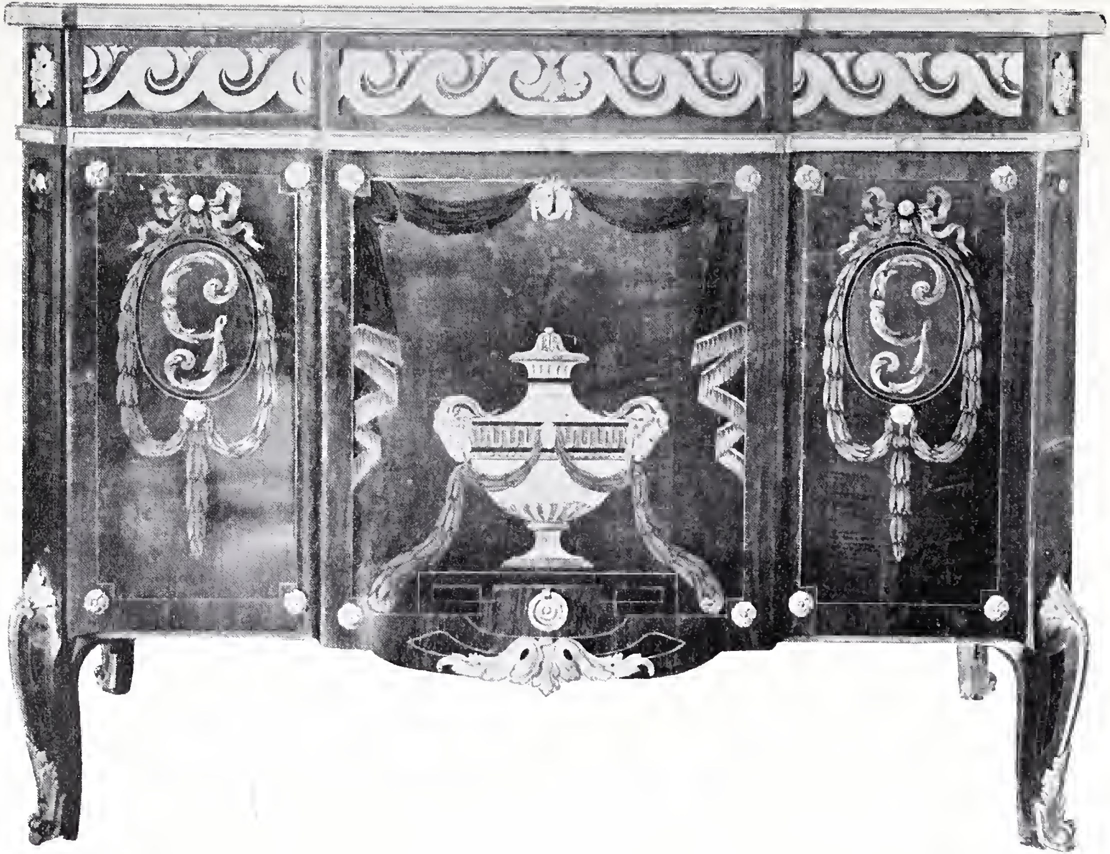

Pl. 42 Vaktsäng af Georg Haupt.
Tillhör K. husgerådskammaren, Drottningholms slott.

Pl. 43. Sekretär af Georg Haupt och A. Åkerström.
Tillhör K. husgerådskammaren, Drottningholms slott.

Pl. 44. Byrå af Jonas Hultsten.
Tillhör Nordiska museet, Stockholm.

Pl. 45. Byrå af Gottlieb Iversson.
Tillhör protokollsekreteraren N. Becker, Stockholm.

Pl. 46. Bord af Gottlieb Iversson.
Tillhör friherre S. Rålamb, Stockholm.

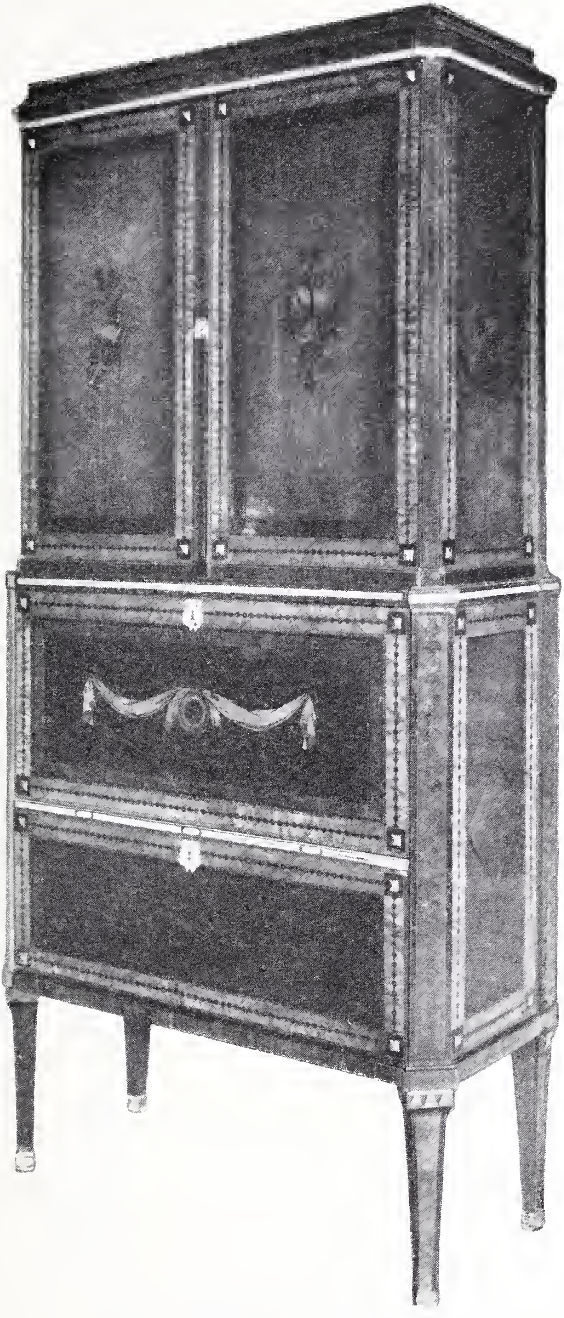

Pl. 47. Skåp af N. P. Stenström.
Tillhör stadsmäklaren J. Håkansson, Stockholm.

Pl. 48. Taburett af Carl Åhman, 1763.
Tillhör godsegaren A. F. Höök, Stockholm.

Pl. 49. Sekretär af Lars Nordin.
Tillhör friherre H. Rehbinder, Djursholm.

Pl. 50. Toalettbord af Carl Ludvig Neijber.
Tillhör fröken Lily Due, Stockholm.

Pl. 51. Byrå af Mattias Engström.
Tillhör Nordiska museet, Stockholm.

Pl. 52. Skåp af Johan Noræus.
Tillhör f. d. envoyén F. Due, Stockholm.

GETTY CENTER LINRARY
3 3125 00668 6998